

# อ อักษร

|                   |                                                                                                                                                                          |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อกติ              | ยืมไป. อกุ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                                       |
| อกติ              | ยืมคต. อกุ ชาติในความ คต โค้ง โกง งอ บิด บิดไปบิดมา อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                       |
| อกตุถ             | ได้ทำแล้ว. กรุ ชาติในความทำ โอ ปัจ. ตตุ อັ. รัสสะ อ อาคมตันธาตุ ลบ รุ และ โอ.                                                                                            |
| อกมฺห             | ได้ทำแล้ว. กรุ+โอ ปัจ. มฺหา อັ. ลบ รุ และ โอ อ อาคมตันธาตุ                                                                                                               |
| อกํสุ             | ได้ทำแล้ว. กรุ+โอ ปัจ. อํ อັ. แปลงเป็น อํสุ ลบ รุ และ โอ อ อาคม                                                                                                          |
| อกริ              | ได้ทำแล้ว. กรุ+โอ ปัจ. อี อັ. ลบ โอ อ อาคม.                                                                                                                              |
| อกริสฺส           | จักได้ทำแล้ว. กรุ+โอ ปัจ. สฺสา กาลาติ. รัสสะ อ อาคมตันธาตุ อี อาคมตันธาตุ.                                                                                               |
| อกา               | ได้ทำแล้ว. กรุ+โอ ปัจ. อา รูปฯ ๕๓๓ อ อาคม.                                                                                                                               |
| อกาสี             | ได้ทำแล้ว. กรุ+โอ อี อັ. แปลง กรุ เป็น กา ลบ โอ สฺ อาคมตันธาตุ. โมคฯ ตยาทิกัณฑ์ ๒๔ ว่า แปลง กรุ พร้อมด้วย โอ เป็น กา กัฯ ๔๙๑ รูปฯ ๕๐๗ แปลง กรุ เป็น กาส.                 |
| อกาสี             | ได้ทำแล้ว. กรุ+โอ ปัจ. อี อັ. วิธีสร้างกิริยา ดู อกาสี.                                                                                                                  |
| หน้า ๒            |                                                                                                                                                                          |
| อกํสุ             | ได้ทำแล้ว. กรุ+โอ ปัจ. อํ อັ. แปลงเป็น อํสุ ลบ รุ และ โอ.                                                                                                                |
| อกุกมฺติ          | ยืมเหี้ยม. อา+กมฺ หรือ กมฺ ชาติในความก้าวไป อ ปัจ. ตี วัต. รัสสะ อุปสรรค ช้อน กุ.                                                                                        |
| อกุกมฺตุ          | ของเหี้ยม. อา+กมฺ หรือ กมฺ+อ ปัจ. อี อັ อ อาคม ตันธาตุ ช้อน กุ.                                                                                                          |
| อกุเกติ อกุทยติ   | ยืมชม. อกุ ชาติในความ ชม ชมเชย ยกย่อง สรรเสริญ. เณ ฌย ปัจ. ตี วัต.                                                                                                       |
| อโกจุฉิ อกุโกจุฉิ | ได้ด่าแล้ว. กุสุ ชาติในความ ด่า ทำลาย อ ปัจ. อี อັ. แปลงเป็น จุฉิ พฤทธิ อุ เป็น โอ ลบ สฺ อ อาคมตันธาตุ กิริยาหลังช้อน กุ รูปฯ ๔๖๔. โมคฯ แปลง อี เป็น จิ แปลง สฺ เป็น จุ. |
| อโกสฺติ           | ยืมด่า, ทำลาย. อา+กุสุ+อ ปัจ. ตี วัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ รัสสะ ช้อน จุ.                                                                                                    |

|                 |                                                                                                                                         |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อกฺขติ          | ย่อมหั้น. อกฺข ชาติในความ เห็น ประจักษ์ แจ้ง ปราภฏ รวบรวม ติดต่อกัน<br>ประหาร อ ปัจ. ตี วัด.                                            |
| อกฺขชาติ        | ย่อมกล่าว. อา+ขา ชาติในความ กล่าว บอก แสดง ชี้แจง เทศนา อ ปัจ. ตี<br>วัด. รัสสะ ช้อน กุ.                                                |
| อกฺขายติ        | ย่อมกล่าว. อา+ขา+ย ปัจ. กัม. ตี วัด. รัสสะ ช้อน กุ.                                                                                     |
| อกฺขาหิ         | จงกล่าว, ฯลฯ. อา+ขา+อ ปัจ. หิ บัณจะ รัสสะ ช้อน กุ.                                                                                      |
| หน้า ๓          |                                                                                                                                         |
| อคฺจฺญา         | ได้ไปแล้ว. คมฺ หรือ คมฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป บิน เหนิน คบหา. อ ปัจ.<br>อา หิยัต. แปลงตัวธาตุเป็น คจฺณ อ อาคมต้นธาตุ                 |
| อคฺจฺนิสฺสุสา   | จักได้ไปแล้ว, ฯลฯ. สฺสุสา กาลาติ. อ อาคมต้นธาตุ อี อาคมหลังธาตุ.                                                                        |
| อคณฺเณ อคณฺเณ   | ได้ไปแล้ว. ฯลฯ. คมฺ หรือ คมฺ ชาติ อ ปัจ. อี อັข. แปลง ตัว ชาติ เป็น คจฺณ<br>แปลง จฺณ เป็น ญฺณ อ อาคมต้นธาตุ กิรายาต้น รัสสะ อี เป็น อี. |
| อคณฺเฬิ         | ได้ถือเอาแล้ว คหฺ ชาติในความ ถือ จับ ยึด กุม ฌหา ปัจ. อี อັข. ลบ หฺ อ<br>อาคมต้นธาตุ.                                                   |
| อคติ            | ย่อมคต. อกฺ ชาติในความ คต ไปคต คตไปคตมา บิดไปบิดมา ลำเอียง อ ปัจ.<br>ตี วัด.                                                            |
| อคมา            | ได้ไปแล้ว, ฯลฯ. คมฺ หรือ คมฺ ชาติ อ ปัจ. อา หิยัต. อ อาคมต้นธาตุ                                                                        |
| อคมาสิ          | ได้ไปแล้ว, ฯลฯ. คมฺ หรือ คมฺ ชาติ อ ปัจ. อี อັข. ที่มะที่สุดธาตุ อ อาคม ต้น<br>ธาตุ สฺ อาคม ท้ายธาตุ.                                   |
| อคมฺสฺ อคมาสฺ   | ได้ไปแล้ว, ฯลฯ. อํ อັข. กิรายาต้นลบที่สุดธาตุกิรายาหลัง ลง อุ อาคม                                                                      |
| อคมฺหา อคมฺมฺหา | ได้ไปแล้ว, ฯลฯ. มฺหา อັข. กิรายาต้นลบที่สุดธาตุกิรายาหลัง ลง อุ อาคม.                                                                   |
| อคา             | ได้ไปแล้ว, ฯลฯ. อา หิยัต. ลบที่สุดธาตุ.                                                                                                 |
| อคาหิ           | ได้ยัง...ให้ถือเอาแล้ว, ฯลฯ. คหฺ+ณย ปัจ.เหตุ. อี อັข.                                                                                   |
| อคฺคฺติ         | ย่อมไปคต อคฺคฺ. ชาติในความไปคต คตโค้ง คตเคี้ยว คตไปคตมา บิดไปบิดมา อ<br>ปัจ. ตี วัด.                                                    |
| อคฺคฺติ         | ย่อมสละ อคฺคฺ ชาติในความ สละ ให้ อ ปัจ. ตี วัด.                                                                                         |
| หน้า๔           |                                                                                                                                         |
| อคฺคฺเหสิ       | ได้ถือเอาแล้ว, ฯลฯ. คหฺ+ณหา ปัจ. อี อັข. ลบ ฌหา อ อาคมต้นธาตุ                                                                           |

|                 |                                                                                                                                       |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อคฺมุติ         | ย่อมถึงค่า ย่อมควรค่า อคฺมุ ชาติในความเป็นต้นทุนมีค่า มีราคา ยกย่อง เคารพ บูชา นับถือ อ ปัจ . ตี วัด.                                 |
| อคฺมาเปสิ       | ยัง...ให้ค่าแล้ว ยัง...ให้ตีราคาแล้ว. อคฺมุ+ณาเป ปัจ.เหตุ.อิ อັช.สุ อาคม หลังธาตุและ ปัจ.                                             |
| อคฺมิสุ         | ถึงค่าแล้ว, ฯลฯ.อํ อັช. แปลงเป็น อีสฺ.                                                                                                |
| อเมติ อมยติ     | ย่อมชั่วช้า. อมุ ชาติในความชั่วช้า ฉิบหาย ลำบาก เณ ฌย ปัจ.กัต.ตี วัด.                                                                 |
| อมมมา           | ได้ไปแล้ว, ฯลฯ. คมฺ หรือ คมุ อ ปัจ. อา หิยัต.แปลงธาตุเป็น มมุ อ อาคมต้น ชาติ รูปฯ ๔๒๗                                                 |
| อมมุมิ          | ได้ไปแล้ว, ฯลฯ. อี อັช.                                                                                                               |
| องฺกติ          | ย่อมกำหนด. อกิ ชาติในความกำหนด หมายถึง เป็นเครื่องหมาย อ ปัจ. ตี วัด. นิคคหิอาคมต้นธาตุ.บางคัมภีร์เป็น อํกฺ ชาติ.                     |
| อํกติ องฺกติ    | ย่อมไป. อํกฺ ชาติในความไป เป็นไป อ ปัจ. ตี วัด.                                                                                       |
| องฺเกติ องฺกยติ | ย่อมกำหนด, ฯลฯ. อกิ อํกฺ องฺก+เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด.                                                                                 |
| องฺคติ องฺเคติ  | ย่อมไป. อคิ องฺคฺ ชาติในความไป ถึง เป็นไป อ เอ ปัจ. ตี วัด. ถ้างตั้ง อคิ ชาติ ฟังลงนิคคหิตอาคม.                                       |
| อํเสติ อํสยติ   | ย่อมเบียดเบียน. อํสฺ ชาติในความเบียดเบียน กำจัด ฆ่า ประหาร รวมกัน ติดต่อกัน เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด.                                   |
| อจริ อจาริ      | ได้เที่ยวไปแล้ว. จรฺ ชาติในความเที่ยวไป ประพฤติดำเนินไป เป็นไป เป็นไป กิน บริโภค อ ปัจ. อี อັช. อ อาคม ต้นธาตุ กิริยาหลังที่มะต้นธาตุ |
| หน้า๕           |                                                                                                                                       |
| อจุคมา          | ได้มาถึงแล้ว. อา+คมฺ+อ ปัจ. อา หิยัต. อ อาคมต้นธาตุแปลง อา อุปรคเป็น อี แปลง อี เป็น ย แปลง ย เป็น ช แปลง ช เป็น จ ช้อน จ.            |
| อจุคา           | เป็นไปล่วงแล้ว. อติ+คมฺ+อ ปัจ. อา หิยติ. พฤทธิ อี เป็น เอ เอา เอ เป็น ย หรือแปลง จ เป็น จุ หรือแปลง ตย เป็น จุ.                       |
| อจุติ           | ย่อมบูชา. อจุ ชาติในความบูชา เคารพ ยกย่อง นับถือ อ ปัจ. ตี วัด.                                                                       |
| อจุเจติ อจุยติ  | ย่อมบูชา. อจุ+ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด.                                                                                                    |
| อจุยติ          | ย่อมเป็นไปล่วง ย่อมล่วงไป. อติ+อยฺ ชาติในความไป ถึง เป็นไป บรรลุ รู้. แปลง อติ เป็น อจุ.                                              |

|                      |                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อจุจาวทติ            | ย้อมกล่าวล่วงเกิน ร้องเรียก พุดเกี้ยว. อติ+อา+วท+อ ปัจ.ติ วัด.                                                                                                                                               |
| อจุเจติ              | ย้อมล่อง ก้ำล่อง ล่องเลย อติ-อิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป เป็นอยู่ เคลื่อน ประสบ รู้ บรรลุ ตรัสรู้ อ ปัจ. ติ วัด. แปลง อติ เป็น อจุ อิตัว ชาติเป็น เอ.                                                        |
| อจุณ                 | จงอยู่ จงเป็นอยู่ อส ชาติในความ มี เป็น มีอยู่ เป็นอยู่ อ ปัจ. หิ ปัจจ. แปลง ส เป็น จุณ ลบ หิ                                                                                                                |
| อจุณติ               | ย้อมอยู่ ย้อมนั่ง อาส ชาติในความ เข้าไปนั่ง เข้าไป-นั่งอยู่ อ ปัจ. ติ วัด. แปลง ส เป็น จุส รัสสะ รูปฯ ๔๖๐. ย้อมเห็น, ฯลฯ. อจุ ชาติในความ เห็น ดู เอิบอาบ ชุ่มซาบ ซาบซ่าน ไหลไปทั่ว อาบไปทั่ว. อ ปัจ. ติ วัด. |
| อจุณาเทติ อจุจนาทยติ | ย้อมนุ่งห่ม, ปกปิด. อา+ณท สัวรรณ อปวารณ จ. ณณ ฌย ปัจ. กัต. ติ วัด. ที่มะตันธาตุก รัสสะอุปสรรคซ้อน ต.                                                                                                         |
| หน้า๕                |                                                                                                                                                                                                              |
| อจุณิสฺ              | อยู่แล้ว, ฯลฯ. อาส อุปเวสน. อ ปัจ. อัม อัม. แปลงเป็น อีส รัสสะตันธาตุ แปลง ส เป็น จุณ.                                                                                                                       |
| อจุณาเปติ อจุณาปยติ  | ย้อมให้นั่งอยู่ ย้อมให้เข้าไปนั่งอยู่. อาส+ณาเป ณาปย ปัจ. เหตุ. ติ วัด.                                                                                                                                      |
| อจุณินฺทติ           | ได้ตัดแล้ว ได้ชิงเอาแล้ว. จิตฺ จิตฺ ฆ เทธาการณ. อ ปัจ. อี อัม. อ อาคมตันธาตุ นิคคหิตอาคมหลังธาตุ.                                                                                                            |
| อจุณุปติ             | ย้อมผูกต้อง. อา+ณป. สมฺมสฺเส. อ ปัจ. ติ วัด. รัสสะ ซ้อน จ.                                                                                                                                                   |
| อจุณเขชฺชติ          | ตัดเอาแล้ว ชิงเอาแล้ว แย่งชิงแล้ว. อา-จิตฺ หรือ จิตฺ ชาติ ย ปัจ. กัต. อี อัม. แปลง ทฺย เป็น ชฺช เอา อิ เป็น เอ รัสสะ ซ้อนจ.                                                                                  |
| อจุณฺเณจฺจํ          | ได้ตัดแล้ว, ฯลฯ. จ ชาติในความตัด บัน ทอน อ ปัจ. อัม อัม. แปลง จ เป็น เณจฺจ อ อาคมตันธาตุ ซ้อน จ. เวสฯ ๓๘๐ ว่า แปลง จ เป็น จุณฺเณจ.                                                                           |
| อชติ                 | ย้อมไป, ฯลฯ. อช ชาติในความไป ถึง เป็นไป โยนไปทิ้งไป. อ ปัจ. ติ วัด.                                                                                                                                          |
| อชินิ                | ได้ชนะแล้ว ได้ผจญแล้ว. ชิ ชาติในความชนะ มีชัย. นา ปัจ. อี อัม. อ อาคมตันธาตุ.                                                                                                                                |
| อชฺชติ               | ย้อมตระเตรียม, ฯลฯ. อชฺช ชาติในความตระเตรียมจัดแจง ตกแต่ง. อ ปัจ. ติ วัด.                                                                                                                                    |
| อชฺเชติ อชฺชยติ      | ย้อมตระเตรียม, ฯลฯ. ณณ ฌย ปัจ. กัต. ติ วัด.                                                                                                                                                                  |

|                       |                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อชฺมคา                | ได้ถึงแล้ว ได้ถึงทับแล้ว. อธิ+คม+อ ปัจ. อี อັช. แปลง อธิ เป็น อชฺณ รัสสะ อี เป็น อชฺณคมมิ แปลง คมิ เป็น คา ในเพราะภัติ อັช. รูปฯ ๔๕๔ อีกอย่างหนึ่ง เป็น อา หิยัต. ลบที่สุดธาตุ อีกอย่างหนึ่ง เป็น อี อັช. อุตตม-บุรุษ แทน โอ อ อาคมต้นธาตุ. |
| หน้า๗                 |                                                                                                                                                                                                                                             |
| อชฺมคฺ                | ได้ถึงแล้ว ได้ถึงทับแล้ว. อธิ+คม+อ ปัจ. อํ อັช. ลบ อ เสียตัวหนึ่ง.                                                                                                                                                                          |
| อชฺมภาสิ              | กล่าวแล้ว, ฯลฯ. อธิ+ภาสฺ ธาตุในความ กล่าว พุด ตรัส. อ ปัจ. อี อັช.                                                                                                                                                                          |
| อชฺมภาสิ              | ได้กล่าวแล้ว, ฯลฯ. อ อาคมต้นธาตุ ลบ อ เสีย ตัวหนึ่ง.                                                                                                                                                                                        |
| อชฺมาจรติ             | ย่อมประพฤติผิต ย่อมล่วงเกิน ย่อมละเมิด. อธิ+อา+จร+อ ปัจ. ทิ วัตติ.                                                                                                                                                                          |
| อชฺมายุติ             | ย่อมเล่าเรียน, ฯลฯ. อธิ+อฺ ธาตุในความ เปล่งวาจา กล่าว อ่าน ท่อง สारयय เล่าเรียน ศึกษา สำเหนียก. อ ปัจ. ทิ วัต. วิจารณ์ อี เป็น เอ แปลง เอ เป็น อาย.                                                                                         |
| อชฺมาวเสยฺยํ          | พึงอยู่ครอบครอง. อธิ+อา+วส+อ ปัจ. เอยฺยํ สัต.                                                                                                                                                                                               |
| อชฺมฺเพกฺขติ          | ย่อมวางเฉย, วางใจเป็นกลาง. อธิ+อุ+เพกฺข ทสฺสนงฺเกสฺ. อ ปัจ. ทิ วัต.                                                                                                                                                                         |
| อชฺเมสติ              | ย่อมเชื่อเชิด, อารารณา. อธิ+อฺสฺ เอส วา คเวสเน, อถวา อฺสฺ อาทาเน. อ ปัจ. ทิ วัต.                                                                                                                                                            |
| อชฺมาสยติ             | ย่อมเป็นยิ่ง, มุ่งหมาย. อธิ+อา+สิ ปวตฺติยํ. อ ปัจ. ทิ วัต.                                                                                                                                                                                  |
| อชฺเมสิ               | ทับถึงแล้ว. อธิ+อฺ คติยํ. อ ปัจ. อี อັช.                                                                                                                                                                                                    |
| อชฺโณตฺรติ อชฺโณตฺรติ | ย่อมลาดทับ, ท่วมทับ, ครอบงำ. อธิ+โอ+ณฺรสนฺนฺตฺรเน. อ ปัจ. ทิ วัต. กิริยาหลัง ช้อน ต.                                                                                                                                                        |
| หน้า๘                 |                                                                                                                                                                                                                                             |
| อชฺมายุติ             | ย่อมสนใจ. อา+ณฺเ จินฺตฺายํ. อ ปัจ. ทิ วัต. แปลง เอ เป็น อาย รัสสะอุปสรรค ช้อน ช.                                                                                                                                                            |
| อณฺจติ                | ย่อมเปลี่ยนแปลง, ฯลฯ. อณฺจฺ ธาตุในความ ถึงความฉิบหาย เปลี่ยนแปลง พินาศ. อ ปัจ. ทิ วัต.                                                                                                                                                      |
| อณฺจติ                | ย่อมเคารพ ฯลฯ. อณฺจฺ ธาตุในความ เคารพ ยกย่อง บูชา นับถือ. อ ปัจ. ทิ วัต.                                                                                                                                                                    |
| อณฺเจติ อณฺจยติ       | ย่อมวิเศษ, ฯลฯ. อณฺจฺ ธาตุในความ วิเศษ แปลก. ณฺเ ณฺย ปัจ. ทิ วัต.                                                                                                                                                                           |

|                |                                                                                                                                      |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อณฺชติ         | ย่อมฉิบหาย, ฯลฯ. อณฺช ชาติในความ พินาศ ฉิบหาย เปลี่ยนแปลง. อ ปัจ. ตี วัต.                                                            |
| อณฺชติ         | ย่อมรัก, ฯลฯ. อณฺช ชาติในความ แฉ่ง ชัด ปราภฏ ประกาศ ทา ไล่ หยอด ไป ถึง เป็นไป รัก ใคร่ รักใคร่ ฆุด ชัก ยาว. อ ปัจ. ตี วัต.           |
| อณฺชาเปสี      | ให้หยอดแล้ว, ฯลฯ. อณฺช+ณาเป ปัจ. เหตุกัต. อี อັช.                                                                                    |
| อณฺฉติ         | ย่อมชักมา, ฯลฯ. อณฺฉ ชาติในความ ชัก ฆุด ลาก ชักมา ฆุดมา ดึงมา อ ปัจ. ตี วัต.                                                         |
| อณฺณชาติ       | ย่อมรู้, รู้ทั่วถึง, บรรล, ตรัสรู้ อา+ณา อวโพธเน. อ ปัจ. ตี วัต. รัสสะอุปสรรค ช้อน ณ.                                                |
| อณฺณสิ         | ได้รู้แล้ว, ฯลฯ. ณา ชาติ อ ปัจ. อี อັช. อ อาคมตันธาตุช้อน ณ รัสสะ อี ส อาคม หลังธาตุ. รูปฯ ๕๐๐ ตั้งณา ธาตุหมวด กิ. ลง นา ปัจ. ลบ นา. |
| อณฺณายิสฺส     | จักได้รู้แล้ว ณา+นา ปัจ. สฺส กาลา. อ อาคมตันธาตุ อี อาคมหลังธาตุ และปัจ. แปลง นา เป็น ย รูปฯ ๕๐๐.                                    |
| หน้า๙          |                                                                                                                                      |
| อณฺนติ         | ย่อมไป, ฯลฯ. อณฺ ชาติในความไป ถึง เป็นไป เสื่อม พินาศ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                |
| อณฺณติ         | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. อณฺณ ชาติในความไม่เอื้อ ไม่เอื้อเพื่อ ไม่เอาใจใส่ เปียดเปียน ก้าวล่วง  ربกวน. อ ปัจ. ตี วัต.                    |
| อณฺณติ อณฺณยติ | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. อณฺณ+ณณ ณย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                                    |
| อณฺจาสี        | ได้ยืนอยู่แล้ว, ฯลฯ. จา ชาติในความ หยุด ยืน ยืนอยู่ ตั้ง ตั้งอยู่.                                                                   |
| อทณฺชา         | ได้ขบแล้ว, ฯลฯ. ทสฺ ชาติในความกัด ขบ ต่อย อ ปัจ. อา หียัต. แปลง ส เป็น จ นิคคหิตเป็น ณ อ อาคม ตันธาตุ โมคฯ ตยาทิกัณท์ ๓๐.            |
| อทฺทติ         | ย่อมแต่งขึ้น, ฯลฯ. อทฺท ชาติในความ แต่งขึ้น ปรงขึ้น. อ ปัจ ตี วัต. นิคคหิต อาคม.                                                     |
| อณฺติ          | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. อณฺ ชาติในความ ออกเสียง ท่อง สวด ทวน สารยาเย อ ปัจ. ตี วัต.                                                       |
| อณฺจติ         | ย่อมไป, ฯลฯ. อจฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต. นิคคหิตอาคม.                                                               |
| อณฺทติ         | ย่อมออกไป. อติ อณฺท ชาติในความ ออกไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                 |
| อตติ           | ย่อมติดต่อกัน, ฯลฯ. อตฺ ชาติในความ ติดต่อกัน ไป ติดต่อ ไปเสมอ ไปเป็นนิตย์ เป็นติดต่อ เป็นไป ติดต่อกัน เป็นไปเสมอ. อ ปัจ. ตี วัต.     |

|                         |                                                                                                                        |
|-------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หน้า๑๐                  |                                                                                                                        |
| อตนิ                    | ได้แผ่ไปแล้ว. ฯลฯ. ธาตุในความ แผ่ ขยาย แผ่ กว้าง กว้างขวาง โอ ปัจ. อี<br>อัช. อ อาคมตันธาตุ ลบ โอ.                     |
| อติคจฺจติ               | ย่อมล่วงไป, ล่วงเข้าไป, ล่วงเกิน. อติ+คม+อ ปัจ. ตี วัต. แปลง คม เป็น คจฺจ.                                             |
| อติกุกมติ อติกุกเมติ    | ย่อมก้าวล่วง, ล่วงละเมิด, เดินไป, เดินผ่านไป. อติ+กมฺ หรือ กมุ. อ เอ ปัจ. ตี<br>วัต.                                   |
| อติกุกาเมสุสามิ         | จักให้ก้าวล่วง. อติ+กมฺ+เณ ปัจ. เหตุกัต. สุสามิ ภวิส. ทิเมะ ช้อน ก.                                                    |
| อติกิลเมยฺย             | พึงลำบาก, ฯลฯ. อติ+กิลมฺ+อ ปัจ. เอยฺย สัต.                                                                             |
| อติติกฺขิสฺส            | จักได้อัดทนแล้ว, จักได้ทนทาน. ติขฺ+ข ปัจ. สุสา กาลา. เทวภาวะ ตี แปลง ข<br>เป็น กุ อ อาคมตันธาตุ อี อาคมหลังธาตุและปัจ. |
| อติจฺจต                 | จงโปรดข้างหน้า. อติ+อิสุ อิจุฉายํ. อ ปัจ. ถ ปัจ. แปลง ส เป็น จจ                                                        |
| อติมณฺณติ               | ย่อมดูถูก, ดูหมิ่น, หมิ่นประมาท. อติ+มนฺ ธาตุในความรู้ เข้าใจ สำคัญ ย ปัจ.<br>กัต ตี วัต. แปลง มฺย เป็น มณฺ.           |
| อติมณฺณยฺย              | พึงดูถูก, ฯลฯ. เอยฺย สัต.                                                                                              |
| อติมานติ อติมานยติ      | ย่อมเย่อหยิ่ง, จองหอง. อติ+มานฺ+เณ ฌย ปัจ. ตี วัต.                                                                     |
| อติมาเปติ อติมาปยติ     | ย่อมสร้าง, ก่อสร้าง. อติ+มาปฺ+เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต. เป็น เณ ฌย ปัจ.<br>เหตุกัต. บ้าง พึงแปลงไปตามวาจากนั้น           |
| หน้า๑๑                  |                                                                                                                        |
| อติโมทติ                | ย่อมยินดี, ฯลฯ. อติ+มฺท+อ ปัจ. ตี วัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                               |
| อติโรจติ                | ย่อมรุ่งเรืองยิ่ง ฯลฯ. อติ+รฺจ+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                          |
| อติริจฺจติ              | ย่อมรับยิ่ง. อติ+ริจฺ สมฺปฏิจฺจน. ย ปัจ. กัม. ตี วัต.                                                                  |
| อติรฺกฺเขติ อติรฺกฺขยติ | ย่อมหยาบคายนัก, หยาบช้านัก. อติ+รฺกฺข+เณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                  |
| อติโรจติ                | ย่อมรุ่งเรืองยิ่ง, ฯลฯ. อติ+รฺจ+อ ปัจ. กัม. ตี วัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                  |
| อติวตฺตติ               | ย่อมเป็นไปล่วง, ล้น (น้ำ). อติ+วตฺต+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                     |
| อติวสฺสติ               | ย่อมรั่ว, ฯลฯ. อติ+วสฺส+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                 |
| อติวิชฺฌติ              | ย่อมเสียดแทงยิ่ง, ฯลฯ. อติ+วิธฺ+ย ปัจ. กัต. ตี วัต. แปลง ธฺย เป็น ชฺฌ.                                                 |
| อติเวเจติ               | ย่อมคาดคั้น ฯลฯ. อติ+เวจฺ+เอ ปัจ. ตี วัต.                                                                              |

|                   |                                                                                                                                   |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อติเสวติ          | ย่อมเอ็นยั้ง, หนาวยั้ง, เอ็นนั๊ก, หนาวนั๊ก. อติ+สิ เสวายฺ. อ ปัจ. ตี วัด. เอา อี เป็น เอ วุ อาคม.                                 |
| อตถ               | จงมี, ฯลฯ. อสุ ชาติในความ มี เป็น มีอยู่เป็นอยู่ อ ปัจ. ถ บัณจ. แปลงเป็น ตถ ลบที่สุตธาตุ รูปฯ ๔๘๒.                                |
| อตถกฺคเมติ        | ย่อมคล้อยลง. อตถ+คม+เอ ปัจ. ตี วัด. โมคฺขาทิกัณห์ ๑๓.                                                                             |
| อตฺถรติ           | ย่อมปู, ลาด. อา+ถร+อ ปัจ. ตี วัด. รัสสะ อา ช้อน ต.                                                                                |
| อตฺทาเปติ         | ย่อมเป็นประโยชน์ อตถ ศัพท์ อาปิ ปัจ.ตี วัด. โมคฺข ขาทิกัณห์ ๑๓.                                                                   |
| อตฺติ             | มีอยู่ . อสุ+อ ปัจม. ตี วัด. แปลงเป็น ตฺติ ลบที่สุตธาตุ กิริยานี้ใช้กับประธาน ได้ทั้ง ๒ วจนะ รูปฯ ๔๗๙.                            |
| อตฺตุ             | จงมี. อสุ+อ ปัจ. ตฺ บัณจ แปลงเป็น ตฺตุ ลบที่ธาตุ บางคราวใช้เป็นมัธยมบุรุษ รูปฯ ๔๔๔.                                               |
| หน้า ๑๒           |                                                                                                                                   |
| อตฺเตติ อตฺถยติ   | ย่อมขอ, ฯลฯ. อตฺถ ชาติในความ ขอ ร้องขอ มุ่งหมาย อยากได้ ต้องการ ปรรณนา. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด.                                   |
| อทติ              | ย่อมกิน, ฯลฯ. อทฺ ชาติในความ กิน บริโภค ไป ถึง เป็นไป ขอ ร้องขอ อ ปัจ. ตี วัด.                                                    |
| อทฺเตติ อทฺยติ    | ย่อมกิน, ฯลฯ. อทฺ+เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด.                                                                                         |
| อทฺทกฺข           | ได้เห็นแล้ว, ฯลฯ. ทิสฺ ชาติในความ เห็น ดู พบ เผ่ง ประกาศ ปรากฏ. อ ปัจ. อา หิยัต. แปลง ทิสฺ เป็น ทกฺข อ อาคมต้นธาตุ ช้อน ทฺ ลบ อา. |
| อทฺทกฺขิ อทฺทกฺขิ | ได้เห็นแล้ว, ฯลฯ. ทิสฺ+อ ปัจ. อี อัช. อ อาคมต้นธาตุ กิริยาหลังช้อน ทฺ เป็น อทฺทกฺขิ โดยไม่รัสสะบ้าง                               |
| อทฺทํ อทฺ         | ได้ให้แล้ว. ทา+อ ปัจ. อํ หิยัต. อ อาคมต้นธาตุ กิริยาแรก เทวภาวะ ทา รัสสะ.                                                         |
| อททา              | ได้ให้แล้ว. ทา+อ ปัจ. อํ หิยัต. สฺ อาคม เป็น อทาสี ลบ สี เวสฯ ๔๘๗.                                                                |
| อทาสี             | ได้ให้แล้ว. ทา+อ ปัจ. อี หิยัต. สฺ อาคม.                                                                                          |
| อทาสี             | ได้ให้แล้ว, ทา+อ ปัจ. อี อัช. รัสสะ สฺ อาคม อ อาคมต้นธาตุทั้ง ๓ ศัพท์.                                                            |
| อทฺยิ             | ได้ให้แล้ว. ทา+ย ปัจ. กัม. อี อัช. อ อาคมต้นธาตุ อี อาคมหลังธาตุ และปัจ.                                                          |



|              |                                                                                                                                                                                     |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อทฺทา อทฺทสา | ได้เห็นแล้ว, ฯลฯ. ทิสฺ+อ ปัจ. อา หิยฺต. แปลง อิ เป็น อ ช้อน ทฺ กิริยาแรก<br>ลบ อา หรือลบ อ ที่ ส แล้ว รัสสะ อา วิภัติเป็น อ.                                                        |
| อธิโกฏฐติ    | ย่อมหั้น, ฯลฯ. อธิ+โกฏฐฺ ฌेतฺเต. อ ปัจ. ติ วัต.                                                                                                                                     |
| อธิจจติ      | ย่อมถึงทับ, ได้, บรรลุ, ตรัสรู้. อธิ+คฺม+อ ปัจ. ติ วัต.                                                                                                                             |
| หน้า ๑๓      |                                                                                                                                                                                     |
| อธิจฺเจ      | พึงถึงทับ, ประสบ, ฯลฯ. อธิ+คฺม+อ ปัจ. เอยฺย สัต.                                                                                                                                    |
| อธิกฺขหาติ   | ย่อมได้, บรรลุ, เรียน. อธิ+คหฺ+ณฺหา ปัจ. ติ วัต. ลบ ที่สุดธาตุ.                                                                                                                     |
| อธิกเต       | ย่อมถึงทับ, เรียน, เรียนเอา. อธิ+คฺม+อ ปัจ. เต วัต. ลบที่สดุธาตุ.                                                                                                                   |
| อธิฏฺฐหิ     | ตั้งทับแล้วห, อธิษฐานแล้ว. อธิ+จา+อ ปัจ. อี อັช. แปลง จา เป็น จห ช้อน ฏ.                                                                                                            |
| อธิฏฺฐเจติ   | ย่อมตั้งทับ, ฯลฯ. แปลง อา เป็น เอ รูปฯ ๔๗๖.                                                                                                                                         |
| อธิมุจฺจติ   | ย่อมโน้มไป, น้อมใจไป. อธิ+มุจฺ+ย ปัจ. กัต. ติ วัต. แปลง ย เป็น จ หรือ<br>แปลง จฺย เป็น จฺจ.                                                                                         |
| อธิมุจฺจิ    | เปลื้องทับแล้ว, หยั่งลงแล้ว สิ่งแล้ว. อธิ+มุจฺ+ย ปัจ. กัต. อี อັช.                                                                                                                  |
| อธิมุจฺเจยฺย | พึงล่วงพ้น, เปลื้องทับ, หยั่งลง, สิ่ง. เอยฺย สัต.                                                                                                                                   |
| อธียสฺสุ     | จงเรียน, ฯลฯ. อธิ+อิ ธาตุในความ เปล่งวาจา ศึกษา เล่าเรียน กล่าว อ่าน<br>ท่อง สวด ทวน สारयाय. อ ปัจ. สฺสุ ปังจ. วิการ อิ เป็น เอ เอา เอ เป็น ย<br>หรือแปลง อิ เป็น ย.                |
| อธิवासยิสฺสุ | ให้อยู่ทับแล้ว, ฯลฯ. อธิ+วสฺ+ณฺย ปัจ. เหตุกัต. อํ อັช. ทิมะ.                                                                                                                        |
| อธิวาเสตุ    | ของรับ. อธิ+วสฺ+ณฺ ปัจ. กัต. ตฺ ปังจ.                                                                                                                                               |
| อธิวาเสสิ    | ให้อยู่ทับแล้ว, ฯลฯ. ณฺ ปัจ. เหตุกัต. อี อັช.                                                                                                                                       |
| อธิเสสฺสติ   | จักนอนทับ. อธิ+สิ สี วา. อ ปัจ. สฺสติ ภาวิส. แปลง อิ หรือ อี เป็น เอ.                                                                                                               |
| หน้า ๑๔      |                                                                                                                                                                                     |
| อนติ         | ย่อมเป็นอยู่, ฯลฯ. อนฺ ธาตุในความ หายใจ เป็นอยู่ มีชีวิต. อ ปัจ. ติ วัต.                                                                                                            |
| อนาทยิ       | ไม่เอื้อเฟื้อแล้ว. น+อา+ทยฺ ธาตุในความ เอ็นดู รัก. อ ปัจ. อี อັช. หรือตั้ง ทา<br>ธาตุในความ ให้ ย ปัจ. กัต. รัสสะ อา เป็น อ หรือลง อ ปัจ. แปลง อา เป็น<br>อิ อิ เป็น เอ เอ เป็น อย. |
| อนียิสฺส     | จักได้ถึงแล้ว. นี ปาปฺณณ. สฺสา กาลา. อ อาคมตันธาตุ ยฺ และ อิ อาคมหลัง<br>ธาตุ รัสสะ อา ที่ สา เป็น อ.                                                                               |

|                   |                                                                                                                                               |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อนุกนฺติ          | ย่อตามบด, ฯลฯ. อนฺ+กตฺติ หรือ กนฺตฺ ชาติในความ ลด ตัด ผ่า เชือด แหวะ ควัก. อ ปัจ. ตี วัต.                                                     |
| อนุกโรติ          | ย่อทำตาม. อนฺ+กร+โอ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                              |
| อนุกฺพพติ         | ย่อทำตาม. อนฺ+กร+โอ ปัจ. ตี วัต. เอา อ ที่ ก เป็น อุ แปลง โอ เป็น อุ แปลง อุ เป็น ว ว เป็น วุ วุ เป็น พพ ลบที่สุดธาตุ รูปฯ ๕๐๖.               |
| คนฺคจฺจติ         | ย่อไปตาม, ตามไป, ไปข้างหลัง. อน+คฺม+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                            |
| อนฺชานิ           | อนฺชาตแล้ว. อนฺ+ณ+นา ปัจ. อี อัช. แปลง ณา เป็น ชา.                                                                                            |
| อนฺชานิสฺสติ      | จักอนฺชาต. นา ปัจ. สฺสติ ภาวิส. เอา อา ที่ นา เป็น อิ หรือลบ อา ลง อิ อาคม.                                                                   |
| อนฺชานเญยฺ        | พึงรู้ตาม. อนฺ+ณ+นา ปัจ. เญยฺย สฺต. แทน เญยฺยามิ.                                                                                             |
| อนฺทหิ            | ตามเผาแล้ว, แผลดเผาแล้ว. อนฺ+ทหฺ ชาติในความ เผา ไหม้. อ ปัจ. อี อัช.                                                                          |
| หน้า ๑๕           |                                                                                                                                               |
| อนฺตฺตฺนิ อนฺตฺนิ | ทอดถอนแล้ว, ฯลฯ. อนฺ+ตฺ ชาติในความ ทอดถอน ถอนใจ. นา ปัจ. อี อัช. กิริยาแรก ช้อน ต.                                                            |
| อนฺตปฺปติ         | ย่อเมื่อดร้อน, ฯลฯ. อนฺ+ตปฺ ชาติในความ เกร้งร้อน แผลดเผา. ย ปัจ. แปลง ย เป็น ป หรือ แปลง ปฺย เป็น ปฺป.                                        |
| อนฺทฺธเสถ         | ย่อเมจิท. อนฺ+ธฺสฺ ชาติในความกำจัด. เอ ปัจ. ถ วัต.                                                                                            |
| อนฺชาวติ          | ย่อเมเล่นไปตาม, วิ่งไปตาม, ฯลฯ. อนฺ+ชาวฺ ชาติในความ ไป วิ่ง เล่น สะอาด หมดจต เจริญ รุ่งเรือง ไปสะอาด ไปบริสุทธิ์. อ ปัจ. ตี วัต.              |
| อนฺปตติ           | ย่อเมตกไปตาม, ฯลฯ. อนฺ+ปตฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ตก หล่น ล้ม. อ ปัจ. ตี วัต.                                                               |
| อนฺเทติ           | ย่อเมเพิ่มให้. อนฺ+อุ+ทา+อ ปัจ. ตี วัต. แปลง อา เป็น อิ อิ เป็น เอ.                                                                           |
| อนฺปยติ           | ย่อเมไปตาม, ฯลฯ. อนฺ+ปยฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                             |
| อนฺปพฺพชิ         | บวชตามแล้ว. อนฺ+ป+วชฺ ชาติในความ งต เว้น ละเว้น. อ ปัจ. อี อัช. แปลง ว เป็น พ ช้อน พ.                                                         |
| อนฺปริยายติ       | ย่อเมติดตาม. อนฺ+ปริ+ยา ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. หรือ อิ ชาติในความ, ฯลฯ. อ ปัจ. แปลง อิ เป็น อาย และ ลง ยฺ อาคมต้นธาตุ. |
| อนฺปริยายิ        | เวียนไปรอบแล้ว หมุนไปรอบ. อี อัช.                                                                                                             |

|                           |                                                                                                                                                                 |
|---------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อนุปสฺสติ                 | ย่อมหั้นตาม, คล้อยตาม, ไม่ขัดกัน. อนุ+ทิสฺ+อ ปัจ. ตี วัต. แปลง ทิสฺ เป็น ปสฺส.                                                                                  |
| หน้า ๑๖                   |                                                                                                                                                                 |
| อนุปาเลติ อนุपालยติ       | ย่อมหั้นตามรักษา, ปกป้อง, ค้ำครอง ค้ำกัน เลี้ยง. อนุ+पाल+เณ ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                                   |
| อนุฟรี                    | แผ่ไปตามแล้ว, แผ่ไปแล้วโดยลำดับ. อนุ+พฺร ชาติในความ ชานไป แผ่ไป. อ ปัจ. อี อັ.                                                                                  |
| อนุพฺนุรติ                | ย่อมหั้นตาม ฯลฯ. อนุ+พฺนุ ชาติในความ ผูก พัน มัด รั้ง จับ จำ ติดต่อกัน เนื่อง เนื่องกัน เกี่ยวเนื่องกัน เกี่ยวพันกัน. อ ปัจ. ตี วัต.                            |
| อนุพฺรุติ                 | ย่อมหั้นกล่าวเนืองๆ, กล่าวบ่อยๆ ฯลฯ. อนุ+พฺรุ ชาติในความ กล่าว พูด อ ปัจ. ตี วัต.                                                                               |
| อนุพฺรุหฺเย               | พียงอกงาม, พียงพอกพูน, ฯลฯ. อนุ+พฺรุหฺ ชาติในความ เจริญ รุ่งเรือง อ ปัจ. เอยฺย สัต. ลบ ยฺย ลง ยฺ อาคม.                                                          |
| อนุภาวติ                  | ย่อมหั้นเสวย, รู้สึก, ประสบ. อนุ+ภว ชาติในความ มี เป็น เกิด. อ ปัจ. ตี วัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ เอา โอ เป็น อว.                                                    |
| อนุภาวิสฺสติ อนุภาวิสฺสเต | จักเสวย. จักเป็นอยู่, ฯลฯ. อนุ+ภว+อ ปัจ. สฺสติ สฺสเต ภวิส. อิ อาคมหลังธาตุ. อีกอย่างหนึ่ง ลง ย ปัจ. กัม และลบ ย ที่ไม่ลบได้รูปเป็น อนุภฺยิสฺสติ อนุภฺยิสฺสา เต. |
| อนุภฺยยติ อนุภฺยยเต       | เสวยอยู่. อนุ+ภฺย+ย ปัจ. กัม. ตี เต วัต. แปลง ย เป็น ยฺย รัสสะ อุ เป็น อุ รูปฯ ๔๓๐.                                                                             |
| อนุภฺยติ อนุภฺยเต         | เสวยอยู่. อนุ+ภฺย+ย ปัจ. กัม. ตี เต วัต.                                                                                                                        |
| อนุภฺเยรี                 | พียงเสวย. อนุ+ภฺย+ย ปัจ. กัม. เอรี สัต.                                                                                                                         |
| อนุโมติ                   | ย่อมหั้นเสวย. อนุ+ภฺว+อ ปัจ. ตี วัต. รัสสะ อุ เป็น อุ พฤทธิ อุ เป็น โอ หรือ พฤทธิ อุ เป็น โอ ก็ ได้ รูปฯ ๔๗๔.                                                   |
| หน้า ๑๗                   |                                                                                                                                                                 |
| อนุโมทติ                  | ย่อมหั้นชดขึ้น, ขึ้นชม, ขึ้นชมด้วย, ฯลฯ. อนุ+มฺท ชาติในความ รื่นเริง บันเทิง. อ ปัจ. ตี วัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                  |
| อนุโมทามิ                 | ย่อมหั้นชมด้วย, อนุโมทนา, ฯลฯ. มิ วัต. ที่มะที่สุดธาตุ.                                                                                                         |

|           |                                                                                                                                                              |
|-----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อนุยุญชติ | ย่อมประกอบเนื่องๆ, ประกอบเสมอ, ประพฤติตาม, เลียน, เอาอย่าง. อนุ+ยุช ชาติในความ ประกอบ พากเพียร ทำ กระทำ. อ ปัจ. ตี วัต. นิคคหิตอาคม.                         |
| อนุรุชฌติ | ย่อมยินดี, ฯลฯ. อนุ+รุช ชาติในความ ยินดี ชอบใจ พอใจ อิ่มใจ. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. แปลง รุช เป็น ชุณ.                                                           |
| อนุวตฺตติ | ย่อมเป็นไปตาม, ประพฤติตาม, เลียน เอาอย่าง. อนุ+วตฺ ชาติในความ เป็นไป เป็นอยู่ ประพฤติ อ ปัจ. ตี วัต. นิคคหิตอาคม แปลงเป็น ตฺ หรือช้อน ตฺ หรือตั้ง วตฺต ชาติ. |
| อนุวทติ   | ย่อมโจท. กล่าวหา. อนุ+วท ชาติในความ กล่าว พูต. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                |
| อนุวิจริ  | เที่ยวไปตามแล้ว, เที่ยวไปโดยลำดับแล้ว, ท่องเที่ยวไปแล้ว. อนุ+วิ+จร ชาติในความ ประพฤติ เที่ยวไพบ เป็นไป. อ ปัจ. อี อัช.                                       |
| อนุสาสติ  | ย่อมตามสอน, พร่ำสอน, ฯลฯ. อนุ+สาส ชาติในความ สอน สั่งสอน อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                      |
| อนุสาเวสิ | ให้ฟังตามแล้ว. อนุ+ส ชาติในความ ฟัง สดับ. เณ ปัจ. เหตุกัต. อี อัช. พฤทธิ อฺ เป็น โอ อ เอา โอ เป็น อว.                                                        |
| หน้า๑๘    |                                                                                                                                                              |
| อนุเสติ   | นอนเฝ้าอยู่, ฯลฯ. อนุ+สิ+อ ปัจ. ตี วัต.พฤทธิ อี เป็น เอ.                                                                                                     |
| อนุสฺสรติ | ย่อมระลึกตาม, ระลึกถึง, ฯลฯ. อนุ+สร+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                           |
| อนุตติ    | ย่อมผูก, ฯลฯ. อติ ชาติในความ ผูก พัน มัด รัด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                 |
| อนฺตรายติ | ย่อมหายไป, หายตัว. อนฺตร+ธา ชาติในความ ทรง ตั้ง วาง. อ ปัจ. ตี วัต. แปลง อา เป็น อาย หรือตั้ง อนฺตรธา ชาติในความไม่เห็น หายไป สูญไป. ย ปัจ. กัต.             |
| อนุวคมุ   | ได้ไปตามแล้ว. อนุ+คม+อ ปัจ. อํ ปช. พฤทธิ อฺ เป็น ว อ อาคมตันธาตุ.                                                                                            |
| อนุวทิ    | ติดตามแล้ว, ฯลฯ. อนุ+อท ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. อี อัช. พฤทธิ อฺ เป็น ว.                                                                            |
| อนุวญฺยต  | ได้สววยแล้ว. อนุ+ญ+ย ปัจ. กัม. ตถ ตถ ปโรกขา. แปลง ตถ เป็น ถ รูปฯ ๔๔๑.                                                                                        |
| อเนวติ    | ย่อมไปตาม, ติดตาม, ฯลฯ. อนุ+อิ+อ ปัจ. ตี วัต. เอา อฺ เป็น ว เอา อิ เป็น เอ.                                                                                  |

|             |                                                                                                                                                                                          |
|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อปกุกมติ    | ย่อมหลิกไป. อป+กม+อ บัจ. ตี วัด. ช้อน ก.                                                                                                                                                 |
| อปกุกมิ     | หลิกไปแล้ว. อป+กม+อ บัจ. อี อช. ช้อน ก.                                                                                                                                                  |
| อปกทิมติ    | ย่อมคร่าออกไป, ฆุดออกไป, ลาออกไป. อป+กทม+อ บัจ. ตี วัด.                                                                                                                                  |
| อปคจุมติ    | ย่อมไปปราศ, หลิกไป, หลบไป, พ้นไป, ไม่มี. อป+คม+อ บัจ. ตี วัด.                                                                                                                            |
| อปคจุมิ     | ไปปราศแล้ว, ฯลฯ. อี อช.                                                                                                                                                                  |
| หน้า ๑๙     |                                                                                                                                                                                          |
| อปคณุมิ     | ไปปราศแล้ว, ฯลฯ. แปลง จม เป็น ณม รูปฯ ๔๕๔.                                                                                                                                               |
| อปจา        | ได้หุงแล้ว, ฯลฯ. ปจ ชาติในความ หุง ต้ม เจียว ย่าง ปิ้ง ทอด สุก ไหม้. อ บัจ. อา หิยัต. อ อาคมตันธาตุ.                                                                                     |
| อปจายติ     | ย่อมนุชา, ฯลฯ. อป+จาย ชาติในความ บูชา เคารพ นับถือ ยำเกรง ไคร้ครวณ พินิจ. อ บัจ. ตี วัด.                                                                                                 |
| อปจายา      | ได้หุงแล้ว, ฯลฯ. ปจ+ย บัจ. กัม. อา หิยัต. แปลง จย เป็น จจ อ อาคมตันธาตุ.                                                                                                                 |
| อปจจิ อปจจี | ได้สุกแล้ว, ได้ไหม้แล้ว. ปจ+อ บัจ. อี อช. แปลง จ เป็น จจ อาคมตันธาตุ.                                                                                                                    |
| อปทิสติ     | ย่อมนแสดงอ้าง, อธิบายให้เห็น, ชี้แจงให้ทราบ, อป+ทิส+อ บัจ. ตี วัด.                                                                                                                       |
| อปเนติ      | ย่อมนนำหลิกไป, อ อป+นี+อ บัจ. ตี วัด. พฤทธิ อี เป็น เอ.                                                                                                                                  |
| อปโพเรติ    | ย่อมนตื่นอยู่ ฯลฯ. อป+พฺร+เอ บัจ. ตี วัด. พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                                                                                              |
| อปรมุณติ    | ย่อมนผิด, ฯลฯ. อป+รม ชาติในความ เปียดเบียน ทำร้าย ประทุษร้าย.ย บัจ. กัต. แปลง รย เป็น รณ.                                                                                                |
| อปรรติ      | ย่อมนปิด, กำบัง. อป+รร ชาติในความ ทรง ทรงไว้ ตั้ง รับ วาง. อ บัจ. ตี วัด.                                                                                                                |
| อปโลเกสุ    | อ่ามาแล้ว ( ลาจากไปใช้ในกรณีพิเศษ ) ล่าแล้ว. บอก เล่า, แจ้งความ อป+โลก ชาติในความ กล่าว พูต. ณ บัจ. กัต. อุ อช. ส อาคม.                                                                  |
| อปโลเกหิ    | จงแลดู, ดูแล, เหลียวแล, เอาใจใส่. อป+โลก ชาติในความ เห็น ดู แลดู เอ บัจ. หิ บัจ. กำหนดแล้ว หรือประพฤติมานัตครบกกำหนดแล้ว (สำหรับผู้ที่มีได้ ปกปิดอาบัติไว้) เพื่อให้กลับเป็นผู้บริสุทธิ์ |
| อปพโมกิริติ | ย่อมนโปรยลง, ฯลฯ. อภิ+โอ+กิริ ชาติในความ โรย โปรย กระจาย เรี่ยราย. อ บัจ. อี อช. อ อาคมตันธาตุ.                                                                                          |

|                     |                                                                                                                                                                    |
|---------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อภิวิตถ             | ได้เป็นแล้ว, ได้มีแล้ว. ฎ+ย บ้าง. ภาว. อา บ้าง. อ อาคมต้นธาตุ อี อาคมหลังธาตุ รูปฯ ๔๕๓.                                                                            |
| อภิวิตถ             | ได้เป็นแล้ว, ได้มีแล้ว. ฎ+อ บ้าง. ตถ อ้อ.                                                                                                                          |
| อภิสสมุห            | จักได้เป็นแล้ว. จักได้มีแล้ว. สสุสามหา กาลา รัสสะ.                                                                                                                 |
| อภิสสถ              | ได้ตกแล้ว, ฯลฯ. ภสสุ ธาตุในความ ตก ล้ม หล่น พลัด เคลื่อน หลุด หลุดลุ่ย รุ่งเรือง ส่องสว่าง กล่าว พุด. อ บ้าง. อี อ้อ. แปลงเป็น ถ อ อาคมต้นธาตุ.                    |
| อภาวียิตถ           | ได้ให้เจริญแล้ว. ได้ให้บรรลุลแล้ว, ฯลฯ. ฎ ธาตุในความ ถึง บรรลุ ได้ ประสบ. ณาเป และ ย บ้าง. อี อ้อ. แปลงเป็น ตถ อ อาคมต้นธาตุ อี อี อาคมหลังธาตุ และ บ้าง. ลบ ณาเป. |
| อภาสี               | ได้กล่าวแล้ว, ฯลฯ. ภาส ธาตุในความ กล่าว พุด. อ บ้าง. อี อ้อ. อ อาคมต้นธาตุ.                                                                                        |
| หน้า ๒๓             |                                                                                                                                                                    |
| อภิกงฺขติ           | ย่อมสงสัยยิ่ง, ฯลฯ. อภิ+กขิ กัฏ กงฺข ธาตุในความ สงสัย เคลือบแคลง กิน แหนง ปรรณนา อยากรู้ได้ ชอบใจ รักใคร่.อ บ้าง. ตี วัต.                                          |
| อภิกุณฺมติ          | ย่อมก้าวไปข้างหน้า, ก้าวไป, เดินไป, ฯลฯ. อภิ+กมฺ กมฺ ธาตุในความ ก้าวไป ย่างไป ขยับเข้าไป เดิน ดำเนิน ดำเนินไป. อ บ้าง. ตี วัต. ช้อน กุ.                            |
| อภิกุณฺม            | ขงก้าวไปข้างหน้า, ฯลฯ. หิ ปัจจ. ลบ หิ.                                                                                                                             |
| อภิกุณฺมถ           | จงอดกลั้น, ฯลฯ. อภิ+ขมฺ ธาตุในความ ทน อดทน อดกลั้น. อ บ้าง. ถ ปัจจ.                                                                                                |
| อภิกีรติ            | ย่อมเรียรราย, ฯลฯ. อภิ+กิรฺ ธาตุในความ โรย (ค่อยๆไปรยลงไป) ไปรย เรี่ยราย กระจาย เกื่อนกล่น เกื่อนกลาด. อ บ้าง. ตี วัต. ทิมะ.                                       |
| อภิชานามิ           | ย่อมรู้ยิ่ง, รู้จัก. อภิ+ณา+นา บ้าง. มิ วัต. แปลง ณา เป็น ชา.                                                                                                      |
| อภิตถเรถ            | พึงรับชวนชวาย, ควรรับทำ. อภิ+ถรฺ ธาตุในความ ลาด ปู รวบรวม. อ บ้าง. เอถ สัต. ช้อน ต.                                                                                |
| อภิตถวติ อภิตถวติ   | ย่อมชมเชย, ย่อมชมเชยยิ่ง, ฯลฯ. อภิ+ถฺ ธาตุในความ ลาด ปู รวบรวม. อ บ้าง. เอถ สัต. ช้อน ต.                                                                           |
| อภิตถวิ อภิตถวิ     | ชมเชยแล้ว, ชมเชยยิ่งแล้ว, ฯลฯ. อี อ้อ.                                                                                                                             |
| อภิตถนาติ อภิตถนาติ | ย่อมชมเชย, ฯลฯ. อภิ+ถ+นา บ้าง. ตี วัต.                                                                                                                             |

|                             |                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อภิวาติ                     | ย่อมนั่นไปยิ่ง, ฯลฯ. อภิ+วาทฺ ชาติในความไป แล่น แล่นไป วิ่ง วิ่งไป เจริญ<br>รุ่งเรือง สะอาด หมดจด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                              |
| หน้า ๒๔                     |                                                                                                                                                                                                |
| อภิสงฺขโรติ                 | ย่อมปรุ้งแต่ง. อภิ+สํ+กร+โอ ปัจ. ตี วัต. แปลง กร กับ โอ เป็น ขโร.                                                                                                                              |
| อภิสงฺขาสี                  | ปรุ้งแต่งแล้ว. อี อັข. แปลง กร+โอ เป็น ข ทิมะ สฺ อาคม รัสสะ อี อັข. เป็น อี.                                                                                                                   |
| อภิสขุข                     | พียงข้ออยู่ยิ่ง, ฯลฯ. อภิ+สขฺ ชาติในความ ข้อ ขัด ติด. ย ปัจ. กัต. เอยฺย สัต.<br>แปลง ขย เป็น ขุข.                                                                                              |
| อภิสปติ อภิสฺสปติ           | ย่อมดำ, สापแข็ง. อภิ+สปฺ ชาติในความ ดำ แข่ง อ ปัจ. ตี วัต. กิริยาหลังซ้อน<br>ส.                                                                                                                |
| อภิสมฺพุชฌติ                | ย่อมรู้พร้อมเฉพาะ, บรรลุยิ่ง, รู้สมบูรณ์, ตรัสรู้. อภิ+สํ+พฺชฺ ชาติในความ รู้ รู้<br>แจ้ง บรรลุ ตรัสรู้. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. แปลง ฐย เป็น ชุณ.                                                 |
| อภิสเมติ                    | ย่อมถึงกพร้อมยิ่ง, บรรลุ, ได้รับ. อภิ+สํ+อิ+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                                                     |
| อภิสมฺภุณาติ อภิสมฺภุณฺโณติ | ย่อมสำเร็จ, ฯลฯ. อภิ+สมฺภฺ ชาติในความ ถึง บรรลุ สำเร็จ. ณา ณฺ ปัจ. ตี วัต.<br>กิริยาหลัง พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                                                     |
| อภิสฺสิจฺจติ                | ย่อมไหลออก, ฯลฯ. อภิ+สฺจฺ ชาติในความ ไหลออก รด ราด เท วิต. อ ปัจ. ตี<br>วัต. นิคคหิตอาคมต้นธาตุ แปลง เป็น ณฺ.                                                                                  |
| อภิหริ                      | ย่อมบูชา, นับถือ. อภิ+หริ ชาติในความ เป็นไป เป็น อยู่. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                                          |
| อภิหริยฺยติ                 | ย่อมนำไป, นำไปยิ่ง. อภิ+หริ ชาติในความนำไป. ย ปัจ. กัม.ตี วัต. แปลง ย<br>เป็น ยฺย หรือซ้อน ยฺ อี อาคมหน้า ย.                                                                                   |
| อมติ                        | ย่อมไป, ฯลฯ. อมฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไปห เคารพ บูชา. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                                          |
| หน้า ๒๗                     |                                                                                                                                                                                                |
| อมาปย                       | พียงนมรมิต (สร้างหรือบันดาลด้วยอำนาจจิตที่ได้จตุตถฌาน), ก่อสร้าง. อ+มาปฺ<br>ชาติในความ สร้าง ก่อสร้าง. ณย ปัจ. กัต. เอยฺยาสี สัต. แล้วลย เอยฺยาสี อ<br>ข้างหน้านั้น สักว่าเป็น นิบาต เวสฯ ๕๓๓. |
| อเมติ อมยติ                 | ย่อมเป็นโรค, ป่วยไข้. อมฺ ชาติในความเป็นโรค เจ็บ ไข้ ป่วยไข้ เสียดแทง. ณ<br>ณย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                                               |
| อมฺพติ                      | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. อมฺพ ชาติในความออกเสียง ยินดี พอใจ เฟลน รักษา<br>เลี้ยง.อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                      |

|               |                                                                                                                                                                            |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อมห อมฺหิ     | ย้อมมี, เป็น. ๗๗. อสฺ+อ ปัจ. ม, มิ วัต. แปลง ม เป็น มห มิ เป็น มฺหิ ลบ<br>ที่สุดธาตุ. รูปฯ ๔๘๓.                                                                            |
| อมฺหา         | มีแล้ว, เป็นแล้ว. อสฺ+อ ปัจ. มฺหา อັ. ลบที่สุดธาตุ.                                                                                                                        |
| อมิสฺสยติ     | ย้อมกระทำซึ่งสิ่งไม่ผสมกัน, ๗๗. อมิสฺส ศัพท์ ฌย ปัจ. ลงในนามศัพท์ ตี วัต.<br>รูปฯ ๕๒๓.                                                                                     |
| อยติ          | ย้อมไป, ๗๗. อยฺ ธาตุในความ ไป ถึง เป็นไป บรรลุ รู้. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                         |
| อยติ          | ย้อมเปล่งวาจา, ๗๗. อิ ธาตุ (ดู อชฺฌายติ) อ ปัจ. ตี วัต. วิการ อิ เป็น เอ<br>เอา เอ เป็น อย.                                                                                |
| อยาจถ         | ได้ขอแล้ว. ๗๗. ยาจฺ ธาตุในความ ขอ ขอร้อง ขอ ให้ช่วยเหลือ วอน (ร่ำขอ<br>เผื่อร้องขอ ขอด้วยอาการออก) วิงวอน. อ ปัจ. ตถ หิยฺต. ลบ ตฺ อ อาคมตัน<br>ธาตุ เวสฯ ๔๕๕ ลง ตถ ปโรกขา. |
| อรติ          | ย้อมไป, ๗๗. อรฺ ธาตุใน ความไปถึง เป็นไปจิบหาย พินาศ อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                         |
| หน้า ๒๘       |                                                                                                                                                                            |
| อรณฺชิ        | ไม่ยินดีแล้ว, ๗๗. น+रणฺชฺ ธาตุในความ ย้อม กำหนด ยินดี. อ ปัจ. อี ปโรกขา.                                                                                                   |
| อรหติ         | ย้อมควร, ๗๗. อรหฺ ธาตุในความ ควร เคารพ บูชา นับถือ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                         |
| อรเหติ อรหยติ | ย้อมควร, ๗๗. อรหฺ+ณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                                                                                   |
| อลงฺกโรติ     | ย้อมทำให้พอ. อลฺ+กรฺ+โอ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                                                       |
| อลติ          | ย้อมประดับ, ๗๗. อล. ธาตุในความ ตกแต่ง ตกแต่ง ประดับ ห้าม กัน กัน<br>ทึบ ตัน ไม่ทะลุ ขึ้น ชุ่ม เปียก. อ ปัจ. ตี วัต.                                                        |
| อลติ          | ย้อมผูก, ๗๗. อลฺ อลิ ธาตุในความ ผูก พัน มัด รัด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                            |
| อลตุถ อลตุถํ  | ได้ได้แล้ว. ลภ+อ ปัจ. อี อັ. แปลงเป็น ตถ อี อັ. แปลงเป็น ตถํ ลบ ฏ อ<br>อาคมตันธาตุ รูปฯ ๔๖๑.                                                                               |
| อลมิตุถ       | ได้ได้แล้ว. ลภ+อ ปัจ. ตถ อັ. อ อาคมตันธาตุ อิ อาคมตันธาตุ                                                                                                                  |
| อลมิสฺสํสุ    | จักได้ได้แล้ว. ลภ+อ ปัจ. สสํสุ กาลา.                                                                                                                                       |
| อลฺลติ        | ย้อมติด, ๗๗. อลฺลฺ ธาตุในความขึ้น ชุ่ม เปียก ติด.                                                                                                                          |
| อลฺลยิสฺ      | ติดกันแล้ว. อลฺลฺ+ณย ปัจ. กัต. อํ อັ. แปลงเป็น อีสุ                                                                                                                        |
| อวกฺชิปติ     | ย้อมขว้างลง, โยนลง, ๗๗. อว+ชิปฺ ธาตุในความ ทิ้ง ขว้าง ชัดไป โยน โยน<br>ไป. อ ปัจ. ตี วัต. ช้อน ฏ.                                                                          |



|                   |                                                                                                                        |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อวกัษติ อวกษติ    | ย่อมนำง, ฯลฯ. อว+กษิ กัษ กษุ อิจุฬายั อ ปัจ. ตี วัต.                                                                   |
| หน้า ๒๙           |                                                                                                                        |
| อวกษุขติ          | ย่อมนคว่ำลง. อว+กษุข ฐาตุในความ คว่ำ คว่ำลง. อ ปัจ. ตี วัต.                                                            |
| อวกจุณติ          | ย่อมนรู้, บรรลุ, ตรัสรู้. อว+คม+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                         |
| อวคาร์ติ          | ย่อมนหยั่งลง, นับเข้า, รวมกัน. อว+คารุ+อ ปัจ.ตี วัต.                                                                   |
| อว                | ได้กล่าวแล้ว. ฯลฯ. วจุ ฐาตุในความ กล่าว พุด. อ ปัจ. อา หิยัต. รัสสะ อ<br>อาคมตันฐาตุ ใช้เป็นมรรยมนบุรุษด้วย.           |
| อวจ               | ได้กล่าวแล้ว, ฯลฯฯ อัม อัม.                                                                                            |
| อวจรติ            | ย่อมนท่องเที่ยว, ท่องเที่ยวไป. อว+จร+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                    |
| อวจตุถ            | ได้กล่าวแล้ว, ฯลฯ. วจุ+อ ปัจ. ตถ อัม. อ อาคมฯ เอา อ ที่ จ เป็น อุ รูปฯ<br>๔๖๒.                                         |
| อวชานาติ          | ย่อมนดูหมิ่น, ปฏิเสธ. อว+ฉา+นา ปัจ. ตี วัต. แปลง ฉา เป็น ชา.                                                           |
| อวชียติ           | ย่อมนชนะคืนได้. อว+ช+ย ปัจ. กัม. ตี วัต. อิ อาคม ลบ อิ เสีย ตัวหนึ่ง ที่มะ<br>ตัวที่เหลือ.                             |
| อวติ              | ย่อมนรักษา, เลี้ยง. อว ฐาตุในความ รักษา เลี้ยง. อ ปัจ. ตี วัต.                                                         |
| อวติ              | ย่อมนออกเสียง, ฯลฯ. อุ ฐาตุในความ ออกเสียง กล่าว พุด. อ ปัจ. ตี วัต.<br>แปลง อุ เป็น อว.                               |
| อวตุถรติ          | ย่อมนท่อมทับ. อว+ถร. สนุถรณ. อ ปัจ. ตี วัต. ช้อน ต.                                                                    |
| อวธิ              | ได้มาแล้ว. ฯลฯ. หน ฐาตุในความ กำจัด เบียดเบียน กระทบ ประหาร มา ตี.<br>อ ปัจ. อี อัม. แปลง หน เป็น วธ อ อาคมฯ รูปฯ ๔๘๗. |
| หน้า ๓๐           |                                                                                                                        |
| อวมณฺณติ          | ย่อมนดูหมิ่น, ดูถูก, หมิ่นประมาท. อว+มน ฐาตุ ดู อติมณฺณติ.                                                             |
| อวมณฺณเณ          | พึงดูหมิ่น, ฯลฯ. เณ สัต.                                                                                               |
| อวลิมฺปติ         | ย่อมนลูบไล้, เยอหยิ่ง, จองหอง, อหังการ. อว+ลิป+อ ปัจ. ตี วัต. นิคคหิตอาคม.                                             |
| อวเลขติ           | ย่อมนชำระ. อว+ลิข ฐาตุในความ ปัด เขียน ขุด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                             |
| อวโลกติ           | ย่อมนชำเลื่องดู, เอี้ยวดู. อว+โลก ฐาตุในความ เห็น ดู แลดู. อ ปัจ. ตี วัต.                                              |
| อวโลเกติ อวโลกยติ | ย่อมนชำเลื่องดู, ฯลฯ. เณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                                  |
| อวโลเกสิ          | ชำเลื่องดูแล้ว, ฯลฯ. อี อัม.                                                                                           |

|                       |                                                                                                                                                                        |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อวสทติ                | ย่อมจมลง. อว+สทฺ อวसानะ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                                                |
| อวสริติ               | ย่อมท่องเทียวไป, ไปถึง, อาศัย, พัก, ประชุม. อว+สริ ชาติในความ ไป ถึง เทียวไป ท่องเทียว. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                 |
| อวสีสุ                | จบลงแล้ว, ฯลฯ. อว+สา ชาติในความ จบ สุด ที่สุด ล้น(จบ). อ ปัจ. อัม อัม. แปลงเป็น อีสุ.                                                                                  |
| อวหยติ อวหายติ อเวหติ | ย่อมเรียก, ฯลฯ. อา+เวห ชาติในความ เรียก หยั่ง ประหาร แบ่งดี ออกเสียง กล่าว. อ ปัจ. ตี วัต. แปลง เอ เป็น อย อาย เวสฯ ๗๕๓ เป็น เวห ชาติ.                                 |
| อวหริติ               | ย่อมฉวยเอา, ชิงเอา, ลัก, ขโมย. อว+หริ ชาติในความ ถือเอา ยึดเอา. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                         |
| อวหสติ                | ย่อมหยอกเย้า, ยั่วชวน, แย้งหยัน. อว+หส+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                                  |
| อเวติ                 | ย่อมลงไป, ไปต่ำ, เสื่อม. อว+อิ ชาติ อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                                     |
| หน้า ๓๑               |                                                                                                                                                                        |
| อเวกขติ               | ย่อมพิจารณาเห็นฯ. อว+อิ+ข ชาติในความ เห็น ดู แลดู ฟัง พินิจ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                            |
| อโวจ                  | ได้กล่าวแล้ว, ชี้แจงแล้ว, ฯลฯ. วจุ+อ ปัจ. อา หียัต. เอา อ ที่ ว เป็น อุ เอา อุ เป็น โอ รัสสะ อา เป็น อ แล้ว ลบ อ เสียตัวหนึ่ง หรือลบ อา ก็ได้. รูปฯ ๔๖๓ เอา อ เป็น โอ. |
| อโวจุ                 | ได้กล่าวแล้ว. วจุ+อ ปัจ. อัม อัม. อ อาคมฯ                                                                                                                              |
| อโวจุมห               | ได้กล่าวแล้ว, ฯลฯ. วจุ+อ ปัจ. มหา อัม. เอา อ ที่ ว เป็น โอ ที่ จ เป็น รัสสะ อา ที่ มหา.                                                                                |
| อสติ                  | ย่อมมี, เป็น มีอยู่, เป็นอยู่. อส+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                                       |
| อสติ                  | ย่อมไป, ฯลฯ. อส ชาติในความ ไป ถึง รุ่งเรือง ส่องสว่าง ถือเอา. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                           |
| อสิ                   | ย่อมมี, ฯลฯ. อส+อ ปัจ. สิ วัต. ลบที่สุดธาตุ.                                                                                                                           |
| อสกุขิ                | ได้จักแล้ว, ฯลฯ. สก ชาติในความ อาจ สามารถ. ณา ปัจ. อี อัม. แปลง กุ เป็น ขุ ช้อน กุ ลบ ณา รูปฯ ๔๙๖. โมคฯ ตยาทิกัณฑ์ ๔๘ แปลง ณา เป็น ขุ อ อาคม.                          |

|                     |                                                                                                                                           |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อสกฺขิสฺส           | จักได้้อาจแล้ว. สกฺ+ณฯ ปัจ. สฺสา กาลา. รัสสะ อ อาคมตันธาตุและ อิ อาคมตันธาตุ                                                              |
| อสุณาทิ             | ย้อมไหลไป, ๗ลฯ. อสุ ธาตุในความ เอิบอาบ ซาบซึ่ม ไหลไป. อุณฯ ปัจ. ติ วัต. กัจฯ ๔๔๙ รูปฯ ๔๙๖.                                                |
| อสุณาทิ             | ย้อมกิน, ๗ลฯ. อสุ ธาตุในความเกิน บริโภค. นา ปัจ. ติ วัต.                                                                                  |
| อสุณาถ              | ย้อมกิน, บริโภค, จงกิน, ของกิน, บริโภค. อสุ+นา ปัจ. ถ วัต. หรือ ปัจจ.                                                                     |
| หน้า ๓๒             |                                                                                                                                           |
| อสมิ                | ย้อมมี, จงมี ๗ลฯ. อสุ+อ ปัจ. มิ วัต. หรือ ปัจจ.                                                                                           |
| อสุส                | พึงมี, ๗ลฯ. อสุ+อ ปัจ. เอยฺย สัต. รวม เอยฺย กับทั้ง ธาตุและปัจ. เป็น อสุส. รูปฯ ๔๘๔ แปลง เอยฺย กับ ส เป็น สฺส.                            |
| อสุสํ               | พึงมี, ๗ลฯ. อสุ+อ ปัจ. เอยฺยมิ สัต. รวม เอยฺยมิ กับทั้งธาตุและปัจ. เป็น อสุสํ.                                                            |
| อสุสติ              | ย้อมขวางไป, ๗ลฯ. อสุ ธาตุในความ ขวางไป ชัด พุ่ง ยิ่ง เหวี่ยง ส่าย. ย ปัจ. กัต. ติ วัต. แปลง สฺย เป็น สฺส.                                 |
| อสุสติ              | ย้อมหายใจเข้า. อา+สสุ ธาตุในความ เป็นอยู่ มีชีวิตอยู่ หายใจอยู่. อ ปัจ. ติ วัต.                                                           |
| อสุสถ               | พึงมี, ๗ลฯ. อสุ+อ ปัจ. เอยฺยถ สัต. รวมธาตุ ปัจ. และ วิภัติ เป็น อสุสถ.                                                                    |
| อสุสาเทติ อสุสาทยติ | ย้อมยินดี, ๗ลฯ. อา+สพฺ ธาตุในความ ยินดี ชอบใจ พอใจ ภูมิใจ เพลิน เพลิดเพลิน เณ ฌย ปัจ. กัต. ติ วัต. รัสสะ อา เป็น อ ช้อน ส.                |
| อสุสาม              | พึงมี, ๗ลฯ. อสุ+อ ปัจ. เอยฺยยาม สัต. สัต. รวมธาตุ ปัจ. และ วิภัติ เป็น อสุสาม. รูปฯ แปลง เอยฺยยาม กับ ส เป็น สฺสาม.                       |
| อสุสาสยิ            | ได้มอบให้แล้ว. สาสุ ธาตุในความ สั่ง บังคับ. อ ปัจ. อี อัม. ย อาคมตันธาตุ ช้อน ส.                                                          |
| อสุสฺ อสุสํ         | พึงมี, ๗ลฯ. อสุ+อ ปัจ.+เอยฺยํ สัต. รวม เอยฺยํ กับทั้ง ธาตุและปัจ. เป็น อสุสฺ, อสุสํ กิริยาแรก รูปฯ ว่า แปลง เอยฺยํ กับที่สุดธาตุเป็น สฺส. |
| อสุโสสิ อสุโสสํ     | ได้ฟังแล้ว. สฺ+ณฯ ปัจ. อี อัม. พฤทธิ อุ เป็น โอ ลบ ปัจ. อ อาคมตันธาตุ ช้อน ส.                                                             |
| หน้า ๓๓             |                                                                                                                                           |
| อหติ                | ย้อมไป, ๗ลฯ. อหิ ธาตุในความ ถึง เป็นไป อ ปัจ. ติ วัต.                                                                                     |

|                  |                                                                                                                                                                          |
|------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อหฺวตฺต          | ได้มีแล้ว, ฯลฯ. หฺ+อ ปัจ. ตฺถ หิยฺต. หรือ อັ. เอา อฺ เป็น ว อ อาคมต้นธาตุ.                                                                                               |
| อหฺวํ            | ได้มีแล้ว, ฯลฯ. หฺ+อ ปัจ. อํ อັ. เอา อฺ เป็น โอ โอ เป็น อว อ อาคมต้นธาตุ.                                                                                                |
| อหา              | ได้นำไปแล้ว ฯลฯ. หฺ ธาตุในความ นำ นำไป นำออก จับ ถือ ถือเอา ยึดเอา ลัก. อา หิยฺต. ลบที่สุดธาตุ. อ อาคมต้นธาตุ. โมคฯ ตยาทิกัณฑ์ ๒๘ ว่า แปลง ร เป็น อา ลบ อา วิภัติ.       |
| อหา              | ได้ข่มขี่แล้ว, ได้ข่มเหงแล้ว. หฺ ธาตุในความ ข่มขี่ ข่มเหง. อ ปัจ. อา หิยฺต.                                                                                              |
| อหาสิ            | ได้นำไปแล้ว, ฯลฯ. หฺ+อ ปัจ. อี อັ.                                                                                                                                       |
| อหุ              | ได้มีแล้ว, ฯลฯ. หฺ+อ ปัจ. อา หิยฺต. ลบ อา อ อาคม ต้นธาตุ.                                                                                                                |
| อหุ              | ได้มีแล้ว, ฯลฯ. หฺ หรือ หุ ธาตุ อ ปัจ. อี อັ. ลบ อี วิภัติ อ อาคมต้นธาตุ กล่าว พุต. อ ปัจ. อุ.                                                                           |
| อหุ              | กล่าวแล้ว, พฺร ฐาตุในความ กล่าว พุต. อ ปัจ. อุ ปโรกขา. แปลง พฺร ฐ เป็น อาห บวก อุ วิภัติ เป็น อาหุ รัสสะ อา เป็น อา เพื่อผันทานุรักษจึงเป็น อหุ. รูปฯ ๔๔๙. ดู อาหุ ด้วย. |
| อหฺว อหฺวา       | ได้มีแล้ว, ฯลฯ. หฺ หรือ หุ ธาตุในความ มี เป็น มีอยู่ เป็นอยู่. อ ปัจ. อา หิยฺต. แปลง อุ หรือ อุ เป็น อว ลบ อ ปัจ. กิริยาต้น รัสสะ อา เป็น อ รูปฯ ๔๗๓.                    |
| หน้า ๓๔          |                                                                                                                                                                          |
| อหฺว อหฺโว       | ได้มีแล้ว, ฯลฯ. หฺ หรือ หุ ธาตุ อ ปัจ. โอ หิยฺต. กิริยา ต้น ลบโอ.                                                                                                        |
| อโหสิ อเหสุ      | ได้มีแล้ว, ฯลฯ. หฺ หรือ หุ ธาตุ อี อํ อັ. แปลง อุ, อุ เป็น โอ, เอ.                                                                                                       |
| อหติ             | ย่อมขึ้นไป, ฯลฯ. อหฺ ฐาตุในความ ขึ้นไป ไปสูง ไปข้างบน. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                    |
| อากฺขติ          | ย่อมสงสัย, ฯลฯ. อา+กขิ กขฺ ฐาตุในความ สงสัย เคลือบแคลง กินแหง แคลง ใจ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                    |
| อากฺขติ          | ย่อมปรารถนา, ฯลฯ. อา+กขิ กขฺ ฐาตุในความ ปรารถนา อยากได้ จำนง ชอบใจ ประสงค์ มุ่งหวัง ตั้งใจ รักใคร่. อ ปัจ. ตี วัต.                                                       |
| อากฺขตติ         | ย่อมจุดมา, ฯลฯ. อา+กขฺ ฐาตุในความ จุด คร่า (จุด หรือ ลากอย่างไม่ปราณี) รั้ง (ชักมา) ลาก (ดึงจุด). อ ปัจ. ตี วัตง                                                         |
| อากิริติ อากีรติ | ย่อมโปรยลง, ฯลฯ. อา+กิริ+อ ปัจ. ตี วัต. กิริยาหลัง ทิมา ดู กิริติ ด้วย.                                                                                                  |

|                        |                                                                                                                      |
|------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อาโกณฺเฐสิ อาโกณฺเฐยสิ | ดีแล้ว, ฯลฯ. อา+กฺฏ ชาติในความ ดี เคาะ ทูป เป็นต้น. เณ ฌย ปัจ. กัต. อี อັช.                                          |
| อาชาติ อาชฺยาติ        | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. อา+ชา ชฺยา +อ ปัจ. ตี ปัจ. ดู อกฺษาติ ด้วย.                                                          |
| อาคจฺจติ               | ย่อมมา. อา+คม+อ ปัจ. ตี วัต. แปลง ม เป็น จฺจ รูปฯ ๔๒๖ หรือ แปลง คม เป็น คจฺจ ตามบาลีไวยากรณ์                         |
| อาคณฺหิ อาคณฺหี        | มาแล้ว. อา+คม+อ ปัจ. อี อັช. แปลง คม เป็น คจฺจ แปลง จฺจ เป็น ญฺจ.                                                    |
| หน้า ๓๕                |                                                                                                                      |
| อาคทฺติ                | ย่อมกล่าว, ย่อมกล่าวชัด. อา+คทฺ ชาติ อ ปัจ. ตี วัต.                                                                  |
| อาคเมติ                | ย่อมอดกลั้น, ฯลฯ. อา+คม ชาติในความ อดกลั้น ยับยั้ง รอ ทำ คอย คอยทำ เณ ปัจ. กัต. ตี วัต. หรือ ลง เอ ปัจ. หมวดฺภูชาตุ. |
| อาคเมตุ                | ของรอ, ฯลฯ. ตฺ ปัจ.                                                                                                  |
| อาคเมตุ                | จงให้มาถึง. อา+คม+เณ ปัจ. เหตุกัต. ตฺ ปัจ.                                                                           |
| อาค อาคา               | มาแล้ว. อา+คม+อ ปัจ. อา หิยฺต. ลบ ม กิริยาต้น รัสสะ.                                                                 |
| อาคิลาติ               | หมดความสำราญ, เมื่อ, ฯลฯ. อา+คิเล ชาติในความ หมดความสำราญ ไม่สบาย เจ็บไข้.อ ปัจ. ตี วัต. แปลง เอ เป็น อาย.           |
| อามาเตติ               | ย่อมจำนงภัย, จองเวร, ปองร้าย.อา+หนฺ ชาติในความจำกัด เปียดเบียน ประหาร ฆ่า ตี. เณ ปัจ. ตี วัต. แปลง หนฺ เป็น มาต.     |
| อาจเมติ อาจมยติ        | ย่อมชำระ ฯลฯ. อา+จम् ชาติในความ ทำให้สะอาด ชำระ ล้าง บ้วนปาก. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                |
| อาจรติ                 | ย่อมประพฤติ, เทียวไป. อา+จร+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                           |
| อาจริ                  | ประพฤติแล้ว. เทียวไปแล้ว, เทียวมาแล้ว. อี.อັช.                                                                       |
| อาจิภฺข                | จงกล่าว, ฯลฯ. อา+จิภฺข ชาติในความ กล่าว บอก. อ.ปัจ. หิ ปัจ. ลบ หิ.                                                   |
| อาจียติ อาจียติ        | ย่อมก่อ, ฯลฯ. อา+จิ ชาติในความ ก่อ ก่อสร้าง สั่งสม สะสม. ย ปัจ. กัม. ตี วัต. อิ, อี อาคม.                            |
| อาชานาติ               | ย่อมรอบรู้. อา+ณา+นา ปัจ. ตี วัต. แปลง ณา เป็น ชา.                                                                   |
| หน้า ๓๖                |                                                                                                                      |
| อาชวติ                 | ย่อมรวดเร็ว, ว่องไว. อา+ชฺ ชาติในความ แล่น (ไปอย่างรวดเร็ว) เร็ว ปราด (ไปอย่างฉับพลัน). อ ปัจ. ตี วัต.               |

|                |                                                                                                                                                                                                      |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อาชีวะติ       | ย่อมนับเป็นอยู่, ฯลฯ. อา+ชีวะ ชาติในความ เป็นอยู่ มีชีวิตอยู่. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                                        |
| อาณานิเปติ     | ให้ส่งไปแล้ว, ฯลฯ. อาณ ชาติในความ ส่ง ส่งไป บังคับ. ณาเป ปัจ. เหตุกัต. อี อัจ. พระราชปริยัติโมลี (กวี ป.ร. ๙) ว่า เป็น อา+ณูป เปสเน. ฌ ปัจ. กัต. หรือ เหตุกัต. จึงเป็นทั้ง กัตตุวาก และเหตุกัตตุวาก. |
| อาตวุกติ       | ย่อมนับเป็นอยู่ลำบาก. ฯลฯ. ตัก ติ ชาติในความ เป็นอยู่ลำบาก ยาก ผิดเคือง ไม่สะดวก เจ็บไข้. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                             |
| อาททาติ อาเทติ | ย่อมนับถือเอา, ฯลฯ. อา+ทา+อ ปัจ. เทวภาวะ ทา รัสสะ อา เป็น อ กิริยาหลังลง เอ ปัจ.                                                                                                                     |
| อาทาเปติ       | ย่อมนับถือเอา. อา+ทา+ณาเป ปัจ. ตี วัต. รัสสะเป็น อาทเปติ บ้าง.                                                                                                                                       |
| อาทยิ          | นับถือเอาแล้ว. อา+ทา+อ ปัจ. อี อัจ. เอา อา เป็น อิ อิ เป็น เอ เอ เป็น อย. หรือลง ย ปัจ. ในหมวดทิวธาตุ รัสสะ อา ที่ตัวธาตุ เป็น อาทยิ โดยรัสสะบ้าง.                                                   |
| อาทริ          | ย่อมนับถือเพื่อ, ย่อมไม่เชื่อเพื่อ, ฯลฯ. อา+ทริ ชาติในความ เชื่อเพื่อ ไม่เชื่อเพื่อ เอาใจใส่ ไม่เอาใจใส่.อ ปัจ. ตี วัต. เวลาแปลพึงดูเนื้อความประโยค.                                                 |
| อาธาวติ        | ย่อมนับวิ่ง, ย่อมวิ่งไป, ฯลฯ. อา+ธาว ชาติในความ ไปเร็ว วิ่ง แล่น เจริญ รุ่งเรือง, อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                     |
| หน้า ๓๗        |                                                                                                                                                                                                      |
| อาณยิสฺ        | นำมาแล้ว. อา+นิ นี ชาติในความ นำไป อ ปัจ. อัจ. แปลงเป็น อีสฺ วิจารณ์ อิ เป็น เอ เอา เป็น อย ถ้าตั้ง นี ชาติ แปลง อี เป็น อย.                                                                         |
| อาณานิเปติ     | ให้นำมาแล้ว. ณาเป ปัจ. อี อัจ.                                                                                                                                                                       |
| อาปชฺชติ       | ย่อมนับต้อง, ต้องโทษ, ถึงโทษ. อา+ปชฺ ชาติในความ ไปถึง เป็นไป. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. แปลง ทย เป็น ชช.                                                                                                   |
| อาปาติ         | ถึงแล้ว, ให้ถึงแล้ว. อา+ปท+ณ ปัจ. กัต. หรือ ฌ เหตุกัต. อี อัจ. ที่มะ ลบ ฌ.                                                                                                                           |
| อาปุจฺจติ      | ย่อมนับถามโดยเชื่อเพื่อ. อา (อาทเรน)+ปุจฺจ+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                                                            |
| อาปุจฺจนิ      | ลาแล้ว, อำลาแล้ว. อา+ปจฺจ+อ ปัจ. อี อัจ.                                                                                                                                                             |
| อาปุณฺนาติ     | ย่อมนับเอิบอาบ, ฯลฯ. อาปุ ชาติในความ เอิบอาบ ชิมซาบ ซาบซ่าน ไหลไป ไหล ไปทั่ว. อุณ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                       |
| อาเปติ อาปยติ  | ย่อมนับเอิบอาบ, ฯลฯ. อาปุ+ณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                                                                                                     |

|                     |                                                                                                                              |
|---------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อาพารติ             | ย่อมไม่สบาย, ย่อมเจ็บ, เจ็บไข้, ป่วย, ป่วยไข้. อา+พารุ ชาติในความ รบกวน ทำให้ปั่นป่วน เปียตเปียน. อ ปัจ. ตี วัด.             |
| อาภาติ              | ย่อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. อา+ภา ชาติในความ รุ่งเรือง เปล่งปลั่ง ผ่องใส สุกใส สวยงาม. อ ปัจ. ตี วัด.                                |
| อาภุขติ             | ย่อมคู่บัลลังก์(นั่งขัดสมาธิ) ปั่นป่วน. อา+ภุข ชาติในความคดโค้ง โกง งอ ขด. อ ปัจ. ตี วัด.                                    |
| อามสติ              | ย่อมจับเอา. จับต้อง, ฯลฯ. อา+มสุ ชาติในความจับ ต้อง ลูบคลำ ยึดมั่น ถือมั่น. อ ปัจ. ตี วัด.                                   |
| อามนุตยามิ          | จะขอเตือน. อา+มนุต ชาติในความ ปรีक्षा หรือ พุดความลับ พุดกระซิบ กระซิบ. ฌย หปัจ. กัต. ตี วัด.                                |
| หน้า ๓๘             |                                                                                                                              |
| อามนุเตติ อามนุตยติ | ย่อมเรียก, ร้องเรียก, เชิญ เชื้อเชิญ. ฌย ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด.                                                                |
| อามนุเตสิ           | เรียกมาแล้ว, ตรัสแล้ว, ตรัสเรียกมาแล้ว. ฌย ปัจ. กัต. อี อัช.                                                                 |
| อายนตุ              | จงมา, ขอมมา. อา+อิ ชาติในความไป อ ปัจ. อนตุ บัณจ. แปลง อิ เป็น เอ เอ เป็น อย.                                                |
| อายมิสุสามิ         | จักเว้น. อา+ยมุ ชาติในความ เว้น หาย หนีหาย. อ ปัจ. สุสามิ ภาวิส. อิ อาคม.                                                    |
| อายวติ              | ย่อมเจอกัน, ฯลฯ. อา+ย ชาติในความ เจอกัน คละกัน ผสมกัน ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัด.                                          |
| อายาจติ             | ย่อมขอ. ฯลฯ. อา+ยาจ ชาติในความ ขอ ขอร้อง (ขอให้ช่วยเหลือ) ร้องขอ (ขอเป็นทางการ) วอน วิงวอน อ้อนวอน. อ ปัจ. ตี วัด.           |
| อายาม               | จะไป, ฯลฯ. จะมา, ฯลฯ. อา+ยา ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ม วัด. คำแปลแรก อา สักว่าอุปสรรค คำแปลหลัง อา เปียนธาตุ.        |
| อายูหติ             | ย่อมดำริ, พยายาม. อา+อุห ชาติในความ คิด ดำริ. อ ปัจ. ตี นิคคหิต อาคม ต้นธาตุ.                                                |
| อาरणขติ             | ย่อมเจาะ, ฯลฯ. อา+รข ชาติในความ เจาะ แทะ. อ ปัจ. ตี วัด. นิคคหิต อาคม.                                                       |
| อารพหติ อารภติ      | ย่อมปรารภ (กล่าวถึง ตั้งต้น ดำริ), ทำ, เริ่ม, ลงมือ พยายาม. อา+รพ +อ ปัจ. ตี วัด. กิริยาแรกลง ย อาคมหลังธาตุ แปลง ฤย เป็น พภ |

|                       |                                                                                                                                                                       |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อาราธย                | พึงให้อินดี, ฯลฯ. อา+ราธฺ ชาติในความ อินดี เชื้อเชิด. ฌย ปัจ. เหตุกัต. เอยย สัต. แปลงเป็น เอ หรือ ลบ ยย.                                                              |
| หน้า๓๙                |                                                                                                                                                                       |
| อารุหเต               | ย้อมขึ้นไป, งอนขึ้น. อุ+รหฺ ชาติในความ ปรกฏ งอกขึ้น เกิด. ย ปัจ. กัม เต วัต. แปล ย ไว้หน้า ห. แปลง อุ เป็น อา.                                                        |
| อารุหติ อารุหติ       | ย้อมขึ้นไป, งอกขึ้น. ฯลฯ. อ ปัจ. ตี วัต. กิริยาหลังที่มะ.                                                                                                             |
| อาโรจติ               | ย้อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. อา+รฺจ ชาติในความรุ่งเรือง ส่องสว่าง สว่างไสว งาน งาม สุกใส สวยงาม ไพโรจน์ เจริญ อุดมสมบูรณ์ ชอบใจ ถูกใจ พอใจ อินดี . อ ปัจ. ตี วัต. พฤทธิ อุ อัช |
| อาโรจาเปสิ            | ให้บอกแล้ว. อา+รฺจฺชาติในความ ชอบใจ. ฯลฯ. ฌาเป ปัจ. อี อัช.                                                                                                           |
| อาโรเจติ อาโรจยติ     | ย้อมบอก. ฌน ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                                                                                      |
| อาโรเจยยาถ            | พึงบอก. ฌน ปัจ. กัต. เอยยาถ สัต.                                                                                                                                      |
| อาโรเจสุ              | บอกแล้ว. ฌน.ปัจ. กัต. อํ อัช. สฺ อาคม.                                                                                                                                |
| อาโรเปยฺสุ            | ยกขึ้นแล้ว. ฌน ให้ยกขึ้นแล้ว. อา+รฺ+ฌย ปัจ. กัต. หรือเหตุกัต. อํ อัช.                                                                                                 |
| อาโรเปสิ              | ยกขึ้นแล้ว. ให้ยกขึ้นแล้ว. ฌน ปัจ. กัต. หรือเหตุกัต. อี อัช.                                                                                                          |
| อาลปติ                | ย้อมร้องเรียก, ทักทาย. อา+ลปฺ ชาติในความ กล่าว พุด เจรจา อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                               |
| อาลปฺสุ               | ร้องเรียกแล้ว, ทักทายแล้ว. อํ อัช                                                                                                                                     |
| อาลเปติ อาลปยติ       | ย้อมร้องเรียก, ทักทาย. ฌน ฌย ปัจ. กัต.                                                                                                                                |
| อาลิมฺปติ             | ย้อมละเลง. อา+ลปฺ ชาติในความ ฉาบ ทา ไล่. อ ปัจ. ตี วัต. นิคคหิตอาคม.                                                                                                  |
| อาลิมฺเปสฺสามิ        | จักสุม. สฺสามิ ภาวิส.                                                                                                                                                 |
| หน้า ๔๐               |                                                                                                                                                                       |
| อาลึงคฺติ             | ย้อมโลดไป. อา+ลฺิงฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                          |
| อาลึงคฺยเต            | ย้อมสวมากอด. ย ปัจ. เต วัต.                                                                                                                                           |
| อาลึงคฺยเต อาลึงคฺยเต | ย้อมสวมากอด. ย ปัจ. อี อาคมหน้า ย. เต วัต.                                                                                                                            |
| อาโลเกติ อาโลกยติ     | ย้อมเห็น, ดู จ้องดู, ฟังดู. อา+โลกฺ ชาติในความ เห็น ดู แลดู. ฌน ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                                  |
| อาโลเลติ อาโลเพติ     | ย้อมกวน, ขุ่นมัว, ฯลฯ. อา+ลฺุฬ ชาติในความ กวย คน. เอ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                     |
| อาโลเลติ อาโลเพติ     | ย้อมให้ขุ่นมัว, ฯลฯ. ฌน ปัจ. เหตุกัต. ตี วัต.                                                                                                                         |



|                 |                                                                                                                                         |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อวัญญติ อวัญญเต | ย่อมหล, ไหลลวน, หมุน, หมุนเวียน, เวียนมา, เป็นไป, เป็นอยู่. อา+วัญญ ชาติในความ วน หมุนเวียน ไปๆ มาๆ เป็นไป เป็นอยู่. อ บ้าง. ตี เต วัต. |
| อวลติ           | ย่อมนำรวม, ฯลฯ. อา+วล. ชาติในความ นำรวม ระวัง ป้องกัน รักษา. อ บ้าง. ตี วัต.                                                            |
| อวลติ           | ย่อมน้อยครอง, อยู่ครอบครอง. อา+วล ชาติในความ อาศัย อยู่. อ บ้าง. ตี วัต.                                                                |
| อวเส            | พียงอยู่ครอง, ครออลครอง. เออยย สัต.                                                                                                     |
| อวชเชหิ         | จงตเว้น, ฯลฯ. อา+วชช ชาติในความ งต ละ เว้น เณ บ้าง. กัต. หิ บัณจ.                                                                       |
| อวหติ           | ย่อมนำมา. อา+วห ชาติในความนำไป. อ บ้าง. ตี วัต.                                                                                         |
| อวิวิสุสติ      | จักเป็นแจ้ง, ฯลฯ. อา+วิ+ญ+อ บ้าง. สุสติ วิวิส.                                                                                          |
| อาวุณติ         | ย่อมน้อย, ฯลฯ. อา+ว ชาติในความ ร้อย ระวัง ป้องกัน ปิด ปิด. ณา บ้าง. ตี วัต.                                                             |
| อาสติ           | ย่อมนั่ง. อาส ชาติในความนั่ง. อ บ้าง. ตี วัต.                                                                                           |
| หน้า ๔๑         |                                                                                                                                         |
| อาสทา           | มาถึงแล้ว, ฯลฯ. อา+สท ชาติในความ ยินดี ชอบใจ พอใจ ถูกใจ เพลิน เพลิน เพลิน. แผ่ ชาน ยืด ถือ ไปถึง จบ จม ให้จมลง ตกต่ำ. อ บ้าง. อา หัต.   |
| อาสวติ          | ย่อมหลมา, ฯลฯ. อา+สว ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ไหล ไหลไป. อ บ้าง. ตี วัต.                                                                |
| อสาเทติ         | ย่อมนรุกราน. อา+สท อวสาทเน, เอ บ้าง. ตี วัต. ทิมะ.                                                                                      |
| อาสี อาสี       | มีแล้ว, ฯลฯ. อส+อ บ้าง. อี อัส. ทิมะต้นธาตุ                                                                                             |
| อาสี            | ได้มีแล้ว, ฯลฯ. อส+อ บ้าง. อี อัส. อ อาคมต้นธาตุ อ+อ = อา.                                                                              |
| อาสีสติ         | ย่อมนปรารถนา, ฯลฯ. อา+สิส ชาติในความ ปรารถนา จ้าง หวัง อ บ้าง. ตี วัต.                                                                  |
| อาสิตถ          | มีแล้ว, ได้มีแล้ว. อส+อ บ้าง. ตถ อัส. ทิมะต้นธาตุ คำแปลหลัง ลง อาคม ต้นธาตุ อ+อ = อา.                                                   |
| อสิมฺห อสิมฺหา  | เป็นแล้ว, ฯลฯ. อส+อ บ้าง. มฺหา อัส. ทิมะ ต้นธาตุ กิริยาต้น รัสสะ. ได้มีแล้ว, ฯลฯ. ลง อ อาคมต้นธาตุ อ+อ = อา                             |
| อัส             | มีแล้ว, เป็นแล้ว. อส+อ บ้าง. อัส อัส. ทิมะต้นธาตุ.                                                                                      |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อาห             | กล่าวแล้ว. อหฺ อหฺ ราชฺในความกล่าว พุด. อ ปัจ. อ ปโรกขา. เทวภาวะ อ<br>อ+อ=อา. รูปฯ ๔๔๙, ๔๘๖ โมคฯ ตยาทิกัณฑ์ ๑๖ เป็น พुरुราชฺ แปลงเป็น<br>อาห. สำหรับ อหฺ ราชฺเมื่อลง ปโรกขา นิยมเทวภาสะเสมอ. จะตั้ง อหฺ หรือ พुरु<br>ราชฺก็ถูก เพราะเป็นอาจารย์ ชัณยอด ขอฝากผู้รับผิดชอบการศึกษาไว้ด้วย. |
| อาหนติ อาหนฺติ  | ย่อนนำมา. อา+หนฺ คติยฺ อ ปัจ. ติ วัต. อาหนฺติ. อนฺติ วัต.                                                                                                                                                                                                                                |
| หน้า ๔๒         |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| อาหาร           | จนนำมา. อา+หฺ ราชฺในความนำไป. อ ปัจ. หิ ปณฺจ. ลบ หิ.                                                                                                                                                                                                                                     |
| อาห อาหฺ        | ย่อมกล่าว พुरु+อ ปัจ. ติ, อนฺติ วัต. แปลง พुरु เป็น อาห แปลง ติ, อนฺติ เป็น<br>อ, อุ รูปฯ ๔๘๖.                                                                                                                                                                                           |
| อาหฺสุ          | กล่าวแล้ว. อหฺ หรือ พुरु ราชฺ อ. ปัจ. อํ อํ.                                                                                                                                                                                                                                             |
| อาหิ            | จงมี, ๗ลฯ. อสุ+อ ปัจ. หิ ปณฺจ. ลบที่สุดราชฺ.                                                                                                                                                                                                                                             |
| อาหฺ            | กล่าวแล้ว. อหฺ หรือ พुरु ราชฺ อ ปัจ. อุ ปโรกขา.                                                                                                                                                                                                                                          |
| อาหิณฺทติ       | ย่อมเที่ยวไป. อา+หิทิ ราชฺในความ ไป เที่ยวไป. อ ปัจ. ติ วัต.                                                                                                                                                                                                                             |
| อาเพเปติ        | ย่อมจุด (ทำให้ไฟติด ทำเครื่องหมาย). ลา+ลิปิ ราชฺในความ เข้าไปทา ติด<br>เปื้อน. อ ปัจ. ติ วัต. วิการ อิ เป็น เอ แปลง ล เป็น พ.                                                                                                                                                            |
| อิภฺติ          | ย่อมเห็น, ๗ลฯ. อิภฺ ราชฺในความ เห็น ดู เฟ่ง พินิจ กำหนด หมาย สังเกต.<br>อ ปัจ. ติ วัต.                                                                                                                                                                                                   |
| อิงฺขติ         | ย่อมเห็น, ๗ลฯ. อิงฺ ราชฺในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ติ วัต.                                                                                                                                                                                                                             |
| อิคฺติ อิงฺคฺติ | ย่อมไป, ๗ลฯ. อิกฺ อิกฺ อิงฺคฺ ราชฺในความ ไป ถึง เป็นไป อ ปัจ. ติ วัต.                                                                                                                                                                                                                    |
| อิจฺฉติ         | ย่อมปรารถนา, ๗ลฯ. อิสฺ ราชฺในความ ปรารถนา ยากได้ ชอบใจ พอใจ รักใคร่.<br>อ ปัจ. ติ วัต. แปลง ที่สุดราชฺเป็น จฉ รูปฯ ๔๖๐.                                                                                                                                                                  |
| อาจุเณ          | ย่อมปรารถนา, ๗ลฯ. อิสฺ+อ ปัจ. เอ วัต. ใช้แทน มิ.                                                                                                                                                                                                                                         |
| อิชฺชเต         | ย่อมบูชา, ๗ลฯ. ยชฺ ราชฺในความ บูชา บวงสรวง เช่น คบหา ให้ ประพฤติธรรม<br>, ย ปัจ.กัม. เต วัต. แปลง ชย เป็น ชช แปลง ย ตัวราชฺเป็น อิ รูปฯ ๔๖๙.                                                                                                                                             |
| หน้า ๔๓         |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| อิชฺเชติ        | ย่อมบูชา, ๗ลฯ. ยชฺ +ย ปัจ. กัม. ติ วัต. แปลง ชย เป็น ชช เอา อ ที่ ช เป็น<br>เอ.                                                                                                                                                                                                          |

|                         |                                                                                                    |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อิชฺมติ                 | ย่อมเจริญ, ฯลฯ. อิฐ ชาติในความ เจริญ รุ่งเรือง สำเร็จ. ย ปัจ. กัต. ตี วัด.<br>แปลง ฐย เป็น ชุม.    |
| อิณฺชติ                 | ย่อมเอนเอียง, ฯลฯ. อิณฺช ชาติในความไหว หวั่นไหว สั่น. อ ปัจ. ตี วัด.                               |
| อิฏฺฐติ อิณฺณติ เณณฺณติ | ย่อมไป, ฯลฯ. อิณฺช ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ, เณ ปัจ. ตี วัด. กิริยาที่<br>๓ แปลง อิ เป็น เณ.    |
| อิโนติ                  | ย่อมไป, ฯลฯ. อิณฺ อิณฺ ชาติในความ ไปถึง เป็นไป. โอ ปัจ. ตี วัด.                                    |
| อิตติ                   | ย่อมไป, ฯลฯ. อิ ชาติในความ เคลื่อน รู้ ตรัสรู้ เป็นอยู่ เป็นไป บรรลุ ถึง<br>ประสบ . อ ปัจ. ตี วัด. |
| อิตติ                   | ย่อมปรารถนา, ฯลฯ. อิสุ+อ ปัจ. ตี วัด. ลบที่สุดธาตุ.                                                |
| อินฺหติ                 | ย่อมเป็นใหญ่, ฯลฯ. อิทิ ชาติในความ เป็นใหญ่ เป็นใหญ่ยิ่ง เป็นยอดเยี่ยม. อ<br>ปัจ. ตี วัด.          |
| อินฺจติ                 | ย่อมเจริญ, ฯลฯ. อินฺจ ชาติในความ เจริญ รุ่งเรือง สำเร็จ. อ ปัจ. ตี วัด.                            |
| อิริยติ                 | ย่อมประพฤติ, เป็นไป. อิริย ชาติในความ ประพฤติ เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัด.                               |
| อิลติ                   | ย่อมไหว, ฯลฯ. อิลฺ ชาติในความ ไหว หวั่นไหว สั่น รัว ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.<br>ตี วัด.               |
| อิลเลติ อิลลยติ         | ย่อมบด, ฯลฯ. อิลฺ ชาติ ในความ บด ขยี้ ย่ำ. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด.                                 |
| อิสติ                   | ย่อมไป, ฯลฯ. อิสฺ, อิสฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ถือ ถือเอา กำจัด<br>เบียดเบียน. อ ปัจ ตี วัด.     |
| หน้า ๔๔                 |                                                                                                    |
| อิสฺนาติ                | ย่อมเป็นไปเรื่อยๆ, เป็นไปบ่อยๆ, เป็นไปรำไป. อิสฺ+นา ปัจ. ตี วัด.                                   |
| อิสฺสติ                 | ย่อมริษยา, ฯลฯ. อิสฺส ชาติในความ ริษยา เกียดกัน                                                    |
| อิสฺสติ อิสฺสเต         | ย่อมปรารถนา, ฯลฯ. อิสฺ+อ เณ ปัจ. ตี, เต วัด. ช้อน ส.                                               |
| อิเพติ อิพยติ           | ย่อมชม, ฯลฯ. อิพฺ ชาติในความ ชม ชมเชย ยกย่อง สรรเสริญ เณ ฌย ปัจ.<br>กัต. ตี วัด.                   |
| อิชติ                   | ย่อมไป, ฯลฯ. อิชฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัด.                                         |
| อิเทติ อิทยติ           | ย่อมกลัว, ฯลฯ. อิทิ ชาติในความ กลัว เกรงกลัว ขยาด ครั่นคร้าม สะดุ้งกลัว<br>หวาด. เณ ฌย ปัจ. กัต.   |
| อิรติ                   | ย่อมกลัว, ฯลฯ. อิฐ ชาติในความ กลัว พุด ไป ไหว รัว สั่น สะเทือน กระดิก<br>พัด. อ ปัจ. ตี วัด.       |

|                  |                                                                                                         |
|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อีเรติ อีรยติ    | ย่อมหัด, ฯลฯ. อีรุ ชาติในความ ชัด ชัดไป ขว้าง โยน ให้สั้นไป ให้น้อยไป. เฉณ<br>ณย ปัจ. กัต. ตี วัต.      |
| อีสติ            | ย่อมหำจัดม, ฯลฯ. อีสฺ ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน ไป ถึง เป็นไป เห็น ดู.<br>อ ปัจ. ตี วัต.              |
| อีสติ            | ย่อมหแสวงหา, ฯลฯ. อีสฺ คเวสเน. อ ปัจ. ตี วัต.                                                           |
| อีหติ            | ย่อมหดำริ, ฯลฯ. อีหฺ ชาติในความ ดำริ คิด รู้ ใฝ่ใจ เจริญ รุ่งเรือง พยายาม<br>หมั่น ขยัน. อ ปัจ. ตี วัต. |
| อีหติ            | ย่อหเป็นไป. อีหฺ ชาติในความเป็นไป อ ปัจ. ตี วัต.                                                        |
| อีพติ            | ย่อหชม, ฯลฯ. อีพฺ ชาติในความ ชม ชมเชย ยกย่อง สรรเสริญ. อ ปัจ ตี วัต.                                    |
| <div>อุ อุ</div> |                                                                                                         |
| อุกุกัสติ        | ย่อมหยกย่อง , ฯลฯ. อุ+กัสฺ ชาติในความ ปรรธนา อยาได้ ชอบใจ ชม รัก รัก<br>ใคร่. อ ปัจ. ตี วัต.            |
| อุกุกุชติ        | ย่อมหงาย, หงายขึ้น. อุ+กุชฺ ชาติในความ คว่ำ คว่ำลง. อ ปัจ. ตี วัต. ช้อน ก.                              |
| อุกุกเณติ        | ย่อหรื้อฟื้น. อุ+กฺณ ชาติในความ คั่น คั่นหา. เฉณ ปัจ. กัต. ตี วัต.                                      |
| อุกุกติ          | ย่อมล้าง, ฯลฯ. อุกฺ ชาติในความ รด ราด ประพรม โรย โปรย ล้าง. อ ปัจ. ตี<br>วัต.                           |
| อุกุกิขติ        | ย่อมหพัด, ยกขึ้น, ฯลฯ. อุ+กิปฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                 |
| อุขติ            | ย่อหไป, ฯลฯ. อุขฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                              |
| อุคฺคจฺจติ       | ย่อหขึ้นไป, ฯลฯ. อุ+คฺม+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                  |
| อุคฺคณฺณิ        | พุงขึ้นแล้ว, พุงออกแล้ว, พุงไปแล้ว, ขึ้นไปแล้ว. อี อฺช. ดู อาคณฺณิ ด้วย                                 |
| อุคฺคณฺณหาติ     | ย่อหเรียน, เรียนเอา, ศึกษา, สำเหนียกก. อุ+คหฺ อุปาทาเน. ฦหา ปัจ. ตี วัต.<br>ลบที่สุตธาตุ ช้อน ค.        |
| อุคฺคิรีสุ       | เงือดเงือแล้ว. อุ+คิรี ชาติในความ คาย กระจาย ไหลออก ปล่อยออกมาห. อ<br>ปัจ. อํ อฺช.                      |

|                     |                                                                                                                                                              |
|---------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อุคโหมเสหิ          | จงปาวร้อง, ๗๗. อุ+มุสฺ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว ประกาศ ปาวร้อง<br>กึกก้อง เกรียวกราว แสดง. เณ ปัจ. กัต. หิ ปัจจ. พฤทธิ ช้อน ค.                              |
| อุจติ               | ย่อมกล่าว, ๗๗. อุจฺ ชาติในความ กล่าว พุด. อ ปัจ. ตี วัด.                                                                                                     |
| หน้า ๔๖             |                                                                                                                                                              |
| อุจจติ              | ย่อมประชุม, ๗๗. อุจฺ ชาติในความ ประชุม รวม รวบรวม เป็นกลุ่ม เป็นหมู่.<br>ย ปัจ. กัต. กติ วัด. แปลง จุจ.                                                      |
| อุจจเต              | ย่อมกล่าว, ๗๗. ชาติในความ กล่าว พุด. ย ปัจ. กัม เต วัด. แปลง จุย เป็น<br>จ ว เป็น อุ รูปฯ ๔๖๒,๖๑๓.                                                           |
| อุจจินาติ           | ย่อมเลือกเก็บ, ย่อมเก็บ. อุ+จิ ชาติในความ ก่อ สร้าง ก่อสร้าง สะสม สังสม.<br>นา ปัจ. ตี วัด.                                                                  |
| อุจจินุท            | จงถอน.อุ+ฉิทฺ ชาติในความ ตัด บั่น ทอน. อ ปัจ. หิ ปัจจ. นิคคหิตคมตันชาติ<br>แปลงเป็น นุ ช้อน จุ ลบ หิ.                                                        |
| อุจจินุทติ          | ย่อมตัดขาด, ขาดสิ้น, ขาดสูญ. อุ+ฉิทฺ จิทิ+อ ปัจ. ตี วัด. นิคคหิตอาคม.                                                                                        |
| อุจฉิขุขิสฺสติ      | จักขาด, ๗๗. อุ+ฉิทฺ จิทิ ชาติในความ ขาด ทะลุ แตก สลาย. ย ปัจ. กัต. ส<br>สติ ภาวิส. แปลง หุย เป็น ขุข อิ อาคม ช้อน จ.                                         |
| อุจติ อุจเติ อุจเติ | ย่อมกระหาย, ๗๗. อุจฺ ชาติในความ กระหาย ระหาย อยาก อยากได้<br>ปรารถนา. อ เอ ปัจ. ตี วัด. กิริยา หลังช้อน จ.                                                   |
| อุขุเมติ อุขุเมติ   | ย่อมสละ, ๗๗. อุขุเม ชาติในความ สละ ละ ทิ้ง. อ, เอ ปัจ. ตี วัด.                                                                                               |
| อุขุมายติ           | ย่อมเพ่งโทษ (จ้องดูความผิด), ยกโทษ (ยกความผิด ขึ้นมาติ พิจารณาความผิด)<br>ติเตียน (ยกโทษขึ้นพุด). อุ+เม จินฺตาย. อ ปัจ. ตี วัด. แปลง เอ เป็น อาย<br>ช้อน ขุ. |
| หน้า ๔๗             |                                                                                                                                                              |
| อุณฺณติ             | ย่อมแสวงหา, ๗๗. อุณฺ อุณฺหฺ เป็นไปในความ แสวงหา ค้นหา เสาะหา. อ ปัจ.<br>ตี วัด. ถ้าตั้ง อุณฺ ชาติ พึงลง นิคคหิตอาคม.                                         |
| อุฏฺฐาห             | จงลุกขึ้น, ๗๗. อุ+จา ชาติในความ หยุด ยืน ตั้งอยู่ ดำรงอยู่. อ ปัจ. ถ ปัจจ.<br>รัสสะ อา เป็น อ หุ อาคม ท้ายชาติ รูปฯ ๔๗๖. หรือแปลง จา เป็น จห.                |
| อุฏฺฐหิสฺ           | ตั้งขึ้นแล้วก, ลุกขึ้นแล้ว. อุ+จา+อ ปัจ. อุ อัษ. แปลง เป็น อิสฺ.                                                                                             |
| อุฏฺฐาลิ            | ย่อมตั้งขึ้น, ลุกขึ้น, หมั่น, ขยัน, เกิด, ดำรงอยู่. อุ+จา+อ ปัจ. ตี วัด.                                                                                     |

|               |                                                                                                                                                                                                 |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อุทหติ        | ย้อมถ่าย, ถ่ายอุจจาระ. อุ+ทหฺ ชาติในความเผาไหม้.                                                                                                                                                |
| อุทเทติ       | ย้อมเหาะไป, ฯลฯ. อุ+ทิ ชาติในความ เหาะไป ลอย ไป บินไป ขว้าง ขว้างไป<br>ปาไป เข้าไป ขึ้นไป ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัด. ลบ ส.                                                                   |
| อุณฺหาติ      | ย้อมเผา, ฯลฯ. อุ+ทิ ชาติในความเผาไหม้ ร้อน เกร็ดร้อน กำจัด ฌนฺ ปัต. ตี วัด.<br>ลบ ส.                                                                                                            |
| อุณฺหาเปติ    | ย้อมเป็นของร้อน, ย้อมร้อน.อุณฺห ศัพท์ อาเป ปัจ. ตี วัด.                                                                                                                                         |
| อุตุตปติ      | ย้อมหวาด, ฯลฯ. อุ+ตปฺ ชาติ ในความ หวาด สะดุ้ง กลัว สะดุ้งกลัว. อ ปัจ. ตี<br>วัด. ช้อน ต.                                                                                                        |
| อุตุตรติ      | ย้อมขึ้น, ข้ามขึ้น. อุ+ตรฺ ชาติในความ ไป ปลิวไป ลอยไป ข้าม ข้ามไป ผ่าน<br>ผ่านพ้นไป. อ ปัจ. ตี วัด. ช้อน ต.                                                                                     |
| อุตุตสติ      | ย้อมหวาด, ฯลฯ. อุ+ตสฺ ชาติในความ หวาด สะดุ้ง กลัว สะดุ้งกลัว. อ ปัจ. ตี<br>วัด. ช้อน ต.                                                                                                         |
| หน้า ๔๘       |                                                                                                                                                                                                 |
| อุตุตานีกโรติ | ย้อมทำให้ดีขึ้น. อุตุตาน+กร+โอ ปัจ. ตี วัด. อี อากม.                                                                                                                                            |
| อุทติ         | ย้อมบันเทิง, ฯลฯ. อุทฺ ชาติในความ บันเทิง บันเทิงใจ เบิกบานใจ รื่นเริงใจ<br>ยินดี เล่น ( ทำเพื่อความสนุกผ่อนคลาย ). อ ปัจ. ตี วัด.                                                              |
| อุทปาติ       | ได้เกิดขึ้นแล้ว.อุ+ปทฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. เณ ปัจ. กัต. อี อัช. ที่มะตัน<br>ชาติ อ อากมหน้าธาตุ ลง ทฺ อากม ลบปัจจัย. ถ้าแปลว่า เกิดขึ้นแล้ว ก็ลง ทฺ<br>อากม และ อ อากมแปน อ อากมหน้าธาตุ. |
| อุทหติ อุทหติ | ย้อมถ่าย, (อุจจาระ), ถ่ายอุจจาระ. อุ+ทหฺ ชาติในความ ทำให้เป็นเถ้า เผาไหม้. อ<br>ปัจจัย. ตี วัด. กิริยาแรกแปลง ท เป็น ท.                                                                         |
| อุทฺทติ       | ย้อมไหล, ฯลฯ. อุทฺ ชาติในความ ไหล ชุ่ม เปียก. อ ปัจ. ตี วัด. นิคคหิตอากม.                                                                                                                       |
| อุทฺทิสฺสามิ  | จักสวด, ฯลฯ. อุ+ทิสฺ ชาติในความ เปล่ง กล่าว แสดง แดง ชี้แจง บรรยาย<br>สวด สารยาย. อ ปัจ. สฺสามิ ภาวิส. ลบที่สุดธาตุ.                                                                            |
| อุทฺธติ       | ย้อมยกขึ้น, รื้อขึ้น, รื้อฟื้นขึ้น. อุ+หฺร+อ ปัจ. ตี วัด. แปลง ห เป็น ธ หรือตั้ง<br>ธฺ อุปฺปาฏเณ.                                                                                               |
| อุทฺธณ        | จงยกขึ้น, ฯลฯ. ธ บัณจ.                                                                                                                                                                          |
| อุทาเนสิ      | เปล่งแล้ว.อุ+อา+นิ+ทสฺสนเ. อ ปัจ. อี อัช. ทฺ และ สฺ อากม.                                                                                                                                       |

|                           |                                                                                                                               |
|---------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อุทาหรเญย                 | พืงประกาศ. อุ+อา+หฺร+อ ปัจ. เอยย สัต. ทุ อาคม.                                                                                |
| หน้า ๔๙                   |                                                                                                                               |
| อุทุธสนาติ                | ย้อมแสวงหา, ฯลฯ. อุทุธสุ ชาติในความ แสวงหา เสาะหา. นา ปัจ. ติ วัด.                                                            |
| อุเทติ                    | ย้อมขึ้น, ขึ้นไป, โผล่ขึ้น, ผุดขึ้น. อุ+อิ คติย. อ ปัจ. ติ วัด. ทุ อาคม.                                                      |
| อุทรมติ                   | ย้อมกิน, บริโภค, อุทรม ชาติในความ กิน บริโภค. อ ปัจ. ติ วัด.                                                                  |
| อุณหติ                    | ย้อมไหล, ฯลฯ. อุทิ ชาติในความ ไหล ชุ่ม เปียก. อ ปัจ. ติ วัด. นิคคหิตอาคม.                                                     |
| อุณหมติ                   | ย้อมสูง, นูน, ถือตัว, ไวตัว, ไวยศ, หยิ่ง จองหอง. อุ+นฺม+อ ปัจ. ติ วัด. ช้อน น.                                                |
| อุปกทุมติ                 | ย้อมคร่ำเข้าไป, ฯลฯ. อุป+กทุม ชาติในความ คุด คร่ำ รั้ง ลาก. อ ปัจ. ติ วัด.                                                    |
| อุปกโรติ                  | ย้อมอุดหนุน, เกื้อกูล, ช่ายเหลือ, ส่งเสริม. อุป+กร+โอ ปัจ. ติ วัด.                                                            |
| อุปกจจติ                  | ย้อมเข้าใกล้, เข้าไปใกล้, เข้าถึง. อุป+คม+อ ปัจ. ติ วัด.                                                                      |
| อุปกณฺหิ                  | เข้าใกล้แล้ว. ฯลฯ. อุป+คม+อ อี อช. ฑู อคณฺหิ.                                                                                 |
| อุปจรติ                   | ย้อมบำเรอ, ประนปรีอ. อุป+จรฺ จรณ, อ ปัจ. ติ วัด.                                                                              |
| อุปจจคา                   | เข้าไปล่างแล้ว, ฯลฯ. อุป+อติ+คม+อ ปัจ. อา หียัต. อ อาคมตันธาตุ.                                                               |
| หน้า ๕๐                   |                                                                                                                               |
| อุปฺลิขฺชิ                | เข้าไปตัดแล้ว, ตัดขาดแล้ว. อุป+ลิหฺ+ย ปัจ. กัต. อี อช. แปลง หุย เป็น ขุข ช้อน จ.                                              |
| อุปฺปหฺขติ                | ย้อมเข้าถึง, เกิดขึ้น, บังเกิด. อุป+ปหฺ+ย ปัจ. กัต. ติ วัด.                                                                   |
| อุปฺหฺขเต                 | ย้อมเกิดขึ้น, บังเกิด, บังเกิดขึ้น. อุป+ปหฺ+ย ปัจ. ภาว เต วัด.                                                                |
| อุปฺปหฺข                  | จงเกิดขึ้น, จงบังเกิด. อุป+ปหฺ+ย ปัจ. กัต. หิ ปณฺจ. ช้อน ป.                                                                   |
| อุปฺฐจฺจติ                | ย้อมตั้งขึ้น, ปราบฏ, บำรุง. อุป+ฐา+อ ปัจ. ติ วัด. ช้อน ฐ.                                                                     |
| อุปฺฐจฺยติ                | ย้อมให้บำรุง, ฯลฯ. อุป+ฐา+ย กัม. ติ วัด. แปลง อา เป็น อี.                                                                     |
| อุปฺติสฺสามิ              | จักหาะ. อุป+ตฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ตก หล่น ล้ม. อ ปัจ. สฺสามิ ภาวิส. อี อาคม.                                            |
| อุปฺถมฺภาติ อุปฺตฺถมฺภาติ | ย้อมอุดหนุน, อนุเคราะห์, เอื้อเฟื้อ, เกื้อกูล, ค้ำจุน, เลือจาน, ช่วยเหลือ, เผื่อแผ่. อุป+ถมิ ถมฺภา ปติพฺนฺธเน. อ ปัจ. ติ วัด. |
| อุปฺทิสฺติ                | ย้อมแนะนำ ชี้แจง, สั่งสอน. อุป+ทิสฺ ปกาสน, อ ปัจ. ติ วัด.                                                                     |

|                |                                                                                                                                   |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อุปจาระติ      | ย้อมเข้าไปทรงไว้, ไคร้ครวณ. อุป+ธารุ ชาติในความ ทรง ตั้ง รับ วาง เณ ปัจ. กัต. ตี วัด.                                             |
| อุปจารวิสุ     | วิ่งเข้าไปแล้ว, ฯลฯ. อุป+ธารุ ชาติในความ ไป วิ่ง แล่น สะอาด หมดจต เจริณ รุ่งเรือง. อ ปัจ. อฺ อช.                                  |
| หน้า ๔๑        |                                                                                                                                   |
| อุปนทริ        | ผูกโกรธแล้ว, ฯลฯ. อุป+นหฺร ชาติในความ ผูก พัน มัด รัด. อ ปัจ. อี อช. แปลง นุ เป็น ท.                                              |
| อุปนหฺรติ      | ผูกโกรธอยู่, ผูกมันอยู่, ผูกแน่นอยู่. อุป+นหฺร+อ ปัจ. ตี วัด.                                                                     |
| อุปนยฺหฺรติ    | ย้อมผูกสอด (ผูกใส่เข้าไปให้แน่น), เข้าไปผูกไว้, พันไว้, รัดไว้, ผูกอาฆาต.อุป+นหฺร พนฺรเณ, ย ปัจ. กัต. อนฺติ วัด. แปร ย ไว้หน้า ห. |
| อุปนาเมถ       | จงน้อมเข้าไป, ฯลฯ. นมฺ หรือ นมุ ชาติในความ น้อม โน้ม นอบน้อม นมัสการ. เอ ปัจ. ถ ปัจจ. จงให้น้อมเข้าไป, ฯลฯ. เณ ปัจ. เหตุกัต.      |
| อุปนิชฺฌายิ    | เพ่งดูแล้ว, ฯลฯ. อุป+นิ+ฌเณ ชาติในความคิด เพ่ง พินิจ พิจาร. อ ปัจ. อี อช. แปลง เอ เป็น อาย ช้อน ชุ.                               |
| อุปนิธิยเต     | ย้อมฝากไว้, จำนำ. อุป+นิ+ธา+ย ปัจ. กัมภ. เต วัด.                                                                                  |
| อุปนิสฺสันทฺติ | ย้อมนั่งใกล้. อุป+นิ หรือ นี ชาติ อ ปัจ. ตี วัด. รัสสะ อี เป็น อิ วิจารณ์ อิ เป็น เอ ถ้าตั้ง นิ ชาติ ก็ ไม่ต้องรัสสะ.             |
| อุปปริกฺขิ     | ไตร่ตรองแล้ว, พิจารณาแล้ว. อุป+ปริ+อิกฺข+อ ปัจ. อี อช.                                                                            |
| อุปผณฺฑเทติ    | ย้อมเย้ยหยัน, ฯลฯ. อุป+ปฺติ ชาติในความ ต่ำ บริภาษ เสียดสี เยาะเย้ย. เณ ปัจ. กัต. ตี วัด. แปลง ป เป็น ผ นิคคหิตอาคม.               |
| อุปพฺพชิสฺสามิ | จักสีก. อุป+พ+วชฺ+อ ปัจ. สฺสามิ ภาวิส. แปลง ว เป็น พ ช้อน พุ อิ อาคม.                                                             |
| อุปภฺนุชฺติ    | ย้อมกิน, บริโภค,ใช้สอย. อุป+ภฺนุ+อ ปัจ. ตี วัด. นิคคหิต อาคม.                                                                     |
| หน้า ๔๒        |                                                                                                                                   |
| อุปมียติ       | ย้อมเปรียบเทียบ, ฯลฯ. อุป+มา+ย ปัจ. กัม. ตี วัด.อี อาคม.                                                                          |
| อุปยมติ        | ย้อมเลี้ยงดู, ปรนปรีอ, แต่งงาน. อุป+ยม+อ ปัจ. ตี วัด.                                                                             |
| อุปรมติ        | ย้อมมด, เว้น. อุป+รมฺ อุปรมเ. อ ปัจ. ตี วัด.                                                                                      |
| อุปรมาม        | ย้อมยับเยิน, จิบหาย, วอดวาย. อุป+ยมฺ วินาเส. อ ปัจ. ม วัด. แปลง ย เป็น ร ที่มะที่สุดธาตุเป็น อา.                                  |



|                    |                                                                                                              |
|--------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อุปฺรุณฺธิ         | เข้าไปล้อมไว้แล้ว, ล้อมไว้แล้ว, ฯลฯ. อุปฺ+รุณฺ+ธาตุ ในความ ปิดล้อม ขัดขวาง ห้าม. อ ปัจ. ตี วัต. นิคคหิตอาคม. |
| อุปฺลเปติ          | ย้อมเล้าโลม, ปลอบ, เอาใจ. อุปฺ+ลปฺ ฐาตุในความ กล่าว พุด. เณ ปัจ. กัต. ตี วัต.                                |
| อุปฺลิมฺปติ        | ย้อมเข้าไปฉาบ, เประอะเปื้อน, ฯลฯ. อุปฺ+ลปฺ ฐาตุในความ ฉาบ ทาไล่. อ ปัจ. ตี วัต. นิคคหิตอาคม.                 |
| อุปฺวสนฺติ         | ย้อมอยู่อาศัย, ฯลฯ. อุปฺ+วสฺ ฐาตุในความ อยู่ อาศัย. อ ปัจ. อนฺติ วัต.                                        |
| อุปฺวิณฺยติ        | ย้อมขัดด้วยผิวน. วิณฺยา อุปฺ+คยติ อุปฺวิณฺยติ. โมคฺย.                                                        |
| อุกฺเวสฺติ         | ย้อมเข้าไป, อุปฺ+วิสฺ ฐาตุในความเข้าไป. อ ปัจ. ตี วัต. เอา อิ เป็น เอ.                                       |
| อุปฺสํวเส          | พียงเข้าอยู่ร่วม, เข้าไปอยู่ร่วม, อยู่ร่วมกัน. อุปฺ+สํ+วสฺ+อ ปัจ. เอยฺย สัต.                                 |
| อุปฺสมฺปาเทติ      | ย้อมให้อุปฺสมบพ. อุปฺ+สํ+กมฺ. อ ปัจ. อี อັช.                                                                 |
| อุปฺสมฺมติ         | ย้อมระงับ, เข้าไประงับ, เข้าไปสงบ. อุปฺ+สมฺ+อ ปัจ. ตี วัต. ช้อน มุ.                                          |
| หน้า ๔๓            |                                                                                                              |
| อุปฺสิงฺมฺติ       | ย้อมเข้าไปดมกลิ่น, เข้าไปสูดกลิ่น. อุปฺ+สีมิ สีมิ วา สิงฺมฺ วา อามานะ. อ ปัจ. ตี วัต.                        |
| อุปฺหณฺยติ         | ย้อมเปียดเปียน, ฯลฯ. อุปฺ+หณฺ ฐาตุในความ เปียดเปียน กระทบ ประหาร ฆ่า ตี ย ปัจ. กัต. วัต. แปลง นฺย เป็น ญ.    |
| อุปฺหนฺติ          | ย้อมเปียดเปียน, เข้าไปกระทบ. อุปฺ+หณฺ+อ ปัจ. ตี วัต.                                                         |
| อุปฺหนฺติ          | ย้อมนำไป, พาไป. อุปฺ+หณฺ คติยํ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                               |
| อุปฺาคมิ           | เข้าไปใกล้แล้ว. อุปฺ+อา+คมฺ+อ ปัจ. อี อັช. ทิมะ.                                                             |
| อุปฺาหิยติ         | เข้าไปถือเอาอยู่, ยึดอยู่, ถือมันอยู่, อุปฺ+อา+ทา อาทาเน. ย ปัจ. กัม. อิ อาคม ตี วัต.                        |
| อุปฺาเทติ          | เข้าไปถือเอาอยู่, ฯลฯ. อุปฺ+อา+ทา+เอ ปัจ. ตี วัต.                                                            |
| อุปฺายติ อุปฺายาติ | ย้อมเข้าถึง, บรรลุ, ฯลฯ. อุปฺ+อา+อิ คติยํ. อ ปัจ. ตี วัต. แปลง อิ เป็น ญ.                                    |
| อุปฺาสติ           | ย้อมนั่งใกล้, เข้าไปใกล้, เข้าไปอยู่, รับใช้ (ติดตามรับใช้). อุปฺ+อาสฺ ฐาตุในความ เข้าไปนั่ง. อ ปัจ. ตี วัต. |
| อุปฺเปติ อุปฺยติ   | ย้อมถึง, ฯลฯ. อุปฺ. ฐาตุในความ ถึง เข้าถึง ลฺ. เณ ญย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                       |
| อุปฺเปกฺขติ        | ย้อมเข้าไปเฟ่ง, วางตนเป็นกลาง, วางใจเป็นกลาง. อุปฺ+อิกฺข+อ ปัจ. ตี วัต.                                      |
| อุปฺเปยฺยาสี       | พียงเข้าใกล้, เข้าไปใกล้. อุปฺ+อิ+อ ปัจ. เอยฺยาสี สัต.                                                       |

|                       |                                                                                                                                |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อุเปหิติ              | จักเข้าถึง. อุป+อิ+อ ปัจ. สฺสติ ภวิส. แปลง อิ เป็น เอห ด้วยอำนาจวิภัต อิ<br>อาคม ลบ สฺส.                                       |
| อุปาทะติ อุปปาเทติ    | ย่อมเกิดขึ้น, อุป+พ+แณ ปัจ. กัต. ติ วัต. ย่อม ให้เกิดขึ้น. แณ ปัจ. เหตุกัต.                                                    |
| หน้า ๕๔               |                                                                                                                                |
| อุพฺพติ               | ย่อมทรงไว้, ๗๗. อุพฺพ ธารณ. อ ปัจ. ติ วัต.                                                                                     |
| อุพฺพติ               | ย่อมกำจัด, ๗๗. อุพฺพิ หีสายํ. อ ปัจ. ติ วัต.                                                                                   |
| อุพฺพิชฺชติ           | ย่อมหวาดหวั่น, หวาดเสียว, ๗๗. อุ+วิชิ ชาติในความ กลัว ตกใจ หวาดไหว<br>สั่น. ย ปัจ. แปลง ชฺย เป็น ชฺช. ติ วัต.                  |
| อุพฺภติ อุภติ อุภฺภติ | ย่อมเต็ม, ๗๗. อุพฺภ อุภ อุภฺภ ปฺรณ. อ ปัจ. ติ วัต.                                                                             |
| อุพฺภวติ              | ย่อมเกิด. อุ+ภ+ว ปัจ. ติ วัต. แปลง อุ เป็น อว ช้อน พ                                                                           |
| อุมฺมชฺชติ            | ย่อมมัวเมา, หลงระเริง, ๗๗. อุ+มทฺ ชาติในความ เมา ประมาท เลินเล่อ. ย<br>ปัจ. กัต. ติ วัต. แปลง ทฺย เป็น ชฺช.                    |
| อุมฺมทฺเทติ           | ย่อมขยำ, ปีบย้ำๆ, นวดพั้น นวดให้หายเมื่อยบ, เหยียบให้ห้านเมื่อยบ. อุ+มทฺ<br>ชาติในความ เหยียบ ย่ำ ขยำ ย่ำยี เอ ปัจ. ติ วัต.    |
| อุมฺมิลติ             | ย่อมลืมนตา. อุ+มิลฺ ชาติในความ กระปริบตา หลับตา อ ปัจ. ติ วัต.                                                                 |
| อุมฺมิหติ             | ย่อมเยี้ยวรด, ถ่ายบัสสาวะ. อุ+มิหฺ ชาติในความ รด ราด โปรง พรหม ประพรหม.<br>อ ปัจ. ติ วัต. ช้อน ม.                              |
| อุมฺมุชฺชติ           | ย่อมโผล่ขึ้น, โผนขึ้น, ผุดขึ้น, สูงขึ้น, ขึ้น (จาก). ร่าเริง. อุ+มุหิ ชาติในความ ยิ้ม<br>ยิ้มแย้มเล็กน้อย. ย ปัจ. ภาว. เต วัต. |
| อุมฺหยเต              | ย่อมหัวเราะ, ยิ้มแย้ม, สรวล (หัวเราะ). หัวเราะ ร่าเริง. อุ+มุหิ ชาติในความ<br>ยิ้ม ยิ้มแย้มเล็กน้อย. ย ปัจ. ภาว. เต วัต.       |
| อุยติ                 | ย่อมทอ. อุยิ ชาติในความ ทอ ทอผ้า. อ ปัจ. ติ วัต.                                                                               |
| อุยฺยาติ              | ย่อมนำไป, ขึ้นไป, ๗๗. อุ+ยา ชาติในความ ไป นำไป เป็นไป ถึง บรรลุ. อ<br>ปัจ. ติ วัต.                                             |
| หน้า ๕๕               |                                                                                                                                |
| อุยฺยาเปติ            | ย่อมให้นำไป, ให้ถึง, ให้บรรลุ. ณาเป ปัจ. เหตุกัต.                                                                              |
| อุยฺยฺยฺยชฺชติ        | ย่อมประกอบ, ทำ เพียร, พากเพียร. อุ+ยฺชฺ ชาติในความ ประกอบ ทำ เพียร<br>พากเพียร. อ ปัจ. อนฺติ วัต. นิคคหิตอาคม ช้อน ย.          |
| อุยฺโยเชสิ            | ส่งไปแล้ว, อุ+ยฺชฺ+เอ ปัจ. อี อชฺ. พฤทธิ ช้อน ย.                                                                               |

|                      |                                                                                                        |
|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| อุลุลุมติ            | ย่อมโลดขึ้น, ๗๗. อุ+ลมิ ลงมุ ชาติในความ โลด กระโดด. อ ปัจ. ตี วัต. ช้อน ล.                             |
| อุลุลุมติ            | ย่อมให้โลดขึ้น, ๗๗. เณ ปัจ. ตี วัต. ช้อน ล.                                                            |
| อุลุลุมติ อุลุลุมยติ | ย่อมโลดขึ้น, ๗๗. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                               |
| อุลุลเปติ            | ย่อมกล่าวอ้าง, เรียกร้อง. อุ+ลป วาเกย. ปัจ. ตี วัต. ช้อน ล.                                            |
| อุลุลิงคติ           | ย่อมขึ้นไป, ๗๗. อุ+ลคิ ลิงค ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                   |
| อุลโลเกสิ            | แลดูแล้ว, แลเห็นแล้ว, มองดูแล้ว. อุ+โลก ชาติในความ เห็น ดู แลดู. เอ ปัจ. อี อัจ. ช้อน. ล.              |
| อุสติ                | ย่อมเจ็บไข้, ๗๗. อุส ชาติในความ เจ็บไข้ เสียดแทง กำจัด. อ ปัจ. ตี วัต.                                 |
| อุสสุหติ             | ย่อมอดทน, ๗๗. อุส ชาติในความ อดทน อดกลั้น ระงับใจ อดใจ. อ ปัจ. ตี วัต. ช้อน ส.                         |
| อุสสุหยติ อุสสุหายติ | ย่อมอดทน, อดกลั้น. อุ+สห+ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต. กิริยาตันไม่ทิมะ.                                        |
| อุสสาปยิสติ          | จกให้ยกขึ้น. อุ+สี ชาติในความ จม ฌาปย ปัจ. เหตุกัต. สติ ภาวิส. ลบ อี ช้อน ส อี อากม.                   |
| อุสฺยุนติ            | ย่อมริษยา, ๗๗. อุสฺย ชาติในความ แสดงโทษ ริษยา (เห็นเขาได้ดีทนอยู่ไม่ได้) ชัง ชึ่งเคียด. อ ปัจ. ตี วัต. |
| หน้า ๕๖              |                                                                                                        |
| อุหสติ               | ย่อมหยอกเย้า, ลัพยอก, ยั่วชวน, เย้ยหยัน. อุ+หส ชาติในความ กล่าว พุด. อ ปัจ. ตี วัต.                    |
| อุเนติ อุณยติ        | ย่อมพร้อง, ๗๗. อุน ชาติในความ เสื่อมสิ้น ลดลง พร้อง บกพร้อง. เณ ฌย ปัจ. ตี วัต.                        |
| อุหณฺยิ              | กลบแล้ว?. อุ+หน หีสาย. ย ปัจ. กัต. อี อัจ. แปลง ฌย เป็น ญย ทิมะ อุ เป็น อุ.                            |
| อุหติ อุหติ          | ย่อมถ่ายอุจจาระ. อุ+หท ชาติในความ ถ่ายอุจจาระ, ถ่ายคูด. อ ปัจ. ตี วัต.                                 |
| อุหติ                | ย่อมคิด, ดำริ, ๗๗. อุห ชาติในความคิด ดำริ เปียดเปียน ปืบคั้น เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                    |
| เอกฺขเร              | พึงเห็น, ๗๗. อิภุ ทสฺสนงเกสฺ. อ ปัจ. เอยฺย สัต.                                                        |
| เอชติ                | ย่อมไหว, ๗๗. เอช ชาติในความ ไหว สั่น หวั่นไหว รุ่งเรือง ส่องสว่าง สวยงาม. อ ปัจ. ตี วัต.               |

|                |                                                                                                                                         |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| เอจติ          | ย้อมกำจัด, ฯลฯ. เอจฺ ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน รบกวน. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                  |
| เอติ           | ย้อมไป ฯลฯ. อิ ชาติในความ ไป เป็นไป เป็นอยู่ ถึง ประสบ เคลื่อน ฐั ตรีษฐ์ บรรลุ. อ ปัจ. ตี วัต. พฤทธิ อิ เป็น เอ.                        |
| เอติ           | ย้อมมา, ฯลฯ. อา+อิ+อ ปัจ. ถ ปัณจ. ถ้าแปลว่า จงไป ฯลฯ. ไม่ต้องลง อา อุปสรรค.                                                             |
| เอถ            | จงมา, ฯลฯ. อา+อิ+อ ปัจ. ถ ปัณจ. ถ้าแปลว่า จงไป พฤทธิ อิ เป็น เอ.                                                                        |
| เอรติ          | ย้อมถึง, ฯลฯ. เอธฺ ชาติในความ เจริญ รุ่งเรือง ได้ ประสบ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                 |
| หน้า ๕๗        |                                                                                                                                         |
| เอรณฺทติ       | ย้อมกำจัด ฯลฯ. เอรฺท ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน ทำลาย. อ ปัจ. ตี วัต. นิคคหิตอาคม.                                                     |
| เอเรสิ         | ย้อมให้ไหว, ฯลฯ. อีรฺ วจนคติมุปนฺสฺ. เณ ปัจ. เหตุกัต. สิ วัต.                                                                           |
| เอสติ          | ย้อมแสวงหา, ฯลฯ. อิสฺ ชาติในความ แสวงหา เสาะหา ค้นหา ปรรณนา อยาก ได้ รัก รักใคร่ ชอบใจ. อ ปัจ. ตี วัต.                                  |
| เอสติ          | ย้อมค้น ฯลฯ. เอสฺ ชาติในความ ฐั บรรลุ ตรีษฐ์. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                            |
| เอสฺสติ        | จักถึง, ฯลฯ. อิ+อ ปัจ. สฺสติ ภาวิส. วิจารณ์ อิ เป็น เอ.                                                                                 |
| เอหิ           | จงมา. อา+อิ+อ ปัจ. หิ ปัณจ. ดู เอติ กิริยาที่ ๒                                                                                         |
| เอหิตติ        | จักถึง, อิ+อ ปัจ. สฺสติ ภาวิส. แปลง อิ ชาติเป็น เอหฺ ลบ สฺส ลง อิ อาคม โมค ๆ ตยาทิกัณท์ ๖๖ ว่า วิจารณ์ อิ ชาติเป็น เอ แปลง สฺส เป็น หิ. |
| เอหิสฺ         | จักถึง. อิ+อ ปัจ. สฺสมิ ภาวิส. ดู เอหิตติ เทียบ.                                                                                        |
| โอ             |                                                                                                                                         |
| โอกิริยติ      | ย้อมเกลี้ยง, เกลื่อนกลาดก, กระจายไป, โปรยลง, โรยลง. โอ+กิริ ชาติในความ เกลี้ย เกลื่อน กระจาย โปรย โรย เรี่ยราย. ย ปัจ. กัม. ตี วัต.     |
| โอกิริ โอเกีรี | เกลี้ยงลงแล้ว, ฯลฯ. โอ+กิริ+อ ปัจ. อี อัช. กิยิยาหลัง ที่มะ.                                                                            |
| โอกุกมติ       | ย้อมก้าวลง, หยั่งลง, ย่างลง. โอ+กม+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                       |
| หน้า ๕๘        |                                                                                                                                         |
| โอขติ          | ย้อมแห้ง, ฯลฯ. โอขฺ ชาติในความ แห้ง หมด ห้าม ปฏิสฺส. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                     |

|                      |                                                                                                                                                                 |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| โอคุณฺเจติ โอคุณฺยติ | ย่อมนั่น, ฯลฯ. โอ+คุณฺจฺ ชาติในความ กัน คลุม ชั่ง ปก ปิด โปก หุ้ม. เณ ฌย<br>ปัจ. กัต. ตี วัด.                                                                   |
| โอคฺคจฺจติ           | ย่อมยุบลง. โอ+คฺม+อ ปัจ. ตี วัด. ช้อน ค.                                                                                                                        |
| โอจินติ โอจินาติ     | ย่อมเก็บ, รวบรวม. โอ+จิ ชาติในความ ก่อ ก่อสร้าง สะสม สั่งสม. นา ปัจ.ติ<br>วัด. กิริยาต้น รัสสะ อา เป็น อ.                                                       |
| โอชติ                | ย่อมตรง, ฯลฯ. อุชฺ ชาติในความ ตรง ชื่อ ชื่อตรง สัตว์ชื่อ อ ปัจ. ตี วัด.<br>พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                                    |
| โอชติ                | ย่อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. โอชฺ ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง สวยงาม<br>สวยงาม กระจ่าง ขาว มีกำลัง อ ปัจ. ตี วัด.                                               |
| โอจติ                | ย่อมฆ่า, ฯลฯ. อุจฺ อุปมาเต. อ ปัจ. ตี วัด.                                                                                                                      |
| โอโณชยาม             | xonอ่อนถวายเป็น (ย่อม...). โอ+อุ+นฺม+อ ปัจ. ม วัด. แปลง อุ เป็น โอ น เป็น ฌ<br>อุ ที่ มุ เป็น อ ม เป็น ช ลง ยฺ อาคม บวก อ ปัจ. เป็น ย ที่มะ อ ที่ ย<br>เป็น อา. |
| โอณฺติ               | ย่อมนำไปเสีย. โอณฺ ชาติในความ นำไปปราศ นำ ปราศ เอาไปเสีย. อ ปัจ. ตี<br>วัด.                                                                                     |
| โอตร                 | จงข้ามลง, ฯลฯ. โอ+ตรฺ ชาติในความ ข้าม ข้ามไป ปลิว ปลิวไป ลอย ลอยไป<br>ผ่านไป ผ่านพ้นไป. อ ปัจ. หิ บัณจ.                                                         |
| โอตริ                | โอบลงแล้ว. โอ+ตรฺ+อ ปัจ. อี อัช.                                                                                                                                |
| โอตฺถติ              | ย่อมท่วม, ท่วมทับ. โอ+ถฺ ชาติในความ ลาด ปู. อ ปัจ. ตี วัด.                                                                                                      |
| หน้า ๕๙              |                                                                                                                                                                 |
| โอตฺตปฺปติ           | ย่อมสะดุ้ง, กลัว, เกรงกลัว. โอ+ตปฺ อุพฺเพเค. อ ปัจ. ตี วัด. ช้อน ตฺ และ ป.                                                                                      |
| โอตาเปติ             | ย่อมผึ่ง. โอ+ตปฺ สนฺตาเป. เอ ปัจ. ตี วัด. ที่มะ.                                                                                                                |
| โอทฺทติ              | ย่อมตั้งลง, คอยฟัง, คอยสดับ, เงี่ยหู (ตั้งใจฟัง). โอ+ธา ชาติในความ ทรง ทรง<br>ไว้ ตั้ง รับ วาง. อ ปัจ. ตี วัด. แปลง ธา เป็น ทท.                                 |
| โอทฺทิสฺสุ           | ตั้งลงแล้ว, หยั่งลงแล้ว, คอยฟังแล้ว, ฯลฯ. อี อัช.                                                                                                               |
| โอณฺมติ              | ย่อมน้อม ฯลฯ. โอ+นฺม นฺมฺ วา นมเน. อ ปัจ. ตี วัด.                                                                                                               |
| โอณฺมาเปสิ           | ให้น้อมแล้ว, ให้น้อมลงแล้ว, ฯลฯ. ฌาเป ปัจ. อี อัช.                                                                                                              |
| โอปติ                | ย่อมบัว่น, ฯลฯ. โอปฺ ชาติในความ บัว่น ถ่ม. อ ปัจ. ตี วัด.                                                                                                       |

|                       |                                                                                                                                         |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| โอปิลาเปหิ            | ให้เทลงแล้ว. โอ+ปิลุ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. ฉาเป ปัจ. อี อັช. หุ อาคม.                                                               |
| โอปุณฺขติ             | ย่อมหา, ฯลฯ. โอปาหิ ชาติในความ ฉาบ ทา ไล่. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                               |
| โอปุณฺหาติ โอปุณฺหาติ | ย่อมโปรยลง กรอง, ชำระ, ล้าง. โอ+ปุ ชาติในความชำระ ล้าง ทำให้บริสุทธิ์. นา ปัจ. ตี วัต. กิริยา แรกแปลง นา เป็น ฉา.                       |
| โอเปติ โอพายติ        | ย่อมเก็บไว้, ฯลฯ. โอ+ป ชาติในความ เก็บไว้ ตั้งไว้ วางไว้. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                       |
| โอภาสติ               | ย่อมรุ่งเรือง, ส่องสว่าง, สวยงาม, สุขใส, เปล่งปลั่ง, ผุดผ่อง. โอ+ภาสฺ ทิตฺติยํ. อ ปัจ. ตี วัต.                                          |
| โอภาเสติ              | ย่อมให้สว่าง, ให้รุ่งเรือง, ฯลฯ. เณ ปัจ. เหตุกัต. ตี วัต.                                                                               |
| โอภาเสติ              | ย่อมพูดเกี้ยว. โอ+ภาสฺ ชาติในความ กล่าว พูด. เอ ปัจ. ตี วัต.                                                                            |
| หน้า ๖๐               |                                                                                                                                         |
| โอภินฺทนฺติ           | ย่อมทำลายลง. โอ+ภินฺ หรือ ภินิ ชาติในความ ต่อย แตก ทำลาย. อ ปัจ. อนฺติ วัต. นิคคหิตอาคม.                                                |
| โอมาติ โอมนฺติ        | ย่อมอาจ, สามารถ. โอมา ชาติในความ อาจ สามารถ. อ ปัจ. ตี, อนฺติ วัต.                                                                      |
| โอมสติ                | ย่อมแบ่ง, ทิ่มแทง. โอ+มสฺ หีสายํ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                        |
| โอรัมมา               | ย่อมวัด, โอ+รมฺ รมฺ วา กิฬายํ. อ ปัจ. ม วัต. ทิมะ.                                                                                      |
| โอรัมมสฺสติ           | จังกด, จักเว้น. โอ+รฺหฺ อุปรเม. อ ปัจ. สฺสติ ภาวิส.                                                                                     |
| โอโรหิสฺสส            | จักคุด, คุดลง. โอ+รฺหฺ ชาติในความ งอก งอกขึ้น เกิด ปรากฏ. อ ปัจ. สฺสส ภาวิส.                                                            |
| โอลงฺเมสิ             | ให้ไลดเต้นอยู่. โอ+ลมิ ลงฺมฺ วา คตฺยทุกฺเขเป. เณ ปัจ. เหตุกัต. ตี วัต.                                                                  |
| โอลมฺพติ โอลมฺเพติ    | ย่อมห้อยลง, คล้อยลง. โอ+ลพิ หรือ ลมฺพ ชาติในความ หน่วงไว้ ยึดหน่วง ห้อยย้อย ชักช้า ยืดยาด อ, เอ ปัจ. ตี วัต.                            |
| โอลุพฺภา              | หน่วงลงแล้ว, ห้อยแล้ว, ฟิงแล้ว, กำหนดแล้ว. โอ+ลุภฺ ชาติในความ กำหนด อยาได้ ประารถนา. ย ปัจ. กัต. อา หิยฺต. แปลง ภูย เป็น พฺภา รัสสะ อา. |
| โอโบกาเปสิ            | ให้แลดูแล้ว, ฯลฯ. โอ+โลภฺ ทสฺสเน. ฉาเป ปัจ. อี อັช.                                                                                     |
| โอโลเกติ              | ย่อมแลดู, ฯลฯ. โอ+โลภฺ+เอ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                  |
| โอโลเกติ โอโลกยติ     | ย่อมแลดู, ดูเบื้องล่าง, เฟ่งดู. โอ+โลภฺ+เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                         |

|                  |                                                                                                                   |
|------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| โอวทติ           | ย่อมกล่าวสอน, สั่งสอน. โอ+สท+อ ปัจ. ตี วัด.                                                                       |
| โอวสุสติ         | ย่อมสวด, โอ+วสุส ชาติในความ ตก รด ชาติ โปรย อ ปัจ. ตี วัด.                                                        |
| หน้า ๖๑          |                                                                                                                   |
| โอวสุสติ         | ย่อมสวด, โอ+วสุส ปัจ. กัม. ตี วัด. ลบที่สุดชาติ แปลง สย เป็น สส.                                                  |
| อุสติ โอสติ      | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. อุส ชาติในความ เปียดเปียน ฆ่า ประหาร แผลดเผา. อ ปัจ. ตี วัด.                                 |
| โอสกุกาเปสิ      | ให้เสื่อมลงแล้ว. โอ+สกุ ชาติในความ ไป ถึง เป็น ไป. ณาเป ปัจ. อี อัม.                                              |
| โอสณฺหติ         | ย่อมเสย, ข้อนขึ้น. โอ+สา ชาติในความ ทำให้เบาบาง เล็กน้อย ละเอียด. ณา ปัจ. ตี วัด. รัสสะ อา เอา อา ที่ ณา เป็น เอ. |
| โอสรติ           | ย่อมเที่ยวไป, ไปถึง, อาศัย, พัก, ประชุม. อว หรือ โอ+สร คติยฺ. อ ปัจ. ตี วัด วัด.                                  |
| อโอสเรยฺย        | พึงเที่ยวไป, ฯลฯ. เอยฺย สัต.                                                                                      |
| โอสเรติ โอสรายติ | ย่อมสวด. โอ+สร ชาติในความ เปล่งออก สวด. ณ ฌย ปัจ. ตี วัด.                                                         |
| โอสิณฺจิ         | ไหลออกแล้ว, รดแล้ว, ฯลฯ. โอ+สิจ ชาติในความ ไหลออก รด ชาติ เท วิด. อ ปัจ. อี อัม. นิคคหิตอาคม.                     |
| โอสีทติ          | ย่อมจมลง, จมอยู่, ฯลฯ. โอ+สิท ชาติในความ หยุด จบ จม สูด. อ ปัจ. ตี วัด. ทิมะ.                                     |
| โอหติ            | ย่อมสละ ฯลฯ. โอห ชาติในความ สละ ละ ทิ้ง. อ ปัจ. ตี วัด.                                                           |
| โอหทติ           | ย่อมถ่าย (อุจจาระ), ถ่ายอุจจาริ. โอ+หท ชาติในความถ่ายอุจจาระ. อ ปัจ. ตี วัด.                                      |
| โอหฺรตุ          | จงนำไป. โอ+หฺร ชาติในความ นำ นำไป นำออก. อ ปัจ. ตฺ ปณจ.                                                           |
| หน้า ๖๒          |                                                                                                                   |
| โอหาเรติ         | ย่อมให้ปลงลง. โอ+หฺร+ณ ปัต. เหตุกัต. ตี วัด.                                                                      |
| โอหฺยิ           | ย่อมหย่อนแล้ว, ท้อถอยแล้ว, ล้าลงแล้ว, ล้าอยู่แล้ว. โอ+หา ชาติในความเสื่อม ล้น. ย ปัจ. อี อัม. แปลง อา เป็น อิ.    |

# ก อักษร

|                       |                                                                                                                              |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กกติ กักติ กงกติ      | ย้อมไหลไหล,เลวทราม. กก กัก ชาติในความ เหลวไหล เลวทราม. อ ปัจ. ตี วัต.                                                        |
| กขขติ                 | ย้อมรีนเริง, ฯลฯ. กข ชาติในความ รีนเริง, ยัมหั่ว หั่วเราะ อ ปัจ. ตี วัต.                                                     |
| กักติ กงกติ           | ย้อมไป, ฯลฯ. กัก กก ชาติในความ รีนเริง, ฯลฯ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                  |
| กขติ กงกติ            | ย้อมสงสัย, ฯลฯ. กข กข ชาติในความ สงสัย เคลือบแคลง กินแหง แคลงใจ. อ ปัจ. ตี วัต.                                              |
| กขติ กขขติ            | ย้อมจ้านง, ฯลฯ. กข กข กข ชาติในความ จ้านง ประสงค์ มุ่งหวัง ตั้งใจ<br>ปรรธนา อยาได้ ชอบใจ รักใคร่. อ ปัจ. ตี วัต.             |
| กจติ                  | ย้อมผูก, ฯลฯ. กจ ชาติในความ ผูก พัน มัด รัต. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                  |
| กจเจติ กจยติ          | ย้อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. กจ ชาติในความ สว่าง ส่องสว่าง รุ่งเรือง สวยงาม เณ<br>ณย ปัจ ตี วัต. ช้อน จ.                              |
| หน้า ๖๓               |                                                                                                                              |
| กขขติ                 | ย้อมเปียดเปียน, ฯลฯ. กขข ชาติในความเปียดเปียน กำจัด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                          |
| กฏติ                  | ย้อมกห้าม ฝน, ห้ามฝน, เข้าหน้าหนาว, ไป, ฯลฯ. กฏ ชาติในความ ห้ามฝน<br>ไปถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                            |
| กฏกฏายติ              | ย้อมทำเสียงว่า กฏะ กฏะ, ย่อมพฤติเสียงว่ากฏะ กฏะ. กฏกฏศัพท์ आय ปัจ.<br>ตี วัต.                                                |
| กจติ                  | ย้อมฝืดเคือง, ฯลฯ. กจ ชาติในความ ลำบาก ฝืดเคือง ขัดสน ยากจน. อ ปัจ.<br>ตี วัต.                                               |
| กฑุติ                 | หลุดไปแล้ว, ฯลฯ. กฑุ+อ ปัจ. อี อช. ดู อากฑุติ.                                                                               |
| กณติ                  | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. กณ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว พุด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                     |
| กณเจติ กณยติ          | ย้อมโศก, ฯลฯ. กจ ชาติในความ โศก เศร้า สลด ระทด หมอง ไม่แจ่มใส แห้ง<br>ใจ เหี่ยวแห้งใจ. เณ ณย ปัจ. กัต. ตี วัต. นิคคกิต อาคม. |
| กณทติ                 | ย้อมแตก, ฯลฯ. กท ชาติในความ แตก ทำลาย. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                        |
| กณเทติ กณทยติ         | ย้อมกำหนด, ฯลฯ. กท กณ ชาติในความ กำหนด ตัด แบ่งเป็นตอน เป็น<br>วรรค. เณ ณย ปัจ. ตี วัต.                                      |
| กณทวติ กกณทวติ กณทวติ | ย้อมเกา ฯลฯ กณท กณทว กณทว ชาติในความ เกา คั่น. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                |
| กณณติ กณณยติ          | ย้อมฟัง, สดับ. กณณ ชาติในความ ฟัง สดับ. เณ ณย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                              |



|                   |                                                                                                               |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หน้า ๖๔           |                                                                                                               |
| กตฺตเรติ กตฺตรยติ | ย่อมหย่อน, ฯลฯ. กตฺตร ชาติในความหย่อน หย่อนยาน เทิบทาม แก่ เฒ่า. เณ<br>ณย ปัจ. ตี วัต.                        |
| กตฺถติ            | ย่อมชม, ฯลฯ. กตฺถ ชาติในความ ชม ชมเชย ยกย่อง สรรเสริญ อวด. อ ปัจ.<br>ตี วัต.                                  |
| กถติ              | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. กถ ชาติในความ เปียดเปียน กำจัด. อ ปัจ. ตี วัต.                                           |
| กถติ              | ย่อมหุง, ฯลฯ. กถ ชาติในความ หุง ต้ม สุก. อ ปัจ. ตี วัต.                                                       |
| กเถติ กถยติ       | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. กถ ชาติในความ กล่าว บอก แสดง ชี้แจง อธิบาย แต่ง<br>ประพันธ์ ร้อยกรอง. เณ ณย ปัจ. กัต. ตี วัต. |
| กถยฺสฺ            | กล่าวแล้ว, ฯลฯ. กถ+ณย ปัจ. อํ อช.                                                                             |
| กทติ              | ย่อมเรียก, ฯลฯ. กท ชาติในความ เรียก ร้องเรียก ร้องไห้ คร่ำครวณ. อ ปัจ. ตี<br>วัต.                             |
| กทติ              | ย่อมเหยียบ, ฯลฯ. กท ชาติในความ เหยียบ ย่ำ ย่ำเหยียบ. อ ปัจ. ตี วัต.                                           |
| กทฺทติ            | ย่อมออกเสียงน่าเกลียด, ฯลฯ. กทฺท ชาติในความ ออกเสียงน่าเกลียด ร้องน่า<br>เกลียด. อ ปัจ. ตี วัต.               |
| กนติ              | ย่อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. กน ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง สวยงาม รัก รัก<br>ใคร่ ชอบใจ. อ ปัจ. ตี วัต.      |
| กนฺยติ            | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. กนฺย ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว. อ ปัจ. ตี วัต.                                        |
| กนฺตติ            | ย่อมตัด, ฯลฯ. กติ กนฺต ชาติในความ ตัด บั่น ทอน ฝ่า เชือด แหวะ ควัก. อ<br>ปัจ. ตี วัต.                         |
| หน้า ๖๕           |                                                                                                               |
| กนฺตติ            | ย่อมกรอ, ปั่น, ฯลฯ. กติ ชาติในความ กริ ปั่น กรอด้วย ปั่นด้าย. อ ปัจ. ตี วัต.                                  |
| กนฺถติ            | ย่อมคด, ฯลฯ. กถิ. ชาติในความ คด โค้ง โกง งอ บิด. อ ปัจ. ตี วัต.                                               |
| กนฺทติ            | ย่อมเรียก, ฯลฯ. กทิ กนฺท ชาติในความ เรียก ร้องเรียก ร้องไห้คร่ำครวณ. อ<br>ปัจ. ตี วัต.                        |
| กนฺทติ            | ย่อมห้อยย้อย, ฯลฯ. กทิ ชาติในความ ห้อยย้อย ชักช้า ยืดอาด. อ ปัจ. ตี วัต.                                      |

|                 |                                                                                                                                              |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กนฺเทติ กนฺทยติ | ย่อมติดต่อกัน, ฯลฯ. กนฺทฺ ชาติฺในความ ติดต่อกัน เป็นไปติดต่อกัน เป็นไปติดต่อกัน เป็นไปไม่ขาดสาย, เป็นนิตยฺ เป็นนินฺนฺดร์. เณ ฌย ปัจ. ตี วัต. |
| กปติ            | ย่อมอนุเคราะห์, ฯลฯ. กปฺ ชาติฺในความ อนุเคราะห์ เอื้อเฟื้อ อุดหนุน ช่วยเหลือ เจือจาน กรุณา. อ ปัจ. ตี วัต.                                   |
| กเปติ กปยติ     | ย่อมอนุเคราะห์, ฯลฯ. เณ ฌย ปัจ. ตี วัต. ช้อน ปฺ เป็น กปฺปยติ บ้าง.                                                                           |
| กปติ            | ย่อมปิด, ฯลฯ. กปฺ ชาติฺในความ บัง กำบัง ปิด ปกปิด ไหว เคลื่อนไหว สั่น รัว กระดิก (ไม่นิ่ง). อ ปัจ. ตี วัต.                                   |
| กปติ            | ย่อมตระเตรียม, ฯลฯ. กปฺ ชาติฺในความ ตระเตรียม จัดแจง. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                         |
| กปฺปติ กปฺเปติ  | ย่อมควร, ฯลฯ. กปฺ ชาติฺในความ อาจ สามารถ อาจมี อาจเป็น ควร สมควร. อ เอ ปัจ. ตี วัต. ช้อน ปฺ. อภิฯ เป็น กปฺป ชาติฺ.                           |
| กปฺปติ          | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. กปฺ ชาติฺในความเปียดเปียน หอมดุจกระวาน หอมเจือ ผุ้ง. อ ปัจ. ตี วัต. แปลง ป เป็น ปฺป.                                    |
| หน้า ๖๖         |                                                                                                                                              |
| กปฺปติ          | ย่อมตัด, ฯลฯ. กปฺปฺ ชาติฺในความ ตัด ขอด กัน (โกนให้เป็นเขตเสมอ) โกน. อ ปัจ. ตี วัต.                                                          |
| กปฺปติ          | ย่อมกำหนด, ฯลฯ. กปฺป ชาติฺในความ กำหนด หมายเสร็จ สำเร็จ ถึง บรรลุ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                            |
| กปฺเปติ กปฺปยติ | ย่อมทำ, ฯลฯ. กปฺปฺ ชาติฺในความ ทำ จัดทำ สำเร็จ ดำริ คิด นึก. เณ ฌย ปัจ. กัต ตี วัต.                                                          |
| กปฺเปติ กปฺปยติ | ย่อมตัด, ฯลฯ. กปฺปฺ ชาติฺในความ ตัด ขอด กัน โกน กำหนด หมาย สำเร็จ ถึง บรรลุ. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                         |
| กพฺพติ          | ย่อมไป, ฯลฯ. กพฺพ ชาติฺในความ ไป ถึง เป็นไป หยิ่ง จ่องหอง อหังการ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                            |
| กมติ            | ย่อมก้าวไป, ฯลฯ. กมฺ กมฺ ชาติฺในความ ก้าวไป ย่างไป ขยับเข้าไป เดิน ดำเนิน ไป ดำเนินไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                        |
| กมฺปติ          | ย่อมไหว, ฯลฯ. กปि กมฺปฺ ชาติฺในความ ไหว สั่น สะเทือน กระดิก หวั่น หวั่นไหว รัว. อ ปัจ. ตี วัต.                                               |
| กมฺพติ          | ย่อมสำรวจ, ฯลฯ. กมฺพ ชาติฺในความ สำรวจ ระวัง ไหว ไหวพริ้ว. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                    |

|                                         |                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กยริติ                                  | ย้อมทำ, ย้อมกระทำ. กร+ยริ ปัจ. ลบที่สุดธาตุ ตี วัด. รูปฯ ๕๐๖ โมคฯ ขาภิ<br>กัณห์ ๑๗๗ ตั้ง กร+โอ ปัจ. แปลง กรุ พร้อมด้วย โอ เป็น กยริ+ติ วัด. เป็น<br>กยริติ. |
| กยริติ                                  | ย้อมทำ, กระทำก. กร+ย ปัจ. กัม. ตี วัด. แปร ย ไว้หน้า รุ ลง อิ และ อ<br>อาคม เป็น กรียติ โดยลง อี อาคมบ้าง.                                                  |
| กยริรา                                  | พื้งทำ, กระทำ. กร+ยริ ปัจ. เอยยุย สัต. แปลง เอยยุย เป็น อา ลบที่สุดธาตุ.                                                                                    |
| หน้า ๖๗                                 |                                                                                                                                                             |
| กยริราด                                 | พื้งทำ, กระทำ. กร+โอ ปัจ. เอต สัต. แปลง กรุ พร้อมด้วย โอ เป็ฯ กยริ เอา<br>เอ ของ เอต เป็ฯ อา. โมคฯ ตยาทิกัณห์ ๗๒.                                           |
| กยริรู้                                 | พื้งทำ, กระทำ. กร+โอ ปัจ. เอยยุย สัต. แปลง กรุ พร้อมด้วย โอ เป็ฯ กยริ ลบ<br>เอยยุย เหลือแต่ อู โมคฯ ตยาทิกัณห์ ๗๐.                                          |
| กยยุติ กยยุเต                           | ย้อมทำ, กระทำ. กร+ย ปัจ.กัม. ตี เต วัด. แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ยุย รูปฯ<br>๕๐๖.                                                                           |
| กรณฺหติ                                 | ย้อมเป็นภาชนะ. กรณฺห ศัพท์ อ ปัจ. ตี วัด.                                                                                                                   |
| กรณฺหติ                                 | ย้อมแจก, จำแนก. กรทิ กรณฺหิ ธาตุในความ แจก จำแนก. อ ปัจ. ตี วัด.                                                                                            |
| กรสฺส                                   | จงทำ, กระทำ. กร+โอ ปัจ. สฺส บัญจ. ใช้แทน หิ.                                                                                                                |
| กริ                                     | ทำแล้ว, กระทำแล้ว. กร+โอ ปัจ. อี อัช.                                                                                                                       |
| กรียติ กรยติ กรียเต กรียเต              | ย้อมทำ, กระทำ. กร+ย ปัจ. กัม. ตี เต วัด. อิ อี อาคม.                                                                                                        |
| กรียยุติ กรียยุติ กรียยุเต กรียยุ<br>เต | ย้อมทำ, กระ. กร+ย ปัจ. กัม. ตี เต วัด. แปลง ย เป็น ยุย อิ อี อาคม.                                                                                          |
| กรุณายติ                                | ย้อมประพตติกรุณา, ทำความกรุณา. กรุณาศัพท์ आय ปัจ. ตี วัด.                                                                                                   |
| กเร กเรถ                                | พื้งทำ, กระทำ. กร+โอ ปัจ.เอยยุย เอต สัต. กิริยาแรก ลบ ยุย เหลือ เอ หรือ<br>แปลง เอยยุย เป็น เอ.                                                             |
| โกรฺติ                                  | ย้อมทำ, กระทำ. กร+โอ ปัจ. ตี วัด.                                                                                                                           |
| โกรฺติ                                  | ย้อมกำจัด, ฯลฯ. กรุ ธาตุในความ กำจัด เปียดเปียน. โอ ปัจ. ตี วัด.                                                                                            |
| หน้า ๖๘                                 |                                                                                                                                                             |
| กริสฺสเร                                | จัดทำ, กระทำ. กร+โอ ปัจ. สฺสนติ ภาวิส. แปลงเป็น สฺสเร อิ อาคม เวสฯ<br>๒๔๔.                                                                                  |
| กลติ                                    | ย้อมไป, ฯลฯ. กลุ ธาตุในความ ไป ถึง เป็นไป คำนวณ นับ. อ ปัจ. ตี วัด.                                                                                         |

|              |                                                                                                                     |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กลติ         | ย้อมทึบ, ฯลฯ. กล ชาติในความ ทึบ ตัน ไม่ทะลุ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                         |
| กลติ         | ย้อมออกเสียง, ออกเสียงไม่ชัด (แต่เป็นที่ชอบใจ). กล ชาติในความออกเสียง ออกเสียงไม่ชัด. อ ปัจ. ตี วัต.                |
| กลติ         | ย้อมระวัง, ฯลฯ. กล ชาติในความ ระวัง ป้องกัน. อ ปัจ. ตี วัต.                                                         |
| กลหติ        | ย้อมเกลียด, ฯลฯ. กลห ชาติในความ เกลียดชัง ทะเลาะ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                    |
| กลหายติ      | ย้อมทำความทะเลาะ. กลห ศัพท์ आय ปัจ. ตี วัต.                                                                         |
| กลนุหติ      | ย้อมร้องไห้, ฯลฯ. กลหิ ชาติในความ ร้องไห้ เรียก ร้องเรียก. อ ปัจ. ตี วัต.                                           |
| กลินุหติ     | ย้อมปริเวทนา, ฯลฯ. กลหิ ชาติในความ ปริเวทนา คร่ำครวญ บ่นเพ้อ รำพัน (พูดบ่นด้วยความเสียใจ) พิโรรำพัน. อ ปัจ. ตี วัต. |
| กลุลติ       | ย้อมออกเสียง, มีเสียง. กลล ชาติในความ ออกเสียง, มีเสียง ร้อง กล่าว. อ ปัจ. ตี วัต.                                  |
| กวติ         | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. ก ชาติในความ ออกเสียง เปล่ง เสียง ร้อง กล่าว. อ ปัจ. ตี วัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ เอา โอ เป็น อว.    |
| หน้า ๖๙      |                                                                                                                     |
| กวติ         | ย้อมย้อมสี, ฯลฯ. กว ชาติในความ ย้อม ย้อมสี งาม. อ ปัจ. ตี วัต.                                                      |
| กสติ กสฺสติ  | ย้อมไถ, ฯลฯ. กส ชาติในความ ไถ เลือกไป ไส้ไปทำให้เป็นรอย. อ ปัจ. ตี วัต. กิริยาที่ ๒ แปลง ส เป็น สฺส.                |
| กสติ         | ย้อมกำจัด, ฯลฯ. กส ชาติในความ ไป กำจัด เปียดเปียน อ ปัจ. ตี วัต.                                                    |
| กสติ         | ย้อมไป, ฯลฯ. กสฺกสิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป, สัณ สัณสอน. อ ปัจ. ตี วัต.                                            |
| กสาม         | ย้อมไถ, ฯลฯ. กส+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                      |
| กสฺสติ       | ย้อมไป, ฯลฯ. กสฺส ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                          |
| กพติ         | ย้อมคำนวน, ฯลฯ. กพ ชาติในความ คำนวน นับ รด ราว ไปรย. อ ปัจ. ตี วัต.                                                 |
| กาติ         | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. กา ชาติในความ ออกเสียง กล่าว พุด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                 |
| กาณติ กาณยติ | ย้อมกระพริบ, ฯลฯ. กณ ชาติในความ กระพริบ หลับตา บอด มืด มองไม่เห็น. ณ ฌย ปัจ. ตี วัต.                                |
| กาณติ กาณยติ | ย้อมกำจัด, ฯลฯ. กาณ ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน. ณ ฌย ปัจ. ตี วัต.                                                  |

|                    |                                                                                                                              |
|--------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กาเมติ กามยติ      | ย้อมปรารถนา, ฯลฯ. กม+กมฺ ชาติในความ ปรารถนา อยากได้ ชอบใจ พอใจ รัก ใคร่ รักใคร่ ยินดี. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด.               |
| หน้า ๗๐            |                                                                                                                              |
| กายติ              | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. กา ชาติในความ ออกเสียง กล่าว แสดง ร้อง. ย ปัจ. ตี วัด.                                                    |
| กายติ              | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. เก ชาติในความ ออกเสียง, ฯลฯ. ร้อง. อ ปัจ. ตี วัด. แปลง เอ เป็น อาย.                                       |
| การเย              | พื้งทำ, สร้าง. กร+โอ ปัจ. เอยฺย สัต. ที่มะตันธาตุ แปลง โอ เป็น อ ลบ ยฺย เหลือแต่ เอ ลง ยฺ อาคม.                              |
| กาเลติ กาลยติ      | ย้อมเปียดเบียน, ฯลฯ. กลฺ ชาติในความ ให้หมดไป ให้สิ้นไป ให้น้อยลง เปียดเบียน คำนวณ นับ ไป ถึง เป็นไป. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด. |
| กาสติ              | ย้อมไอ, ฯลฯ. กาสฺ ชาติในความ ไอ กระแอม จาม ก่อ สะสม สั่งสม. อ ปัจ. ตี วัด.                                                   |
| กาสติ              | ย้อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. กาสฺ กาสฺ ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง สวยงาม ปราภฏ ประกาศ แจ่มแจ้ง ให้รู้ชัด. อ ปัจ. ตี วัด.    |
| กาหติ              | จักทำ, กระทำ. กร+โอ ปัจ. สฺสติ ภวิส.                                                                                         |
| กาหามิ             | จักทำ, กระทำ. กร+โอ ปัจ. สฺสามิ ภวิส. ลบ สฺส.                                                                                |
| กาหิติ             | จักทำก, กระทำ. กร+โอ ปัจ. สฺสติ ภวิส. ลบ สฺส อิ อาคม.                                                                        |
| กิจฺจติ            | ย้อมลำบาก, ฯลฯ. กิตฺ ชาติในความ ลำบาก เหน็ดเหนื่อย. จ ปัจ. ตี วัด. แปลง ตฺ เป็น จ.                                           |
| กิณฺเจติ กิณฺเจยติ | ย้อมเปียดเบียน, ฯลฯ. กิจิ ชาติในความ เปียดเบียน ย่ำยีเหยียบ ขย่ำ. เณ ฌย ปัจ. วัด. ตี กัต.                                    |
| กิณฺเฑติ กิณฺเฑยติ | ย้อมผูก, ฯลฯ. กิณฺ ชาติในความ ผูก พัน มัด รัต. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด.                                                       |
| หน้า ๗๑            |                                                                                                                              |
| กิณฺหาติ กิณฺหาติ  | ย้อมกำจัด, ฯลฯ. กิ ชาติในความ กำจัด เปียดเบียน ไปสูง อยู่สูง. นา ปัจ. ตี วัด. กิริยาตัน แปลง นา เป็นณา.                      |
| กิตติ              | ย้อมอยู่, อาศัย. กิตฺ ชาติในความ อยู่ อาศัย. อ ปัจ. ตี วัด.                                                                  |
| กิตฺเตติ กิตฺเตยติ | ย้อมเทียบเคียง, ฯลฯ. กิตฺ กิตฺ ชาติในความ สั่ง สนทนา เปรียบเทียบ. แสดง แดลง ชม ยกย่อง สรรเสริญ. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด.      |

|                     |                                                                                                                       |
|---------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กิเปติ กิพายติ      | ย่อมทุรพล, ฯลฯ. กิปลุ ชาติในความ ทุรพล อ่อนแอ อ่อนเพลีย น่าสงสาร. เฉ<br>ณย ปัจ. กัต. ตี วัต.                          |
| กियุตติ             | ย่อมแสดง, ฯลฯ. เก ชาติในความ กล่าว ร้อง แสดง. ย ปัจ. กัม. ตี วัต. อ<br>อาคม ช้อน ยุ.                                  |
| กิริติ              | ย่อมโรย, ฯลฯ. กิรุ ชาติในความ โรย โปรย เรี่ยราย เกลื่อน เกลื่อนกล่น<br>เกลื่อนกลาด กระจาย กระจายไป. อ ปัจ. ตี วัต.    |
| กิลติ               | ย่อมผูก, ฯลฯ. กิลุ ชาติในความ ผูก พัน มัด รัด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                         |
| กิลมติ              | ย่อมลำบาก, ฯลฯ. กิลมุ กิลมุ ชาติในความ ลำบาก เหน็ดเหนื่อย ซอกซำ เจ็บ<br>ไข้ ไม่สบาย. อ ปัจ. ตี วัต.                   |
| กิลิหุยติ กิลิหุขติ | ย่อมเปียก, ฯลฯ. กิลิหุ ชาติในความ ชื้น ชุ่ม เยิ้ม เปียก. ย ปัจ. กัต. ตี วัต.<br>กิริยาหลัง แปลง หุย เป็น หุข.         |
| กิลิหิตติ กิลินุหติ | ย่อมร้องไห้, ฯลฯ. กิลิหิ ชาติในความ ร้องไห้ ร่ำไร รำพัน. อ ปัจ. ตี วัต.                                               |
| หน้า ๗๒             |                                                                                                                       |
| กิลิสติ             | ย่อมกำจัด, ฯลฯ. กิลิส ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน. อ. ปัจ. ตี วัต.                                                    |
| กิลิสฺนาติ          | ย่อมกำจัด, ฯลฯ. กิลิสฺ+นา ปัจ. ตี วัต                                                                                 |
| กิลิสฺสติ           | ย่อมแผดเผา, ฯลฯ. กิลิส ชาติในความ แผดเผา เปียดเปียน เสร้าหมอง ให้เร้า<br>ร้อน. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. แปลง สย เป็น สฺส.  |
| กิลเสสติ            | ย่อมให้เสร้าหมอง, ฯลฯ. กิลิสฺ +เฉ ปัจ. เหตุกัต. ตี วัต. วิการ อี เป็น เอ.                                             |
| กิโลตติ             | ย่อมชุ่ม, ฯลฯ. กิลอต ชาติในความ ชุ่ม ชื้น เปียก. อ ปัจ. ตี วัต.                                                       |
| กิวุณatti           | ย่อมกำจัด, ฯลฯ. กิวิ ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน, อ ปัจ. ตี วัต.                                                      |
| กิสติ               | ย่อมเบา, ฯลฯ. กิส ชาติในความ ผอม บาง เบา ชูบ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                          |
| กีฬติ               | ย่อมเล่น, ฯลฯ. กีฬ ชาติในความ เล่น เพลิน สนุก รื่นเริง. อ ปัจ. ตี วัต.                                                |
| กีณาติ กีนาติ       | ย่อมซื้อ, ฯลฯ. กี ชาติในความ ซื้อ ขาย. นา ปัจ. ตี วัต. กิริยาแรก แปลง นา<br>เป็น ณา. รัสสะเป็น กิณาติ กีณติ บ้าง.     |
| กีณณติ กีณณติ       | ย่อมเปียดเปียน. กี ชาติในความ เปียดเปียน. ณุ ณา ปัจ. ตี วัต.                                                          |
| กิลติ               | ย่อมผูก, ฯลฯ. กิลุ ชาติในความ ผูก พัน มัด รัด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                         |
| หน้า ๗๓             |                                                                                                                       |
| กิลติ กีฬติ         | ย่อมอímใจ. ฯลฯ. กิลุ ชาติในความ อímใจ เบิกบานใจ เล่น เพลิน สนุก รื่นเริง.<br>อ ปัจ. ตี วัต. กิริยาหลัง แปลง ล เป็น ฟ. |

|                  |                                                                                                                            |
|------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กิพติ            | ย้อมเล่น, ฯลฯ. กุก ชาติในความ เล่น เพลิน สนุก รื่นเริง. อ ปัจ. ตี วัต.                                                     |
| กุกติ            | ย้อมถือ, ฯลฯ. กุก ชาติในความ ถือ รับ จวบ คว้า ออกเสียง ร้อง ร้อง<br>เรียก. อ ปัจ. ตี วัต.                                  |
| กุกกุกจายติ      | ย้อมรังเกียจ, ประพจน์รังเกียจ. กุกกุกจ ศัพท์ आय ปัจ. ตี วัต.                                                               |
| กุกเสติ กุกสยสติ | ย้อมกล่าว, ฯลฯ. กุก ชาติในความ กล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                          |
| กุกติ            | ย้อมหุง, ฯลฯ. กุก ชาติในความ หุง ต้ม สุก คด ไค้ง โกง งอ ถอยหลัง ถอย<br>หลัง ถอยกลับ ทำให้เป็นรอย ชีต เขียน. อ ปัจ. ตี วัต. |
| กุกติ            | ย้อมหดเข้า, ฯลฯ. กุก ชาติในความ หดเข้า สั้นเข้า ท้อแท้ หดหู่ ห่อเหี่ยว ไม่<br>เบิกบาน. อ ปัจ. ตี วัต.                      |
| กุกจติ           | ย้อมขวางไป, ฯลฯ. กุกจ ชาติในความ ขวางไป ขวางลงไป ชัดลงไป. อ ปัจ. ตี<br>วัต.                                                |
| กุกเจติ กุกเจยติ | ย้อมขวางไป, ฯลฯ. เณ ฌย. ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                                  |
| กุกชติ           | ย้อมคำ, ฯลฯ. กุกช ชาติในความ คำ คำลง เอ ปัจ. ตี วัต.                                                                       |
| กุกชติ           | ย้อมโกรธ, ฯลฯ. กุก ชาติในความ โกรธ เคือง. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. แปลง ฐย<br>เป็น ชุณ.                                         |
| หน้า ๗๔          |                                                                                                                            |
| กุกจติ           | ย้อมคด, ฯลฯ. กุกจ ชาติในความ คด ไค้ง โกง งอ แนบแน่น สนิท สั้นกุกแจ.<br>ตี วัต.                                             |
| กุกชติ           | ย้อมออกเสียงไม่ชัด, ฯลฯ. กุกช กุกช ชาติในความ ออกเสียงไม่ชัด, ออกเสียง<br>ร้อง กล่าว. อ ปัจ. ตี วัต.                       |
| กุกติ            | ย้อมคด, ฯลฯ. กุก ชาติในความ คด ไค้ง โกง งอ ปิด. ตัด เกี้ยว บั่น แบ่ง. อ<br>ปัจ. ตี วัต.                                    |
| กุกติ            | ย้อมทิ้ง, ฯลฯ. กุก ชาติในความ ทิ้ง เหยียบ เหยียบย่ำ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                        |
| กุกเจติ กุกเจยติ | ย้อมตัด ฯลฯ. กุก ชาติในความ ตัด เกี้ยว บั่น แบ่ง ตี หุบ เคาะ เปียดยื่น.<br>เณ ฌย ปัจ. ตี วัต.                              |
| กุกเจติ กุกเจยติ | ย้อมเผา, ฯลฯ. กุกกิ ชาติในความ เผา ไหม้ ร้อน. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                      |
| กุกมติ           | ย้อมเป็นไป. กุกม ชาติในความ เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                         |
| กุกยติ           | ย้อมประพจน์ในปราชญ์เพียงดังกุก. กุก ศัพท์ อัย ปัจ. ตี วัต.                                                                 |

|             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กฤษฏี กฤษฏี | ย้อมเกี่ยว, ฯลฯ. กฤษฏี ชาติในความ เกี่ยว ตัด แบ่ง ปั่น, เณ ฌย บ้าง. กัต. ตี วัด.                                                                                                                                                                                                                                      |
| กฤษฏี       | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. กฤษฏี ชาติในความ ออกเสียง กล่าว ร้อง. อ บ้าง. ตี วัด.                                                                                                                                                                                                                                              |
| กฤษฏี       | ย้อมเกี่ยวจรรณ, ฯลฯ. กฤษฏี ชาติในความ เกี่ยวจรรณ เฝือยชา เฝืองงอย ร่อน เฝือยณ กระจอก เขยก หยุด ช้ำ แห้ง เฝือย โศก เศร้าโศก. อ บ้าง. ตี วัด.                                                                                                                                                                           |
| กฤษฏี       | ย้อมเฝือ, ฯลฯ. กฤษฏี ชาติในความ เฝือ ไหม ร่อน เฝือร้อน เฝือยง รักษา. อ บ้าง. ตี วัด.                                                                                                                                                                                                                                  |
| หน้า ๗๕     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| กฤษฏี กฤษฏี | ย้อมรู้แจ้ง, ฯลฯ. กฤษฏี ชาติในความ รู้แจ้ง ทางทะเล. เณ ฌย บ้าง. กัต. ตี วัด.                                                                                                                                                                                                                                          |
| กฤษฏี กฤษฏี | ย้อมเรียว, ฯลฯ. กฤษฏี ชาติในความ เรียว ร้องเรียว หดเข้า สั้นเข้า งอ หัก. เณ ฌย บ้าง ตี วัด.                                                                                                                                                                                                                           |
| กฤษฏี       | ย้อมหุง, ฯลฯ. กฤษฏี ความในความ หุง ต้ม สุก เฝือยเฝือ เฝือเฝือ เฝือเฝือ เฝือเฝือ. อ บ้าง. ตี วัด.                                                                                                                                                                                                                      |
| กฤษฏี       | ย้อมเปียดเปียน, ฯลฯ. กฤษฏี ชาติในความ เปียดเปียน เฝือเฝือ เฝือเฝือ เฝือเฝือ. อ บ้าง. ตี วัด.                                                                                                                                                                                                                          |
| กฤษฏี กฤษฏี | ย้อมกล่าวซึ่งที่สุด. กฤษฏี ชาติในความ กล่าวซึ่งที่สุดก. เณ ฌย บ้าง. กัต. ตี วัด. ตี วัด.                                                                                                                                                                                                                              |
| กฤษฏี       | ย้อมกำเรียว, ฯลฯ. กฤษฏี ชาติในความ กำเรียว โกรธ ไหว สะเทือน. ย บ้าง. ตี วัด. แปลง ปุย เป็น ปุ.                                                                                                                                                                                                                        |
| กฤษฏี       | ย้อมนุ่งห่ม, ฯลฯ. กฤษฏี ชาติในความ ปกปิด นุ่งห่ม แต่งตัว. อ บ้าง. ตี วัด.                                                                                                                                                                                                                                             |
| กฤษฏี       | ย้อมขึ้นไป, ฯลฯ. กฤษฏี ชาติในความ ขึ้นไป ไปใน เฝืองบน. อ บ้าง. ตี วัด.                                                                                                                                                                                                                                                |
| กฤษฏี       | ย้อมทำ, กระทำ. กร+โอ บ้าง. ตี วัด. แปลง โอ เป็น อุ สูตรว่า อุตุโตโมกาโร กัจจ ๕๑๑. แปลง อ ที่ ก ต้น ชาติเป็น อุ ได้รูปเป็น ก แปลง ว เป็น ว ว ว เป็น พุพ ลบ ร ที่สุดธาตุ รูปฯ ๕๐๖. หรือแปลง โอ เป็น อว แปลง ว เป็น พ ช้อน พ. โมคฯ ขาทิกัณท์ ๗๗ แปลง กรุ พร้อมกับ โอ เป็น กฤษฏี. เวลา ตอบปัญหา นักศึกษาจะตอบ นัยไหนก็ได้ |
| กฤษฏี       | พึงทำ, กระทำ. กร+โอ บ้าง. เณ สัต.                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| หน้า ๗๖     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |



|                    |                                                                                                                                                             |
|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กฤษฺเพต            | พื้งทำ, กระทำ, กรุ+โอ เอต สัต. แปลง กรุ เป็น กุ กุ เป็น กรุ โอ เป็น อุ อุ เป็น ว ว เป็น วุ วุ เป็น พุพ รูปฯ ๕๐๖.                                            |
| กุมเพติ กุมพยติ    | ย่อมนุ่งห่ม, ฌลฯ. กุพิ ชาติในความ ปกปิด นุ่งห่ม แต่งตัว. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                            |
| กุมารติ            | ย่อมเล่น, ฌลฯ. กุมารุ ชาติในความ เล่น เล่นหั่ว อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                               |
| กุมารเอติ กุมารยติ | ย่อมเล่น, ฌลฯ. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                                                                      |
| กมุมิ กุมุม        | ย่อมทำ, กระทำ. กรุ+โอ+มิ, ม วัต. เอา รุ เป็น มุ.                                                                                                            |
| กुरुติ             | ย่อมกิน, ฌลฯ. กुरु ชาติในความกิน บริโภค ออกเสียง ร้อง กบ่าว ด่า บริภาษ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                      |
| กुरुติ กุตุเต      | ย่อมทำ, กระทำ. กรุ+โอ+ติ เต วัต. เอา อ ที่ ก เป็น อุ และเอา โอ เป็น อุ. รูปฯ ๕๐๖.                                                                           |
| กुरुสฺส กุรุสฺส    | จงทำ, กระทำ. กรุ+โอ ปัจ. สฺส ปัจ.                                                                                                                           |
| กุสติ              | ย่อมตัด, ฌลฯ. กุส ชาติในความ ตัด เต็ม ให้เต็ม เรียก ร้องเรียก ฉลาด ขำฉานว สละสลวย คล่องแคล่ว งาม รุ่งเรือง เป็นอยู่ ปรากฏ สละให้ ด่า บริภาษ. อ ปัจ. ตี วัต. |
| กุสฺสยติ           | ยื่อนำไป, ฌลฯ. กุส กุส ชาติในความ นำไป รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง สวยงาม. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. แปลง สฺ เป็น สฺส.                                              |
| กุเหติ กุหยติ      | ย้อมลวง, ฌลฯ. กุหุ ชาติในความ ทำให้พิศวง ลวง หลอก โโกหก. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                            |
| หน้า ๗๗            |                                                                                                                                                             |
| กุพติ              | ย้อมกิน, ฌลฯ. กุพุ ชาติในความ กิน เคี้ยวกิน. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                 |
| กฺวุตติ กฺวุยติ    | ย้อมโก่ง, ฌลฯ. กฺวุ ชาติในความ โก่ง เลว หลอก หลอกหลวง. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                              |
| กฺวุติ             | ย้อมไป, ฌลฯ. กฺวุ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                  |
| เกวุติ             | ย้อมไป, ฌลฯ. กิฏ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                   |
| เกตติ              | ย้อมอยู่, ฌลฯ. กิตฺ ชาติในความ อยู่ อาศัย รู้ หมาย กำหนด สังเกต. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                             |
| เกเตติ เกตยติ      | ย้อมเรียก. เกตุ ชาติในความเรียก. เณ ฌย ปัจ. ตี วัต.                                                                                                         |
| เกลติ              | ย้อมไป, ฌลฯ. เกล ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                   |

|                    |                                                                                                        |
|--------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| เกฺลทติ            | ย้อมเปี้ยก, ฯลฯ. กฺุลิตุ เกฺลทฺ ชาติในความ เปี้ยก ขึ้น ชุ่ม. อ ปัจ. ตี วัต.                            |
| เกลายติ            | ย้อมรัก. เกเล ชาติในความรัก. อ ปัจ. ตี วัต. แปลง เอ ที่ เล เป็น อาย.                                   |
| เกวติ              | ย้อมคบ, ฯลฯ. เกวฺ ชาติในความ คบ คบหา รับใช้ ปฏิบัติ. อ ปัจ. ตี วัต.                                    |
| เกวติ              | ย้อมรด, ฯลฯ. เกวฺ ชาติในความ รด ราด สาด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                |
| โกจติ              | ย้อมร้อง, ฯลฯ. กุจ ชาติในความ ร้อง ร้องดังก้อง ร้องกึกก้อง, เสียงสูงยิ่ง. อ ปัจ. ตี วัต.               |
| หน้า ๗๘            |                                                                                                        |
| โกชติ              | ย้อมลัก, ฯลฯ. กุชฺ ชาติในความ ลัก ขโมย. อ ปัจ. ตี วัต.                                                 |
| โกญจติ             | ย้อมไปคต, ฯลฯ. โกญจ ชาติในความ คต ไปคต คตไปคตมา. อ ปัจ. ตี วัต.                                        |
| โกญฺเจติ โกญฺเจยติ | ย้อมตี, ฯลฯ. กุญฺ ชาติในความ ตี ทูบ เคาะ ตัด เกี่ยว บั่น แบ่ง. เณ ฉนย ปัจ. กัต. ตี วัต.                |
| โกญฺญติ            | ย้อมตัด, ฯลฯ. โกญฺญ ชาติในความ ตัด เกี่ยว บั่น แบ่ง นวด เป็นต้น. อ ปัจ. ตี วัต.                        |
| โกญฺเจติ โกญฺเจยติ | ย้อมตี, ฯลฯ. เณ ฉนย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                  |
| โกณติ              | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. กุณฺ ชาติในความ ออกเสียง แปลงเสียง เรียง ร้องเรียก เกื้อกูลแก่เสียง. อ ปัจ. ตี วัต. |
| โกติ               | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. กุ ชาติในความ ออกเสียง, ฯลฯ. อ ปัจ. ตี วัต.                                         |
| โกถติ              | ย้อมกำจัด, ฯลฯ. กุถฺ ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน. อ ปัจ. ตี วัต.                                       |
| โกทติ              | ย้อมเล่น, ฯลฯ. กุทฺ ชาติในความ เล่น ผ่อนอารมณ์ สนุก. อ ปัจ. ตี วัต.                                    |
| โกลติ              | ย้อมนับ, ฯลฯ. กุลฺ ชาติในความ นับ คำนวณ ติดเนื่องกัน เป็นพงศ์พันธุ์. อ ปัจ. ตี วัต.                    |
| โกสติ              | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. กุสฺ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว เรียก ร้องให้ ต่ำ บริภาษ. อ ปัจ. ตี วัต.             |

ข อักษร

|                |                                                                                                                                       |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ขจติ           | ย้อมผูก, ๔ลย. ขจ ฐาตุในความ ผูก พัน มัด รัด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                           |
| ขชขติ          | ย้อมขยำ, ๔ลย. ขชข ฐาตุในความ ขยำ ทำให้หมดจด รบกวณ ทำให้ลำบาก เป็นทุกข์ ลำบาก. อ ปัจ. ตี วัต.                                          |
| ขชขติ          | ย้อมกิน, ๔ลย. ขชข ฐาตุในความ กิน บริโภค ลักขโมยก. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                      |
| ขชขติ          | ย้อมกระจอก, ๔ลย. ขาห ฐาตุในความ กิน เคี้ยวกิน กัดกิน. ย ปัจ. กัม. ตี วัต.<br>แปลง ทุย เป็น ชุช รัสสะ อา.                              |
| ขณขติ          | ย้อมกระจอก, ๔ลย. ขช ขณข ฐาตุในความ กระจอก เขยก เป็นกระจอก เป็น<br>ง่อย. อ ปัจ. ตี วัต.                                                |
| ขณขติ          | ย้อมให้, ๔ลย. ขช ฐาตุในความให้ สละ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                      |
| ขณเขตติ ขณชยติ | ย้อมเป็นอยู่ลำบาก, ๔ลย. ขช ขณข ฐาตุในความ เป็นอยู่ลำบาก เลี้ยงชีพ<br>ผิดเคือง ขัดสน. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                          |
| ขณติ           | ย้อมปรารถนา, ๔ลย. ขณ ฐาตุในความ ปรารถนา มุ่งหวัง อยากได้ ต้องการ. อ<br>ปัจ. ตี วัต.                                                   |
| ขณติ           | ย้อมเปียดเปียน, ๔ลย. ขณ ฐาตุในความ เปียดเปียน กระทบ ตี ดีด. อ ปัจ. ตี<br>วัต.                                                         |
| หน้า ๘๐        |                                                                                                                                       |
| ขณทติ          | ย้อมทำให้เป็นท่อน, ๔ลย. ขท ฐาตุในความ ทำให้ เป็นท่อน เป็นตอน เป็นท่อน<br>เป็นหมวด คน กวณ คลุกเคล้า ทำให้คลุกเคล้า กัน. อ ปัจ. ตี วัต. |
| ขณเทติ ขณทยติ  | ย้อมตัด, ๔ลย. ขท ฐาตุในความ ตัด แบ่ง ปัน ทอน. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                 |
| ขทติ           | ย้อมเปียดเปียน, ๔ลย. ขท ฐาตุในความ เปียดเปียน กำจัด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                   |
| ขทติ           | ย้อมหนักแน่น, ๔ลย. ขท ฐาตุในความ หนักแน่น มั่นคง. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                      |
| ขททติ          | ย้อมกัด, ๔ลย. ขทท ฐาตุในความ กัด ขบ ต่อย. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                              |
| ขนติ           | ย้อมขุด, ๔ลย. ขณ ขน ฐาตุในความ เขาะลง ขุด เจาะ ไช. อ ปัจ. ตี วัต. ถ้า<br>ตั้ง ขณ ฟังแปลง ฌ เป็น นุ.                                   |
| ขนทติ          | ย้อมวิ่ง, ๔ลย. ขท ฐาตุในความ วิ่ง แล่น ไหล ๔ลย. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                        |
| ขนทติ          | ย้อมไป, ๔ลย. ขนท ฐาตุในความ วิ่ง แล่น ไหล ๔ลย. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                         |
| ขนทติ          | ย้อมกำจัด, ๔ลย. ขาห ฐาตุในความ กำจัด เปียดเปียน ฆ่า ประหาร. อ ปัจ. ตี<br>วัต. รัสสะ นิคคหิตอาคม.                                      |

|                 |                                                                                                                     |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ขพฺพติ          | ย่อมไป, ฯลฯ. ขพฺพ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป หยิ่ง จ่องหอง ไว้ตัว อหังการ. อ ปัจ. ตี วัด.                             |
| ขมฺติ           | ย่อมทน, ฯลฯ. ขมฺ ขมุ ชาติในความ ทน อดทน อดกลั้น ควร ชอบ. อ ปัจ. ตี วัด.                                             |
| ขมฺเปติ ขมฺปยติ | ย่อมทน, ฯลฯ. ขปี ชาติในความ ทน อดทน อดทน อดกลั้น เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด.                                            |
| หน้า ๘๑         |                                                                                                                     |
| ขมฺภาติ         | ย่อมข่ม, ฯลฯ. ขภิ ชาติในความ ข่ม ข่มไว้ เหนี่ยวรั้ง. อ ปัจ. ตี วัด.                                                 |
| ขมามี           | ย่อมทน, ฯลฯ. ขม+อ+มิ วัด.                                                                                           |
| ขมาเปสิ         | ให้อุดโทษแล้ว, ขม+ณ+เป+อิ อช.                                                                                       |
| ขมายติ          | ย่อมสลัด, ฯลฯ. ขมาย ชาติในความ สลัด สะบัด สั่น. อ ปัจ. ตี วัด.                                                      |
| ขรติ            | ย่อมเสื่อม, ฯลฯ. ขร ชาติในความ เสื่อม สิ้น สูญ พินาศ. อ ปัจ. ตี วัด.                                                |
| ขลติ            | ย่อมรวบรวม, ฯลฯ. ขล ชาติในความ รวม รวบรวม สะสม ขำระ ล้าง ทำให้ สะอาด. อ ปัจ. ตี วัด.                                |
| ขลติ            | ย่อมไหว, ฯลฯ. ขล ชาติในความ ไหว พลาด ผิด สิ้น. อ ปัจ. ตี วัด.                                                       |
| ขวติ            | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. ขุ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว. อ ปัจ. ตี วัด.                                                |
| ขเพติ ขพฺยติ    | ย่อมแตก, ฯลฯ. ขพฺ ชาติในความ แตก ทำลาย แยกออก. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัด.                                              |
| ขฺยาติ ขาติ     | ย่อมกล่าว. ฯลฯ. ขฺยา ชาติในความ กล่าว ประกาศ แสดง ชี้แจง อธิบาย เทศนา. อ ปัจ. ตี วัด.                               |
| ขาหติ           | ย่อมกิน, ฯลฯ. ขาห ชาติในความ กิน เคี้ยวกิน กัดกิน. อ ปัจ. ตี วัด.                                                   |
| ขาหียติ         | ย่อมกิน, ฯลฯ. ขาห+ย ปัจ. กัม. ตี วัด. อิ อาคมหน้า ย.                                                                |
| ขายติ           | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ขา ชาติในความ กล่าว ประกาศ แสดง ชี้แจง อธิบาย. ย ปัจ. กัต. ตี วัด.                                  |
| ขายติ           | ย่อมกิน, ฯลฯ. เข ชาติในความ กิน เคี้ยวกิน กัดกิน เป็นอยู่ ปราภฏ แสดง ออกมาให้เห็น. อ ปัจ. ตี วัด. แปลง เอ เป็น อาย. |
| หน้า ๘๒         |                                                                                                                     |
| ขายติ           | ย่อมสิ้น, ฯลฯ. เข ชาติในความ สิ้น เสีย เสียไป หหมด เสื่อม. อ ปัจ. ตี วัด.                                           |

|                |                                                                                                                                 |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ขาละติ ขาลยติ  | ย้อมชำระ, ฯลฯ. ขล ชาติในความ ชำระ ล้าง ทำให้ สะอาด บ้วนปาก. เฉ ฌย<br>ปัจ. กัต. ตี วัต.                                          |
| ขิขติ          | ย้อมร้อง, ฯลฯ. ขิข ชาติในความร้อง ออกเสียงไม่ชัด. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                |
| ขิขุขติ        | ย้อมลำบาก, ฯลฯ. ขิขิ ชาติในความ ลำบาก เหน็ดเหนื่อย ไม่สบาย เป็นทุกข์.<br>ย ปัจ. กัต. ลบ อิ ที่ ทิ เป็น หุ แปลง หุย เป็น ขุข.    |
| ขิทติ          | ย้อมเล่น, ฯลฯ. ขิท ชาติในความ เล่น รื่นเริง สนุก. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                |
| ขิโณติ         | ย้อมกำจัด, ฯลฯ. ขิณ ขิณ ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน. โอ ปัจ. ตี วัต.                                                            |
| ขินาติ         | ย้อมไป, ฯลฯ. ขิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. นา ปัจ. ตี วัต.                                                                       |
| خينุหติ        | ย้อมเป็นส่วนๆ, ฯลฯ. ขิหิ ชาติในความ เป็นส่วนๆ แยกเป็นส่วนๆ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                      |
| ขิปติ          | ย้อมไอ, ฯลฯ. ขิป ชาติในความ ไอ จาม. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                              |
| ขิปติ          | ย้อมทิ้ง, ฯลฯ. ขิป ชาติในความ ทิ้ง ขว้าง ชัดไป โยน โยนไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                        |
| ขิปุณนาติ      | ย้อมขว้างไป, ฯลฯ. ขิป ชาติในความ ขว้างไป เหวี่ยงไป ย่างไป. อุณา ปัจ. ตี<br>วัต.                                                 |
| ขিপป           | จกทิ้งไป. ขิป+อ ปัจ. หิ ปณจ. แปลง ป เป็น ปุ ลบ หิ.                                                                              |
| ขิปปติ         | ย้อมทำให้ละเอียด, ฯลฯ. ขิป ชาติในความ ทำให้ละเอียด บด ปน. ย ปัจ. กัต.<br>ตี วัต. แปลง ปุย เป็น ปุป.                             |
| หน้า ๘๓        |                                                                                                                                 |
| ขิพุพติ        | ย้อมอ้า, ฯลฯ. ขิพ ชาติในความ อ้า อ้าถึง เป็นตัว อย่าง. อ ปัจ. กัต. ตี<br>วัต. ลบ อุ ที่ วุ เป็น วุ แปลง วุย เป็น วู วว เป็น พพ. |
| ขิมปติ         | ย้อมไป, ฯลฯ. ขิป ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                       |
| ขิยุยติ        | ย้อมลั่น, ฯลฯ. ขี ชาติในความ ลั่น ลั่นไป เสีย เสียไป หมด เสื่อม. อ ปัจ. ตี<br>วัต. แปลง อี เป็น อียุย.                          |
| ขิยุยติ        | ย้อมอยู่ ฯลฯ. ขี ชาติในความ อยู่ อาศัย โกรธ เคือง เปียดเปียน. ย ปัจ. กัต.<br>ตี วัต. แปลง อี เป็น อีย.                          |
| ขีโณติ ขีณนาติ | ย้อมลั่น, ฯลฯ. ขี+ณ ณา ปัจ. ตี วัต.                                                                                             |
| ขียติ          | ย้อมลั่น, ฯลฯ. ขี ชาติในความ ลั่น ลั่นไป เสีย เสียไป เสื่อม หมด อยู่ อาศัย.<br>อ ปัจ. ยุ อาคม ตี วัต.                           |

|         |                                                                                                    |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ยียติ   | ย้อมอยู่, ฯลฯ. ยี่ ชาติในความ อยู่ อยู่อาศัย โกรธ เปียดเบียน. ย ปัจ. กัม. ตี วัต.                  |
| ยิลติ   | ย้อมค้ำจุน, ฯลฯ. ยี่ล ชาติในความ ค้ำจุน อุดหนุน. อ ปัจ. ตี วัต.                                    |
| ยิวติ   | ย้อมเมา, ฯลฯ. ยี่ว ชาติในความ เมา มัวเมา ประมาท. อ ปัจ. ตี วัต.                                    |
| ยิปติ   | ย้อมเล่น, ฯลฯ. ยี่พ ชาติในความ เล่น เพลิน รื่นเริง. อ ปัจ. ตี วัต.                                 |
| ยฺสยติ  | ย้อมดำ, ฯลฯ. ยฺส ชาติในความ ดำ บริภาษ. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                     |
| หน้า ๘๔ |                                                                                                    |
| ยฺณติ   | ย้อมเปียดเบียน. ยฺณ ชาติในความ เปียดเบียน. โอ ปัจ. ตี วัต.                                         |
| ยฺหติ   | ย้อมหิว, ฯลฯ. ยฺห ชาติในความ หิว กระจาย ปรรณากะกิน อยากกิน ต้องการกิน ต้องการจะกิน. อ ปัจ. ตี วัต. |
| ยฺนฺหติ | ย้อมชำระ, ฯลฯ. ยฺหิ ชาติในความ ชำระ สะสาง ทำให้สะอาด ทำให้บริสุทธิ์. อ ปัจ. ตี วัต.                |
| ยฺพฺภติ | ย้อมกำเริบ, ฯลฯ. ยฺภ ชาติในความ กำเริบ ปั่นปวน. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. แปลง ภย เป็น พภ.               |
| ยฺภติ   | ย้อมกำเริบ, ฯลฯ. ยฺภ+อ+ติ วัต.                                                                     |
| ยฺรติ   | ย้อมตัด, ฯลฯ. ยฺร ชาติในความ ตัด แบ่ง ปัจ. ชิด เขียน ทำให้เป็นรอย. อ ปัจ. ตี วัต.                  |
| ยฺพติ   | ย้อมเขลา, ฯลฯ. ยฺพ ชาติในความ เขลา โง่ กิน บริโภค. อ ปัจ. ตี วัต.                                  |
| ยฺฆติ   | ย้อมหวาด, ฯลฯ. ยฺฆ ชาติในความ หวาด หวาดเสียว สะดุ้ง สะดุ้งกลัว สยอง ภัย ตกใจ. อ ปัจ. ตี วัต.       |
| ยฺฆยติ  | ย้อมกิน, ฯลฯ. ยฺฆ ชาติในความกิน บริโภค. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                    |
| ยฺปติ   | ย้อมทำให้ละเอียด, ฯลฯ. ยฺป ชาติในความ ทำให้ ละเอียด บด ปั่น ขยี้ ย่ำ หวาน ปลุก. อ ปัจ. ตี วัต.     |
| ยฺเปยติ | ย้อมทำให้ละเอียด, ฯลฯ. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                     |
| ยฺเปติ  | ย้อมให้สิ้นไป, ฯลฯ. ยี่ + ณาเป ปัจ. ตี วัต.                                                        |
| ยฺลติ   | ย้อมไป, ฯลฯ. ยฺล ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ไหว สิ้น สิ้นรัว. อ ปัจ. ตี วัต.                         |
| หน้า ๘๕ |                                                                                                    |
| ยฺวติ   | ย้อมอ้าง, ฯลฯ. ยฺว ชาติในความ อ้าง อ้างถึง เป็นตัว อย่าง. อ ปัจ. ตี วัต.                           |

|                   |                                                                                              |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| เขวติ             | ย่อมเสพ, ฯลฯ. เขวฺ ชาติในความ เสพ คบ รับใช้ ปฏิบัติ. อ ปัจ. ตี วัด.                          |
| เขพติ             | ย่อมไป, ฯลฯ. เขพฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป บ้วน ถ่ม. อ ปัจ. ตี วัด.                          |
| โขชติ             | ย่อมคำรน, ฯลฯ. ขุขฺ ชาติในความ คำรน คำราม กิ่งก้อง กระหึ่ม กระหึ่ม. อ ปัจ. ตี วัด.           |
| โขชติ             | ย่อมลัก, ฯลฯ. ขุขฺ ชาติในความ ลัก ขโมย. อ ปัจ. ตี วัด.                                       |
| โขฏฺเฏติ โขฏฺเฎติ | ย่อมขว้าง, ฯลฯ. โขฏฺ ชาติในความ ขว้าง โยน ทิ้ง ให้ลั่นไป ให้น้อยลง เถน ฉนย ปัจ. กัต. ตี วัด. |
| โขณฺหติ           | ย่อมกระจอก, ฯลฯ. โขณฺหฺ ชาติในความ กระจอก เขยก เป็นง่อย. อ ปัจ. ตี วัด.                      |
| โขติ              | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. ขุ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว.                                        |
| โขทติ             | ย่อมจำกัด, ฯลฯ. โขทฺ ชาติในความ กำหนด ฆ่า ตี ประหาร. อ ปัจ. ตี วัด.                          |
| โขทติ             | ย่อมเล่น, ฯลฯ. ขุทฺ ชาติในความ เล่น รื่นเริง เพลิน สนุก สนุกสนาน. อ ปัจ. ตี วัด.             |
| โขภติ             | ย่อมกำเริบ, ฯลฯ. ขุภฺ ชาติในความ กำเริบ บั่นป่วน. อ ปัจ. ตี วัด.                             |
| โขลติ             | ย่อมหยุด, ฯลฯ. โขลฺ ชาติในความ กำหนดความไป หยุด อยู่ นิ่ง พัก. อ ปัจ. ตี วัด.                |

## ค อักษร

|                   |                                                                                                                                               |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| คจฺฉ              | จงไป, ฯลฯ. คมฺ คมฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป บิน เเหิน. อ ปัจ. หิ ปัจจ. แปลง คมฺ หรือ คมฺ เป็น คจฺฉ. กัจฯ ๔๗๖ รูปฯ ๔๒๖ แปลงที่สุดธาตุเป็น จฺฉ. |
| คจฺฉติ            | ย่อมไป, ไปได้, เดินทางไป, เดินทางไปได้, ไหลไป, ไหลไปได้. อ ปัจ. ตี วัด.                                                                       |
| คจฺฉเร            | ย่อมไป, ไปได้, ฯลฯ. อ ปัจ. อนฺติ, อนฺเต วัด. แปลง อนฺติ อนฺเต เป็ฯ เร รูปฯ ๔๒๖ โมคฯ ตยาทิกัณฑ์ ๗๖.                                            |
| คจฺฉิสฺส          | จักไปแล้ว, ฯลฯ. อ ปัจ. สฺสา กาลา. รัสสะ หรือ สฺเส กาลา. เอา เอ เป็น อ รูปฯ ๔๕๙.                                                               |
| คจฺฉียติ คจฺฉียติ | ย่อมถึง. คมฺ+ย ปัจ. กัม. เต วัด. อิ อาคม.                                                                                                     |
| คจฺฉียเต คจฺฉียเต | ย่อมถึง. คมฺ+ย ปัจ. กัม. เต วัด. อิ อาคม กิริยา หลังซ้อน ย.                                                                                   |

|                   |                                                                                                                                        |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| คจุฬุ             | พึงไป, ๗๗. คม+อ ปัจ. เอยฺยํ สัต. แปลงเป็น อํ รูปฯ ๔๓๘.                                                                                 |
| คชติ              | ย่อมออกเสียง, ๗๗. คชฺ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กีก้อง คำรน คำราม<br>กระหึ่ม กระหึ่ม. อ ปัจ. ตี วัต.                                    |
| คเขติ คชยติ       | ย่อมออกเสียง, ๗๗. คชฺ ชาติในความ ออกเสียง ๗๗. กระหึ่ม ย่ำเหยียบ ย่ำ<br>เหยียบ ขย่ำ. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                            |
| คชฺชติ            | ย่อมออกเสียง, ๗๗. คชฺชฺ ชาติในความ ออกเสียง ๗๗. กระหึ่ม. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                |
| คณติ              | ย่อมไป, ๗๗. คณฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                               |
| หน้า ๘๗           |                                                                                                                                        |
| คณเติ คณยติ       | ย่อมคำนวณ, ๗๗. คณฺ ชาติในความ คำนวณ นับ. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                       |
| คโณจติ            | ย่อมลัก, ๗๗. คณฺจฺ ชาติในความ ลัก ขโมย. อ ปัจ. ตี วัต. เอา เอ เป็น โอ.                                                                 |
| คณฺทติ            | ย่อมหนุน, ๗๗. คทฺ ชาติในความ หนุน หนุนขึ้น บวม พอง เมามัวเมา หลงระเริง<br>ประมาท สะสม สั่งสม รวบรวม. อ ปัจ. ตี วัต.                    |
| คณฺทติ            | ย่อมไป, ๗๗. คทฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ตีเตียน นินทา เตี้ย ค่อม. อ<br>ปัจ. ตี วัต.                                                   |
| คณฺหติ คณฺหาติ    | ย่อมจับ, ๗๗. คหฺ ชาติในความ จับ ถือ ถือเอา ยึด กุม เชื้อ ต่าเนื่อง ผูก<br>รั้ง. ฌหา ปัจ. ตี วัต. ลบที่สุดชาติ กิริยาแรกรัสสะ รูปฯ ๕๐๒. |
| คณฺหิสฺสุ         | ถือเอาแล้ว, ๗๗.                                                                                                                        |
| คณฺหียติ ครุหียติ | ย่อมจับ, ๗๗. คหฺ+ฌหา ปัจ. ย ปัจ. กัม. อิ อี อาคมหน้า ย ตี วัต.                                                                         |
| คทติ              | ย่อมกล่าว, ๗๗. คทฺ ชาติในความ กล่าว พูด พูดขัด เจน อ ปัจ. ตี วัต.                                                                      |
| คเทติ คทยติ       | ย่อมกระหึ่ม, ๗๗. คทฺ ชาติในความ กระหึ่ม กระหึ่ม คำรน คำราม. เณ ฌย<br>ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                 |
| คทฺทติ            | ย่อมออกเสียง, ๗๗. คทฺทฺ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                 |
| คทฺเรติ คทฺรยติ   | ย่อมละโมบ, ๗๗. คทฺรฺ ชาติในความ ละโมบ ตะกละ ตะกลาม ทั้ง ๓ คำนี้<br>หมายถึงคนมักกิน กินไม่เลือก. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                |



|                   |                                                                                                               |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| คนุเถติ คนุถยติ   | ย่อมแต่ง, ฯลฯ. คนุถ ชาติในความ แต่ง เรียบเรียง ร้อยกรอง คด ไค้ง. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                      |
| คนุเรติ คนุรยติ   | ย่อมประกาศ, ฯลฯ. คนุร ชาติในความ ประกาศ แสดง ชี้แจง ปลิว ฟุ้ง ปลิวไป ฟุ้งไป ตระหลบ. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.   |
| คพุพติ            | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. คพุพ ชาติในความ เปียดเปียน หยิ่ง จ่องหอง อหังการ. อ ปัจ. กัต. ตี วัต.                    |
| คพุเพติ คพุพยติ   | ย่อมหยิ่ง, ฯลฯ. คพุพ ชาติในความ หยิ่ง จ่องหอง อหังการ ไวต้ว. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                          |
| คพุภาติ           | ย่อมทรงไว้, ฯลฯ. คพุภ ชาติในความ ทรงไว้ รั้งไว้ คึก คะนอง ลำพอง ่องอาจ ว่องไว. อ ปัจ. ตี วัต.                 |
| คม คมา            | ไปแล้ว, ฯลฯ. คม+อ ปัจ. อา หิยัต. กิริยาแรก รัสสะ รูปฯ ๔๓๖ โมคฯ ตยาทิ กัณห์ ๓๓.                                |
| คมติ คเมติ        | ย่อมไป, ฯลฯ. คม+อ ปัจ. ตี กิริยาหลัง แปลง อ ปัจ. เป็น เอ รูปฯ ๔๒๖ หรือ ลง เอ ปัจ. ก็ได้.                      |
| คมฺมติ คมฺมเต     | ย่อมไป, ฯลฯ. คม+ย ปัจ. กัม. ตี เต วัต. แปลง ย เป็น ม รูปฯ ๔๓๓.                                                |
| คมิมห คมิมหา      | ไปแล้ว, ฯลฯ. คม+อ ปัจ. มหา อัช กิริยาแรก รัสสะ.                                                               |
| คมียติ คมียติ     | ย่อมไป, ฯลฯ. คม+ย ปัจ. กัม. ตี วัต. อี อี อาคม.                                                               |
| คมิยุยติ          | ย่อมไป, ฯลฯ. คม+ย ปัจ. กัม. ตี วัต. ช้อน ย หรือ แปลง ย เป็น ยุย อี อาคม.                                      |
| คมิสฺสติ          | จักไป, ฯลฯ. คม+อ ปัจ. สฺสติ ภาวิส. อี อาคม.                                                                   |
| คมิสฺสติ คมิสฺสเต | จักไป, ฯลฯ. คม+ย ปัจ. กัม. สฺสติ สฺสสเต ภาวิส. อี อาคม ลบ ย ปัจ. รูปฯ ๔๕๗.                                    |
| หน้า ๘๘           |                                                                                                               |
| คมิสฺสเร          | จักไป, ฯลฯ. คม+อ ปัจ. สฺสนติ สฺสนเต แปลง อนติ อนฺเต เป็น เร อี อาคม.                                          |
| คมฺมาหิ           | จงไป, ฯลฯ. ทม+อ ปัจ. หิ ปณจ. แปลง คม เป็น คมฺม ทีมะ. กัจฯ ๕๐๑. รูปฯ ๔๒๗ แปลง คม เป็น มมฺม ได้รูปเป็น มมฺมาหิ. |
| คยฺหติ คยฺหเต     | ย่อมถือเอา, ฯลฯ. คห+ย ปัจ. กัม. ตี วัต. แปร ย ไว้หน้า ห.                                                      |

|                       |                                                                                                                              |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ครติ                  | ย่อมรด, ฯลฯ. ครุ ชาติในความ รด ชาติ โปรย ไหล ไหลอดอก คาย. อ ปัจ. ตี วัต.                                                     |
| ครติ                  | ย่อมไป, ฯลฯ. ครุ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ไป ในเบื้องบน ไปสูง ขึ้นไป อยู่สูง กิน บริโภค. อ ปัจ. ตี วัต.                      |
| คเรติ ครยติ           | ย่อมรด, ฯลฯ. ครุ ชาติในความ รด ชาติ โปรย ไป ในเบื้องบน, ฯลฯ. เฉ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                         |
| ครหติ                 | ย่อมติเตียน, ฯลฯ. ครหุ ชาติในความ ติเตียน (ยกโทษขึ้นพูด) นินทา (ติเตียนลับหลัง) เกลียต ชัง น่ำเกลียต น่ำชัง. อ ปัจ. ตี วัต.  |
| ครหามิ                | ย่อมติเตียน, ฯลฯ. ครหุ+อ ปัจ. มิ วัต. ทิมะ.                                                                                  |
| ครเหติ ครหยติ         | ย่อมติเตียน, ฯลฯ. ครหุ+เฉ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                               |
| ครุกริสฺ              | ทำให้หนักแล้ว, เคารพแล้ว. ครุ+กร+ไอ ปัจ. อัม อัม.                                                                            |
| คลติ                  | ย่อมกิน, ฯลฯ. คลุ ชาติในความ กิน กลืนกิน ข้อง เกี่ยวข้อง รด ชาติ พลัด ตก หล่น เคลื่อน. อ ปัจ. ตี วัต.                        |
| ควติ                  | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. คุ ชาติในความ กล่าว ออกเสียง ร้อง ถ่ายอุจจาระ. อ ปัจ. ตี วัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ เอา โอ เป็น อว.               |
| หน้า ๔๐               |                                                                                                                              |
| ควเต                  | ย่อมสูงขึ้น, ฯลฯ. คุ ชาติในความ สูงขึ้น ปราบกฎ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                               |
| ควเอสติ               | ย่อมแสวงหา, ฯลฯ. คเวสุ ชาติในความ แสวงหา ค้นหา เสาะหา. อ ปัจ. ตี วัต.                                                        |
| ควเอสติ คเสวยติ       | ย่อมแสวงหา, ฯลฯ. คเวสุ ชาติในความ แสวงหา ค้นหา เสาะหา. อ ปัจ. ตี วัต.                                                        |
| คสติ                  | ย่อมกิน, ฯลฯ. คสุ คสุ ชาติในความ กิน กลืนกิน. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                 |
| คหติ                  | ย่อมถือ, ฯลฯ. คหุ ชาติในความ ถือ จับ ยึด กุม. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                 |
| คหเอสติ               | จักถือ, ถือเอา, ฯลฯ. คหุ+อ ปัจ. สฺสติ ภาวิส. อิ อาคม แปลง เป็น เอ.                                                           |
| คพติ                  | ย่อมรักษา, ฯลฯ. คพุ ชาติในความ รักษา ปกครอง ป้องกัน. อ ปัจ. ตี วัต.                                                          |
| คาติ                  | ย่อมไป, ฯลฯ. คา ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                     |
| คาณาคติ คานาคติ คายติ | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. คา ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว ขับ. ฌา ปัจ. หมวดสุธาตุ นา ปัจ. หมวด กิธาตุ ย ปัจ. หมวดทิวธาตุ. ตี วัต. |

|                     |                                                                                                                                                           |
|---------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| คาเต                | ย้อมสูงขึ้น, ฯลฯ. คุ ชาติในความ สูงขึ้น ปรากฏ. อ ปัจ. ตี วัต. แปลง อุ เป็น อา.                                                                            |
| คารติ               | ย้อมป้องกัน, ฯลฯ. คารุ ชาติในความ ป้องกัน เป็นที่ตั้ง เป็นที่อาศัย แต่ง เรียบเรียง ร้อยกรอง ปราธนา อยาก อยากได้ กำหนด ยินดี ชอบใจ รักใคร่. อ ปัจ. ตี วัต. |
| หน้า ๕๑             |                                                                                                                                                           |
| คายติ               | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. เค ชาติในความ ออกเสียง เปล่งเสียง ขับ (ร้องเป็นทำนอง) ขับกล่อม ร้องเพลง. อ ปัจ. ตี วัต. แปลง เอ เป็น อาย.                              |
| คาหติ               | ย้อมปั่นป่วน, ฯลฯ. คาหุ ชาติในความ ทำให้ปั่นป่วน กวน รบกวน. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                |
| คาหาเปติ            | ย้อมให้ถือเอา. ฯลฯ. คหุ+ณาเป ปัจ. ตี วัต. ที่มะ ต้นธาตุ.                                                                                                  |
| คาหาเปสุสามิ        | จักให้นับถือ, ฯลฯ. คหุ+ณาเป ปัจ. ตี วัต. ที่มะ ต้นธาตุ.                                                                                                   |
| คิชุมติ             | ย้อมอยากจัด ฯลฯ. คิรุ ชาติในความ อยากจัด ตะกลาม (กินไม่เลือก) กำหนด ยินดี รักใคร่. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. แปลง ฤษ เป็น ชุม.                                  |
| คิณาคิ คินาคิ คียติ | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. คิ ชาติในความ ออกเสียง, ฯลฯ. ดู คานาคิ ฯลฯ. ข้างต้น.                                                                                   |
| คิรติ               | ย้อมไหลออก, ฯลฯ. คิรุ ชาติในความ ไหลออก คาย เปล่งออก กระจาย. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                               |
| คิลติ               | ย้อมกิน, ฯลฯ. คิลุ ชาติในความ กิน กลืนกิน. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                 |
| คิลยติ              | ย้อมหมดความสำราญ, ฯลฯ. คิลา คิเล ชาติในความ หมดความสำราญ เจ็บไข้ ไม่สบาย. อปัจ. ตี วัต. เอา อา เป็น เอ เอ เป็น อย ถ้าตั้ง คิเล ชาติ เอา เอ เป็น อย.       |
| คิเลวติ             | ย้อมเสพ, ฯลฯ. คิเลว ชาติในความ เสพ (คบ) คบ คบหา รั้งใช้ ปฏิบัติ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                           |
| คิเลสติ คิเลสติ     | ย้อมปราธนา, ฯลฯ. คิเลส ชาติในความ ปราธนา อยากบ่อยๆ อยากรำไป. อ เอ ปัจ. ตี วัต.                                                                            |
| หน้า ๕๒             |                                                                                                                                                           |
| คุชุมติ             | ย้อมพั่น, ฯลฯ. คุรุ ชาติในความ พั่น โปก. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. แปลง ฤษ เป็น ชุม.                                                                            |

|                 |                                                                                                                                                                |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| คุณบุติ         | ย่อมร้องดัง, ฯลฯ. บุติ ชาติในความ ร้องอย่างเสียงสัตว์ ร้องดัง. อ ปัจ. ตี วัต. นิคคหิตอาคม.                                                                     |
| คุณเทติ คุณนยติ | ย่อมพัน, ฯลฯ. บุติ ชาติในความ พัน โปก หุ้ม. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                                            |
| คุณนาติ         | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. บุติ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว ร้อง. ฌา ปัจ. ตี วัต.                                                                                        |
| คุณเนติ คุณนยติ | ย่อมประกาศ, ฯลฯ. คุณ ชาติในความ ประกาศ แสดง ปราภฏ สะสม สังสม รวบรวม ดี เรียง ร้องเรียก เชิด เชื้อเชิด เพิ่ม เพิ่มขึ้น ทวีขึ้น ช้ำ ช้อน เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต. |
| คุณเจติ คุณนยติ | ย่อมพัน, ฯลฯ. คุณจุ ชาติในความ พัน โปก หุ้ม คลุม ครอบ บัง ปก ปิด. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                      |
| คุณุหติ         | ย่อมสำรวจ, ฯลฯ. คุณุ ชาติในความ สำรวจ ระวัง ระมัดระวัง ปิดบัง. อ ปัจ. ตี วัต. แปลง อุ เป็น ย แล้วแปรไว้หน้า ห.                                                 |
| คุณุหติ         | ย่อมระวัง, ฯลฯ. คุณุ+ย ปัจ. กัม. ตี วัต. แปร ย ไว้หน้า ห.                                                                                                      |
| คุณพิ           | ย่อมรักษา, ฯลฯ. คุณพิ ชาติในความ รักษา คุ้มครอง สงวน พัน หลุด หลุดพัน เวียนไปรอบ หมุนเวียน แปรไป เปลี่ยนแปลง แลกเปลี่ยน. อ ปัจ. ตี วัต.                        |
| หน้า ๔๓         |                                                                                                                                                                |
| คุณหยติ คุณนยติ | ย่อมให้ระวัง, ฯลฯ. คุณุ+ณย ปัจ. เหตุกัต. ตี วัต.                                                                                                               |
| คุณหติ          | ย่อมสำรวจ, ฯลฯ. คุณุ+อ ปัจ. ตี วัต. ทิมะ.                                                                                                                      |
| โคจติ           | ย่อมลัก, ฯลฯ. คุณจุ ชาติในความ ลัก ขโมย. อ ปัจ. ตี วัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                                                      |
| โคตฤติ          | ย่อมดำรงวงศ์สกุล, ฯลฯ. โคตฤ ชาติในความ ดำรงวงศ์สกุล ตั้งวงศ์สกุล. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                               |
| โคทติ           | ย่อมเล่น, ฯลฯ. คุณุ ชาติในความ เล่น รื่นเริง เพลิน สนุก. อ ปัจ. ตี วัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                                      |
| โคปติ           | ย่อมคุ้มครอง, ฯลฯ. คุณป ชาติในความ คุ้มครอง ปกครอง รักษา. อ ปัจ. ตี วัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                                     |
| โคเปติ โคปยติ   | ย่อมเจรจากัน. ฯลฯ. คุณป ชาติในความ เจรจากัน ประชุมกัน. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                                                 |

โคผติ

ย้อมแต่ง, ๗๗. คุผ ชาติในความ แต่ง เรียบเรียง ร้อยกรอง. อ ปัจ. ติ วัด.  
พฤทธิ อุ เป็น โอ.

โคเมติ โคมยติ

ย้อมฉาบ, ๗๗. โคม ชาติในความ ฉาบ ทา ไล่. เณ ฌย ปัจ. กัต. ติ วัด.

## ม อักษร

มัสติ

ย้อมสี, ๗๗. มัส ชาติในความ สี (ณ) ณ บด สีก (ของที่ถูกล้าง). อ ปัจ. ติ วัด.

มฏติ

ย้อมรวมกัน, ๗๗. มฏ ชาติในความ รวมกัน ติดต่อกัน เปียดเสียด เปียดเสียด  
กัน อัดแน่น แออัด สืบต่อ หมั่น ขยัน พยายาม อุตส่าห์ ติ กระทบ กำจัด  
ทำลาย ฆ่า ประหาร คิด รู้ จงใจ ตั้งใจ. อ ปัจ. ติ วัด.

หน้า ๔๔

มฏยติ

ย้อมรวมกัน, ๗๗. มฏ+ย ปัจ. กัม. ติ วัด. อิ อากมหน้า ย.

มฏเฐติ มฏยติ

ย้อมหมั่น, ๗๗. อุตส่าห์. มฏ+เณ ฌย ปัจ. กัต. ติ วัด.

มฏติ

ย้อมให้หมั่น, ๗๗. มฏ+เณ ปัจ. เหตุกัต. ติ วัด.

มฏเฐติ มฏยติ

ย้อมรวมกัน, ๗๗. สืบต่อ. มฏ+เณ ฌย ปัจ. กัต. ติ วัด. ช้อน ฏ.

มฏเฐติ มฏยติ

ย้อมไหว, ๗๗. ขล ชาติในความ ไหว สั่น รัว. เณ ฌย ปัจ. กัต. ติ วัด. อภิ.  
เป็น มฏ ช้อน ฏ.

มฏเฐติ มฏยติ

ตีแล้ว, ๗๗. มฏ ชาติในความ ติ กระทบ กำจัด ทำลาย ฆ่า ประหาร. เณ ฌย  
ปัจ. กัต. อี อัจ. ช้อน ฏ.

มฏเฐติ มฏยติ

ย้อมกล่าว, ๗๗. มฏ มณฺฐ ชาติในความ กล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ. กัต. ติ วัด.

มณฺฑติ

ย้อมตี, ๗๗. มติ มณฺฑ ชาติในความ ติ เคาะ กระทบ สั่น. อ ปัจ. ติ วัด.

มมมติ

ย้อมไป, ๗๗. คม+อ ปัจ. ติ วัด. แปลง คม เป็น มมม รูปฯ ๔๒๗.

มมมยติ มมมยติ

ย้อมไป, ๗๗. มุ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว ป่าวร้อง ประกาศ. อ ปัจ.  
ติ วัด. แปลง อุ เป็น อว กิริยาหลัง แปลง อุ เป็น โอ.

มสติ

ย้อมกิน, ๗๗. มส ชาติในความ กิน บริโภค. อ ปัจ. ติ วัด.

หน้า ๔๕

มสฺสติ

ย้อมรวมรวม, ๗๗. มุสฺ ชาติในความ รวบรวม ย่อ กระทบกระทั่ง. อ ปัจ. ติ  
วัด. เอา อุ ทั้งสองเป็น อ ช้อน ส.

|               |                                                                                                                                     |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| มาเถติ มาถยติ | ย้อมรวมกัน, ฯลฯ. มฐ ชาติในความ รวมกัน ติดต่อกัน เปียดเสียด เปียดเสียด กัน อัดแน่น แออัด มา ประหร กล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต. |
| มาเถติ มาถยติ | ย้อมกำจัด, ฯลฯ. กฐ ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต. แปลง ห เป็น ม.                                              |
| มาตเย         | พึงให้กำจัด, ฯลฯ. หน ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน มา ฐี ประหาร ทำลาย. ฌย ปัจ. เอยย สัต. ลบ ยย แปลง หน เป็น มาต.                      |
| มาเตติ        | ย้อมให้กำจัด, ฯลฯ. หน+เณ. ปัจ. ตี วัต.                                                                                              |
| มายติ         | ย้อมไม่อดทน, ไม่อดกลั้น, อดทนไม่ได้อยู่, อดกลั้น ไม่ได้้อยู่. ม ชาติ อ ปัจ. ตี วัต. แปลง อ เป็น อาย.                                |
| มฐติ          | ย้อมเมียน, ฯลฯ. มฐ ชาติในความ เมียน ฐี ประหาร มา ทำลาย. อ ปัจ. ตี วัต.                                                              |
| มฐติ          | ย้อมปราภาศ, ฯลฯ. มฐ ชาติในความ ประภาศ ปาวร้อง โฆษณา เป็นไป แลกเปลี่ยน. อ ปัจ. ตี วัต.                                               |
| มฺณติ มฺณณติ  | ย้อมไป, ฯลฯ. มฺณ มฺณณ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                      |
| มฺณณติ        | ย้อมจับ, ฯลฯ. มฺณ ชาติในความ จับ ถือ ยึด. อ ปัจ. ตี วัต. ช้อน ฌ.                                                                    |
| หน้า ๔๖       |                                                                                                                                     |
| มฺรติ         | ย้อมหวาด, ฯลฯ. มฺร ชาติในความ หวาด สะดุ้ง กลัว ออกเสียง รong กล่าว. อ ปัจ. ตี วัต.                                                  |
| มฺรุมฺรายติ   | ย้อมออกเสียงมฺรุมฺร. มฺรุมฺร ศัพท์ อาย ปัจ. ตี วัต.                                                                                 |
| มฺสติ         | ย้อมปรารธนา, ฯลฯ. มฺส ชาติในความ ปรารธนา รัก รักใคร่ ชอบใจ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                          |
| มฺสติ โมสติ   | คำแปล ดู มฺสติ โมสติ มฺสติ มฺส+เณ ฌย ปัจ. ตี วัต.                                                                                   |

## จ อักษร

|      |                                                                                                                       |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| จกติ | ย้อมอิม, ฯลฯ. จก ชาติในความ อิม เต็มแล้ว พอแล้ว หายหิว แห่มขึ้น เบิก บาน อิมใจ เปียดเปียน เมียน ฐี มา. อ ปัจ. ตี วัต. |
| จกติ | ย้อมหนุน, ฯลฯ. จก ชาติในความ หนุน หนุนไป เวียนไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                      |

จกฺเกติ จกฺกยติ

ย่อมก่าจัด, ฯลฯ. จกฺก ชาติในความ ก่าจัด เปียดเปียน ทำอันตราย. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.

หน้า ๔๗

จกฺขติ

ย่อมกล่าว, ฯลฯ. กจฺข ชาติในความ กล่าว บอก เห็น ดู พอใจ ชอบ สบาย. อ ปัจ. ตี วัต.

จกฺกติ

ย่อมต้อง, ฯลฯ. จกิ ชาติในความ ต้อง (ถูก) ถูก โดน ถูกต้อง จำต้อง ลูบคลำ. อ ปัจ. ตี วัต.

จกฺกมติ

ย่อมจกฺกรม (เดินไปมา ก้าวไปมา ในที่ที่กำหนดเป็นวิธีเจริญกัมมัฏฐาน). กมฺ หรือ กมฺ ชาติในความ เดินไป ก้าวไป. อ ปัจ. ตี วัต. เทวภาวะ ก แปลง ก เป็น จ นิคคหิตอาคม แปลงเป็น ง.

จจฺจติ

ย่อมต่ำ, ฯลฯ. จจฺจ ชาติในความ เล่าเรียน ศึกษา. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.

จจฺเจติ จจฺจยติ

ย่อมเล่าเรียน, ฯลฯ. จจฺจ ชาติในความ เล่าเรียน ศึกษา. เณ ฌย ปัจ. ตี วัต.

จขติ

ย่อมสละ, ฯลฯ. จขฺ ชาติในความ สละ ให้ ให้ทาน บริจาค วาง ปล่อย ละ ละ ทิ้ง. อ ปัจ. ตี วัต.

จขติ

ย่อมเสื่อม, ฯลฯ. จขฺ ชาติในความ เสื่อม ทรมาน เลว เสียไป สิ้นไป. อ ปัจ. ตี วัต.

จณฺจติ

ย่อมไป, ฯลฯ. จณฺจ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.

จณฺจลติ

ย่อมห้วนไหว. ฯลฯ. จล ชาติในความ ไหว ห้วนไหว โคลง สั่นม. อ ปัจ. ตี วัต. เทวภาวะ จ นิคคหิตอาคม แปลงเป็น ณ.

จฏฺฐติ

ย่อมต่ำ, ฯลฯ. จฏฺฐ ชาติในความ ต่ำ บริภาษ. อ ปัจ. ตี วัต.

จฏฺฐติ จฏฺฐยติ

ย่อมแตก, ฯลฯ. จฏฺฐ ชาติในความ แตก สลาย ทำลาย. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.

หน้า ๔๘

จณฺติ

ย่อมให้, ฯลฯ. จณฺ ชาติในความ ให้ บำเพ็ญทาน. อ ปัจ. ตี วัต.

จณฺทติ

ย่อมดู, ฯลฯ. จทิ จณฺท ชาติในความ ให้ บำเพ็ญทาน. อ ปัจ. ตี วัต.

จตติ

ย่อมขอ, ฯลฯ. จตฺ ชาติในความ ขอ ร้องขอ วอน อ้อนวอน. อ ปัจ. ตี วัต.

จตติ

ย่อมจำกัด, ฯลฯ. จตี ชาติในความ ก่าจัด เปียดเปียน แต่ง เรียบเรียง ร้อย กรอง. อ ปัจ. ตี วัต.

|             |                                                                                                                                  |
|-------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| จตติ จตยติ  | ย่อมขอ, ฯลฯ. จตุ ชาติในความ ขอ ขอร้อง ร้องขอ วอน อ้อนวอน วิงวอน. อ, ย ปัจ. ตี วัต.                                               |
| จหติ        | ย่อมขอ, ฯลฯ. จหุ ชาติในความ ขอ, ฯลฯ. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                              |
| จนฺหติ      | ย่อมปรารถนา, ฯลฯ. จหิ ชาติในความ ปรารถนา ชอบ ชอบใจ ให้เกิดสุข เป็นสุข สบาย รุ่งเรือง ส่องสว่าง สวยงาม. อ ปัจ. ตี วัต.            |
| จปติ        | ย่อมเปียดเปียด, ฯลฯ. จปฺ ชาติในความ เกลี่ยวกล่อม เล้าโลม ปลอบ เอาใจ. อ ปัจ. ตี วัต.                                              |
| จปติ        | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. จปฺ ชาติในความ เปียดเปียน ม่า ตี ประหาร ทำให้เดือดร้อน. อ ปัจ. ตี วัต.                                      |
| จเปติ จปยติ | ย่อมณฺ, ฯลฯ. จปฺ ชาติในความ ณฺ ณฺตฺว ขัด (ทำให้สะอาด) ขัดสี (ณฺตฺวให้สะอาด). เณ ฌย ปัจ. ตี วัต.                                  |
| จพฺพติ      | ย่อมไป, ฯลฯ. จพฺพ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป กิน บริโภค. อ ปัจ. ตี วัต.                                                            |
| จมติ        | ย่อมไป, ฯลฯ. จมฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป กิน บริโภค. อ ปัจ. ตี วัต.                                                             |
| หน้า ๔๔     |                                                                                                                                  |
| จมฺพติ      | ย่อมกิน, ฯลฯ. จมฺพ ชาติในความ กิน บริโภค. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                         |
| จยติ        | ย่อมไป, ฯลฯ. จยฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                        |
| จรติ        | ย่อมประพตติ, ฯลฯ. จรฺ ชาติในความ ประพตติ เทียวไป ไป ถึง เป็นไป กิน บริโภค บำรุง ยกขึ้น ไหว สั่น ส่าย สละ ละ ทิ้ง. อ ปัจ. ตี วัต. |
| จเรติ จรยติ | ย่อมสะสม, ฯลฯ. จรฺ ชาติในความ สะสม สั่งสม รวบรวม ไม่สงสย น่นอน แน่แท้. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                   |
| จลติ        | ย่อมไหว, ฯลฯ. จลฺ ชาติในความ ไหว สั่น ห้วนไหว โคลง. อ ปัจ. ตี วัต.                                                               |
| จสติ        | ย่อมกิน, ฯลฯ. จสฺ ชาติในความ กิน บริโภค. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                          |
| จหติ        | ย่อมตะเกียกตะกาย พยายาม. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                          |
| จเหติ จหยติ | ย่อมสรรเสริญ, ฯลฯ. จหฺ ชาติในความ สรรเสริญ เยินยอ ยกย่อง เคารพ บูชา. เณ ฌย ปัจ.กัต. ตี วัต.                                      |
| จายติ       | ย่อมเคารพ, ฯลฯ. จายฺ ชาติในความ เคารพ บูชา นับถือ ยำเกรง ไคร่ครวณ พินิจ เล่าเรียน. อ ปัจ. ตี วัต.                                |
| จาราเปสิ    | ให้เทียวไปแล้ว. จรฺ+ณาเป ปัจ. อี อช. เกริ จาราเปสิ. เวลาแปลอ่านรวบ แล้วแปลว่า ใช้บุคคลยังกลองให้เทียวไปแล้ว.                     |



จาเวติ จาวยติ ย่อมเคลื่อน, ฯลฯ. จุ ชาติในความ เคลื่อน เคลื่อนไป. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.

จาเวติ ย่อมให้เคลื่อน, ฯลฯ. จุ+เณ ปัจ. เหตุกัต. ตี วัต.

จิกิณ ชื้อแล้ว. กิ+นา ปัจ. อ ปโรกขา เทวภาวะ กิ แปลงเป็น นุ บวกกับ อ วิภัติ เป็น อิ ทั้งสองตัว ลบ อา ที่ นา เหลือเป็น นุ บวกกับ อ วิภัติ เป็น น แล้ว แปลงเป็น ณ.

จิกเติ จิกยติ ย่อมจับต้อง, ฯลฯ. จิก ชาติในความ จับต้อง ถูกต้อง ลูบคลำ. เณ ฌย ปัจ. ตี วัต.

จิกิจฺจติ ย่อมรักษา, ฯลฯ. กิตฺ ชาติในความ รักษา เยี่ยวยา พยาบาล. จ ปัจ. เทวภาวะ กิ แล้วแปลงเป็น จิ แปลง ตฺ เป็น จุ.

จิกฺขติ ย่อมกล่าว ฯลฯ. จักข ชาติในความ กล่าว บอก, อ ปัจ. ตี วัต.

จิงฺกุเลติ จิงฺกุลยติ ย่อมหมุนเวียน, ฯลฯ. จิงฺกุล ชาติในความ หมุน หมุนรอบ หมุนเวียน หันเวียน. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.

จิจฺจิกฺขายติ ย่อมประพฤติ ซึ่งตนเพียงดังว่าจิจฺจิกฺข, ย่อมประพฤติ เพียงดังว่าจิตฺจิต. จิจฺจิกฺข ศัพท์ आय ปัจ. ตี วัต. รูปฯ ๕๒๐.

จิจฺจิกฺขายติ ย่อมเดือดพล่าน, ฯลฯ. จิกฺข ชาติในความ โกรธ ต่ำ ว่า (ติ) ตี. आय ปัจ. ตี วัต. เทวภาวะ จิ ช้อน จุ.

จิฏฺฐติ ย่อมหวาด, ฯลฯ. จิฏฺฐ ชาติในความ หวาด สะดุ้ง กลัว. อ ปัจ. ตี วัต.

จิฏฺฐิกฺขายติ ย่อมส่งเสียงดัง จิฏฺฐิกฺข. จิฏฺฐิกฺข ศัพท์ आय ปัจ. ตี วัต.

จิตติ ย่อมรู้, ฯลฯ. จิต ชาติในความ รู้ รู้พร้อม หมายรู้. อ ปัจ. ตี วัต.

จิตติ ย่อมเคารพ, ฯลฯ. จิต ชาติในความ เคารพ บูชา นับถือ ก่อ ก่อสร้าง. อ ปัจ. ตี วัต.

จิตฺเต ติตฺตยติ ย่อมตระการ, ฯลฯ. จิตฺต ชาติในความ ตระการ งาม งดงาม วิจิตร ลงในอรรถ ว่า เห็น ดู ก็มี. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.

จินฺเตติ จิตฺตยติ ย่อมคิด, ฯลฯ. จินฺต ชาติในความ คิด รู้ นึก ดำริ. เณ ฌย ปัจ. ตี กัต. ตี วัต.

จินฺตยิ คิดแล้ว, ฯลฯ. จินตฺ+ณย ปัจ. อี อัช.

|                    |                                                                                                                                 |
|--------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| จินาติ             | ย้อมก่อ, ฯลฯ. จิ ชาติในความ ก่อ สร้าง ก่อสร้าง สัมสม สะสม. นา ปัจ. ตี วัต.                                                      |
| จินายติ            | ย้อมสำคัญ, ฯลฯ. จิเน ชาติในความ สำคัญ เข้าใจ ดูหมิ่น หมิ่นประมาท. อ ปัจ. ตี วัต.                                                |
| จินิสฺ             | ก่อแล้ว, ฯลฯ. จิ+นา ปัจ. อัม อัม.                                                                                               |
| จิโนติ             | ย้อมก่อ, ฯลฯ. จิ+ณ ปัจ. ตี วัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ แปลง ณ เป็น นุ.                                                                |
| จิพวติ             | ย้อมหนองไว้, ฯลฯ. จิพฺ ชาติในความ หนองไว้ ยึด หนอง ห้อย ห้อยย้อย. อ ปัจ. ตี วัต. แปลง อุ เป็น อว.                               |
| จียติ              | ย้อมก่อ, ฯลฯ. จิ+นา ปัจ. ตี วัต. แปลง นา เป็น ย.                                                                                |
| จียติ จียติ        | ย้อมก่อ, ฯลฯ. จิ+ย ปัจ. กัม. ตี วัต. อิ อี อาคม.                                                                                |
| จิรายนฺติ          | ประพติเข้าอยู่, ชักเข้าอยู่, จิร ศัพท์ आय ปัจ. อนฺติ วัต.                                                                       |
| จิรฺณมาติ          | ย้อมเปียดเปียน, ฯลฯ. จิริ ชาติในความ เปียดเปียน กำจัด. อุณา ปัจ. ตี วัต.                                                        |
| จิลติ              | ย้อมอยู่, ฯลฯ. จิลฺ ชาติในความ อยู่ อาศัย. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                       |
| จิลฺลติ            | ย้อมหย่อน, ฯลฯ. จิลฺล ชาติในความ หย่อน พร่อง ย่อหย่อน อ่อนแอ อ่อนกำลัง. อ ปัจ. ตี วัต.                                          |
| หน้า ๑๐๒           |                                                                                                                                 |
| จิวิตติ เจวติ      | ย้อมถือ, ฯลฯ. จิวิ ชาติในความ ถือ จับ จับไว้ ยึดไว้ กุม (ยึดไว้) สำรวม ระวัง ป้องกัน. อ ปัจ. ตี วัต. กิริยาหลัง เอา อิ เป็น เอ. |
| จิหติ              | ย้อมกำหนด, ฯลฯ. จิหฺ ชาติในความ กำหนด หมาย. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                      |
| จึนาติ จึโนติ      | ย้อมก่อ, ฯลฯ. จึ+นา, ณ ปัจ. ตี วัต. ดู จินาติ จิโนติ ประกอบ.                                                                    |
| จึรฺณมาติ          | ย้อมเปียดเปียน, กำจัด. จึริ+อุณา ปัจ. ตี วัต.                                                                                   |
| จิวติ จุวยติ       | ย้อมกล่าว, ฯลฯ. จิวฺ ชาติในความ กล่าว พูด. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                              |
| จุกฺกเถติ จุกฺกยติ | ย้อมทำอันตราย, ฯลฯ. จุกฺก ชาติในความ ทำอันตราย ทำร้าย เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                   |
| จุโจร              | ลักแล้ว, ขโมยแล้ว. จุรุ ชาติในความ ลัก ขโมย. เณ ปัจ. กัต. อ ปโรกขา. เทวภาวะ จุ พฤทธิ อุ ที่ ตัว ชาติเป็น โอ.                    |
| จุฆฺเฏติ จุฆฺยติ   | ย้อมตัด, ฯลฯ. จุฆฺ ชาติในความ ตัด ขาด แตก ทำลาย. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.                                                        |

จุณฺเณติ จุณฺณยติ

ย่อมให้น้อยลง. ฯลฯ. จุณฺณ ชาติในความ อย่างเอื้อง น้อยลง ลดลง. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.

จุฑฺทติ

ย่อมอย่างเอื้อง, ฯลฯ. จุฑฺท ชาติในความ อย่างเอื้อง (เดินอย่างมีลีลา) เอื้องกราย (เดินอย่างมีท่างามฉ กรายกร พ้อนรำ. อ ปัจ ตี วัต.

หน้า ๑๐๓

จุณฺเณติ จุณฺณยติ

ย่อมทำให้ละเอียด, ฯลฯ. จุณฺณ ชาติในความ ทำให้ ละเอียด ปน แหลก. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.

จุมฺพติ

ย่อมจูบ, ฯลฯ. จุฬิ จุมฺพ ชาติในความ จูบ จุมพิต. อ ปัจ. ตี วัต.

จุลฺลติ

ย่อมย่ำ, ฯลฯ. จุล ชาติในความ ย่ำเหยียบ ย่ำยี สะอาด. อ ปัจ. ตี วัต..

จุลฺลติ

ย่อมอย่างเอื้อง, ฯลฯ. จุลฺล ชาติในความ อย่างเอื้อง เอื้องกราย กรายกร พ้อนรำ มี เป็น เกิด ปราภฏ. อ ปัจ. ตี วัต.

จุสฺสติ

ย่อมดื่ม, ฯลฯ. จุสฺ ชาติในความ ดื่ม ดื่มน้ำ. อ ปัจ. ตี วัต.

จุพฺตี

ย่อมมี, ฯลฯ. จุพ ชาติในความ มี เป็น ปราภฏ สะอาด ยอด เลิศ. อ ปัจ. ตี วัต.

เจฏฺฐติ เจตฺตี

ย่อมส่งไป, ฯลฯ. จิฏฺฐ จิตฺ เจฏฺฐ ชาติในความ ส่งไป ใช้ไป. อ ปัจ. ตี วัต.

เจตฺตี

ย่อมกำหนด, ฯลฯ. จิตฺตี ชาติในความ กำหนด หมาย. อ ปัจ. ตี วัต.

เจเตติ เจตยติ

ย่อมคิด, ฯลฯ. จิตฺ ชาติในความ คิด รู้ จงใจ ตั้งใจ. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.

เจเตติ เจตยติ

ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. จิตฺ ชาติในความ เปียดเปียน กำจัด ส่งกลืน หอม. เณ ฌย ปัจ. ตี วัต.

เจลฺลติ

ย่อมไป, ฯลฯ. เจลฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ไหว สั่น เคลื่อน. อ ปัจ. ตี วัต.

โจฏฺฐติ

ย่อมน้อยลง, ฯลฯ. จุฏฺฐ ชาติในความ น้อยลง ลดลง. อ ปัจ. ตี วัต.

หน้า ๑๐๓

โจณฺณติ

ย่อมตัด, ฯลฯ. จุณฺณ ชาติในความ ตัด บั่น ทอน ขาด. อ ปัจ. ตี วัต.

โจตฺตี

ย่อมรด, ฯลฯ. จุตฺ ชาติในความ รด ราด สาด เท สิ้น เสื่อม. อ ปัจ. ตี วัต.

โจเทติ โทยติ

ย่อมทักท้วง, ฯลฯ. จุฑฺ ชาติในความ ทักท้วง ตักเตือน แนะนำ บังคับ สั่ง เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.

โจปฺตี

ย่อมค่อยๆไป, ฯลฯ. จูปฺ ชาติในความ ค่อยๆไป ไปช้าๆ. อ ปัจ. ตี วัต.

โจเรติ โจรยติ

ย่อมลัก, ฯลฯ. จุรฺ ชาติในความ ลัก ขโมย. เณ ฌย ปัจ. กัต. ตี วัต.

โจเพติ โจพยติ

ย้อมทำให้เล็ก, ๗ลฯ. จุฬ ชาติในความ ทำให้เล็ก ละเอียด ป่น. เณ ฌย ปัจ. ติ วัต.

## จ อักษร

จญญติ จญญยติ

ย้อมทิ้ง, ๗ลฯ. จญญ ชาติในความ ทิ้ง ขว้างทิ้ง ละทิ้ง. เณ ฌย ปัจ. ติ วัต.

จทเทติ จททยติ

ย้อมทิ้ง, ๗ลฯ. จทท ชาติในความ ทิ้ง, ๗ลฯ. เณ ฌย ปัจ. ติ วัต.

จตติยติ

ย้อมประพติซึ่งสิ่งมีใช้ร่วมเพียงดั่งร่ม. จตต ศัพท์ อีย ปัจ.

จทติ

ย้อมยกโทษ, ๗ลฯ. จท ชาติในความ ยกโทษ โพน ทนา. อ ปัจ.

จทเทติ จททยติ

ย้อมสำรอก, ๗ลฯ. จทท ชาติในความ อาเจียน อ้วก พรั่งออก. เณ ฌย ปัจ. ติ วัต.

หน้า ๑๐๔

จณฺเทติ จณฺทยติ

ย้อมตั้งใจ, ๗ลฯ. จณฺท ชาติในความ ตั้งใจ ปรารถนา อยากได้ ชอบใจ พอใจ. เณ ฌย ปัจ. ติ วัต.

จมติ

ย้อมไป, ๗ลฯ. จม ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ติ วัต.

จมติ

ย้อมกิน, ๗ลฯ. จม ชาติในความ กิน บริโภค ดูถูก ดูหมิ่น ติ ตำหนิ. อ ปัจ. ติ วัต.

จมฺภาติ

ย้อมหวาด, ๗ลฯ. จมิ ชาติในความ หวาด หวั่น สะดุ้ง กลัว. อ ปัจ. ติ วัต.

จรติ

ย้อมตัด, ๗ลฯ. จร ชาติในความ ตัด บั่น ทอน เปล่งเสียง ร้อง กล่าว. อ ปัจ. ติ วัต.

จวติ

ย้อมเป็นไป, ๗ลฯ. จว ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ติ วัต.

จวติ

ย้อมเปียก, ๗ลฯ. จ ชาติในความ เปียก ชื้น ชุ่ม เยิ้ม ตัด บั่น ทอน เลว ทราม. อ ปัจ. ติ วัต. แปลง อุ เป็น อว.

จชาติ

ย้อมหิว, อยาก, หิวข้าว, อยากข้าว. ดู เณติ ด้วย.

จาทเทติ จาททยติ

ย้อมมุง, ๗ลฯ. จท ชาติในความ ปรารถนา อยากได้ ชอบใจ พอใจ. เณ ฌย ปัจ. ติ วัต.

จิจฺจติ

จักตัด, ๗ลฯ. จิท ชาติในความ ตัด บั่น ทอน. อ ปัจ. สุตติ ภาวิส. แปลง สุต เป็น จ ลบ อ ปัจ. แปลง ท เป็น จ รูปฯ ๔๖๑.

|                   |                                                                                                                                       |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ฉิษฺติ            | ย่อมขาด, ๗๗. ฉิทิ ชาติในความ ขาด ทะลุ แตก สลาย. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. แปลง ย กับที่สฺตชาติเป็น ชฺช.                                     |
| หน้า ๑๐๖          |                                                                                                                                       |
| ฉิษฺสิ            | ขาดแล้ว, ๗๗. ฉิทิ+ย ปัจ. กัต. อุ อชฺ. แปลงเป็น อีสุ.                                                                                  |
| ฉิษฺติ ฉิษฺเต     | ย่อมขาด, ๗๗. ฉิทิ+ย ปัจ. กัม. ตี เต วัต.                                                                                              |
| ฉิทฺเตติ ฉิทฺทยติ | ย่อมเจาะ, ๗๗. ฉิทฺ ชาติในความ เจาะ เจาะหู ทำให้เป็นรู เป็นช่อง เป็นรู เป็นโพรง. เณ ฌย ปัจ. ตี วัต.                                    |
| ฉินฺท             | จงตัด, ๗๗. ฉิทิ ชาติในความ ตัด บั่น แบ่ง ผ่า ทอน. อ ปัจ. หิ ปณฺจ. นิคคหิตอาคมตันชาติ แปลงเป็น นฺ ลบ หิ.                               |
| ฉินฺทติ           | ย่อมตัด, ๗๗. ฉิทิ+อ ปัจ. ตี วัต. นิคคหิตอาคม.                                                                                         |
| ฉินาติ            | ย่อมตัด, ๗๗. ฉิ ชาติในความ ตัด, ๗๗. ทอน. นา ปัจ. ตี วัต.                                                                              |
| ฉียติ             | ย่อมตัด, ๗๗. ฉิ เณ ชาติในความตัด ๗๗. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. ถ้าตั้ง เณ ชาติ พึงแปลง เอ เป็น อิ.                                          |
| ฉียติ             | ย่อมส่องสว่าง, ๗๗. ฉิ ชาติในความ ส่องสว่าง รุ่งเรือง สวยงาม ขาว เผือก สะอาด เย็น สบาย หนักแน่น แน่นอน ตัดสิน รับ. ย ปัจ. กัต. ตี วัต. |
| ฉฺฉติ             | ย่อมตัด, ๗๗. ฉฺฉ ชาติในความ ตัด บั่น ทอน. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                              |
| ฉฺฉติ ฉฺฉยติ      | ย่อมตัด, ๗๗. ฉฺฉ+เณ ฌย ปัจ. ตี วัต.                                                                                                   |
| ฉฺปติ             | ย่อมถู, ๗๗. ฉฺ ชาติในความ ถูก ต้อง. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                    |
| ฉฺมาติ            | ย่อมทิ้ง, ๗๗. ฉฺ ชาติในความ ทิ้ง โยนทิ้ง โยนไป นำ ออก ขับไล่. อ ปัจ. ตี วัต.                                                          |
| ฉฺรติ             | ย่อมตัด, ๗๗. ฉฺร ชาติในความ ตัด บั่น ทอน. อ ปัจ.                                                                                      |
| ฉเติ              | ย่อมส่องสว่าง, ๗๗. ฉิ ชาติในความ ส่องสว่าง ๗๗. อ ปัจ. ตี วัต.                                                                         |
| หน้า ๑๐๗          |                                                                                                                                       |
| ฉเติ              | ย่อมตัด, ๗๗. ฉา ฉิ ชาติในความ ตัด บั่น ทอน. อ ปัจ.                                                                                    |
| ฉเติ              | ย่อมหิว, ๗๗. ฉา ชาติในความ หิว หิวข้าว หิวน้ำ อยาก อยากข้าว อยากน้ำ. อ ปัจ. ตี วัต. แปลง อา เป็น เอ.                                  |
| ฉเเตติ ฉเทยติ     | ย่อมตัด, ๗๗. ฉเฑ ชาติในความ ตัด บั่น ทอน. เณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                             |
| ฉเเตติ ฉเทยติ     | ย่อมให้ตัด, ๗๗. เณ ฌย ปัจ. เหตุกัต.                                                                                                   |

โฉติ

ย้อมตัด, ๒๗. จุ โฉ ชาติในความ ตัด, ๒๗. อ ปัจ.

โฉติ

ย้อมเปียก, ๒๗. จุ+อ ปัจ. พฤทธิ อุ เป็น โอ ดู จวติ ด้วย.

## ช อักษร

ชกฺขติ

ย้อมหัวเราะ, ๒๗. จกฺข ชาติในความ หัวเราะ กิณ บริโภค. อ ปัจ.

ชคณฺห

รับแล้ว, ๒๗. คหฺ ชาติในความ รับ ถือ จับ ยึด กุม. ฌหา ปัจ. อ ปโรกยา. เทวภาวะ ค แปลงเป็น ช แล้ว ลบที่สุดธาตุ ลบ ๗ ณฺ และ อา ที่ หา เหลือ หุ+อ วิภัติ เป็น ชคห.

ชคณฺหา

รับแล้ว, ๒๗. คหฺ+ณฺหา+อา หิยฺต. ดู ชคณฺห.

ชคห

รับแล้ว, ๒๗. คหฺ+ณฺหา+อ ปโรกยา เทวภาวะ ค แปลงเป็น ช แล้ว ลบที่สุดธาตุ ลบ ณฺ และ อา ที่หา เหลือ หุ+อ วิภัติ เป็น ชคห.

ชคม ชคาม

ไปแล้ว, ๒๗. คมฺ+อ ปัจ. อ ปโรกยา เทวภาวะ ค แปลงเป็น ช กิริยาหลัง ที่มะ อ ที่ ค.

ชคมิเร

ไปแล้ว, ๒๗. คมฺ+อ ปัจ. เร ปโรกยา เทวภาวะ แล้วแปลง อิ อาคม.

ชคฺคติ

ย้อมตื่น. ชคฺค ชาติในความตื่น (จากหลับ). อ ปัจ.

หน้า ๑๐๘

ชคฺมุติ

ย้อมหัวเราะ, ๒๗. ชคฺมุ ชาติในความ หัวเราะ ร่าเริง. อ ปัจ.

ชฺสยติ ชฺสยติ

ย้อมรักษา, ๒๗. ชฺส ชาติในความ รักษา สงวน. ฌ ฌย ปัจ. นิคฺคหิตอาคม

ชจฺจติ

ย้อมดำ, ๒๗. ชจฺจ ชาติในความ ดำ บริภาษ ขู่ คุกคาม. อ ปัจ.

ชชติ ชณฺชติ

ย้อมรบ. ชชฺ ชช ชณฺช ชาติในความ รบ ยุทธ์. อ ปัจ. ต

ชณฺณา

พึงรู้. ณา ชาติในความ รู้ นา ปัจ. เอยฺย สัต. แปลง ณา เป็น ช แปลง เอยฺย เป็น ณา นิคฺคหิตเป็น ณฺ ลบ นา รูปฯ ๔๙๙, ๕๐๐. โมคฺย ตยาทิกฺกณ

ชณฺนติ

ย้อมเปียดกัน. ๒๗. ชณฺ ชาติในความ เปียดกัน รก รุงรัง. อ ปัจ.

ชนติ

ย้อมออกเสียง, ๒๗. ชนฺ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง ขู่. อ ปัจ.

ชเนติ

ย้อมให้เกิด. ชนฺ ชาติในความเกิด ฌ ปัจ. เหตุกัฏ.

ชปติ

ย้อมให้แตกกัน, ๒๗. ชปฺ ชาติในความ ทำให้ แตกกัน ทำลาย. อ ปัจ.

ชปติ ชปฺปติ

ย้อมกล้าว, ๒๗. ชปฺ ชปฺป ชาติในความ กล้าว พุด. อ ปัจ.

|                |                                                                                                                                                                             |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ชภาติ ชมภาติ   | ย่อมเหยียดกาย, ๗๗. ชภ ชภิ ชาติในความ เหยียดกาย บิดกาย หาว<br>หาวนอน. อ ปัจ.                                                                                                 |
| หน้า ๑๐๙       |                                                                                                                                                                             |
| ชมติ           | ย่อมกิน, ๗๗. ชม ชาติในความ กิน บริโภค. อ ปัจ.                                                                                                                               |
| ชมภาติ ชมภยติ  | ย่อมกิน, ๗๗. ชภิ ชาติในความ เสื่อม กำจัด พินาศ. เณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                                                             |
| ชยติ เขตติ     | ย่อมชนะ, ๗๗. ชิ ชาติในความ ชนะ มีชัย ครองงำ. อ ปัจ. แปลง อิ เป็น เอ<br>กิริยาต้น แปลง เอ เป็น อย.                                                                           |
| ชรติ           | ย่อมเจ็บไข้, ๗๗. ชร ชาติในความ เจ็บไข้ เป็นไข้ ชรโรค. อ ปัจ.                                                                                                                |
| ชเรติ ชรยติ    | ย่อมแก้, ๗๗. ชร ชาติในความ แก้ เก่า คร่ำคร่า ทрутโทรม. เณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                                                      |
| ชลติ           | ย่อมส่องสว่าง, ๗๗. ชล ชาติในความ ส่องสว่าง ลุกโพล่ง สวยงาม รุ่งเรือง<br>เจริญ เจริญด้วยสิริ บุญ ปัญญา. อ ปัจ.                                                               |
| ชวติ           | ย่อมเล่น, ๗๗. ชุ ชาติในความ เล่น ไป เร็ว เล่นไป ไปเร็ว. อ ปัจ. แปลง อุ<br>เป็น อว.                                                                                          |
| ชสติ           | ย่อมกำจัด, ๗๗. ชส ชาติในความ กำจัด เปียดยเปีย. อ ปัจ.                                                                                                                       |
| ชหติ ชหาติ     | ย่อมละ, ๗๗. หา ชาติในความ ละ สละ วาง ปล่อย ละทิ้ง. อ ปัจ. เทวภาวะ<br>หา แล้วแปลงเป็น ชา กิริยา ต้นรัสสะ อา ทั้งสอง กิริยาหลัง รัสสะ อา ตัว<br>หน้า ลบ อ ปัจ. รูปฯ ๔๘๘, ๔๙๐. |
| ชหาร           | นำไปแล้ว, ๗๗. หร ชาติในความ นำไป. อ ปัจ. อ ปโรกขา. เทวภาวะ ห<br>แปลงเป็น ช ทิมะต้นธาตุ.                                                                                     |
| ชาครติ ชาโครติ | ย่อมตื่น. ชาคร ชาติในความ ตื่น. อ, โอ ปัจ.                                                                                                                                  |
| หน้า ๑๑๐       |                                                                                                                                                                             |
| ชาน            | จรรู้. ฌา+นา ปัจ. หิ ปัจจ. แปลง ฌา เป็น ชา รัสสะ อา ที่ นา ลบ หิ.                                                                                                           |
| ชานามิ         | ย่อมรู้. ฌา+นา ปัจ. มิ วัต.                                                                                                                                                 |
| ชานียา         | พึงรู้. ฌา+นา ปัจ. เอยยาม สัต. แปลงเป็น อียา รูปฯ ๔๙๙                                                                                                                       |
| ชานมุ          | พึงรู้. ฌา+นา ปัจ. เอยยาม สัต. แปลงเป็น เอมุ.                                                                                                                               |
| ชายติ          | ย่อมเกิด, ๗๗. ชนุ ชนิ ชาติในความ เกิด ปราภฏ. ย ปัต. กัต. แปลง ชนุ<br>หรือ ชนิ เป็น ชา.                                                                                      |
| ชายติ          | ย่อมเสื่อม, ๗๗. เช ชาติในความ เสื่อม ลั่น. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.                                                                                                         |

|               |                                                                                                                                                                                  |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ชายเร         | ย่อมเกิด, ฯลฯ. ชน+ย ปัจ. กัต. อนฺติ วัต. แปลงเป็น เร.                                                                                                                            |
| ชาเสติ ชาสยติ | ย่อมกำจัด, ฯลฯ. ชสฺ ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน. เคาะ ตี ประหาร. เณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                                                 |
| ชิจจุณติ      | ย่อมปรารภนาเพื่ออันเกิด, ปรารภนาเพื่อจะกิน, ปรารภนาจะกิน. มสฺ ชาติ จ ปัจ. เทวภาวะ ม แปลงเป็น ค แปลง ค เป็น ช เอา อ เป็น อิ รูปฯ. ๕๑๙ แปลง หรฺ เป็น คี กัจฯ ๔๗๒ แปลง หรฺ เป็น คี. |
| หน้า ๑๑๑      |                                                                                                                                                                                  |
| ชิจจุณติ      | ย่อมเกลียด, ฯลฯ. คฺปฺ ชาติในความ เกลียด ชัง รังเกียจ. จ ปัจ. เทวภาวะ คฺ แปลงเป็น ชฺ เอา อุ เป็น อิ แปลง ปฺ เป็น จ.                                                               |
| ชิมจุณติ      | ย่อมปรารภนาเพื่ออันกิน, ฯลฯ. มสฺ+จ ปัจ. เทวภาวะ ม แปลงเป็น ค แปลง ค เป็น ช เอา อ เป็น อิ แปลง สฺ เป็น จ.                                                                         |
| ชินาติ        | ย่อมชนะ, ฯลฯ. ชิ ชาติในความ ชนะ มีชัย นา ปัจ.                                                                                                                                    |
| ชินาติ        | ย่อมเลื่อม, ฯลฯ. ชิ ชาติในความ เลื่อม ล้น เลื่อมล้น ย่อยยับ ฟ่ายแพ้ว. นา ปัจ.                                                                                                    |
| ชียติ         | ย่อมแก่, ฯลฯ. ชรฺ+ณ ปัจ. แปลง ชรฺ เป็น ชียฺย ลบ ยฺ และ ฌ.                                                                                                                        |
| ชียฺยติ       | ย่อมแก่, ฯลฯ. ชรฺ+ณย ปัจ. แปลง ชรฺ เป็น ชียฺย ลบ ฌย. ที่ใช้เป็นกัมมจาก ลง ย ปัจ. กัม. ลบ ย เสีย ตัวหนึ่ง รูปฯ ๔๖๖.                                                               |
| ชียฺยเร       | ย่อมแก่, ฯลฯ. ชรฺ+ณย ปัจ. กัต. อนฺติ วัต. แปลงเป็น เร ลบ ฌย ปัจ.                                                                                                                 |
| ชียิ          | เลื่อมแล้ว, ฯลฯ. ชิ+นา ปัจ. อี อັช. แปลง นา เป็น ย.                                                                                                                              |
| ชิริติ        | ย่อมแก่, ฯลฯ. ชรฺ+อ ปัจ. แปลง อ ที่ ช เป็น อิ.                                                                                                                                   |
| ชิรฺณมาติ     | ย่อมเปียดเปียน. ชิริ ชาติในความเปียดเปียน. อุณฺมา ปัจ.                                                                                                                           |
| ชียติ         | ย่อมแก่, ฯลฯ. ชรฺ+ณย ปัจ. แปลง อ ที่ ช เป็น อี ลบ ร.                                                                                                                             |
| ชียติ         | ย่อมล้น, ฯลฯ. เช ชาติในความ ล้น เลื่อม. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อีย.                                                                                                                 |
| หน้า ๑๑๒      |                                                                                                                                                                                  |
| ชียติ         | ย่อมชนะ, ฯลฯ. ชิ ชาติ นา ปัจ. ทัมะ แปลง นา เป็น ย.                                                                                                                               |
| ชียติ         | ย่อมชนะ, ฯลฯ. ชิ+ย ปัจ. กัม. อี อาคม.                                                                                                                                            |
| ชียฺยติ       | ย่อยเลื่อม, ฯลฯ. ชรฺ+ย ปัจ. กัม. แปลง ชรฺ เป็น ชีรฺ อี อาคม.                                                                                                                     |
| ชีริติ        | ย่อมเจริญ, ฯลฯ. ชีรฺ ชาติในความ เจริญ เจริญขึ้น ใหญ่ขึ้น แก่ขึ้น. อ ปัจ.                                                                                                         |
| ชีวติ         | ย่อมเป็นอยู่, ฯลฯ. ชฺคิ ชาติในความ เป็นอยู่ มีชีวิตรอยู่. อ ปัจ.                                                                                                                 |



ชุงคติ ย่อมละ, ๗๗. ชุติ ชาติในความ ละ เว้น. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.

ชุสติ ย่อมเปียดเปียน. ชุสุ ชาติในความ เปียดเปียน. อ ปัจ.

ชุหติ ชุโหติ ย่อมบูชา, ๗๗. หุ หุ ชาติในความ บูชา ให้ บวงสรวง. อ ปัจ. เทวภาวะ หุ แปลงเป็น ชุ ลบ อุ หรือ อุ ที่ชาติ ถ้างตั้ง หุ ชาติ เทวภาวะ หุ แปลงเป็น ชุ แล้ว รัสสะ. กิริยาหลัง เอา อุ เป็น โอ.

ชุหุติ ย่อมบูชา, ๗๗. หุ+อ ปัจ. เทวภาวะ หุ แปลงเป็น ชุ เอา อุ ที่ตัวชาติเป็น ว รูปณ ๔๘๙.

ชุหาเวติ ชุหาวยติ ย่อมให้บูชา, ๗๗. เณ ฌย ปัจ. เหตุกัต.

ชุหติ ชุหติ ย่อมไป, ๗๗. ชุหุ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.

ชุพติ ย่อมผูก, ๗๗. ชุพุ ชาติในความ ผูก พัน มัด รัด. อ ปัจ.

เชมติ ย่อมกิน, ๗๗. ชิมุ ชาติในความ กิน บริโภค. อ ปัจ.

หน้า ๑๑๓

เชยยุ พึงชนะ, ๗๗. ชิ+อ ปัจ. เอยยุ สัต.

เชสติ ย่อมรด, ๗๗. ชิสุ ชาติในความ รด ราด. อ ปัจ. วิจารณ์ อี เป็น เอ.

เชสติ เชสสติ ย่อมไป, ๗๗. เชสุ ชาติในความ ไป เทียวไป ดำเนินไป. อ ปัจ. กิริยาหลังซ้อน ส.

โชตติ โชตลติ ย่อมสว่าง, ๗๗. ชุต ชาติในความ สว่าง ส่อง ส่องสว่าง กระจาง โพล่ง รุ่งโรจน์. อ ปัจ. พฤทธิ อุ เป็น โอ กิริยาหลังลง อล ปัจ.

โชตติ ย่อมกล่าว, ๗๗. ชุต ชาติในความ กล่าว แสดง. อ ปัจ.

โชสติ ย่อมอิมใจ, ๗๗. ชุสิ ชาติในความ อิมใจ ปลื้มใจ ปรีดี เสพ คบหา รับใช้ ปฏิบัติ. อ ปัจ.

โชเสติ โชสยติ ย่อมตริตรอง, ๗๗. ชุสุ ชาติในความ ตริตรอง พิจาร ไคร์ครวณ. เณ ฌย ปัจ. กัต.

## ฌ อักษร

ฌชฌติ ย่อมดำ, ๗๗. ฌชฌ ชาติในความ ดำ บริภาษ ชู่ คุกคาม. อ ปัจ.

ฌกติ ย่อมติดต่อกัน. ๗๗. ฌฏ ชาติในความ ติดต่อกัน เปียดเปียน. อ ปัจ.

ฌปติ ย่อมเผา, ๗๗. ฌป ชาติในความ เผา ไหม้. อ ปัจ.

|               |                                                                                                    |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ฌเปติ ฌปยติ   | ย้อมเผา, ๗ล๙. ฌป+เณ ฌย บัจ. กัต.                                                                   |
| ฌมติ          | ย้อมกิน, ๗ล๙. ฌมฺ ชาติในความ กิน บริโภค เผา ใหม่. อ บัจ.                                           |
| ฌลติ          | ย้อมออกเสียง, ๗ล๙. ฌลฺ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว. อ บัจ.                                           |
| ฌสติ          | ย้อมเปียดเปียน, ฌสฺ ชาติในความ เปียดเปียน. อ บัจ.                                                  |
| ฌาน           | จงพ่ง, ๗ล๙. ฌ ชาติในความ พ่ง พ่งด้วยใจ พินิจ พิจาร คิด. อ บัจ. หิ<br>ปัจจ แปลง เอ เป็น อา นฺ อาคม. |
| ฌาเปสิ ฌาปยติ | ย้อมเผา, ๗ล๙. ฌาปฺ ชาติในความ เผา ใหม่. ฌ ฌย บัจ. กัต.                                             |
| ฌาเปสิ ฌาปยติ | เผาแล้ว, ๗ล๙. ฌาปฺ + เณ ฌย บัจ. อี อัจ. กิริยาแรกลง สฺ อาคม.                                       |
| ฌาเปสิ        | ให้ใหม่แล้ว. ฌาป+เณ บัจ. เหตุกัต. อี อัจ. สฺ อาคม.                                                 |
| ฌายติ         | ย้อมพ่ง, ๗ล๙. ฌเ+อ บัจ. แปลง เอ เป็น อาย รูปณ ๔๗๓.                                                 |
| ฌายติ ฌเอติ   | ย้อมสว่าง, ๗ล๙. ฌ ชาติในความ สว่าง ส่องสว่าง ลุกโพลง. อ บัจ.                                       |
| ฌายเร         | ย้อมคิด, ๗ล๙. ฌเ+อ บัจ. อนฺติ วัต. แปลงเป็น เร.                                                    |
| ฌเอติ         | ย้อมศึกษา, ๗ล๙. ฌ ชาติในความศึกษา เรียน เล่าเรียน ท่อง ท่องบ่น<br>สาธยาย. อ บัจ.                   |

## ณ อักษร

|               |                                                                                                    |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ณลติ          | ย้อมออกเสียง, ๗ล๙. ณลฺ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว. อ บัจ.                                           |
| ณสติ          | ย้อมเปียดเปียน, ณสฺ ชาติในความ เปียดเปียน. อ บัจ.                                                  |
| ณาน           | จงพ่ง, ๗ล๙. ฌ ชาติในความ พ่ง พ่งด้วยใจ พินิจ พิจาร คิด. อ บัจ. หิ<br>ปัจจ แปลง เอ เป็น อา นฺ อาคม. |
| ฌาเปติ ฌาปยติ | เผาแล้ว, ๗ล๙. ฌาปฺ + เณ ฌย บัจ. อี อัจ. กิริยาแรกลง สฺ อาคม.                                       |
| ฌาเปสิ ฌาปยิ  | เผาแล้ว, ๗ล๙. ฌาปฺ + เณ ฌย บัจ. อี อัจ. กิริยาแรกลง สฺ อาคม.                                       |
| ฌาเปสิ        | ให้ใหม่แล้ว. ฌาป+เณ บัจ. เหตุกัต. อี อัจ. สฺ อาคม.                                                 |
| ฌายติ         | ย้อมพ่ง, ๗ล๙. ฌเ+อ บัจ. แปลง เอ เป็น อาย รูปณ ๔๗๓.                                                 |
| ฌายติ ฌเอติ   | ย้อมสว่าง, ๗ล๙. ฌ ชาติในความ สว่าง ส่องสว่าง ลุกโพลง. อ บัจ.                                       |
| ฌายเร         | ย้อมคิด, ๗ล๙. ฌเ+อ บัจ. อนฺติ วัต. แปลงเป็น เร.                                                    |
| ฌเอติ         | ย้อมศึกษา, ๗ล๙. ฌ ชาติในความศึกษา เรียน เล่าเรียน ท่อง ท่องบ่น<br>สาธยาย. อ บัจ.                   |

## ณ อักษร

ณตติ

ย่อมฆ่า, ฯลฯ. ณ ชาติในความ ฆ่า ทำให้ตาย แซ่มขึ้น ยินดี ลับ อาน (ทำให้คม). อ ปัจ. ตี วัต. รัสสะ ช้อน ต.

ณมติ

ย่อมมกิน, ฯลฯ. ณ ชาติในความ กิน บริโภค. อ ปัจ.

ณสุสติ

จักรู้, ฯลฯ. ณ ชาติในความ รู้ บรรลุ ตรัสรู้. อ หรือนา ปัจ. สุตติ ภาวิส. ลบ ปัจ. รัสสะ.

## หน้า ๑๑๕

ณาคิ

ย่อมรู้, ฯลฯ. ปัจ. ตี วัต. หรือลง นา ปัจ. ลบ นา รูปฯ ๕๐๐.

ณาเปติ นาปยติ

ย่อมแซ่มขึ้น, ฯลฯ.ณ ชาติในความ แซ่มขึ้น ยินดี ลับ อาน. ณ ฌย ปัจ. กัต. อภิฯ ว่าลงในอรรถ มารณ ด้วย.

ณาเปติ นาปยติ

ย่อมให้รู้, ฯลฯ. ณ+ณาเป, นาปย ปัจ. เหตุ.

ณายติ

ย่อมรู้, ฯลฯ. ณ+นา ปัจ. ตี วัต. แปลง นา เป็น ย.

ณายเร

ย่อมรู้, ฯลฯ. ณ+นา ปัจ. อนฺติ วัต. แปลงเป็น เร.

ณยยติ

ย่อมรู้, ฯลฯ. ณ+ย ปัจ. กัม. อิ อาคม วิจารณ์เป็น เอ ลบ อา แปลง ย เป็น ยย รูปฯ ๔๙๘.

# ณ อักษร

ณักติ ฌงกติ

ย่อมเจาะ, ฯลฯ. ฌัก ฌัก ฌงก ชาติในความ เจาะ เชาะ ทำลาย ผูก พัน อยู่ อาศัย ไป บินไป เป็นไป. อ ปัจ.

ณลติ

ย่อมชักเข้า, ฯลฯ. ฌล ชาติในความ ชักเข้า ยึดยาด ตลก. อ ปัจ.

ณวติ

ย่อมไป, ฯลฯ. ฌ ชาติในความ ไป ไปในเบื้องบน เป็นไป เปียดเบียน ปืบคั้น กำจัด ขจัด เจริญ งอกงาม. อ ปัจ. แปลง อุ เป็น โอ โอ เป็น อว.

ณวกติ

ย่อมไป, ฯลฯ. ฌวก ฌวก ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. แปลง อิ เป็น เอ.

## หน้า ๑๑๖

ณเวติ

ย่อมไป, ฯลฯ. ฌวี ชาติในความ ไป ไปเร็ว แล่นไป บินไป ทน อุดทน หมั่น ขยัน แหลม ฉลาด ฉะยบแหลม ปิด บัง กำบัง ปกปิด. อ ปัจ. แปลง อี เป็น เอ.

## จ อักษร

|             |                                                                                                                                                                                                |
|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| จปยิ        | ตั้งไว้แล้ว, ๔ล๔. จปฺ ฎปฺ ฐาตุในคววม ตั้งไว้ วางไว้. ฌย ปัจ. กัต. อี อัจ. ถ้าตั้ง ฎปฺ ก็แปลง ฌ เป็น จ.                                                                                         |
| จยติ        | ยอมนหยุด, ๔ล๔. จา ฐาตุในคววม หยุด ยืน ยืนอยู่ ดำรงอยู่ ตั้งอยู่ อุปติ เกิดลุกขึ้น ตั้งขึ้น บำรุง เลี้ยง ปรรณปรีอ อาจ สามารถ ข้อง ตัด กล่าว ประกาศแสดง ปรากฎ เสพ คบ. ย ปัจ. กัม. ติ วัต. สัสสะ. |
| จสุสติ      | จำตั้งอยู่, ๔ล๔. จา+อ ปัจ. สุตติ ภาวิส.                                                                                                                                                        |
| จาหติ       | ยอมนตั้งอยู่, ๔ล๔. จา+อ ปัจ. แปลง จา เป็น จาห.                                                                                                                                                 |
| จาทิ        | ยอมนตั้งอยู่, ๔ล๔. จา+อ ปัจ.                                                                                                                                                                   |
| จายติ       | ยอมนโปก, ๔ล๔. เจ ฐาตุในคววม โปก พ้น. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.                                                                                                                                  |
| จายติ       | ยอมนหยุด, ๔ล๔. จา+ย ปัจ. กัม.                                                                                                                                                                  |
| จียติ จียติ | ยอมนออกเสียง, ๔ล๔. เจ ฐาตุในคววม ออกเสียง ร้อง ประหาร รวม รวมกัน. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อีย, อีย หรือ แปลง เจ เป็น จีย.                                                                          |
| จียติ       | ยอมนตั้งอยู่, ๔ล๔. จา+ย ปัจ. กัม. แปลง อา เป็น อี.                                                                                                                                             |
| จุภติ       | ยอมนบัว, ๔ล๔. จุภฺ ฐาตุในคววม บัว ถ่ม. อ ปัจ.                                                                                                                                                  |

## ท ฒ ณ อักษร

|           |                                                                                                                             |
|-----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ทสติ      | ยอมนกัด, ๔ล๔. ทสฺ ฐาตุในคววม กัด ขบ ต่อย. อ ปัจ.                                                                            |
| ทยติ เทติ | ยอมนไป, ๔ล๔. ทิ ฐาตุในคววม ไป ถึง เป็นไป ไป ในอากาศ เหาะไป บินไป. อ ปัจ. แปลง อี เป็น เอ กิริยาแรกแปลง เอ เป็น อย อีกครั้ง. |
| ทยุหติ    | ยอมนเผา, ๔ล๔. ทหฺ ฐาตุในคววม เผา ไหม้ ทรงไว้ ตั้งไว้. ย ปัจ. กัม. แปลง ท เป็น ท แปร ย ไว้หน้า ห.                            |
| ทยุหเร    | ยอมนเผา, ๔ล๔. ย ปัจ. กัม. อนติ วัต. แปลงเป็น เร.                                                                            |

ทาเปติ ทาปยติ

ย่อมมา, ฯลฯ. ทปฺ ชาติในความ มา ประหาร รวมกัน ตัดต่อกัน. เณ ฌย ปัจ. กัต.

ทียติ

ย่อมไป, ฯลฯ. ทิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. ย ปัจ. กัต.

เทติ

ย่อมเป็นไป, ฯลฯ. ชาติในความ เป็นไป เข้าไป เข้าไป รับ ถือ ถือเอา ถือมั่น ยึด ยึดถือ. อ ปัจ.

เทติ

ย่อมขว้าง, ฯลฯ. ทิ ชาติในความ ขว้าง ปา ขว้างไป ปาไป เสียดสี เยาะแยย กำจัด เปียดเปียน. อ ปัจ.

เทเปติ เทปยติ

ย่อมมา, ฯลฯ. ทปฺ ชาติในความ มา เปียดเปียน ประหาร รวมกัน ติดต่อกัน. เณ ฌย ปัจ. กัต.

ฌยติ

ย่อมหลง. ฌิ ชาติในความหลง. อ ปัจ. แปลง อิ เป็น เอ เอ เป็น อย.

หน้า ๑๘

ฌาเปติ ฌาปยติ

ย่อมส่งไป, ฯลฯ. ตกฺ ชาติในความ ส่งไป บังคับ. เณ ฌย ปัจ. กัต.

## ต อักษร

ตกติ

ย่อมร่าเริง, ฯลฯ. ตกฺ ชาติในความ ร่าเริง รื่นเริง หัวเราะ. อ ปัจ.

ตกฺเกติ ตกฺกยติ

ย่อมเป็นไปในอย่างไม. ตกฺก ชาติ เณ ฌย ปัจ. กัต.

ตกฺเกติ ตกฺกยติ

ย่อมตริก, ฯลฯ. ตกฺก ชาติในความ ตริก ตรีกตรอง ตริตรอง ดำริ คิด กล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ. กัต.

ตกฺขติ

ย่อมสังวร, ฯลฯ. ตกฺข ชาติในความ สังวร ระวัง ป้องกัน. อ ปัจ.

ตกฺขมติ

ย่อมเลี้ยง, ฯลฯ. ตกฺข ชาติในความ เลี้ยง เลี้ยงดู รักษา. อ ปัจ.

ตกฺกติ

ย่อมเป็นอยู่ล่ำ ฝืดเคือง เจ็บไข้ ไม่สบาย. อ ปัจ.

ตกฺกติ

ย่อมเป็นอยู่ลำบาก, ฯลฯ. ตกฺก ชาติในความ เป็นอยู่ลำบาก ฝืดเคือง เจ็บไข้ ไม่สบาย. อ ปัจ.

คกฺเกติ คกฺกยติ

ย่อมผูก, ฯลฯ. ตกฺก ชาติในความ ผูก พัน มัด รััด จำจอง. เณ ฌย ปัจ. กัต.

คกฺกติ

ย่อมไป, ฯลฯ. ตกฺก ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.

ตกติ

ย่อมสังวร, ฯลฯ. ตกฺ ชาติในความ สังวร ระวัง ป้องกัน รักษา. อ ปัจ.

หน้า ๑๑๙

ตกฺจติ

ย่อมเปียดเปียน. ตกฺจ ชาติในความเปียดเปียน. อ ปัจ.

|                    |                                                                                                                         |
|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ตจฺฉติ             | ย่อมถาก, ฯลฯ. ตจฺฉ ชาติในความ ถาก ไส เฉือน. อ ปัจ.                                                                      |
| ตชฺชติ             | ย่อมตก, ฯลฯ. ตชฺช ชาติในความ ตก หล่น กล่าว พุด ส่องสว่าง. อ ปัจ.                                                        |
| ตชฺเชติ ตชฺชยติ    | ย่อมชู่, ฯลฯ. ตชฺช ชาติในความ ชู่ ช่มชู่ คุกคาม เปียดเบียน. เณ ฌย ปัจ. กัต.                                             |
| ตณฺจติ             | ย่อมไป, ฯลฯ. ตณฺจ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                      |
| ตณฺณติ             | ย่อมแผ่, ฯลฯ. ตณฺ ชาติในความ แผ่ แผ่ไป ขยาย กว้างขวาง. ย ปัจ. กัม. แปลง นยส เป็น ณฺณ.                                   |
| ตณฺนติ             | ย่อมสูงขึ้น, ฯลฯ. ตณฺ ชาติในความ สูงขึ้น ช้น. อ ปัจ.                                                                    |
| ตณฺหติ             | ย่อมตี, ฯลฯ. ตติ ชาติในความ ตี เคาะ ประหาร ไหว สั่น. อ ปัจ.                                                             |
| ตณฺหาติ            | ย่อมกระหาย, ฯลฯ. ตสฺ ชาติในความ กระหาย อยาก ทะยาน ระหาย ดิ้นรน<br>ปรารธนา ประสงค์ ต้องการ ไคร้. ณฺหา ปัจ. ลบที่สุดธาตุ. |
| ตณฺหายติ ตณฺหียหติ | ย่อมประพฤติดิ้นรน. ตณฺหา ศัพท์ อาย, อีย ปัจ.                                                                            |
| ตตาน               | แผ่ไปแล้ว, ฯลฯ. ตณฺ หรือ ตณฺ ชาติ โอ ปัจ. ก ปโรกขา เทวภาวะ ต ที่มะตัน<br>ธาตุ มั่งคั่ง มั่งมี มีทรัพย์. เณ ฌย ปัจ.      |
| ตทฺหติ             | ย่อมเปียดเบียน, ตทฺห ชาติในความเปียดเบียน. อ ปัจ.                                                                       |
| ตณฺเตติ ตณฺตยติ    | ย่อมมั่งคั่ง, ฯลฯ. ตณฺต ชาติในความ มั่งคั่ง มั่งมี มีทรัพย์. เณ ฌย ปัจ.                                                 |
| ตณฺหติ             | ย่อมคิด, ฯลฯ. ตติ ชาติในความ คิด รู้ จงใจ ตั้งใจ หมายถึง. อ ปัจ.                                                        |
| หน้า ๑๒๐           |                                                                                                                         |
| ตณฺเทติ ตณฺทยติ    | ย่อมเปียดเบียน, ฯลฯ. ตติ ตณฺห ชาติในความ เปียดเบียน ไม่เอื้อเพื่อ ไม่เอาใจ<br>ใส่ คร้าน เกียจคร้าน. เณ ฌย ปัจ. กัต.     |
| ตโนติ              | ย่อมแผ่, ฯลฯ. ตณฺ ตณฺ ชาติในความ แผ่ แผ่ไป ขยาย กว้างขวาง. โอ ปัจ.                                                      |
| ตณฺเต              | ย่อมแผ่, ฯลฯ. ตณฺ+โอ ปัจ. อนฺเต วัต. เอา โอ เป็น อุ รูปฯ ๕๐๕.                                                           |
| ตณฺวณฺเต           | ย่อมแผ่, ฯลฯ. ตณฺ+โอ ปัจ. อนฺเต วัต. เอา โอ เป็น อุ อุ เป็น ว.                                                          |
| ตเนว               | ย่อมแผ่, ฯลฯ. ตณฺ+โอ ปัจ. เต วัต. เอา โอ เป็น อุ อุ เป็น ว.                                                             |
| ตปติ               | ย่อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. ตปฺ ชาติในความรุ่งเรือง รุ่งโรจน์ สว่าง ส่องสว่าง. อ ปัจ.                                           |
| ตเปติ ตปยติ        | ย่อมอ้อม, ฯลฯ. ตปฺ ชาติในความ อ้อม อ้อมหน้า ไหม้ เผา ร้อน. เณ ฌย ปัจ. กัต.                                              |
| ตปฺปติ             | ย่อมร้อน, ฯลฯ. ตปฺ ชาติในความ ร้อน เผา แผลดเผา เรา้ร้อน อ้อม อ้อมหน้า. ย<br>ปัจ. กัต. แปลง ปฺย เป็น ปฺป.                |

ตมติ ย่อมอ้อม, ฯลฯ. ตมฺ ชาติในความ อ้อม อ้อมหน้า. อ ปัจ.  
ตมติ ย่อมสงสัย, ฯลฯ. ตมฺ ชาติในความ สงสัย ไม่แน่ใจ ประดับ ตกแต่ง อ ปัจ.  
ตยติ ย่อมไป, ฯลฯ. ตยฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.

#### หน้า ๑๒๑

ตรติ ย่อมด่วน, ฯลฯ. ตรฺ ชาติในความ ลอยไป ปลิว ปลิวไป ช้ำม ช้ำมไป ช้ำมแม่น้ำ  
ไป ผ่านไป ผ่านพ้นไป หมุนรอบตัว กลิ้ง กลิ้งไป. อ ปัจ.

ตรสติ ย่อมหวาด, ฯลฯ. ตรสฺ ชาติในความ หวาด สดุ้ง กลัว ตกใจ. อ ปัจ.

ตสติ ย่อมหวาด, ฯลฯ. ตสฺ ชาติในความ หวาด สะดุ้ง กลัว ตกใจ. อ ปัจ.

ตสฺสติ ย่อมกระหาย, ฯลฯ. ตสฺ ชาติในความ กระหาย ระหาย ออยาก ทะยาน. ย ปัจ.  
กัต. แปลง สฺย เป็น สฺส.

ตสฺเสติ ตสฺสยติ ย่อมขู่, ฯลฯ. ตสฺสฺ ชาติในความ ขู่ คุกคาม. เณ ฌย ปัจ. กัต.

ตานติ ตานยติ ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. ตนฺ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว เปียดเปียน ม่า  
ประหาร. เณ ฌย ปัจ. กัต.

ตายติ ย่อมต่อต้าน, ฯลฯ. ตา เต ชาติในความ ต่อต้าน ต้านทาน เลี้ยง รักษา ป้องกัน.  
อ ปัจ. แปลง อา, เอ เป็น อาย.

ตายติ ย่อมต่อต้าน, ฯลฯ. ตา เต ชาติ ย ปัจ. กัต. แปลง เอ เป็น อา.

ตายติ ย่อมต่อต้าน, ฯลฯ. ตา เต ชาติ ย ปัจ. กัม.

ตายติ ย่อมสืบต่อ, ฯลฯ. ตายฺ ชาติในความ สืบต่อ ติดต่อ เลี้ยง รักษา. อ ปัจ.

ตาเรหิ จงให้ข้าม, ฯลฯ. ตรฺ+เณ ปัจ. เหตุ. หิ ปัจจ.

तालहि तालयहि ย่อมตั้งมั่น, ฯลฯ. तलฺ ชาติในความ ตั้งมั่น มั่นคง ทรงไว้ ตั้งไว้ เป็นที่ตั้ง เป็นที่  
อาศัย. เณ ฌย ปัจ กัต.

#### หน้า ๑๒๒

तालसति तालयति ย่อมห้าม, ฯลฯ. तालฺ ชาติในความ ห้าม กัน ป้องกัน. เณ ฌย ปัจ. กัต.

तापेति तापयति ย่อมตี, ฯลฯ. तपฺ ชาติในความ ตี เคาะ ประหาร ม่า. เณ ฌย ปัจ. กัต.

तिगिञ्जति ย่อมบำบัดโรค, ฯลฯ. गित् ชาติในความ บำบัดโรค เยียวยา รักษา พยาบาล. จ  
ปัจ. เทวภาวะ กิ แปลงเป็น ति แปลง तु เป็น ज रूप ๕๑๖.

तिगिञ्जेति तिगिञ्जयति ย่อมให้บำบัดโรค, ฯลฯ. เณ ฌย ปัจ. เหตุ.

तिगुणाति ย่อมเปียดเปียน. तिगฺ ชาติในความเปียดเปียน. อุณา ปัจ.

तिघ्नहाति ย่อมลับ, ฯลฯ. तिघฺ ชาติในความ ลับ (ทำให้คม) คม แหลม. ฌหา ปัจ.

|                        |                                                                                                                                                       |
|------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ติฏฐติ ติฏฐาติ         | ย่อมหยุด, ฯลฯ. จา ชาติในความ หยุด หยุดอยู่ ยืน ยืนอยู่ ตั้งอยู่ ดำรงอยู่. อ ปัจ. แปลง จา เป็น ติฏฐ กัฯ ๔๖๘.                                           |
| ติโณติ                 | ย่อมกิน, ฯลฯ. ติณฺ ชาติในความ กิน บริโภค โอ ปัจ.                                                                                                      |
| ติติกฺขติ              | ย่อมอดกลั้น. ฯลฯ. ติขฺ ชาติในความ อดกลั้น อดทน ทนทาน ลับ (ทำให้คม) คม. ข ปัจ. เทวภาวะ ติ แปลง ขฺ เป็น กฺ รูปฯ ๕๑๒.                                    |
| ติติกฺขิสฺส            | จงอดกลั้น. ฯลฯ. ติขฺ+ข ปัจ. สฺส ภาวิส. อิ อาคม.                                                                                                       |
| ติติกฺขเขติ ติติกฺขยติ | ย่อมให้ออดกลั้น, ฯลฯ. เณ ฌย ปัจ. เหตุ.                                                                                                                |
| ตินฺหติ                | ย่อมก่้างจัด, ฯลฯ. ติหิ ชาติในความ ก่้างจัด เปียดเปียน. อ ปัจ.                                                                                        |
| ติปติ                  | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. ติปฺ ชาติในความ เปียดเปียน ปียคั่น. อ ปัจ.                                                                                       |
| หน้า ๑๒๓               |                                                                                                                                                       |
| ติยฺยติ ตียฺยติ        | ย่อมตัด, ฯลฯ. ติ ชาติในความ ตัด เฝื่อน แหะ. ย ปัจ. กัต. ช้อน ยฺ กิริยา หลัง ไม่ช้อน ย ทิมะตันธาตุ.                                                    |
| ติรติ                  | ย่อมไปต่ำ, ฯลฯ. ติรฺ ชาติในความ ไปต่ำ ต่ำต้อย ต่ำทรา. อ ปัจ.                                                                                          |
| ติลติ                  | ย่อมเป็นน้ำมัน, ฯลฯ. ติลฺ ชาติในความ ทำให้เป็น น้ำมัน ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                           |
| ติวติ                  | ย่อมอ้วน, ฯลฯ. ติวฺ ชาติในความ อ้วน ใหญ่. อ ปัจ.                                                                                                      |
| ติสติ                  | ย่อมอิม, ฯลฯ. ติสฺ ชาติในความ อิม อิมหน้า บริบูรณ์. อ ปัจ.                                                                                            |
| ตีเรติ ตีรยติ          | ย่อมคิดทบทวน, ฯลฯ. ติรฺ ชาติในความ คิดทบทวน ไคร่ครวณ ตรวจ ตรวจตรา ตริตรอง ตรีกตรอง ไตร่ตรอง ไต่สวน สอบสวน เทียบเคียง วิจารณ์ พิจารณา. เณ ฌย ปัจ. กัต. |
| ตุชฺชติ                | ย่อมสามารถ, ฯลฯ. ตุชฺ ชาติในความ สามารถ มีกำลัง เลี้ยง รักษา. ฌย ปัจ. กัต. ลบ ฌ แปลง ชฺย เป็น ชช.                                                     |
| ตุชฺชติ ตุชฺชเต        | ย่อมทำอันตราย, ฯลฯ. ตุทฺ ชาติในความ ทำอันตราย ทิมแทง รบกวณ. ย ปัจ. กัม ติ วัต. แปลง หฺย เป็น ชช.                                                      |
| ตุชฺชเขติ ตุชฺชยติ     | ย่อมสามารถ, ฯลฯ. ตุชฺชฺ ชาติในความ สามารถ มีกำลัง เลี้ยง รักษา. เณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                       |
| ตุณฺหติ                | ย่อมสามารถ, ฯลฯ. ตุหิ ชาติในความ สามารถ มีกำลัง ก่้างจัด เปียดเปียน. อ ปัจ.                                                                           |



|                      |                                                                                                              |
|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ตุณฺษติ ตุณฺษยติ     | ย่อมสามารถ, ฯลฯ. ตฺขิ ชาติในควม สามารถ มีกำลัง กำจัด เปียดเบียน สละให้ อยู่ อาศัย กล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ. กัต. |
| หน้า ๑๒๔             |                                                                                                              |
| ตุฏฺฐติ              | ย่อมทะเลาะ, ฯลฯ. ตฺภู ชาติในควม ทะเลาะ ไต้เถียง วิวาท. อ ปัจ.                                                |
| ตุณฺหติ              | ปีบ, ฯลฯ. ตฺพิ ชาติในควม ปีบ คีบ จิก. อ ปัจ.                                                                 |
| ตุณฺเณติ ตุณฺณยติ    | ย่อมทำให้เต็ม, ฯลฯ. ตฺณ ชาติในควม ทำให้เต็ม เต็ม บริบูรณ์. เณ ฌย ปัจ.                                        |
| ตุพฺพติ              | ย่อมทำอันตราย, ฯลฯ. ตฺพ ชาติในควา ทำอันตราย รบกวณ เจาะ ทิมแพง. อ ปัจ.                                        |
| ตุปฺปติ โตปติ        | ย่อมเปียดเบียน. ตฺป ชาติในควมเปียดเบียน. อ ปัจ. กิริยาแรกแปลง ป เป็น ปุ ป กิริยาหลังพทฺธิ อุ เป็น โอ.        |
| ตุพฺพติ              | ย่อมเปียดเบียน. ตฺภ ชาติในควมเปียดเบียน. อ ปัจ.                                                              |
| ตุภฺติ               | ย่อมเปียดเบียน. ตฺภ ชาติในควมเปียดเบียน. อ ปัจ.                                                              |
| ตุมฺพติ              | ย่อมเปียก, ฯลฯ. ตฺพิ ชาติในควมเปียก ชื้น ชุ่ม. อ ปัจ.                                                        |
| ตุมฺพติ              | ย่อมไหว, ฯลฯ. ตฺมพ ชาติในควม ไหว ลั่น ห้วนไหว กิน บริโภค. อ ปัจ.                                             |
| ตุลฺลติ              | ย่อมเบา. ตฺล ชาติในควมเบา. อ ปัจ. รัสสะ.                                                                     |
| ตุวณฺณเณติ ตุวณฺณยติ | ย่อมนอน. ตฺวณฺณ ชาติในควมนอน. เณ ฌย ปัจ.                                                                     |
| ตุวณฺณเณยฺยํ         | พึงกลิ้งไป. ตฺวณฺณ+เณ ปัจ. กัต. เอยฺยํ สัต.                                                                  |
| ตุสฺสติ              | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. ตฺส ชาติในควม ออกเสียง ร้อง กล่าว. อ ปัจ.                                                 |
| ตุเสติ ตฺสยติ        | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ตฺสิ ชาติในควม กล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ.                                                         |
| ตุสฺสสฺสติ           | ย่อมยินดี, ฯลฯ. ตฺส ชาติในควม ยินดี แซ่มชื่น อิ่มใจ. ย ปัจ. กัต. แปลง สฺย เป็น สฺส.                          |
| หน้า ๑๒๕             |                                                                                                              |
| ตุหฺติ โตหฺติ        | ย่อมเปียดเบียน, ฯลฯ. ตฺห ชาติในควม เปียดเบียน ปียคั่น. อ ปัจ.                                                |
| ตุณฺเณติ ตุณฺณยติ    | ย่อมเต็ม, ฯลฯ. ตฺณ ชาติในควม เต็ม บริบูรณ์. เณ ฌย ปัจ.                                                       |
| ตุพฺพติ ตฺพติ        | ย่อมชั่ง, ตฺพ ชาติในควม ชั่ง ชั่งน้ำหนัก. อ ปัจ. กิริยาหลังทิมะ.                                             |
| เตกฺกติ              | ย่อมไป, ฯลฯ. ตฺก ชาติในควม อุดทน ทนทาน อุดกลั่น ลับ (ทำให้คม) คม. อ ปัจ. กิริยาหลังเอา อ เป็น เอ รูปฯ ๕๑๔.   |
| เตชฺชติ เตชฺชติ      | ย่อมอดทน, ฯลฯ. ตฺช ชาติในควม ลับ (ทำให้คม) คม เสี่ยม เหลา. เณ ฌย ปัจ.                                        |

|               |                                                                                      |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| เตมติ         | ย้อมเปียก, ฯลฯ. ติขุ ชาติในความ เปียก ขึ้น ชุ่ม. อ ปัจ.                              |
| เตเมติ เตมยติ | ย้อมเคลือบแคลง, ฯลฯ. ติมุ ชาติในความ เคลือบแคลง สงสัย ลังเล ไม่แน่ใจ มีด. เณ ฌย ปัจ. |
| โตชติ         | ย้อมเปียดเปียน. ตุขุ ชาติในความ เปียดเปียน. อ ปัจ.                                   |
| โตณติ         | ย้อมคด, ฯลฯ. ตุณุ ชาติในความ คด โค้ง โกง งอ บิด. อ ปัจ.                              |
| โตผติ         | ย้อมเปียดเปียน. ตุผุ ชาติในความเปียดเปียน. อ ปัจ.                                    |
| โตเลติ โตลยติ | ย้อมเปียดเปียน. ตุผุ ชาติในความ ชั่งน้ำหนัก เทียบกัน วัดกัน ตวง. เณ ฌย ปัจ.          |
| โตเสติ โตสยติ | ย้อมให้อินดี, ฯลฯ. ตุสุ ชาติในความ อินดี แซ่มซีน เบิกบาน. เณ ฌย ปัจ. เหตุกัต.        |
| หน้า ๑๒๖      |                                                                                      |

## ๓ อักษร

|             |                                                                                  |
|-------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| ถเกติ ถกยติ | ย้อมกลั่น, ฯลฯ. ถก ชาติในความ กั่น ปิด. เณ ฌย ปัจ.                               |
| ถนติ        | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. ถนุ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว. อ ปัจ.                    |
| ถเนติ ถนยติ | ย้อมกระหึ่ม, ฯลฯ. ถนุ ชาติในความ กระหึ่ม กระหึ่ม กระคำรน. เณ ฌย ปัจ.             |
| ถเปติ ถนยติ | ย้อมตั้งไว้, ฯลฯ. ถป ชาติในความ ตั้งไว้ วางไว้. เณ ฌย ปัจ.                       |
| ถมติ        | ย้อมชักช้า, ฯลฯ. ฆม ชาติในความ ชักช้า ยืดยาด ห้อยย้อย. อ ปัจ.                    |
| ถมฤติ       | ย้อมแข็ง, ฯลฯ. ถมิ ชาติในความ แข็ง ขัดแข็ง กระด้าง ค้ำ ย่น จุน. อ ปัจ.           |
| ภรติ        | ย้อมปู, ฯลฯ. ภรุ ชาติในความ ปู ลาด. อ ปัจ.                                       |
| ถลติ        | ย้อมตั้งอยู่, ฯลฯ. ถล ชาติในความ ตั้งอยู่ ยืนอยู่ ดำรงอยู่. อ ปัจ.               |
| ถวติ        | ย้อมชม, ฯลฯ. ถุ ชาติในความ ชม ชมเชย ยกย่อง สรรเสริญ. อ ปัจ. แปลง อุ เป็น อว.     |
| ถวติ        | ย้อมไป, ฯลฯ. ถว ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                 |
| ถวติ        | ย้อมมั่นคง, ฯลฯ. ถุ ชาติในความ มั่นคง แข็งแรง คงทน ยั่งยืน ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. |
| ถหติ        | ย้อมเปียดเปียน, ฯลฯ. ถหุ ชาติในความเปียดเปียน. อ ปัจ.                            |

|               |                                                                                                           |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ดาติ          | ย่อมตั้งอยู่, ฯลฯ. ดา ชาติในความ ตั้งอยู่ หยุดอยู่ คงอยู่ ดำรงอยู่. อ ปัจ.                                |
| ติมติ         | ย่อมเปียดเสียดกัน, ฯลฯ. ติม ชาติในความ เปียดเสียด เปียดเสียดกัน ยัดเยียด รวมกัน ฆ่า ประหาร. อ ปัจ.        |
| ถียติ         | ย่อมออกเสียง ฯลฯ. ถะ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว ฆ่า ประหาร รวมกัน ติดต่อกัน. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อีย. |
| ถีนติ         | ย่อมเปียดเบียน, ฯลฯ. ถีน ชาติในความ เปียดเบียน ฆ่า ประหาร รวมกัน ติดต่อกัน เปียดเสียด. อ ปัจ.             |
| ถุนาติ        | ย่อมชม, ฯลฯ. ถุ ชาติในความ ชม ชมเชย ยกย่อง สรรเสริญ. นา ปัจ.                                              |
| ถุพฺพติ       | ย่อมเปียดเบียน, ถุพฺพ ชาติในความเปียดเบียน. อ ปัจ.                                                        |
| ถุสติ         | ย่อมทำให้เป็นของเด็ก, ฯลฯ. ถุส ชาติในความ ทำให้เป็นของเล็ก เล็กน้อย น้อย นิด. อ ปัจ.                      |
| ถุณติ         | ย่อมเต็ม, ฯลฯ. ถุณ ชาติในความ เต็ม เปี่ยม บูรณ์. อ ปัจ.                                                   |
| ถุเปติ ถุปยติ | ย่อมก่อขึ้น, ฯลฯ. ถุป ชาติในความ ก่อขึ้น งอกขึ้น ยกขึ้น. เณ ฌย ปัจ.                                       |
| ถุเลติ ถุเลติ | ย่อมเจริญขึ้น, ฯลฯ. ถุล ชาติในความ เจริญขึ้น พอกพูนขึ้น อ้วน ใหญ่, เณ ปัจ. กัต.                           |
| ถูลติ         | ย่อมไถ, ฯลฯ. ถูล ชาติในความ ไถ เสือกไป ไสไป ทำให้เป็นรอย พรวนดิน. อ ปัจ.                                  |

|               |                                                                      |
|---------------|----------------------------------------------------------------------|
| ถุพฺติ        | ย่อมสังวร, ฯลฯ. ถุพฺ ชาติในความ สังวร ระวัง ป้องกัน รักษา. อ ปัจ.    |
| ถะเนติ ถะนยติ | ย่อมลัก, ฯลฯ. ถะ ชาติในความ ลัก ขโมย. เณ ฌย ปัจ.                     |
| ถะเวติ        | ย่อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. ถิ ชาติในความ รุ่งเรือง ส่องสว่าง สวยงาม. อ ปัจ. |
| ถะจติ         | ย่อมเลื่อมใส, ฯลฯ. ถุ ชาติในความ เลื่อมใส ยินดี. อ ปัจ.              |
| ถะเมติ ถะมยติ | ย่อมชม, ฯลฯ. ถะ ชาติในความ ชม ชมเชย ยกย่อง สรรเสริญ. เณ ฌย ปัจ.      |

## ท อักษร

|             |                                                                |
|-------------|----------------------------------------------------------------|
| ทเกติ ทกยติ | ย่อมยินดี, ฯลฯ. ท ชาติในความ สังวร ระวัง ป้องกัน รักษา. อ ปัจ. |
|-------------|----------------------------------------------------------------|

|                   |                                                                                                                                                             |
|-------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ทกฺขติ            | ย่อมเจริญ, ฯลฯ. ทกฺข ชาติในความ เจริญ รุ่งเรือง เร็ว ว่องไว ฉลาด ขยัน. อ ปัจ.                                                                               |
| ทกฺขติ            | ย่อมกำจัด, ฯลฯ. ทกฺข ชาติในความ กำจัด เปียตเบียน ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                      |
| ทกฺขติ            | ย่อมบวช, ฯลฯ. ทิสฺ ชาติในความ ชาติในความเห็น พบ ดู เฟ่ง สวด. อ ปัจ.<br>แปลง ทิสฺ เป็น ทกฺข รูปฯ ๔๖๗.                                                        |
| ขกฺขติ ทกฺขติ     | จักเห็น, ฯลฯ. ทิสฺ+อ ปัจ. สุตติ ภาวิส. แปลง ทิสฺ เป็น ทกฺข ลบ สุต โมคฯ<br>ตยาทิกัณท์ ๖๙. กิริยาหลังลง อิ อาคม รูปฯ ๔๖๗.                                     |
| หน้า ๑๒๙          |                                                                                                                                                             |
| ทกฺขมุ            | พึงเห็น, ฯลฯ. ทิสฺ+อ ปัจ. เอยฺยยาม สัต. แปลงเป็น เอมุ.                                                                                                      |
| ทกฺขติ            | ย่อมอบรมน่ากลัว, ฯลฯ. ทกฺ ชาติในความ อบรมน่ากลัว ระแวงขง สงสัย. อ ปัจ.                                                                                      |
| ทสฺติ             | ย่อมกัฏ, ฯลฯ. ทสฺ ชาติในความ กัฏ ขบ เคี้ยว ตอด. อ ปัจ.                                                                                                      |
| ทสฺติ ทสฺยติ      | ย่อมกัฏ. ฯลฯ. ทสฺ +ณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                |
| ทสฺติ ทสฺยติ      | ย่อมกัฏ, ฯลฯ. ทสฺ ชาติในความ กัฏ ขบ เคี้ยว ตอด เห็น ดู. ณ ฌย ปัจ.                                                                                           |
| ทชฺช              | ให้แล้ว, ฯลฯ. ทา+อ ปัจ. อ ปโรกขา. แปลง ทา เป็น ทชฺช ลบ อ ปัจ. รูปฯ<br>๔๙๑. เวสฯ ๓๔๘.                                                                        |
| ทชฺช              | พึงให้, ฯลฯ. ทา+อ ปัจ. เอยฺยยามิ สัต. แปลงเป็น อุมฺ รูปฯ ๔๙๒.                                                                                               |
| ทณฺฑเทติ ทณฺฑทยติ | ย่อมลงมาอาณา, ฯลฯ. ททิ ทณฺฑ ชาติในความ ลงอาณา ทำโทษ เมียน ตี. ณ ฌย<br>ปัจ. เป็น ทณฺฑติ หมวดฏ ชาติด้วย.                                                      |
| ททติ              | ย่อมให้, ฯลฯ. ทท ชาติในความ ให้ สละ. อ ปัจ. รูปฯ ๖๖๑.                                                                                                       |
| ททา               | ให้แล้ว, ฯลฯ. ทา+อ ปัจ. อา หิยัต. เทวภาวะ ทา รัสสะ.                                                                                                         |
| ททาติ             | ย่อมให้, ฯลฯ. ทา+อ ปัจ. เทวภาวะ ทา รัสสะ.                                                                                                                   |
| ททาติ             | ย่อมถือเอา, ฯลฯ. ทา ชาติในความ ถือเอา ถือไว้ ยึดถือ พัน ผูก มัด รัถ. อ<br>ปัจ. เทวภาวะ ทา รัสสะ.                                                            |
| หน้า ๑๓๐          |                                                                                                                                                             |
| ททฺทลติ ททฺทลลติ  | ย่อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. ทล ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง สวยงาม. อ ปัจ.<br>เทวภาวะ ท ลง นิคคหิตอาคมที่พยัณชนะอัพภาส แล้วแปลงเป็น ท กัจฯ ๔๖๖.<br>รูป ๔๗๓. |

|              |                                                                                                                                         |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ทฐติ         | ย้อมตั้งไว้, ฯลฯ. ทฐ ชาติในความ ตั้งไว้ ทรงไว้. อ ปัจ.                                                                                  |
| ทฐาติ        | ย้อมตั้งไว้, ฯลฯ. ฐา ชาติในความ ตั้งไว้ ทรงไว้ รับ วาง. อ ปัจ. เทวภาวะ ฐา<br>รัสสะ แปลง ฐ เป็น ท สัททนีติ ๔๔๒ กัจฯ ๔๖๑.                 |
| ทฐุติ        | ย้อมเวลา, ฯลฯ. ทฐิ ชาติในความ เวลา โง่ ช้า เหลือๆ เหนือ. อ ปัจ.                                                                         |
| ทฐุปติ       | ย้อมร่าเริง, ฯลฯ. ทฐุ ชาติในความ ร่าเริง รื่นเริง หัวเราะ. ย ปัจ. แปลง ปุย<br>เป็น ปุป.                                                 |
| ทฐุผลติ      | ย้อมไป, ฯลฯ. ทฐิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                       |
| ทผลติ        | ย้อมไป, ฯลฯ. ทผล ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                       |
| ทภะติ ทภายติ | ย้อมกลัว, ฯลฯ. ทภี ชาติในความ กลัว ขยาด หวาด สะดุ้ง, เณ ฌย ปัจ.                                                                         |
| ทมติ         | ย้อมไป, ฯลฯ. ทมุ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                       |
| ทมติ         | ย้อมทรมาน, ฯลฯ. ทมุ ทมุ ชาติในควา ทรมาน ฝึก ฝึกฝน ฝึกหัด ช่ม ช่มชี่<br>ปราบ อบรม สงบ. ปัจ.                                              |
| ทมยติ        | ย้อมทรมาน, ฯลฯ. ทมุ+อ ปัจ. ย อาคม แปลง อุ เป็น อ หรือ ทมุ+ย ปัจ. กัต.                                                                   |
| ทมุพติ       | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. ทพิ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว. อ ปัจ.                                                                           |
| ทมุภาติ      | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. ทพิ ชาติในความ ออกเสียง, ฯลฯ. อ ปัจ.                                                                                 |
| หน้า ๑๓๑     |                                                                                                                                         |
| ทมุภาติ      | ย้อมแต่ง, ฯลฯ. ทมุภา ชาติในความ แต่ง เรียบเรียง ร้อยกรอง. อ ปัจ.                                                                        |
| ทมุม         | ย้อมให้, ฯลฯ. ทา+อ ปัจ. ม วัต. แปลง อา เป็นนิคคหิต แล้วแปลงเป็น ม รูป<br>ฯ ๔๗๒ โมคฯ ตยาทิกัณฑ์ ๒๒ แปลง ทา เป็น ท แล้วแปลงนิคคหิตเป็น ม. |
| ทมุมเต       | ย้อมทรมาน, ฯลฯ. ทมุ ทมุ+ย ปัจ. กัม. เต วัต. ถ้าตั้ง ทมุ ลบ อุ แปลง มุย<br>เป็น มุม หรือแปลง ย เป็น ม กัจฯ ๔๔๓.                          |
| ทยุติ        | ย้อมให้, ฯลฯ. ทยุติ ชาติในความ ให้ สละ ไป เป็นไป กำจัด เปียดเปียน ถือ<br>ถือเอา รับไว้ ยึดถือ รักษา. อ ปัจ.                             |
| ทยุติเต      | ย้อมเผา, ฯลฯ. ทยุติ ชาติในความ เผา ไหม้ ทรงไว้ รับไว้. ย ปัจ. กัม. เต วัต.<br>แปร ย ไว้หน้า ห.                                          |
| ทยุติเร      | ย้อมเผา, ฯลฯ. ทยุติ+ย ปัจ. กัม. อนติ วัต. แปลงเป็น เร.                                                                                  |

ทริติ

ย้อมกล้ว, ๗๗. ทริ ชาติในความ กล้ว นากล้ว เชาะ ทำลาย แยก แบ่ง ทอน  
เผา ไหม้ ร้อน เราร้อน กระวนกระวาย. อ ปัจ.

ทริติ

ย้อมเอื้อเฟื้อ, ๗๗. ทริ ชาติในความ เอื้อเฟื้อ เอาใจใส่ พะวง ไม่เอื้อเฟื้อ, ๗๗.  
ใช้ทั้งสองความหมาย เวลา แปลพึงคำนึงถึงความของเรื่อง.

ทลติ

ย้อมแตก, ๗๗. ทล ชาติในความแตก แหก ทำลาย ขัดสน จน ยากจน เข้มใจ.  
อ ปัจ.

ทลติ

ย้อมรุ่งเรือง, ๗๗. ทล ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง สวยงาม เบิกบาน เข้มขึ้น  
สดชื่น สดใส. อ ปัจ.

ทวติ

ย้อมเผา, ๗๗. ทว ชาติในความ เผา ไหม้ ร้อน. อ ปัจ.

หน้า ๑๓๒

ทวติ

ย้อมเผา, ๗๗. ทว ชาติในความ เผา ตัด บั่น ทอน ฉีก ขาด. อ ปัจ.

ทวติ

ย้อมระลึฏ, ๗๗. ทว ชาติในความ ระลึฏ ระลึถึง เป็นที่ระลึฏ เป็นที่พึง  
กำจัด. อ ปัจ.

ทวติ

ย้อมเล่น, ๗๗. ทว ชาติในความ เล่น ร่าเริง รื่นเริง สนุก. อ ปัจ.

ทวติ

ย้อมเจริญ, ๗๗. ทว ชาติในความ เจริญ รุ่งเรือง งอก งาม. อ ปัจ. แปลง อุ  
เป็น อว.

ทวารติ

ย้อมระวัง, ๗๗. ทวาร ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป เต็ม บริบูรณ์ ปีบคั้น  
เปียดเปียน. อ ปัจ.

ทสฺสยนฺติ

ย้อมแสดง, ๗๗. ทิสฺ+ณ ฌย ปัจ. กัม. อนฺติ วัต. แปลง ทิส เป็น ทสฺส.

ทหติ

ย้อมทำ, ๗๗. ธา ชาติในความ ทำ หมั่น ขยัน เพียร. อ ปัจ. แปลง ธา เป็น  
ทห.

ทหติ

ย้อมเจริญ, ๗๗. ทหิ ชาติในความ เจริญ รุ่งเรือง งอกงาม. อ ปัจ.

ทหติ

ย้อมตั้ง, ๗๗. ธา ชาติในความ ตั้ง ทรง ตั้งไว้ ทรงไว้ รับ วาง. อ ปัจ เทว  
ภาวะ ธา รัสสะ อา ทั้งสอง แปลง ธ ตัวต้นเป็น ท ธ ตัวธาตุเป็น ห โมคฯ  
ขาทีกัณฑ์ ๑๐๓. หรือแปลง ธา เป็น ทห หรือตั้ง ทฐ ชาติ แปลง ชุ เป็น หุ.

หน้า ๑๓๓

ทหติ

ย้อมแตก, ๗๗. ทหุ ชาติในความ แตก แยก ทำลาย. อ ปัจ.

|             |                                                                                                                                    |
|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ทพฺพหยาติ   | ย่อมทำให้มัน, ย่อมทำความเพียรให้มัน. ทพฺพ ศัพท์ ฌย ปัจ. ตี วัต. รูปฯ ๕๒๓. โมคฯ ขาทิกัณห์ ๑๒ ว่า ย่อมทำวินัยให้มัน ทพฺพ กโรติ วินย. |
| ทพฺพหยาติ   | ย่อมประพฤติให้มันคง, ทำให้แข็งแรง. ทพฺพ ศัพท์ อาย ปัจ.                                                                             |
| ทพฺพิตฺติ   | ย่อมขัดสน, ฯลฯ. ทพฺพิตฺติ ชาติในความ ขัดสน จน ยากจน เชื้อใจ. อ ปัจ.                                                                |
| ทาขติ       | ย่อมแห้ง, ฯลฯ. ทาข ชาติในความ แห้ง ผาก ห้าม ปฏิสเรธ. อ ปัจ.                                                                        |
| ทามติ       | ย่อมอาจ, ฯลฯ. ทาม ชาติในความ อาจ สามารถ ลำบาก เหน็ดเหนื่อย. อ ปัจ.                                                                 |
| ทาติ        | ย่อมไปน่าเกลียด. ทา ชาติในความไปน่าเกลียด. อ ปัจ.                                                                                  |
| ทานติ       | ย่อมขาด, ฯลฯ. ทาน ชาติในความ ขาด เป็นที่ถอน. อ ปัจ.                                                                                |
| ทายติ       | ย่อมชำระ, ฯลฯ. เท ชาติในความ ชำระ ทำให้บริสุทธิ์ บริสุทธิ์ เลี้ยง รักษา ป้องกัน. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.                          |
| ทายติ       | ย่อมให้, ฯลฯ. ทา ชาติในความ ให้ ยกให้ สละ ถวาย หลบ นอนหลับ. ย ปัจ. กัต.                                                            |
| ทาลยติ      | ย่อมแตก, ฯลฯ. ทล ชาติในความ แตก แยก ทำลาย. ฌ ฌย ปัจ.                                                                               |
| ทาสติ       | ย่อมให้, ฯลฯ. ทาสี ทาส ชาติในความ ให้ ยกให้ ถวาย. อ ปัจ.                                                                           |
| หน้า ๑๓๔    |                                                                                                                                    |
| ทาสฺสนาติ   | ย่อมเบียดเบียน. ทาส ชาติในความเบียดเบียน. อุณา ปัจ.                                                                                |
| ทาหติ       | ย่อมตื่น. ทาห ชาติในความตื่น. อ ปัจ.                                                                                               |
| ทาฬติ       | ย่อมแตก, ฯลฯ. ทาฬ ชาติในความ แตก แยก ทำลาย. อ ปัจ.                                                                                 |
| ทิกฺขติ     | ย่อมบวช, ฯลฯ. ทิกฺข ชาติในความบวช, ฯลฯ. ดู ทกฺขติ ย่อมบวช ด้วย.                                                                    |
| ทิกฺขณฺนาติ | ย่อมเบียดเบียน. ทิกฺข ชาติในความเบียดเบียน. อุณา ปัจ.                                                                              |
| ทิจติ       | ย่อมชม, ฯลฯ. ทิจ ชาติในความ ชม ชมเชย ยกย่อง สรรเสริญ                                                                               |
| ทิจฺยติ     | ย่อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. ทิป ชาติในความรุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง สวยงาม. ย ปัจ.                                                         |
| ทิปฺปติ     | ย่อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. ทิป ชาติในความ รุ่งเรือง. ฯลฯ. สวยงาม. ย ปัจ. กัต. แปลง ปุย เป็น ปุป หรือแปลง ย เป็น ป.                        |

|                 |                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ทิพฺพติ         | ย่อมเล่น, ฯลฯ. ทิฏฺ ชาติในความ เล่น อยู่ ปรรณนาชนะ กล่าว ชื้อขาย งาม รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง ชมเชย ยกย่อง สรรเสริญ ชอบ รัก รักใคร่ น่ารัก ไป ถึง บรรลุ เป็นไป. ย บัจ. กัต. ลบ อุ แปลง วุ เป็น พุ พุย เป็น พพ. |
| ทิพฺพเต         | ย่อมเล่น, ฯลฯ. ทิฏฺ+ย บัจ. กัม. เต วัต.                                                                                                                                                                         |
| ทียติ           | ย่อมขาด, ฯลฯ. ทา ชาติในความ ขาด เป็นท่อน. ย บัจ. กัต. แปลง อา เป็น อิ.                                                                                                                                          |
| ทียฺยติ         | ย่อมให้, ฯลฯ. ทา ชาติในความให้, ฯลฯ. ย บัจ. กัต. แปลง อา เป็น อิ ช้อน ย.                                                                                                                                        |
| หน้า ๑๓๕        |                                                                                                                                                                                                                 |
| ทิสติ           | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. ทิสฺ ชาติในความ เปียดเปียน ไม่แหล่ขึ้น. อ บัจ.                                                                                                                                             |
| ทิสติ           | ย่อมจัดแจง, ฯลฯ. ทิสฺ ชาติในความ จัดแจง ตระเตรียม จัดไว้ เตรียมตัวไว้. อ บัจ.                                                                                                                                   |
| ทิสฺสติ         | ย่อมพบ, ฯลฯ. ทิสฺ ชาติในความพบ เห็น มองหา ดู เฟ่ง ปราภฏ. อ บัจ. แปลง ทิสฺ เป็น ทิสฺส รูปฯ ๔๖๗.                                                                                                                  |
| ทิสฺสติ ทิสฺสเต | ย่อมพบ, ฯลฯ. ทิสฺ+ย บัจ. กัม. ตี วัต. แปลง สย เป็น สฺส หรือแปลง ย เป็น ส. รูปฯ ๔๖๗ แปลง ทิส เป็น ทิสฺส ลบ ย บัจ.                                                                                                |
| ทิสฺสติ         | ย่อมถือเอา, ฯลฯ. ทิสฺ ชาติในความ ถือเอา ยึดถือ คบ ระวัง ป้องกัน รักษา. อ บัจ. แปลง ทิส เป็น ทิสฺส.                                                                                                              |
| ทีรติ ทีรฺยติ   | ย่อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. ทีรฺ ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง เล่น รื่นเริง. เอ บัจ. กิริยาหลัง ยฺ อาคม หรือแปลง อิ เป็น ย.                                                                                     |
| ทีเนติ ทีรฺยติ  | ย่อมลำบาก, ฯลฯ. ทีนฺ ชาติในความ ลำบาก ยาก จน เช็ดใจ. เณ ฌย บัจ.                                                                                                                                                 |
| ทีเปติ ทีปยติ   | ย่อมรุ่งเรือง, ฯลฯ. ทีปฺ ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง สวยงาม ประกาศ แสดง ปราภฏ. เณ ฌย บัจ.                                                                                                              |
| ทียติ ทียเต     | ย่อมให้, ฯลฯ. ทา+ย บัจ. กัม. ตี เต วัต. อี อาคม หรือเอา อา เป็น อี รูปฯ ๔๒๙.                                                                                                                                    |
| ทียติ ทียเต     | ย่อมเสื่อม, ฯลฯ. ที ชาติในความ เสื่อม ลั่น ลั่นไป หมด. ย บัจ. กัต.                                                                                                                                              |
| ทียิสฺสติ       | จักให้, ฯลฯ. ทา+ย บัจ. กัม. สฺสติ ภาวิส. เอา อา เป็น อี อิ อาคม.                                                                                                                                                |
| หน้า ๑๓๖        |                                                                                                                                                                                                                 |



|                               |                                                                                                                                                              |
|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ทุกฺขติ                       | ย่อมล่ำบาก, ฯลฯ. ทุกฺข ชาติในความ ล่ำบาก ยาก เดือดร้อน เป็นทุกฺข. อ ปัจ.                                                                                     |
| ทุกฺขาเปติ                    | ย่อมเป็นทุกฺข. ทุกฺข ศัพท์ อาเป ปัจ. โมคฯ ขาทิกัณฑ์เป็น อาปิ ปัจ.                                                                                            |
| ทุกฺขติ                       | ย่อมเปียดเบียน, ฯลฯ. ทุกฺข ชาติในความ เปียดเบียน ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                       |
| ทุกฺขนาติ ทุกฺขโนติ ทุกฺขนาติ | ย่อมเปียดเบียน. ทฺ+ณฯ, ณฺ ปัจ. กิริยาที่สอง พฤทธิ อุ เป็น โอ กิริยาที่สาม แปลง ณฯ เป็น นา.                                                                   |
| ทุกฺขพฺพติ                    | ย่อมเปียดเบียน. ทฺพพฺ ทฺพพิ ชาติในความ เปียดเบียน. อ ปัจ.                                                                                                    |
| ทุกฺขพฺเพติ ทฺพพฺพยติ         | ย่อมทำอันตราย, ฯลฯ. ทฺพิ ชาติในความ ทำอันตราย ทำร้าย. เณ ฌย ปัจ. ช้อน. พุ.                                                                                   |
| ทุกฺขภาติ                     | ย่อมทำอันตราย, ฯลฯ. ทฺพิ+ณย ปัจ. กัต. ลบ อิ ลบ ณ แปลง พฺย เป็น พฺภ.                                                                                          |
| ทุกฺขติ                       | ย่อมปรารถนาจะนำไป, ฯลฯ. ทฺภ ชาติในความ ปรารถนาจะนำไป ปรารถนาจะเอา ไป อยากรได้ ละโมบ. อ ปัจ.                                                                  |
| ทุกฺขพฺเพติ ทฺพพฺพยติ         | ย่อมทำอันตราย, ฯลฯ. ทฺพิ+เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                          |
| ทุกฺขติ ทฺขเต                 | ย่อมเดือดร้อน, ฯลฯ. ทฺ ชาติในความ ประทุษร้าย ไม่พอใจ ไม่ชอบใจ เสีย เสียหาย. ย ปัจ. กัต. แปลง สฺย เป็น สฺส หรือแปลง ย เป็น ส อุ. ปตฺโตทฺ ทฺสฺ สติ บาทรหมันนั. |
| หน้า ๑๓๗                      |                                                                                                                                                              |
| ทุกฺขติ โทหติ                 | ย่อมทำให้เต็ม, ฯลฯ. ทฺห ชาติในความ ทำให้เต็ม รีด, อ ปัจ.                                                                                                     |
| ทุกฺขติ                       | ย่อมทำอันตราย, ฯลฯ. ทฺหิ ชาติในความ ทำอันตราย ทำร้าย อ ปัจ.                                                                                                  |
| ทฺภเณติ ทฺภยติ                | ย่อมพะยุงไว้, ฯลฯ. ทฺภ ชาติในความ พะยุงไว้ จุนไว้ ค้ำไว้. เณ ฌย ปัจ.                                                                                         |
| ทฺภเสติ ทฺภสยติ               | ย่อมให้ประทุษร้าย. ทฺส+เณ ฌย ปัจ. เหตุ ทิมะ.                                                                                                                 |
| เทกฺขติ                       | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. เทกฺ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว พุด ขยัน หมั่น อุตสาหะ พยายาม. อ ปัจ.                                                                      |
| เทภฺภูติ                      | ย่อมด่า, ฯลฯ. เทภฺ ชาติในความ ด่า บริภาษ. อ ปัจ.                                                                                                             |
| เทติ                          | ย่อมให้, ฯลฯ. ทา ชาติในความ ให้ ยกให้ สละ ถวาย เอ ปัจ. หรือ อ ปัจ. เอา อา เป็น เอ รูปฯ ๔๗๑.                                                                  |
| เทฬติ                         | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ทฬ ชาติในความ กล่าว พุด รบ นินทา ตีเตียน เปียดเบียน ถือเอา ถือไว้ ยึดไว้. อ ปัจ. เอา อิ เป็น เอ.                                             |

|               |                                                                                                                 |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| เทมติ         | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. เทม ชาติในความ ออกเสียง กล่าว พุด. อ ปัจ.                                                    |
| เทมิ เทม      | ย่อมให้, ฯลฯ. ทา+เอ ปัจ. มิ, ม วัต. หรือลง อ ปัจ. เอา อา เป็น เอ.                                               |
| เทยฺยาสี      | พึงให้, ฯลฯ. ทา+อ ปัจ. เอยฺยามี สัต.                                                                            |
| เทวติ         | ย่อมล่อยไป, ฯลฯ. เทว ชาติในความ ล่อยไป ปลิวไป. อ ปัจ.                                                           |
| เทวติ         | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. เทว ชาติในความ ออกเสียง กล่าว พุด. อ ปัจ.                                                    |
| หน้า ๑๓๘      |                                                                                                                 |
| เทเวติ เทวยติ | ย่อมครวณ, ฯลฯ. ทิว ชาติในความ กระหึม กระหึม. เณ ฌย ปัจ.                                                         |
| เทสติ         | ย่อมร้องดัง, ฯลฯ. เทส ชาติในความ ร้องดัง ร้องอย่างเสียงสัตว์. อ ปัจ.                                            |
| เทเสติ เทสยติ | ย่อมเปล่ง, ฯลฯ. ทิสฺ ทิสฺ ชาติในความ เปล่ง เทศน์ เทศนา เทสนา (แสดงธรรม) แสดง ชี้แจง แฉลง บรรยาย สวด. เณ ฌย ปัจ. |
| เทสฺสติ       | ย่อมไม่พอใจ, ฯลฯ. ทิสฺ ทิสฺ ชาติในความ ไม่พอใจ ไม่พึงใจ เกลียด ชัง. อ ปัจ.<br>วิการ อิ เป็น เอ ช้อน ส.          |
| เทหติ         | ย่อมเข้าสั่งสม, ฯลฯ. ทิหฺ ชาติในความ เข้าสั่งสม ก่อ ก่อสร้าง. อ ปัจ.                                            |
| โทผติ         | ย่อมเปราะเปื้อน, ฯลฯ. ทุผฺ ชาติในความ เปราะเปื้อน เศร้าหมอง. อ ปัจ.<br>พฤทธิ อุ เป็น โอ.                        |
| โทเลติ โทลยติ | ย่อมยกขึ้น, ฯลฯ. ทุลฺ ชาติในความ ยกขึ้น โยนขึ้น. เณ ฌย ปัจ.                                                     |

## ธ อักษร

|              |                                                                                                                                                                                |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ธกติ         | ย่อมกำจัด, ฯลฯ. ธกฺ ชาติในความ กำจัด ฆ่า ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                                 |
| ธักติ ธงฺกติ | ย่อมร้องดัง, ฯลฯ. ธักฺ ธวกฺ ชาติในความ ร้องดัง ส่ง เสียงดัง. อ ปัจ.                                                                                                            |
| ธงฺขติ       | ย่อมร่อน่ากลัว, ฯลฯ. ธงิ ชาติในความ ร่อน่ากลัว ร้องดัง หอน่ากลัว ระแวงสงสัย. อ ปัจ.                                                                                            |
| ธัสติ        | ย่อมไป, ฯลฯ. ธสฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                                              |
| หน้า ๑๓๙     |                                                                                                                                                                                |
| ธชติ ธณฺชติ  | ย่อมไป, ฯลฯ. ธชฺ ธชิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                                          |
| ธนติ ธนฺติ   | ย่อมมีสิริ, ฯลฯ. ธนฺ ชาติในความ มีสิริ เป็นสิริ มี โชค มีลาภ มีบุญ มีปัญญา เป็นมงคล เจริญ จำเริญ งอกงาม เปล่ง (ฉายออก แผ่ออก). อ ปัจ. ตี วัต.<br>กิริยาหลังลบ อ ปัจ. รูปฯ ๔๘๖. |

|                  |                                                                                                                                                             |
|------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ธนติ ธเนติ       | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. ธนฺ ธาตุในความ ออกเสียง ปรรธนา อยาก. อ. เอ ปัจ.                                                                                          |
| จนยติ จนายติ     | ย่อมปรรธนาทรัพย์, ย่อมอยากมั่งมี. จน ศัพท์ อย, आय ปัจ.                                                                                                      |
| ธนียติ           | ย่อมขอ, ฯลฯ. ธนฺ ธาตุในความ ขอ วอน (แผ้วร้องขอ) อ้อนวอน ปรรธนา<br>อยากได้. ย ปัจ. กัต. แปลง อุ เป็น อี หรือแปลง อุ เป็น อี ช้อน ย ได้รูปเป็น<br>ธนียติ บ้าง |
| ธมติ             | ย่อมเป่า, ฯลฯ. ธมฺ ธาตุในความ ออกเสียง เป่า ก่อ ก่อไฟ. ปัจ.                                                                                                 |
| ธยติ ธายติ ธียติ | ย่อมดื่ม, ฯลฯ. ธะ ธาตุในความ ดื่ม ดื่มนม. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อย, आय,<br>อีย.                                                                               |
| ธรติ ธรเต        | ย่อมตั้งไว้, ฯลฯ. ธรฺ ธาตุในความ ตั้งไว้ ทรง ทรงไว้ ตั้ง รับ วาง ไม่สลาย มีอยู่<br>คงอยู่ คงที่. อ ปัจ. ตี เต วัต.                                          |
| ธรติ             | ย่อมกำหนด ฯลฯ. ธรฺ ธาตุในความ กำหนด หมายไว้ ตราไว้ ตั้งลง. อ ปัจ.                                                                                           |
| ธวติ             | ย่อมไป, ฯลฯ. ธฺ ธาตุในความ ไป ถึง เป็นไป มั่นคง ยั่งยืน. อ ปัจ. แปลง อุ<br>เป็น อว.                                                                         |
| หน้า ๑๔๐         |                                                                                                                                                             |
| ธเสติ ธสยติ      | ย่อมร่าเริง, ฯลฯ. ธสฺ ธาตุในความ ร่าเริง รื่นเริง บันเทิง. เณ ฌย ปัจ.                                                                                       |
| ธายติ            | ย่อมแหยง, ฯลฯ. ธายฺ ธาตุในความ แหยง ผาก ห้าม ปฏิเสธ. อ ปัจ.                                                                                                 |
| ธายติ            | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. ธะ ธาตุในความ ออกเสียง กล่าว ฆ่า ประหาร รวมกัน<br>ติดต่อกัน. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น आय                                                      |
| ธารยามิ          | ย่อมทรงไว้, ฯลฯ. ธารฺ ธาตุ ฌย ปัจ. กัต. มิ วัต. ทิมะ.                                                                                                       |
| ธारेติ ธารยติ    | ย่อมไหว, ฯลฯ. ธาฺ ธาตุในความ ไป วิ่ง แล่น วิ่งไป แล่นไป เจริญ งอกงาม.<br>อ ปัจ.                                                                             |
| ธาวติ            | ย่อมไป, ฯลฯ. ธาฺ ธาตุในความ ไป วิ่ง แล่น วิ่งไป แล่นไป เจริญ งอกงาม. อ<br>ปัจ.                                                                              |
| ธาวेति ธาวยติ    | ย่อมไหว, ฯลฯ. ธฺ ธาตุในความ ไหว ห้วนไหว สั่น สลัด สะบัด กระดิก. เณ<br>ฌย ปัจ.                                                                               |
| ธาสะติ ธาสยติ    | ย่อมค้น, ฯลฯ. ธสฺ ธาตุในความ ค้น ค้นหา แสวง แสวงหา เสาะ (ค้น). เณ<br>ฌย ปัจ.                                                                                |
| ธาทิ             | ย่อมแตก, ฯลฯ. ธาพฺ ธาตุในความ แตก แยก ทำลาย. อ ปัจ.                                                                                                         |

|                  |                                                                                                                                |
|------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| จิภุขติ จิภุขเต  | ย่อมแสดง, ฯลฯ. จิภุข ชาติในความ แสดง เป็นอยู่ เศร้า (หมอง) หมอง ( ชุ่น มัว ไม่ส่องใส) เศร้าหมอง อ ปัจ. ตี วัด.                 |
| จิพฺพติ          | ย่อมแสดงออก, ฯลฯ. จิพฺ ชาติในความ แสดงออก แสดงอ้างเป็นตัวอย่าง. ย ปัจ. กัต. ลบ อุ แปลง ว เป็น พุ พย เป็น พพ หรือแปลง ย เป็น พ. |
| จิเมหติ จิเมหติ  | ย่อมถ่ม, ฯลฯ. จิเมหิ ชาติในความ ถ่ม บ้วน. อ เอ ปัจ.                                                                            |
| หน้า ๑๔๑.        |                                                                                                                                |
| จิยติ จียเต      | ย่อมไม่เอื้อเฟื้อ, ฯลฯ. จิ ชาติในความ ไม่เอื้อเฟื้อ ไม่เอาใจใส่. ย ปัจ. กัต.                                                   |
| จิยุยติ จิยุยเต  | ย่อมฝังไว้, ฯลฯ. จา+ย ปัจ. กัม. อี อากม ช้อน ย หรือ เอา อา เป็น อี รัสสะ ช้อน ย.                                               |
| จิตติ            | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. จิสฺ ชาติในความ ออกเสียง เปล่งเสียง ร้อง กล่าว. อ ปัจ.                                                      |
| จียติ จียเต      | ย่อมตั้งไว้, ฯลฯ. จา+ย ปัจ. กัม. อี อากม หรือ เอา อา เป็น อี.                                                                  |
| จุภุขติ          | ย่อมแสดง, ฯลฯ. จุภุข ชาติในความ แสดง เศร้า หมอง เศร้าหมอง เป็นอยู่. อ ปัจ.                                                     |
| จุณฺณติ จุณฺณาติ | ย่อมสังวร, ฯลฯ. จุ ชาติในความ สังวร ระวัง ป้องกัน รักษา. ณฺ ณา ปัจ.                                                            |
| จุณาติ           | ย่อมไหว, ฯลฯ. จุ ชาติในความ ไหว ห้วนไหว สั่น สลัด. นา ปัจ.                                                                     |
| จุปติ            | ย่อมเร้าร้อน. จุปฺ ชาติในความ เร้าร้อน กระวนกระวาย. อ ปัจ.                                                                     |
| จุพฺพติ          | ย่อมเปียดเปียน. จุพฺพิ ชาติในความ เปียดเปียน. อ ปัจ.                                                                           |
| จุมฺติ           | ย่อมเปียดเสียด, ฯลฯ. จุมฺ ชาติในความ เปียดเสียด เปียดเสียดกัน รวมกัน ม่า ประหาร. อ ปัจ.                                        |
| จฺจติ            | ย่อมคด, ฯลฯ. จฺจ ชาติในความ คด โค้ง โกง งอ บิด. อ ปัจ.                                                                         |
| จฺจนาติ          | ย่อมกระดิก, ฯลฯ. จฺจ ชาติในความ กระดิก ไหว ห้วนไหว สลัด สะบัด ปลิวไป พุ้ง. นา ปัจ.                                             |
| จฺจปติ           | ย่อมอบ, ฯลฯ. จฺจปฺ ชาติในความ อบ อบควัน รมควัน. อ ปัจ.                                                                         |
| หน้า ๑๔๒         |                                                                                                                                |
| จฺจเปติ จฺจปยติ  | ย่อมประชุม, ฯลฯ. จฺจปฺ ชาติในความ ประชุม ประชุมกัน เจรจากัน. เณ ฌย ปัจ.                                                        |
| จฺจปายติ         | ย่อมทำอบควัน, ย่อมคมควัน. จฺจป ศัพท์ आय ปัจ. ตี วัด.                                                                           |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ฐมายติ          | ย่อมประพฤติดนเพียดังหมอก, ฐม ศัพท์ आय ปัจ. ตี วัต. ฐยฺม วีย อุตตานํ<br>อาจารย์. รูปฯ ๕๒๐.                                                                                                                                         |
| ฐวติ            | ย่อมกํ้าจัด, ๗ลฯ. ฐ ฐาตุในความ กํ้าจัด ขจัด. อ ปัจ. วุ อาคม รัสสะ เป็น ฐวติ<br>บ้าง.                                                                                                                                              |
| ฐเสติ ฐสยติ     | ย่อมทำความรัก, ๗ลฯ. ฐสุ ฐาตุในความ ทำความรัก รัก รักใคร่. เฉณ ฉนย ปัจ.                                                                                                                                                            |
| ฐเกติ           | ย่อมออกเสียง, ๗ลฯ. ฐเก ฐาตุในความ ออกเสียง กล่าว หมั่น ขยัน อุตสาหะ<br>พยายาม. อ ปัจ.                                                                                                                                             |
| ฐเกติ           | ย่อมแสดงออก, ๗ลฯ. ฐิฐ ฐาตุในความ แสดงออก อ้าง แสดงอ้าง เป็นตัวอย่าง.<br>อ ปัจ. เอา อิ เป็น เอ.                                                                                                                                    |
| ฐเวติ           | ย่อมบรรเลง, ฐเว ฐาตุในความบรรเลง. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                          |
| โชรติ โชเรติ    | ย่อมฉลาด, ๗ลฯ. โชร ฐาตุในความ ฉลาด แจ่มแจ้ง ชัดแจ้ง. อ. เอ ปัจ.                                                                                                                                                                   |
| โชรติ           | ย่อมชำระ, ๗ลฯ. โชร ฐาตุในความ ชำระ ชัก ล้าง. อ ปัจ.                                                                                                                                                                               |
| <b>น อักษร</b>  |                                                                                                                                                                                                                                   |
| นกุติ           | ย่อมพินาศ, ๗ลฯ. นกุ ฐาตุในความ พินาศ ลื่นไป. อ ปัจ.                                                                                                                                                                               |
| นกุเกติ นกุยติ  | ย่อมพินาศ, ๗ลฯ. นกุ+ณ ฉนย ปัจ.                                                                                                                                                                                                    |
| หน้า ๑๔๓        |                                                                                                                                                                                                                                   |
| นกุขติ          | ย่อมไป, ๗ลฯ. นกุข ฐาตุในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                |
| นกุขมติ         | ย่อมไม่ควร. ไม่ชอบ, ไม่อดทน, ไม่อดกลั้น. น+ขม+อ ปัจ. ช้อน กุ.                                                                                                                                                                     |
| นกุเขติ นกุขยติ | ย่อมเกี่ยวเนื่อง, ๗ลฯ. นกุข ฐาตุในความ เกี่ยวเนื่อง เกี่ยวเนื่องกัน สัมพันธ์. เฉณ<br>ฉนย ปัจ.                                                                                                                                     |
| นขติ            | ย่อมไป, ๗ลฯ. นข ฐาตุในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                  |
| นจุติ           | ย่อมน้อมกายไปต่างๆ เต็น ร้า ฟ้อน. ย ปัจ. กัต. แปลง ตย เป็น จุ.                                                                                                                                                                    |
| นจุฉาเทติ       | ย่อมไม่ย่อ ย่อมไม่อํานวยประโยชน์. น+นจุ+ณ ปัจ. กัต. ภาตฺตํ เม นจุฉาเทติ<br>ภาตฺตํ อ. ภาต นจุฉาเทติ ย่อม ไม่อํานวยประโยชน์ เม แก่เรา. อีกนัยหนึ่ง เติม<br>ปิโย ชนํ แปล นจุฉาเทต ว่า ย่อมไม่อํานวย ปิโยชนํ ซึ่ง ประโยชน์ เม แก่เรา. |
| นญฺติ           | ย่อมเต็น, ๗ลฯ. นญฺ ฐาตุในความ เต็น ร้า ฟ้อนง อ ปัจ.                                                                                                                                                                               |
| นญฺยติ นญฺยติ   | ย่อมเต็น, ๗ลฯ. นญฺ+ณ ฉนย ปัจ.                                                                                                                                                                                                     |

|            |                                                                                                                           |
|------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| นทติ       | ย่อมเปล่งเสียงไม่ชัดเจน, ๗ล๗. นทฺ ชาติในความ เปล่งเสียงไม่ชัดเจน ร้อง บั่นลือ แผลดเสียง. อ ปัจ.                           |
| นทฺทติ     | ย่อมออกเสียง, ๗ล๗. นทฺทฺ ชาติในความ ออกเสียง เปล่ง เปล่งเสียง. อ ปัจ.                                                     |
| นทฺทติ     | ย่อมผลิตเพลลิน, ๗ล๗. นนทฺ ชาติในความ ผลิตเพลลิน ยินดี สัมฤทธิ์ สำเร็จ. อ ปัจ.                                             |
| หน้า ๑๔๔   |                                                                                                                           |
| นนฺจติ     | ย่อมผูก, ๗ล๗. นนฺจ ชาติในความ ผูก พัน มัด รัด. อ ปัจ.                                                                     |
| นปฺปวตฺตติ | ย่อมไม่เป็นไป, ๗ล๗. น+ป+วตฺ หรือ วตฺต ชาติ. อ ปัจ. ช้อน ป.                                                                |
| นมาติ      | ย่อมเปียดเปียน, ๗ล๗. ชาติในความเปียดเปียน. อ ปัจ. ช้อน ป.                                                                 |
| นมติ       | ย่อมน้อม, ๗ล๗. นมฺ ชาติในความ น้อม โน้ม นอบน้อม นมัสการ. อ ปัจ.                                                           |
| นมติ       | ย่อมร้องดัง, ๗ล๗. นมฺ ชาติในความ ร้องดัง ร้องเสียงสูง ส่งเสียงสูง. อ ปัจ.                                                 |
| นมยนฺติ    | ย่อมคัด. นมฺ ชาติในความ คัด. อ ปัจ. อนฺติ วัต. ย อาคม.                                                                    |
| นมสฺสติ    | ย่อมน้อมไหว้, ๗ล๗. นมสฺส ชาติในความ น้อมไหว้ นอบน้อม กราบไหว้ นมัสการ. อ ปัจ. โมคฺย ขาติ กัณฑ์ ๑๑ เป็น นมฺ ชาติ อสฺส ปัจ. |
| นเม        | ย่อมน้อม, ๗ล๗. นมฺ หรือ นมฺ ชาติ. อ ปัจ. เอ อตฺต โนบท วัต. ใช้ แทน มิ.                                                    |
| นเมนฺติ    | ย่อมรัด. นมฺ+เอ ปัจ. อนฺติ วัต.                                                                                           |
| นยติ       | ย่อมไป, ๗ล๗. นยฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป รักษา. อ ปัจ.                                                                   |
| นยติ เนติ  | ยื่อนำ, ๗ล๗. นิ นี ชาติในความ นำ นำไป แนะนำ.อ ปัจ.                                                                        |
| นยติ เนติ  | ยื่อนำ, ๗ล๗. นยฺ ชาติในความ ถึง บรรลุ ได้. อ ปัจ.                                                                         |
| นยฺหติ     | ย่อมผูก, ๗ล๗. นทฺ ชาติในความ ผูก พัน มัด รัด. ย ปัจ. กัต. แปร ย ไว้หน้า ห.                                                |
| หน้า ๑๔๕   |                                                                                                                           |
| นรติ       | ยื่อนำ, ๗ล๗. นรฺ ชาติในความ นำ นำไป. อ ปัจ.                                                                               |
| นลติ       | ย้อมมีกลิ่น, ๗ล๗. นลฺ ชาติในความ มีกลิ่น มีกลิ่น มีกลิ่นหอม หอม. อ ปัจ.                                                   |
| นวติ โนติ  | ย้อมชม, ๗ล๗. นฺ ชาติในความ ชม ชมเชย. อ ปัจ.                                                                               |
| นสติ       | ย้อมคด, ๗ล๗. นสฺ ชาติในความ คด โค้ง โกง งอ. อ ปัจ.                                                                        |
| นสฺสติ     | ย้อมไม่เห็น, ๗ล๗. นสฺ ชาติในความ ไม่เห็น หาย สูญ ไม่มี จิบหาย พินาศ. ย ปัจ. กัต. แปลง สฺย เป็น สฺส หรือปลง ย เปฺย ส.      |
| นลฺ        | ไม่เห็นแล้ว, ๗ล๗. นสฺ+ย ปัจ. กัต. อี อชฺ. ลป ย.                                                                           |

|                  |                                                                                                                                                  |
|------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| นุหายติ นหายติ   | ย่อมชำระ, ฯลฯ. นุหา นหา ชาติในความ ชำระ อาบ อาบน้ำ. ย บ้าง. กัต. คัมภีร์เก่ามี นุหา ชาติอย่างเดียว.                                              |
| นาถติ นารถิ      | ย่อมขอ, ฯลฯ. นทฺ ชาติในความ กล่าว บั่นลือ. เณ ฌย บ้าง.                                                                                           |
| นานานิรุชฌติ     | ย่อมดังต่างๆกัน. นานา+นิ+รุชฺ+ย บ้าง. กัต. รุช เป็น ชุณ.                                                                                         |
| นายติ            | ย่อมรู้, ฯลฯ. ญา เป็น นา แปลง นา บ้าง. เป็น ย กัจ. ๕๐๙. หรือแปลง ญา เป็น นาย ลบ นา บ้าง. ส่วนโมคฺย ตยาททิกัณท์ ๖๑ แปลง ญา พร้อมด้วย นา เป็น นาย. |
| นายเร            | พึงรู้. ฯลฯ. ญา+นา+อนฺติ วัต. แปลง อนฺติ เป็น เร.                                                                                                |
| นายติ            | ย่อมให้นำไป. นิ นี+เณ บ้าง. เหตุ. ตี วัต.                                                                                                        |
| หน้า ๑๔๖         |                                                                                                                                                  |
| นาสติ            | ย่อมออกเสียง. นาสุ ชาติในความออกเสียง. อ บ้าง.                                                                                                   |
| นาสาปยุย         | พึงให้ฉิบหาย, ฯลฯ. นสฺ+เณ บ้าง. เหตุ. ถ บัณจ. เอยฺย สัต.                                                                                         |
| นาเสถ            | จงให้ฉิบหาย, ฯลฯ. นสฺ+เณ บ้าง. เหตุ. ถ บัณจ.                                                                                                     |
| นิกกทุผลติ       | ย่อมคร่าออก, หลุดออก, หลุดลากออกไป, ดึงออก, ชักออก, ร้งออก, เหนี่ยวออก. นิ+กทุผล+อ บ้าง.                                                         |
| นิกกทุผลถ        | ย่อมนับ, ฯลฯ. นิ+กทุผล+อ บ้าง. ถ บัณจ.                                                                                                           |
| นิกุเกติ นิกุยติ | ย่อมนับ, ฯลฯ. นิกุ ชาติในความ คำนวณ. เณ ฌย บ้าง.                                                                                                 |
| นิกุชชตุ         | จงคำ คว่ำลง. นิ+กุชช+อ บ้าง. ตฺ บัณจ.                                                                                                            |
| นิกุขติ          | ย่อมจวบ, ฯลฯ. นิกุข ชาติในความ จวบ จุ่มพิต จวบ. อ บ้าง.                                                                                          |
| นิกุขมติ         | ย่อมออก, ออกไป, ก้าวออก, ก้าวออกไป, ไหลออก, ไหลออกไป. นิ+กมุ+อ บ้าง. แปลง ก เป็น ข ช้อน กุ โมคฺย ขาทิกัณท์ ๑๓๕.                                  |
| นิกุขาเมนฺติ     | ย่อมถ่าย. นิ+กมุ+เอ บ้าง. อนฺติ วัต. ทิมะตันชาติ.                                                                                                |
| นิกุขิปติ        | ย่อมเก็บ. นิ+ขิป+อ บ้าง. ช้อน กุ.                                                                                                                |
| นิคจฺจติ         | ย่อมได้, บรรลุ, ประสบ. นิ+คม+อ บ้าง. แปลง คม เป็น คจฺจ.                                                                                          |
| นิคจฺจติ         | ย่อมออกไป, ก้าวออก, เดินออก, ออกเดิน. นิ+คม+อ บ้าง. ช้อน คฺ เท่านั้น คำ แปลต่างจาก นิคจฺจติ นักศึกษาต้องสนใจเป็นพิเศษ.                           |
| นิคจฺจิสฺสุ      | เข้าไปแล้ว, บรรลุแล้ว. นิ+คม+อ บ้าง. อํ อชฺ. แปลง เป็น อีสุ.                                                                                     |
| หน้า ๑๔๗         |                                                                                                                                                  |
| นิคฺคณฺหา        | จงช่ม, ฯลฯ. นิ+คหฺ+ณฺหา บ้าง. หิ บัณจ. ลบ หุ ลบ อา ที่ หา และ ลบ หิ.                                                                             |

|                            |                                                                                                                                                  |
|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| นิคฺคณฺหาติ                | ย่อมน่อม, น่อมขู่, กตขี้, ลงโทษ. นิ+คหฺ+ณฺหา ปัจ. ลบ ห.                                                                                          |
| นิคฺคยฺหาติ                | ย่อมน้อมเอาโดยไม่เหลือ, น้อมเอาทั้งหมด, น้อมเอาโดยรวม. นิ+คหฺ+ย ปัจ. กัม. แปร ย ไฉ้หน้า ห.                                                       |
| นิคฺคฺหาติ                 | ย่อมน้อม, ชุกน้อม. นิ+คฺหฺ ชาติในความ ระวัง ป้องกัน ปิด บัง ปิดบัง ปกปิด. อ ปัจ. ทิมะตันชาติ.                                                    |
| นิจฺจฺรติ                  | ย่อมน้อมเปล่งออก.นิ+จฺร. อ ปัจ. ช้อน จ.                                                                                                          |
| นิจฺจฺกฺหาติ               | ย่อมน้อมขับ, ฯลฯ. นิ+จฺกฺ ชาติในความ ทัง โยนไป ขับไล่. อ ปัจ.                                                                                    |
| นิจฺเจยฺย                  | พึงตัดสิน. นิ+จฺ ชาติในความ ตัด ตัดสิน. อ ปัจ. เอยฺย สัต.                                                                                        |
| นิชฺฌาปยาม                 | จะช่วยให้คิด, ฯลฯ. นิ+ฌ จินฺตายํ ฌาปย ปัจ. ม วัต. ลบ เอ ทิมะ อ ที่ ย ช้อน ช.                                                                     |
| นิชฺฌาเปนฺติ               | ย่อมน้อมให้ช่วยกันคิด, ฯลฯ. นิ+ฌ จินฺตายํ ฌาเป ปัจ. อนฺติ วัต.                                                                                   |
| นิชฺฌายติ                  | ย่อมน้อมเพ่ง, ฯลฯ. นิ+ฌ จินฺตายํ อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.                                                                                        |
| นิณฺชติ                    | ย่อมน้อมออกเสียงไม่ขัด. ฯลฯ. นิชฺ ชาติในความ ออก เสียงไม่ขัด ร้อง. อ ปัจ.                                                                        |
| นิณฺชติ                    | ย่อมน้อมหมดจด, ฯลฯ. นิชฺ นิณฺชติ ชาติในความ หมดจด บริสุทธิ์. อ ปัจ.                                                                              |
| นิฏฺฐาเปสฺสามิ             | จักให้ตั้งลง, ตั้งอยู่, ฯลฯ. นิ+ฐา+ฌาเป ปัจ. สฺสามิ ภาวิส. ลบ อา ที่ ฐา ช้อน ฏ หรือตั้ง ฏปฺ ชาติ ฌ ปัจ. แปลง ฏ เป็น ฐ.                           |
| หน้า ๑๔๘                   |                                                                                                                                                  |
| นิฏฺฐายติ                  | ย่อมน้อมให้สำเร็จ, ให้สำเร็จได้. ให้ตั้งอยู่, ฯลฯ. นิ+ฐา+ณฺย ปัจ.                                                                                |
| นิฏฺฐุภติ                  | ย่อมน้อมบ้วน, ฯลฯ. นิ+ฐฺ ชาติในความ บ้วน ถ่ม. อ ปัจ. ช้อน ฏ.                                                                                     |
| นิตฺถรติ                   | ย่อมน้อมข้าม, ข้ามไป, ฯลฯ. นิ+ตฺร+อ ปัจ. แปลง ต เป็น ถ ช้อน ต.                                                                                   |
| นิตฺถริ                    | ถอนออกแล้ว. นิ+ถฺ คติยํ อ ปัจ. อี อฺช. แปลง อุ เป็น อร ช้อน ต.                                                                                   |
| นิตฺถมฺมติ นิตฺถมฺมติ      | ย่อมน้อมลำบาก, ฯลฯ. นิตฺถิ ชาติในความ ลำบาก เหน็ดเหนื่อย. อ ปัจ.                                                                                 |
| นิทติ เนทติ                | ย่อมน้อมติเตียน, ฯลฯ. นิทฺ ชาติในความ ติเตียน ยกโทษขึ้นพูด นินทา. อ ปัจ.                                                                         |
| นิทฺมปติ                   | ย่อมน้อมเก็บ, ฯลฯ. นิทฺปิ ชาติในความ เก็บเอา แกะ แคะ เด็ด ปลิด. อ ปัจ.                                                                           |
| นิทฺหติ                    | ย่อมน้อมตั้งไว้, ฯลฯ. นิ+ทหฺ ชาติในความ ตั้งไว้ ทรงไว้ วางไว้ ผั่งไว้. อ ปัจ. หรือตั้ง ทธฺ ชาติ อ ปัจ. แปลง ธ เป็น ห หรือ นิ+ธา แปลง ธา เป็น ทห. |
| นิทฺทหายติ                 | ย่อมน้อมประพาดิหลบ. นิทฺทหา ศัพท์ อาย ปัจ. ตี วัต.                                                                                               |
| นิทฺทเทสฺติ นิทฺทเทสฺปิยเต | ย่อมน้อมให้กระจายออก, ให้พิศดาร. นิ+ทิสฺ+ณฺ ปัจ. เหตุ กิริยาหลบ ฌาปย ปัจ. เหตุ อี อาคมนหน้า ย.                                                   |



นิทุธเม            พึงกำจัด. นิ+ธมฺ ชาติในความ ก่อ ก่อไฟ เป่า. อ ปัจ. เอยย สัต.  
 นิเรติ            ย่อมตั้งไว้, ผั่งไว้, ฯลฯ. นิ+ธา+อ ปัจ. เอา อา เป็น เอ.

หน้า ๑๔๙

|            |                                                                                                     |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| นิทุติ     | ย่อมติเตียน, ฯลฯ. นิติ นิทุติ ชาติในความ ตีเตียน ยกโทษขึ้นพูด นิินทา. อ บ้าง.                       |
| นิชชติ     | ย่อมนอน. นิ+ปท+ย บ้าง. กัด. แปลง ทุย เป็น ชุช.                                                      |
| นิปตติ     | ย่อมตกลง (ลดลงสู่พื้น), หล่นลง, ติดอยู่, ข้องอยู่, หมอบอยู่. นิ+ปา+อ บ้าง.                          |
| นิปาติ     | ย่อมเลี้ยง, รักษา, ค้ำครอง. นิ+ปา+อ บ้าง.                                                           |
| นิปฉชชิสติ | จักสำเร็จ. นิ+ปท+ย บ้าง. กัด. สุตติ ภาวิส. แปลง ทุย เป็น ชุช ป เป็น ผ ช้อน<br>ป อี อาคม.            |
| นิปผาเทติ  | ย่อมให้สำเร็จ. นิ+ปท+ณ บ้าง. เหตุกัด. แปลง ป เป็น ผ ช้อน ป.                                         |
| นิพพตติ    | ย่อมเกิด, บังเกิด, ฯลฯ. นิ+วตต ชาติในความ เป็นไป เป็นอยู่ ประพฤติ. อ บ้าง.<br>แปลง ว เป็น พ ช้อน พ. |
| นิพพาเปต   | จงให้ดับ, ให้เย็น. นิ+วา ชาติในความ ดับ เย็น. ฌาเป บ้าง. ถ ป้าง.                                    |
| นิพพาปเย   | พึงให้ดับ, ให้เย็น. นิ+วา+ณาย บ้าง. เอยฮย สัต.                                                      |

นิพฺพเปยฺย

|                     |                                                                                                                      |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| นิพเพชติ            | ย่อมแก่. นิ+เวช+อ ปัจ. แปลง ว เป็น พ ช้อน พ.                                                                         |
| นิพเพชติ นิพเพชยติ  | ย่อมแก่. นิ+เวช+ณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                                       |
| นิพพินุติ           | ย่อมหน่าย, เปื้อหน่าย (คลายจากความรักใคร่). จิตจาง (คลายรักใคร่). นิ+วิพ+ตุฏฺฐิย์ อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                |
| นิมมถติ             | ย่อมสั้, ถู, ครู่, ครุด, รุด, ชัก นิ+มถ วิโลลเน อ ปัจ. ช้อน ม.                                                       |
| นิมนุเตติ นิมนุตยติ | ย่อมเชื้อเชิญ, ฯลฯ. นิ+มนตุ+ณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                           |
| หน้า ๑๕๐            |                                                                                                                      |
| นิมฺนาทยิสฺสติ      | จักเสื่อมคลายลง, คลายออก, ลดความเพลิดเพลินลง, ลดพุงเพื้อ. นิ+มท วิตติ โยเค ฌย ปัจ. กัต. สฺสติ ภาวิส. อี อาคม ช้อน ม. |
| นิมฺมิเนยฺย         | พึงนับถือ. นิ+มา ปริมาณ นา ปัจ. เอยฺย สัต. เอา อา ที่ มา เป็น อี ช้อน ม.                                             |
| นิมฺมิลติ           | ย่อมหลับตา. นิ+มิล+อ ปัจ. ช้อน ม.                                                                                    |

|                       |                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| นิมมิเลติ นิมมิลยติ   | ย่อมหลับตา. นิ+มิล+ณเณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                                                                                                                          |
| นิมฺมุชฺชติ           | ย่อมจมลง, ดำลง ดำน้ำ. นิ+ยมุ วิจารณ์เณ อ ปัจ. แปลง มุ เป็น จุณ กัจฯ ๕๒๒ รูปฯ ๔๖๐.                                                                                                                            |
| นียจุฉียติ นียฉียติ   | ย่อมระงับ, กำหนด, ตัดสิน. นิ+ยมุ+อ, เอ ปัจ.                                                                                                                                                                  |
| นียาติ นียยาติ        | ย่อมออกไป. นิ+ยา คติยํ อ ปัจ.                                                                                                                                                                                |
| นียฺยาเทติ นียฺยาทยติ | ย่อมมอบให้. นิ+ยตุ อุปกาเร เณ ฌย ปัจ. แปลง ต เป็น ท ช้อน ย เป็น นียฺยาเทติ นียฺยาทยติ โดยไม่ แปลงบ้าง.                                                                                                       |
| นโยเชติ               | ย่อมประกอบ, ประกอบเข้า. นิ+ยฺช โยเค เอ ปัจ. ใน หมวด รุช ชาติ ไม่ลง นิคคหิตอาคม.                                                                                                                              |
| นिरฺชฺชติ             | ย่อมคลายกำหนด, คลายความใคร่ในกามคุณ, ลด ความใคร่ในกามคุณ, คลายความยินดี, คลายความยินดีในกามคุณ. นิ+รณฺชฺ ราชเค ย ปัจ. กัต. แปลง ณฺช กับ ย เป็น ชฺช. รูปฯ ๕๖๓ แปลง ณฺช เป็น ช แล้วแปลง ช กับ ย ปัจ. เป็น ชฺช. |
| หน้า ๑๕๑              |                                                                                                                                                                                                              |
| นिरฺสฺสติ             | ย่อมไม่สละ, ไม่ละ, ไม่ทิ้ง, ไม่ขัดส่าย. นิ+อสุ เขเป ย ปัจ. กัต. ลบ อุ หรือ สฺ+ย เป็น สฺย แปลง สฺย เป็น สฺส ตี วัต. รุ อาคม.                                                                                  |
| นिरฺชฺชณฺณติ          | ย่อมปิดกั้น, ปิดล้อม, ขัดขวาง, ตับ. นิ+รฺชฺช รุจิ อวารเณ ย ปัจ. กัต. แปลง ชฺช เป็น ชฺณ.                                                                                                                      |
| นिरฺชฺชณฺณเต          | ย่อมปิดกั้น, ฯลฯ. นิ+รฺชฺช+ย ปัจ. กัม. เต วัต.                                                                                                                                                               |
| นิลินาติ              | ย่อมกอดรัด, สวมกอด. นิ+ลิ ลีเลสเน นา ปัจ.                                                                                                                                                                    |
| นิลฺลาเพติ นิลฺลาพยติ | ย่อมแลบ, แลบออก. นิ+ลฬฺ อุปเสวายํ เณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                                                                                                            |
| นิสฺсийิ              | เร้นแล้ว (หลีกเลี่ยงหรือหลบจากผู้คนเพื่อความวิเวก). นิ+ลี ลีเลสเน นา ปัจ. อี อัช. แปลง นา เป็น ย.                                                                                                            |
| นิวติ                 | ย่อมอ้วน, ฯลฯ. ติวฺ ชาติในความ อ้วน ใหญ่. เจริณ. อ ปัจ.                                                                                                                                                      |
| นิวตฺตถ               | จงกลับ, ฯลฯ. นิ+วตฺตฺ อ ปัจ. ถ ปัจ.                                                                                                                                                                          |
| นิวสนฺนติ             | ย่อมอยู่ครอง, ฯลฯ. นิ+วสฺ นีวาเส อ ปัจ.                                                                                                                                                                      |
| นิวารย                | จงห้าม, ฯลฯ. นิ+วรุ ชาติในความ ห้าม กัน กั้น ปิด. ฌย ปัจ. กัต. หิ ปัจ. ทิมะตันธาตุ ลบ หิ.                                                                                                                    |
| นิวารเย               | พึงห้าม, ฯลฯ. นิ+วรุ+ณเณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                                                                                                                        |

|                    |                                                                                                                             |
|--------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| นิวาเสสิ           | นุ่งแล้ว, ฯลฯ. ครองแล้ว. นิ+วสฺ ชาติในความ นุ่ง ห่ม นุ่งห่ม ครอง (ใช้กับ นักบวช เช่น ครองจีวร ครองผ้า). เณ ปัจ. กัต. อี อัช |
| นิเวจติ            | ย้อมผ่อนคลาย, ลดความตึง, ลดความตึงเครียดง นิ+วิ+เวจฺ+อ ปัจ.                                                                 |
| หน้า ๑๕๒           |                                                                                                                             |
| นิวิสติ            | ย้อมนุ่งหมาย. นิ+วิสฺ ชาติในความเข้าไป. อ ปัจ.                                                                              |
| นิเวทาเปสิ         | ให้บอกแล้ว, ให้รู้แล้ว, ให้เข้าใจแล้ว. นิ+วิทฺ+ณาเป ปัจ.                                                                    |
| นิเวเสติ           | ย้อมให้อยู่อาศัย. นิ+วิสฺ+เณ ปัจ.                                                                                           |
| นิเวเสสิ           | ให้อยู่อาศัยแล้ว. นิ+วิสฺ+เณ ปัจ. อี อัช.                                                                                   |
| นิสติ              | ย้อมขังอยู่, ฯลฯ. นิสฺ ชาติในความ ขังอยู่ ติดอยู่ เป็นทาสของตัณหา จวบ จุมพิต. อ ปัจ.                                        |
| นิสติ เนสติ        | ย้อมตั้งมั่น, ฯลฯ. นิสฺ ชาติในความ ตั้งมั่น แน่วแน่ (สำหรับเรื่องจิต). อ ปัจ. กิริยาหลัง เอา อิ เป็น เอ.                    |
| นิสกุติ นิสกุติ    | ย้อมออกไป, ลอดไป. นิ+สกุ ติตยํ อ ปัจ.                                                                                       |
| นิสกุเกติ นิสกุยติ | ย้อมกล่าว, พูด กล่าวออกไป พูดออกไป. นิ+สกุ ภาสายํ. เณ ฌย ปัจ. กัต.                                                          |
| นิสขุชติ           | ย้อมสละ, สละได้, สละเสียได้. นิ+สขฺ สงฺเค. ย ปัจ. กัต. แปลง ชย เป็น ชุ.                                                     |
| นิสาเมติ นิสาทยติ  | ย้อมยินดี, ฯลฯ. นิ+สทฺ อสฺสาทเน. เณ ฌย ปัจ. กัต. ดู สาเทติ ด้วย.                                                            |
| นิสาเมติ นิสามยติ  | ย้อมใคร่ครวญ, แลดู, ฟัง. นิ+สมฺ วิตกฺเก. เณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                    |
| นิสาเมถ นิสามยถ    | จงใคร่ครวญ, แลดู, ฟัง. นิ+สมฺ+เณ ฌย ปัจ. ถ ปัจ.                                                                             |
| นิสีทติ            | ย้อมนั่ง. นิ+สทฺ วิสธณคตฺยารสเนสฺ. อ ปัจ. แปลง สท เป็น สีท กัจฯ ๖๐๗ รูปฯ ๔๖๘. หรือตั้ง สีท ชาติ ในอรรถเดียวกันกับ สท ชาติ.  |
| นิเสธติ สีเสธติ    | ย้อมปฏิเสธ, ห้าม. นิ+สิธฺ คติยํ อ, เอ ปัจ.                                                                                  |
| หน้า ๑๕๓           |                                                                                                                             |
| นิสฺสรติ           | ย้อมสลัดออก, ผลออก. นิ+สฺร ชาติในความกำจัด อ ปัจ.                                                                           |
| นิสฺสียติ          | ย้อมละเอียดย, ฯลฯ. นิ+สา ชาติในความ ละเอียดย เล็ก น้อย ทำให้เบาบาง. ย ปัจ. กัต. เอา อา เป็น อิ ช้อน ส.                      |
| นิสฺสียติ          | ย้อมอาศัยอยู่, ฯลฯ. นิ+สิ เสวายํ ย ปัจ. กัม. อี อาคม.                                                                       |
| นียติ              | ย้อมนำไป. นิ+ย ปัจ. กัม.                                                                                                    |
| นียหริ             | ย้อมนำออก. นิ+หฺรฺ นยเน อ ปัจ.                                                                                              |

นุติ โนติ

ย่อมชม, ฯลฯ. นุ ชาติในความ ชม ชมเชย. ยกย่อง สรรเสริญ. อ ปัจ. กิริยา  
หลัง พฤติ อุ เป็น โอ.

นุฏฐหติ นุฏฐหติ นุฏฐภาติ

ย่อมบัว่น, ฯลฯ. นิ+จุฏ ชาติในความ บัว่น ถ่ม. (เขพะ). อ ปัจ. แปลง นิ เป็น  
นุ สองกิริยาแรก แปลง ภา เป็น ห กิริยาแรก แปลง อุ เป็น อ.

นุหติ

ย่อมบด, ฯลฯ. นุห ชาติในความ บด กำจัด บรรเทา. อ ปัจ.

เนติ

ย่อมนำ, นำไป. นิ นี ชาติในความ นำ นำไป. อ ปัจ.

เนติ

ย่อมไป, ฯลฯ. นิ นี ชาติในความ ไป ถึง บรรลุ ได้. อ ปัจ.

เนหติ

ย่อมติเตียน, ฯลฯ. เนห ชาติในความ ติเตียน ยกโทษ ขึ้นพูด นินทา. อ ปัจ.

เนม

จงจับ, เกาะกุม, เกาะกุมตัว, ฯลฯ. นิ นี นเย อ ปัจ. ม บัณจ.

เนสติ เนสฺสนติ

ย่อมไป, ฯลฯ. เนส ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. ติ, อนฺติ วัต. กิริยา  
หลังซ้อน ส.

เนสติ

ย่อมรด, ฯลฯ. นิสฺ ชาติในความ รด ราด โปรย. อ ปัจ.

หน้า ๑๕๔

## ป อักษร

ปกรียติ ปกรียเต

ย่อมทำยิ่ง, ปรง, แต่ง, แต่งขึ้น, ปรงขึ้น ร้อยกรอง ตรวจชำระให้ถูกต้อง, สะสาง  
, สังคายนา. ป+กร+ย ปัจ. กัม. ติ เต วัต. อี อาคม.

ปกริตติ

ย่อมทำยิ่ง, ฯลฯ. สังคายนา. ป+กร+ไอ ปัจ.

ปกาสติ ปกาเสติ

ย่อมส่องสว่าง, ปรงกฏ, ประกาศ, แจ่มแจ้ง, ให้รู้ชัด. ป+กา+ส+อ, เอ ปัจ.

ปกริตติ

ย่อมเคลื่อนกล่น, ฯลฯ. ป+กิร ชาติในความ เคลื่อน เคลื่อนกล่น โรอย โปรย  
เรี่ยราย แผ่ แผ่ออก ขยาย กระจาย. อ ปัจ.

ปกลิตติ

ย่อมเปียก, ฯลฯ. ป+กลิต ชาติในความ เปียก ชุ่ม. อ ปัจ.

ปกลิตเตติ ปกลิตยติ

ย่อมให้เปียก, ฯลฯ. เณ ฌย ปัจ. เหตุ.

ปกัณนาติ ปกัณนาติ

ย่อมซื้อ. ป+กิ ชาติในความ แลกเปลี่ยนด้วยทรัพย์ ซื้อ ขาย. นา ปัจ. กิริยาต้น  
แปลง นา เป็น ณา.

ปกุปฺปติ

ย่อมโกรธพลุ่งพล่าน, เตือดดาล, โกรธมาก. ป+กุ+ป+ย ปัจ. กัต. แปลง ปฺย เป็น  
ปฺป.

ปกุติ

ย่อมไปต่ำ, ฯลฯ. ปกุ ชาติในความ ไปต่ำ เลว ทราม. อ ปัจ.

ปกุมติ

ย่อมก้าวไปข้างหน้า, หลีกไป, ตะเกียกตะกาย. ป+กม+อ ปัจ.

ปกุมิ ปกุมา

หลีกไปแล้ว, ไปเสียจากที่เดิมแล้ว. ป+กม+อ ปัจ. อี อัช.

|                |                                                                                                                    |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปุกโกสิ        | เรียกแล้ว, ฯลฯ. ป+กฺสุ ชาติในความ เรียก ร้องเรียก. อ ปัจ. อี อัช.                                                  |
| หน้า ๑๕๕       |                                                                                                                    |
| ปุกฺขนฺติ      | ย่อมหลีกเลี่ยง, บินไป. ป+กมฺ+อ ปัจ. อนฺติ วัต. แปลง ก เป็น ข ลบที่สุดธาตุ<br>ซ้อน ก.                               |
| ปุกฺขนฺทติ     | ย่อมวิ่งไป, เล่นไป, ไหลไป, ฯลฯ. ป+ขทิ ปกฺขนฺทนาทิสฺ อ ปัจ. หรือ ขนฺท คติย.                                         |
| ปุกฺขนฺทิ      | วิ่งไปแล้ว, ฯลฯ. ป+ขทิ+อ ปัจ. อี อัช.                                                                              |
| ปุกฺขลิ        | ไหวแล้ว, ฯลฯ. ป+ขลฺ ชาติในความ ไหว พลาด. ผิด. อ ปัจ. อี อัช.                                                       |
| ปุกฺขายติ      | ย่อมก่อกิน, ฯลฯ. ป+เข ชาติในความ ก่อกิน เคี้ยวกิน เป็นอยู่ ปรากฏ. อ ปัจ.<br>แปลง เอ เป็นอาย ซ้อน ก.                |
| ปุกฺชิปติ      | ย่อมสอดเข้า, ใส่เข้า, ใส่ลง, บรรจุ, บรรจุเข้า, บรรจุ, วางไว้. ป+ชิปฺ นทฺทเน อ<br>ปัจจัย. ซ้อน ก.                   |
| ปุกฺชิปีสุ     | สอดเข้าแล้ว, ฯลฯ. ป+ชิปฺ+อ ปัจ. อํ อัช. แปลงเป็น อีสุ.                                                             |
| ปุกฺคณฺหาติ    | ย่อมประคอง, ประคับประคอง, อุดหนุน, ยกย่อง, สรรเสริญ. ป+คหฺ คหณฺ อ<br>ปัจจัย. ซ้อน ค.                               |
| ปคฺคยฺหติ      | ย่อมประคอง, ฯลฯ. ป+คหฺ+ย ปัจ. กัม. แปร ย ไว้หน้า.                                                                  |
| ปคฺคหติ        | ย่อมจับ, ถือ, ยึด, กุม, ประคอง, ประคับประคอง, อุดหนุน, ยกย่อง, สรรเสริญ.<br>ป+คหฺ คหณฺ อ ปัจ. ซ้อน ค.              |
| ปมฺริ ปคฺมฺริ  | ไหลออกแล้ว, ฯลฯ. ป+มรฺ ชาติในความ ไหล หลั่ง พรหม ประพรม รด ราด. อ<br>ปัจจัย. กิริยาหลัง ซ้อน ค.                    |
| ปงฺคติ ปงฺเคติ | ย่อมไป, ฯลฯ. ปงฺคฺ ชาติในความ ตก หล่น ทำให้เกิด ความเสื่อม ทำให้เกิด<br>ความเสียหาย ทำให้ฉิบหาย ทำให้พินาศ. อ ปัจ. |
| หน้า ๑๕๖       |                                                                                                                    |
| ปฺเสติ ปฺสยติ  | ย่อมทำให้เกิดความเสื่อม, ฯลฯ. ปสิ นาสเน เณ ฌย ปัจ.                                                                 |
| ปจติ           | ย่อมหุง, ฯลฯ. ปจฺ ชาติในความ หุง ต้ม สุก ไหม้ ย่าง ปิ้ง ทอด. อ ปัจ.                                                |
| ปจฺยติ ปจฺยติ  | ย่อมหุง, ฯลฯ. ปจฺ+ย ปัจ. กัม. ตี เต วัต. อี อาคม.                                                                  |
| ปจฺจติ         | ย่อมสุก. ปจฺ สมฺปาเก ย ปัจ. กัต. แปลง จย เป็น จจ เป็น อกัมมธาตุ.                                                   |
| ปจฺจติ ปจฺจเต  | ย่อมหุง, ฯลฯ. ปจฺ+ย ปัจ. กัม. ตี เต วัต. แปลง จย เป็น จจ.                                                          |

|                    |                                                                                                                                                               |
|--------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปจฺจติ             | ย่อมสำเร็จ, ให้ผล, อำนวยผล. ปจฺ ชาติในความ ทำให้สุดลง. ย ปัจ. กัต. แปลง จฺย เป็น จจ.                                                                          |
| ปจฺจเร             | หุงอยู่, ฯลฯ. ปจฺ+ย ปัจ. กัม. อนฺติ หรือ อนฺเต วัต. แปลง เป็น เร.                                                                                             |
| ปจฺจเวกฺขติ        | ย่อมพินิจ, พิจารณา, ตรวจตรา, ตริตตรอง, สอบสวน. พินิจละเอียดย, ฯลฯ. พินิจ ด้วยดี, ฯลฯ. ปติ+วิ+อิกฺข+อ ปัจ. แปลง ปติ เป็น ปจฺจ อี ที่ วิ เป็น เอ ลบ อี ต้นธาตุ. |
| ปจฺจสฺสณฺนาติ      | ย่อมฟังตอบ, ตอบรับ, รับคำ, รับรอง, เห็นด้วย. ปติ+สฺ+ณฺนา ปัจ. ช้อน สฺ.                                                                                        |
| ปจฺจสฺสโร          | ฟังตอบแล้ว, ฯลฯ. ปติ+สฺ+ณฺ ปัจ. อี อັช.                                                                                                                       |
| ปจฺจสฺสโร          | ได้ฟังตอบแล้ว, ฯลฯ. ปติ+สฺ+ณฺ ปัจ. อี อັช. อ อาคม. ต้นธาตุ.                                                                                                   |
| ปจฺจาคมิ           | กลับมาแล้ว. ปติ+คฺม+อ ปัจ. อี อັช.                                                                                                                            |
| ปจฺจาทิยติ         | ย่อมค้ำ. ปติ+ทา ทาเน ย ปัจ. กัต. แปลง อา เป็น อี. ไตร. ๗/๔๘๘.                                                                                                 |
| ปจฺจาทิสติ         | ย่อมค้ำค้ำ, ไม่เห็นด้วย, ปฏิเสธ, ห้าม. ปติ+ทิสฺ เปกฺเขณฺณ อ ปัจ.                                                                                              |
| หน้า ๑๕๗           |                                                                                                                                                               |
| ปจฺจาสีลฺลิตฺติ    | ย่อมหวังเฉพาะ, ฯลฯ. ปติ+อา+สิลฺล อิจฺฉายํ อ ปัจ. นิคฺคหิตอาคม หรือตั้ง สีลฺล ชาติ.                                                                            |
| ปจฺจาทฺรติ         | ย่อมกลับมา. ปติ+อา+หฺรฺ นยเน อ ปัจ.                                                                                                                           |
| ปจฺจจฺญาชาลฺลิตฺติ | ถอนขึ้นแล้ว. ปติ+อฺ+ชา+อ ปัจ.                                                                                                                                 |
| ปจฺจเจติ           | ย่อมถึงเฉพาะ, ต้อง, กลับต้อง, เชื้อ. ปติ+อฺ+อ ปัจ.                                                                                                            |
| ปจฺจเจติ ปจฺจยติ   | ย่อมสำรวจ, ระวัง, เครื่อง, เครื่องครัด. ปจฺจฺ สยฺมเน เณ ฌย ปัจ.                                                                                               |
| ปจฺจเจสฺสติ        | จักเลือกสรร. ป+จิ จเย นา ปัจ. สฺสติ ภวิส. วิกฺการ อี เป็น เอ ลบ นา รฺรูปฯ ๕๐๐.                                                                                |
| ปจฺจ               | หุงแล้ว, ฯลฯ. ปจฺ+อ ปัจ. โอ หิยฺต. หรือ อັช. ก็ได้.                                                                                                           |
| ปจฺจโรหิ           | ลงแล้ว, กลับลงแล้ว. ปติ+รฺหฺ ปาตาภฺเว อ ปัจ. อี อັช.โอ อาคม พฤทธิ อฺ เป็น โอ.                                                                                 |
| ปจฺจชิชฺชติ        | ขาดสูญแล้ว. ป+ชิทฺ+ย ปัจ.กัต. อี อັช. แปลง ทฺย เป็น ชฺช.                                                                                                      |
| ปชฺห ปชฺหา         | จงละเสีย, ฯลฯ. ป+หา ชาติในความ ละ สละ วาง ปล่อย อ ปัจ. หิ ปณฺจ. เทวภาวะ หา รัสสะ แปลง ห เป็น ช ภิรียาแรก ลบ อา ที่ตัวธาตุ กัจฯ ๔๖๐.                           |
| ปชานาติ            | ย่อมรู้ทั่ว, รอบรู้, ฯลฯ. ป+ณฺา+นา ปัจ. แปลง ณา เป็น ชา.                                                                                                      |

|                     |                                                                                                                                                                                         |
|---------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปชฺชติ              | ย่อมไป, ฯลฯ. ปทฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. ย บ้าง. กัต. แปลง ทฺย เป็น ชฺช.                                                                                                              |
| ปชฺชลีสฺ            | รุ่งเรืองยิ่งแล้ว, สว่างไสวแล้ว, ฯลฯ. ป+ชลฺ ทิตฺติยฺ. อ บ้าง. อํ อชฺ.                                                                                                                   |
| ปชฺฌายติ            | ย่อมเพ่ง, นิ่ง, ฯลฯ. ป+ฌเณ จินฺตายฺ. อ บ้าง. แปลง เณ เป็น อาย.                                                                                                                          |
| หน้า ๑๕๘            |                                                                                                                                                                                         |
| ปณฺจติ              | ย่อมถึงก่อน, ฯลฯ. ป+อณฺจ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ บ้าง.                                                                                                                              |
| ปณฺเจติ ปณฺจยติ     | ย่อมแผ่ไป, ฯลฯ. ปจฺ ชาติในความ แผ่ไป ขยาย เจริญ กว้าง กว้างขวาง พิศดาร แพร่หลาย. เณ ฌย บ้าง.                                                                                            |
| ปณฺญาเปติ ปณฺญาปยติ | ย่อมตั้ง, แต่ตั้ง. ป+ณปฺ ชาติในความ ให้อยินดี ให้แช่มชื่น. เณ ฌย บ้าง.                                                                                                                  |
| ปณฺถยติ ปณฺถายติ    | ย่อมปรากฏ. ป+ณฺท อวโธเน. นา บ้าง. แปลงเป็น ย ช้อน ญ กิริยาแรก รัสสะ.                                                                                                                    |
| ปณฺธายิ             | รู้แล้ว, ปรากฏแล้ว. ป+ณฺท+นา บ้าง. อี อชฺ.                                                                                                                                              |
| ปณฺธายิหิติ         | จากรู้ทั่ว, จักรู้, จักปรากฏ. ป+ณฺท+นา บ้าง. สฺสติ ภาวิส. แปลง นา เป็น ย อี อาคม แปลง สฺส เป็น หิ รุปฯ ๕๐๐. โมคฺย ตยาทิกัณฺท์ ๖๕ เป็น ป+ณฺท+ย บ้าง. กัม. สฺสติ ภาวิส. แปลง สฺส เป็น หิ. |
| ปณฺหติ              | ย่อมถาม, ฯลฯ. ปณฺห ชาติในความ ถาม ปรรณนา มุ่งหวัง ต้องการ อยากรู้. อ บ้าง.                                                                                                              |
| ปณฺนติ              | ย่อมไป, ฯลฯ. ปณฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ บ้าง.                                                                                                                                      |
| ปณฺนปฏายติ          | ย่อมประพจน์ว่าปณฺนปณฺน. ปณฺ ปณฺ ศัพท์ อาย บ้าง.                                                                                                                                         |
| ปณฺนโรติ            | ย่อมตอบแทน. ปณฺ+กร+โอ บ้าง.                                                                                                                                                             |
| ปณฺนสฺสติ           | ย่อมกลับไป, ชักมา, ชูดมา, ชักเข้ามา, ชักเข้าหา. ปณฺ+กสฺส คติยฺ. อ บ้าง.                                                                                                                 |
| ปณฺนสฺสิ            | กลับไปแล้ว, ชักมาแล้ว, ฯลฯ. ปณฺ+กสฺส อ บ้าง. อี อชฺ.                                                                                                                                    |
| ปณฺนุกม             | จงก้าวกลับ, ถอยกลับ, กลับไป, หลีกไป, ปณฺ+กม+อ บ้าง. หิ ปณฺจ.                                                                                                                            |
| หน้า ๑๕๙            |                                                                                                                                                                                         |
| ปณฺนุชฺชติ          | ย่อมงอกกลับ. ครอบ. ปณฺ+นุชฺช ชาติในความ คว่ำ คว่ำลง. อ บ้าง.                                                                                                                            |
| ปณฺนุกฺกติ          | ย่อมงอกกลับ. ปณฺ+นุกฺก โกฏฺลเ. อ บ้าง.                                                                                                                                                  |
| ปณฺนุกโกสติ         | ย่อมคัดค้าน, ห้าม, ต่าตอบ. ปณฺ+นุก ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว ต่า บริภาษ. อ บ้าง.                                                                                                   |
| ปณฺนุจฺปติ          | ย่อมห้าม. ปณฺ+จฺป ฌทฺทเน. อ บ้าง.                                                                                                                                                       |

|                    |                                                                                                                         |
|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปฏิกจฺจติ          | ย่อมกลับไป, ต้อนรับ. ปฏี+คม+อ ปัจ.                                                                                      |
| ปฏิกุคฺคณฺหย       | พึงรับ, รับเอา, ควรได้รับ. เอยฺย สัต.                                                                                   |
| ปฏิกุคฺค           | จงรับ, รับเอา, ฯลฯ. ปฏี+คห+อ ปัจ. หิ ปัจจ.                                                                              |
| ปฏิมาทติ           | ย่อมกำจัด, บำบัด, บรรเทา. ปฏี+หนฺ หิสายํ. เอ ปัจ. แปลง หนฺ เป็น มาต.                                                    |
| ปฏิมาสติ ปฏิมอสติ  | ย่อมกึกก้อง, ฯลฯ. ปฏี+มฺสฺ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว ประกาศ. อ ปัจ.<br>กิริยาหลัง พฤทธิ อุ เป็น โอ.                     |
| ปฏิจรติ            | ย่อมประพติดตอบ, ฯลฯ. ปกปิด, ให้การ. ปฏี+จฺร+อ ปัจ. อณฺเณน อณฺเณ ปฏี<br>จฺรติ. ย่อมให้การกลับไปกลับมา.                   |
| ปฏิจฺโจเทถ         | จงทักท้วงตอบ, ฯลฯ. ปฏี+จฺหฺ สจฺโจทฺเท. เณ ปัจ. ติ ปัจจ.                                                                 |
| ปฏิจฺจุ            | จงแลดู, ฯลฯ. ปฏี+อิสุ ชาติในความ ปรรณนา อยากได้ ชอบใจ รักใคร่. อ ปัจ.<br>หิ ปัจจ. แปลงที่สุดชาติ เป็น จฺจ.              |
| ปฏิจฺจุทาเทติ      | ย่อมปกปิด, ฯลฯ. ปฏี+จฺหฺ ชาติในความ บัง ปิด ปิดบัง มุง กั้น. เณ ปัจ. ช้อน.<br>จุ.                                       |
| หน้า ๑๖๐           |                                                                                                                         |
| ปฏิจฺเจยฺยาสี      | พึงรับเอา, ฯลฯ. ปฏี+อิสุ+อ ปัจ. เอยฺยาสี สัต.                                                                           |
| ปฏิจฺจคฺคติ        | ย่อมประคับประคอง, ประคับประคอง, ปฏิบัติ, ซ่อมแซม ปฏิสังขรณฺ. ปฏี+ชคฺค<br>ชาติในความตื่น. อ ปัจ.                         |
| ปฏิจฺจคฺคณฺหยฺยาสี | พึงรับเอา, ฯลฯ. ปฏี+คห+ณฺหา ปัจ. เอยฺยาสี สัต. เทวภาวํ ค แปลงเป็น ช<br>ช้อน ค.                                          |
| ปฏิจฺชาโครติ       | ย่อมตื่น. ปฏี+ชาครฺ นิทฺทกฺขเย. โอ ปัจ.                                                                                 |
| ปฏิจฺชานนฺติ       | ย่อมปฏินาถ (ให้คำมั่นสัญญา) ปฏี+ณ+นา ปัจ. อนฺติ วัต. แปลง ณ เป็น ชา.                                                    |
| ปฏิติฏฺเณติ        | ย่อมชนะตอบ, กลับชนะ. ปฏี+ช+นา ปัจ.                                                                                      |
| ปฏิติฏฺฐติ         | ย่อมดำรงอยู่, ฯลฯ. ปฏี+จา+ อ ปัจ. แปลง จา เป็น ติฏฺฐ.                                                                   |
| ปฏิตฺถียติ         | ย่อมออกเสียงชัด, ฯลฯ. ปฏี+ถ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง เปียดยื่น ฆ่า<br>ประหาร รวมกัน ติดต่อกัน. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อีย. |
| ปฏิตฺทาเปสิ        | ให้ให้คืนแล้ว. ปฏี+ทา+ณ+เป ปัจ. เหตุ อี อชฺ.                                                                            |
| ปฏิติสฺสติ         | ย่อมปรากฏชัด, ฯลฯ. ปฏี+ทิสฺ เปกฺขณฺ. อ ปัจ. แปลง ทิสฺ เป็น ทิสฺส รูปฯ<br>๔๖๗.                                           |



ปฏิเทเสติ ย่อมแสดงคืบ (ปลงอาบัติ). ปฏิ+ทิส อจุจารณ. เณ ปัจ.

ปฏิเทเสติ ย่อมแสดงคืบ, ฯลฯ. ปฏิ+ทิส+เณ ปัจ. มิ วัต.

ปฏินิวตติ กลับคืบแล้ว. ปฏิ+นิ+วตตุ+ อ ปัจ. อี อช.

ปฏินิเวเทติ ย่อมให้รู้เฉพาะ, ให้รู้ตอบ, ให้กลับรู้, ฯลฯ. ปฏิ+นิ+วัท+เณ ปัจ. เหตุ.

หน้า ๑๖๑

ปฏิปกฺโขติ ย่อมตกไปเฉพาะ, ฯลฯ. ปฏิ+ปตฺ ชาติในความ ตก หล่น ล้ม ไป ถึง เป็นไป. ข ปัจ. แปลง ตฺ เป็น กฺ.

ปฏิปชฺชติ ย่อมไต่ไป, ไต่ไปได้, ดำเนิน, ดำเนินไป, ประพฤติ, ปฏิบัติ. บำเพ็ญ, บำรุง, ปกครอง, ประณิบัติ. ประณิบัติรับใช้. ปฏิ+ปทฺ+ย ปัจ. กัต. แปลง ทฺ เป็น ชฺ.

ปฏิปชฺชเต ย่อมไต่ไป, ฯลฯ. ปฏิ+ปทฺ+ย ปัจ. กัม.

ปฏิปชฺชาหิ จงไต่ไป, ฯลฯ. ปฏิ+ปทฺ+ย ปัจ. กัม.

ปฏิปสฺสมมติ ย่อมระงับเสียง, สงบระงับ. ปฏิ+ปทฺ+เณ สมฺ ชาติในความ สงบ ระงับ ดับ. ย ปัจ. แปลง ย เป็น ม หรือแปลง มฺย เป็น มฺม.

ปฏิปาทยยาสิ พึงตกแต่ง, ฯลฯ. ปฏิ+ปทฺ+เณ ปัจ. กัต. เอยฺยาสิ สัต.

ปฏิปาเทสิ มอบให้แล้ว, ฯลฯ. ปฏิ+ปทฺ+เณ ปัจ. กัต. อี อช.

ปฏิปฺจุจิ ทามตอบแล้ว, ชักถามแล้ว, สอบถามแล้ว. ปฏิ+ปฺจุ+อ ปัจ. อี อช.

ปฏิปฺยติ ย่อมไต่เพียง, ฯลฯ. ปฏิ+ปยฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.

ปฏิปฺปสฺสมกฺติ ย่อมกล่าวเฉพาะ, สงบ. ปฏิ+ป+สมกฺ ชาติในความ กล่าว พุด. อ ปัจ. ช้อน ปฺ และ สฺ.

ปฏิปฺพรติ ย่อมแผ่ไปเฉพาะ, ฯลฯ. โต้ตอบ. ปฏิ+พฺร ชาติในความ แผ่ไป. สร้านไป. อ ปัจ.

ปฏิพาเรติ ปฏิพารยติ ย่อมผูกพัน, รัก รักใคร่, ฯลฯ. ปฏิ+พฺร ชาติในความ ผูก พ้น ติด มัด เนือง เนืองกัน. เณ ฌย ปัจ.

หน้า ๑๖๒

ปฏิพฺหติ ปฏิพาหติ ย่อมนำไปเฉพาะ, ฯลฯ. หวง, ห้ามน, คำน, ปฏิ+วหฺ ชาติในความ ให้ถึง นำไป. อ ปัจ.

ปฏิพฺนฺรติ ย่อมผูกพัน, รัก, รักใคร่, ฯลฯ. ปฏิ+พฺนฺร ชาติในความ ผูก พ้น ติด มัด จับ จำ เนือง เนืองกัน. อ ปัจ.

|                        |                                                                                                                                         |
|------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปฏิกิริยา              | ย่อมเป็นเฉพาะ, ฯลฯ. รับรอง. ปฏิ+ฏ ชาติในความ มี เป็น เกิด. อ ปัจ. แปลง<br>อุ เป็น โอ โอ เป็น อว.                                        |
| ปฏิกิริยา              | ย่อมกล่าวว่องไว (ในการโต้ตอบ หรือแก้ปัญห). ปฏิ+ภา ชาติในความ กล่าว<br>แสดง ชี้แจง เทศนา ประกาศ. อ ปัจ.                                  |
| ปฏิกิริยา              | จงแจ่มแจ้ง, แจ่มกระจ่าง, แจ่มชัด, ชัดแจ้ง, กระจ่างชัด. ปฏิ+ภา ทิตฺติยํ. อ ปัจ.                                                          |
| ปฏิมัน                 | พึงทดลอง, ฯลฯ. ปฏิ+มฺ ชาติในความ ทดลอง สอบสวน (เพื่อหาความจริง). ส<br>ปัจจัย. เอยฺย สัต. แปลง มานฺ เป็น มํ ลบ ยฺย เหลือ เอ รูปฯ ๕๑๗.    |
| ปฏิมานะติ ปฏิมานะยติ   | ย่อมเคารพ, ฯลฯ. ปฏิ+มานฺ ชาติในความเคารพ บูชา นับถือ รัก ทดลอง<br>สอบสวน. เณ ฌย ปัจ.                                                    |
| ปฏิมิโนติ              | ย่อมเปรียบเทียบ, เทียบเคียง. ปฏิ+มา ชาติในความ บั บัด. ณฺ ปัจ. เอา อา<br>เป็น อิ อุ เป็น โอ ณฺ เป็น น.                                  |
| ปฏิมุญจติ              | ย่อมสรรวม, ครอบ, ใส่ หุ้ม. ปฏิ+จุจ โมจเน. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                                                           |
| ปฏิมณฺเฑติ ปฏิมณฺเฑยติ | ย่อมประดับประดา, ตกแต่ง. ปฏิ+มทิ ฏฺสาयํ, เณ ฌย ปัจ.                                                                                     |
| หน้า ๑๖๓               |                                                                                                                                         |
| ปฏิยาเทติ              | ย่อมตกแต่ง, จัดแจง, ฯลฯ. ปฏิ+ยตฺ ชาติในความ แผ่ แผ่ออกไป กว้างขวาง<br>อุปการะ อุดหนุน หมั่น ขยัน. เอ ปัจ. แปลง ตฺ เป็น ทฺ ที่มะตันชาติ. |
| ปฏิลภติ                | ย่อมได้, ย่อมได้เฉพาะ, ฯลฯ. ปฏิ+ลภ+อ ปัจ.                                                                                               |
| ปฏิวจติ                | ย่อมกล่าวตอบ, ฯลฯ. ปฏิ+วจ+อ ปัจ.                                                                                                        |
| ปฏิวตฺตติ              | ย่อมหมุนกลับ. ปฏิ+วตฺ วตฺต วตฺตเน. อ ปัจ.                                                                                               |
| ปฏิวทติ                | ย่อมกล่าวตอบ, ฯลฯ. ปฏิ+วท ชาติในความกล่าว พูด ร้อง อ ปัจ.                                                                               |
| ปฏิวเทยฺยํ             | พึงกล่าวตอบ, ฯลฯ. ปฏิ+วท+อ ปัจ. เอยฺยํ สัต.                                                                                             |
| ปฏิวนฺทติ              | ย่อมไหว้ตอบ, ฯลฯ. ป้องกัน. ปฏิ+วหฺ ปาปฺณเน. อ ปัจ.                                                                                      |
| ปฏิวิชฺฌติ             | ย่อมแทงตลอด, บรรลุ, ตรัสรู้. ปฏิ+วิจฺ วิชฺฌเน. ย ปัจ. กัต. แปลง ฐย เป็น<br>ชฺณ.                                                         |
| ปฏิวิชฺฌรติ            | จงแทงตลอด, ฯลฯ. ปฏิ+วิจฺ+ย ปัจ. กัต. ฌ บัยจ. แปลง ย เป็น ฐ แปลงที่สุด<br>ชาติเป็น ท.                                                    |
| ปฏิวินนฺยํ             | พึงบรรเทาเสีย (ทำให้ผ่อนคลายลง) ปฏิ+วิน นนฺ. อ ปัจ. เอยฺยํ สัต.                                                                         |

|                       |                                                                                                                |
|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปฏิวิโนทล             | บรรเทาตื่นแล้ว. ปฏิ+วิ+นุทฺ เปรณ. อ ปัจ. อี อชฺ.                                                               |
| ปฏิสัโรติ ปฏิสงฺขโรติ | ย่อมตกแต่ง, ซ่อมแซม. ปฏิ+สั+กร+โอ ปัจ.                                                                         |
| ปฏิสัเวเทติ           | ย่อมรู้พร้อมเฉพาะ, รู้ครบถ้วน, รู้สมบูรณ์. ปฏิ+สั+วิทฺ ณาณ. อ ปัจ.                                             |
| หน้า ๑๖๔              |                                                                                                                |
| ปฏิสนฺทราติ           | ย่อมต่อเนื่อง, สืบต่อ. ปฏิ+สั+ธา ธารณ. อ ปัจ. เทวภาวะ ธา รัสสะ แปลง ธ เป็น ท.                                  |
| ปฏิสมฺภิขุติ          | ย่อมแตกฉาน, ชำนาญ, เชี่ยวชาญ. ปฏิ+สั+ภิขฺ ภิขุชน. ย ปัจ. กัต. แปลง ทฺย เป็น ขฺย.                               |
| ปฏิสมฺโमतติ           | ย่อมโปรดปราน, ฯลฯ. ปฏิ+สั+มฺทฺ หาเส. อ ปัจ.                                                                    |
| ปฏิสลินาติ            | ย่อมออกเร้น, พักผ่อน. ปฏิ+สั+มฺทฺ หาเส. อ ปัจ.                                                                 |
| ปฏิสาเมติ             | ย่อมเก็บ, เก็บไว้. ปฏิ+สมฺ วิตกฺเก. ณ. ปัจ. กัต.                                                               |
| ปฏิสุณาติ             | ย่อมฟังตอบ, ตอบรับ, รับฟัง, รับคำ, รับเอา, รับรอง. ปฏิ+สุ สวเน. ณ. ปัจ.                                        |
| ปฏิสุณิสฺ             | ฟังตอบแล้ว, ฯลฯ. ปฏิ+สุ+ณ. ปัจ. อฺ อชฺ.                                                                        |
| ปฏิเสธติ              | ย่อมห้าม, ปฏิเสธ, ปฏิ+สิธฺ สิธฺ คติยฺ. อ ปัจ.                                                                  |
| ปฏิเสวติ              | ย่อมคบหา, รับประทาน, ปฏิบัติ. ปฏิ+เสวฺ เสวฺ เสวเน. อ ปัจ.                                                      |
| ปฏิหฺขามิ             | จักบรรเทา, ฯลฯ. ปฏิ+หฺ+อ ปัจ. สสมฺมิ ภาวิส. แปลง สฺส เป็น ข น เป็น ง รูปฯ ๔๘๗ โมคฯ ตยาทิกัณห์ ๖๗.              |
| ปฏิหนติ ปฏิหนฺติ      | ย่อมกระทบกระทั่ง, ฯลฯ. เป็น เอก. ทั้งสองกิริยา ที่ลง อนฺติ วิภตฺ พหุ. ได้รูป เป็น ปฏิหนฺติ.                    |
| ปฏิหฺรติ              | ย่อมนำกลับ. ปฏิ+หฺรฺ นยเน. อ ปัจ.                                                                              |
| ปฏฺเฏติ ปฏฺเฏยติ      | ย่อมหอม, ฯลฯ. ปฏฺ ชาติในความ ส่งกลิ่น ตระหลบ. ณ. ณย ปัจ. กัต                                                   |
| ปฏฺจเปติ ปฏฺจปยติ     | ย่อมปรารถนา, มุ่งหมาย, มุ่งหมาย, มุ่งหวัง, อยากรได้, ต้องการ, ขอ ร้องขอ, ป+ถป+ณ. ณย ปัจ. แปลง ถ เป็น จ ช้อน ฏ. |
| หน้า ๑๖๕              |                                                                                                                |
| ปฏฺจเปต               | ย่อมปรารถนา, ฯลฯ. จงปรารถนา, ฯลฯ. ป+ถป+ณ. ปัจ. ถ วัต. และ ปัดจ.                                                |
|                       | พึงปรารถนา, ฯลฯ. ลง เอก สัต.                                                                                   |
| ปจฺติ                 | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ปจฺ ชาติในความ กล่าว พุด อธิบาย แสดง ชี้แจง เทศนา. อ ปัจ. ตี วัต.                              |

|                        |                                                                                                                        |
|------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปณติ                   | ย่อมกล่าว, ชื่อขาย, แลกเปลี่ยน, ชม, ชมเชย. ยกย่อง, สรรเสริญ. ปณ+ อ<br>ปัจ.                                             |
| ปณามติ                 | ย่อมผลักออก, ขับไล่. ป+นหม+เอ ปัจ. แปลง นา เป็น ณ ทิมะ.                                                                |
| ปณามลิต                | ให้นอบน้อมไปทั้งแล้ว, ให้นอบน้อมแล้ว, ฯลฯ. ป+นหม นมุ ชาติในความ น้อม<br>โน้ม นอบน้อม นมัสการ. เณ ปัจ. เหตุ. อี อัช.    |
| ปณมติ ปณยติ            | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ปณ ชาติในความ กล่าว บัณฑิต แต่งตั้ง. เณ ฌย ปัจ.                                                        |
| ปณฺหติ                 | ย่อมไป, ฯลฯ. ปหิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                      |
| ปณฺหติ ปณฺหยติ         | ย่อมดำ, ฯลฯ. ปท ชาติในความ ดำ บริภาษ เสียดสี เยาะเย้ย. เณ ฌย ปัจ. กัต.                                                 |
| ปณฺเณติ ปณฺณยติ        | ย่อมสด, ฯลฯ. ปณฺณ ชาติในความ สด เขียว. เณ ฌย ปัจ. กัต.                                                                 |
| ปตณฺยติ ปตณฺยเต        | ย่อมแผ่ออกไป, แผ่ไปทั่ว, ฯลฯ. ป+ตณฺ ชาติในความ แผ่ ขยาย กว้างขวาง. ย<br>ปัจ. กัม. ลบ อุ ที่ นุ เป็น นุย แปลง เป็น ณฺย. |
| หน้า ๑๖๖               |                                                                                                                        |
| ปเตติ ปตยติ            | ย่อมไป, ตก, ฯลฯ. ปต ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. ตก หล่น ล้ม. เณ ฌย<br>ปัจ. กัต.                                          |
| ปติฏฺฐติ               | ย่อมตั้งอยู่, ดำรงอยู่, ตั้งมั่น. ป+ฐา+อ ปัจ. แปลง ฐา เป็น ติฏฺฐ.                                                      |
| ปติฏฺฐเปติ             | ย่อมตั้งอยู่, ฯลฯ. ปติ+ถปฺ+เณ ปัจ. กัต. แปลง ถ เป็น ฐ ช้อน ฐ.                                                          |
| ปติฏฺฐหียติ            | ย่อมอนุเคราะห์, ฯลฯ. ปติ+ฐา+ย ปัจ. กัม. แปลง ฐา เป็น ฐห ช้อน ฐ อี<br>อาคม.                                             |
| ปติฏฺฐายติ ปติฏฺฐาเปติ | ย่อมให้ตั้งอยู่, ฯลฯ. ปติ+ฐา+ฌย ฌาเป ปัจ. เหตุ.                                                                        |
| ปตฺถติ ปตฺถยติ         | ย่อมปรารธนา, ฯลฯ. ปตฺถ ชาติในความ ปรารธนา มุ่งหมาย มุ่งหวัง อยากรได้<br>ต้องการ ขอ ร้องขอ. เณ ฌย ปัจ.                  |
| ปตฺถยเส                | ย่อมปรารธนา, ฯลฯ. ปตฺถ+ฌย ปัจ. สิ วัต. วิการ อี เป็น เอ.                                                               |
| ปตฺถริ                 | จึงแล้ว, ลาดแล้ว. ป+ถร+อ ปัจ. อี อัช. ช้อน. ต.                                                                         |
| ปถติ                   | ย่อมไป, ฯลฯ. ปถ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                       |
| ปถวติ                  | ย่อมแผ่ไป, กว้างขวาง. ป+ถว คติย. อ ปัจ.                                                                                |
| ปทหติ                  | ย่อมตั้งความเพียร. ป+ทห ชาติในความ แตก แยก ทำลาย. เณ ปัจ. กัต. อี อัช.                                                 |
| ปทิสฺสติ               | ย่อมปรากฏ. ป+ทิสฺ เปกฺขเณ. อ ปัจ. แปลง ทิส เป็น ทิสฺส.                                                                 |

|                   |                                                                                                           |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปทุสฺสติ          | ย่อmprะทุขร่าย, ฯลฯ. ป+ทุสฺ ชาติในความ ประทุขร่าย ไม่พอใจ ไม่ชอบ. ย บัจ. กัต. แปลง สฺย เป็นไป. เณ ฌย บัจ. |
| ปเทติ             | ย่อmให้, เพิ่มให้. ป+ทา ทาเน. เอ บัจ.                                                                     |
| ปเทติ ปทยติ       | ย่อmไป, ฯลฯ. ปทฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. เณ ฌย บัจ.                                                     |
| ปนติ              | ย่อmออกเสียง, ฯลฯ. ปนฺ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว ร้อง อ บัจ.                                              |
| ปนทติ             | ย่อmบันลือ, ฯลฯ. ป+นทฺ ชาติในความ บันลือ แผลดเสียง.                                                       |
| ปนเย              | พียงบังคับ. ป+นิ นเย. อ บัจ. เอยฺย สัต. เอา อิ เป็น เอ เอ เป็น อย หรือตั้ง นยฺ ชาติก็ได้.                 |
| ปนฺติ             | ย่อmชม, ฯลฯ. ป+นฺ ฤติยฺ. อ บัจ.                                                                           |
| ปนฺทติ            | ย่อmบรรเทา, ฯลฯ. ป+นฺทฺ เปรณ. อ บัจ.                                                                      |
| ปนฺท              | จงบรรเทา, ฯลฯ. ป+นฺทฺ+อ บัจ. หิ ปัจจ. ที่มะ ลบ หิ.                                                        |
| ปโนติ             | ย่อmให้, ฯลฯ. ปนฺ ทาเน. โอ บัจ.                                                                           |
| ปนฺเถติ ปนฺถยติ   | ย่อmไป, ฯลฯ. ปติ ปนฺถ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. เณ ฌย บัจ.                                                |
| ปปจ               | หุญแล้ว, ฯลฯ. ปจฺ ปาเก. อ บัจ. อ ปโรกขา. เทวภาวะ ป.                                                       |
| ปปณฺเจติ ปปณฺจยติ | ย่อmยืดยาด, เย็นเย้อ, เน้นซ้ำ, ซ้ำซ้ำ, แพร่หลาย. เณ ฌย บัจ.                                               |
| ปปฺปติ            | ย่อmไป, ฯลฯ. ปปฺป ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ บัจ.                                                        |
| หน้า ๑๖๘          |                                                                                                           |
| ปปฺโปติ           | ย่อmถึง, ฯลฯ. ป+อปปฺ ชาติในความ ถึง บรรลุ ได้ ประสบ. โอ บัจ.                                              |
| ปพนฺธติ           | ย่อmแต่ง, แต่งขึ้น, ผูกขึ้น, เรียบเรียง, ร้อยกรอง, ประพันธ์. ป+พณฺธ พนฺธเน. อ บัจ.                        |
| ปพฺพชฺฉติ         | ย่อmรู้, ตรัสรู้, ฯลฯ. ป+พธฺ ชาติในความ รู้ ตรัสรู้ ตื่น บาน เบิกบาน. ย บัจ. กัต. แปลง ฐย เป็น ชฺฉ.       |
| ปพฺพฐติ           | ย่อmกล่าวชัด, กล่าวแจ่มแจ้ง. ป+พฐฺ ชาติในความ กล่าว พุด. อ บัจ.                                           |
| ปโปเธสิ           | ให้รู้แล้ว, ฯลฯ. ป+พฐฺ+เณ บัจ. เหตุ. อี อชฺ.                                                              |
| ปพฺพช             | จงบวช (ออกไปจากการมีครอบครัว). ป+วชฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ บัจ. หิ ปัจจ. แปลง ว เป็น พ ช้อน พ.      |
| ปพฺพชามิ          | ย่อmบวช. ป+วชฺ+อ บัจ. มิ วัต. ที่มะที่สุดธาตุ.                                                            |

|                 |                                                                                                                                                   |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปพพชชติ         | ย่อมน้วนทั่ว (เว้นความชั่วและกิจของการครองเรือนทุกอย่าง), บวช. ป+วชช ชาติในความเว้น ละ งด. เณ ปัจ. ลบ เณ หรือ อ ปัจ. หมวดภูษาตุ.                  |
| ปพพติ           | ย่อมนเต็ม, ฯลฯ. ปพพ ชาติในความ เต็ม ให้เต็ม ครบถ้วน บริบูรณ์. อ ปัจ.                                                                              |
| ปพพตายติ        | ย่อมนประพติเพียวดังภูษา, ประพติดังภูษา. ปพพต ศัพท์ आय ปัจ. ति วัต.                                                                                |
| ปพพตายยติ       | ย่อมนให้ประพติเพียวดังภูษา, ฯลฯ. ปพพต ศัพท์ आय ปัจ. และ ฌย ปัจ. เหตุ.                                                                             |
| ปพพาเซติ        | ย่อมนให้ออกไป (ขับไล่). ป+วช คติย. เณ ปัจ. เหตุ.                                                                                                  |
| ปพพาเซสิ        | ให้บวชแล้ว. ป+วช+เณ ปัจ. เหตุ อี อช.                                                                                                              |
| หน้า ๑๖๙        |                                                                                                                                                   |
| ปภาวติ          | ย่อมนให้เกิด. ไหลไป, ไหลออก (คลอດลูก), เป็นใหญ่. ป+ภ ฐตตาย. อ ปัจ.                                                                                |
| ปภาสติ          | ย่อมนรุ่งเรือง, ผุดผ่อง, ผ่องใส, ใสสว่าง. ป+ภาส ฐิตติย. อ ปัจ.                                                                                    |
| ปภาสสิตถ        | รุ่งเรืองแล้ว, ฯลฯ. ตกแล้ว, ฯลฯช ป+ภาส ฐิตติภาสสนจวเนส. อ ปัจ. ตถ อช. อี อาคม.                                                                    |
| ปภาเวติ ปภาวยติ | ย่อมนถึง, ฯลฯ. ป+ภ ฐตในความ ถึง บรรลุ ได้ประสบ. เณ ฌย ปัจ.                                                                                        |
| ปภาสติ          | ย่อมนกล่าว, ฯลฯ. ป+ภาส ฐตในความ กล่าว พุด. อ ปัจ.                                                                                                 |
| ปภาสติ          | ย่อมนให้รุ่งเรือง, ฯลฯ. ป+ภาส ภาส ฐตในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง สวยงาม. อ ปัจ.                                                               |
| ปภาเสติ         | ย่อมนให้รุ่งเรือง, ฯลฯ. ป+ภาส ภาส ฐิตติย. เณ ปัจ. เหตุ.                                                                                           |
| ปภิชชติ         | ย่อมนแตกดับ, แตกสลาย. ป+ภิ ฐตในความ แตก สลาย. ย ปัจ. กัต. แปลง ทย เป็น ชช.                                                                        |
| ปภิชชติ         | ย่อมนัวเมา, หลงระเริง, เลินเล่อ,ไม่ดูแล, ไม่เอาใจใส่, ไม่รอบคอบ, ไม่ระมัดระวัง, ไม่ระแวงระวัง, ประมาท. ป+มท อุมมาเท. ย ปัจ. กัต. แปลง ทย เป็น ชช. |
| ปมชช            | มัวเมาแล้ว, ฯลฯ. ป+มท+ย ปัจ. อ ปโรกขา.                                                                                                            |
| ปมชชสิ          | มัวเมาอยู่, ฯลฯ. ป+มท+ย ปัจ. สิ วัต.                                                                                                              |
| ปมททติ          | ย่อมนวด, ฯลฯ. ป+มทท ฐตในความ เหยียบ ย่ำ ขยำ ย่ำยี เปียดเปียน. อ ปัจ.                                                                              |
| ปมาณยติ         | ย่อมนทำซึ่งประมาณ. ปมาณ ศัพท์ ฌย ปัจ. ति วัต.                                                                                                     |
| หน้า ๑๗๐        |                                                                                                                                                   |

|                   |                                                                                                                                                                      |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปมาโท             | มัวเมาแล้ว, ฯลฯ. ป+มท+อ ปัจ. โอ อัช. ที่มะตันธาตุ.                                                                                                                   |
| ปมฺจุจติ          | ย่อมหลุดพ้น, หมตภิเลส. ป+มฺจุ วิโมกฺเข. ย ปัจ. กัต. แปลง จุย เป็น จุ.                                                                                                |
| ปมฺญจติ           | ย่อมขัดสี, ฯลฯ. ป+มฺจ มฺจิ ธาตุในความ ขัดสี ญัตว. อ ปัจ.                                                                                                             |
| ปมฺญจติ           | ย่อมปลดเปลื้อง. ป+มฺจ. โมจเน. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                                                                                                    |
| ปมฺญชติ           | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. ป+มฺชิ มฺญชฺ ธาตุในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว ชำระ<br>หมดจด. อ ปัจ.                                                                                 |
| ปมฺยุหติ          | ย่อมลุ่มหลง, หมกมฺน, มัวเมา, ฯลฯ ป+มฺหฺ ธาตุในความ จิคกวัตถ์แกว่ง หลง<br>เขลา โง่. ย ปัจ. กัต. แปร ย ไว้หน้า หฺ อ อาคมง เป็น มฺห ธาตุบ้าง ถ้าตั้ง<br>มฺหฺ ต้องรัสสะ. |
| ปมฺสุสติ          | ย่อมหลงลืม, ฯลฯ. ป+มฺสุ ธาตุในความ เผลอ ลืม หลงลืม ลืมเลือน หายไป<br>หลุดไป. อ ปัจ. แปลง ส เป็น สฺส หรือลง ย ปัจ. หมวด ทิว. แปลง ย เป็น ส.                           |
| ปโมทติ            | ย่อมรื่นเริง, บันเทิง. ป+มฺทฺ หาเส. อ ปัจ. พฤทธิ อุ เป็น โอช                                                                                                         |
| ปยติ              | ย่อมไป, ฯลฯ. ปยฺ ธาตุในความ เจริญ งอกงาม รุ่งเรือง. อ ปัจ. หรือ เป ธาตุ<br>แปล เอ เป็น อย.                                                                           |
| ปยติ              | ย่อมแห้ง, ฯลฯ. เป โสสนเน. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อย.                                                                                                                    |
| หน้า ๑๗๑          |                                                                                                                                                                      |
| ปยฺรุปาสติ        | ย่อมเข้าไปนั่งใกล้. ปริ+อุ+อาสุ+อ ปัจ. ยฺ อาคม แปรไว้หน้า รุ.                                                                                                        |
| ปยุณฺชติ ปโยเชติ  | ย่อมประกอบ, ทำ, กระทำ, พยายาม, เป็นไป. ป+ยชฺ โยเค. อ, เอ ปัจ. กิริยา<br>แรกลงนิคคหิตอาคม.                                                                            |
| ปโยชเย            | พึงประกอบ, ฯลฯ. ป+ยชฺ+อ ปัจ. เอยฺย สัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ ลบ ยฺย เหลือ<br>เอ ลง ยฺ อาคม                                                                               |
| ปโยชียติ ปโยชียติ | ย่อมประกอบ, ฯลฯ. ป+ยชฺ+อ ปัจ. เอยฺย สัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ ลบ ยฺย เหลือ<br>เอ ลง ยฺ อาคม.                                                                             |
| ปโยเชหิ           | จงประกอบ, ฯลฯ. จงให้ประกอบ, ฯลฯ. ป+ยชฺ โยเค. คำแปลชุดแรก เอ ปัจ.<br>กัต. คำแปลชุดหลัง เณ ปัจ. เหตุ.                                                                  |
| ปรกฺกมฺติ         | ย่อมตะเกียกตะกาย, พยายาม, บากบั่น, บุกบั่น, ขยัน. ปรา+กมฺ กมฺ กมเน. อ<br>ปัจ. รัสสะ อา ช้อน กฺ รูปฯ ๓๘. บางมติวาง ปร เป็นบทหน้า ก็ไม่ต้องรัสสะ.                      |

|                           |                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปรีติ                     | ย่อมเลื่อง, ฯลฯ. ปรี ชาติในความ เลื่อง รักษา เต็ม บริบูรณ์. อ ปัจ.                                                                                                                             |
| ปราชยติ ปราชติ            | ย่อมปราชัย. แพ้. ปรา+ช ชเย. อ. เอ ปัจ. สฺสติ ภาวิส. อิ อาคม.                                                                                                                                   |
| ปรางวติ                   | ย่อมดูหมิ่น, ดูถูก, ดูแคลน, นินทา, เลื่อม, จีบหาย, พินาศ. ปรา+ฏ สุตตาย. อ ปัจ. แปลง อุ เป็น อว.                                                                                                |
| ปรามสติ                   | ย่อมจับต้อง, ลูกค้ำ (แสดงความสนใจในเรื่องนั้นทีละน้อย), ยึดมั่น ถือมั่น, ถือเอาไว้นั่น. ปรา+มสฺ อามสเน อ ปัจ.                                                                                  |
| หน้า ๑๗๒                  |                                                                                                                                                                                                |
| ปริกทตติ                  | ย่อมคร่ำไปรอบ, ฯลฯ. ปริ+กทตฺ ชาติในความ คร่ำ (หลุดลากไปอย่างไม่ปราณี) หลุด ร้าง. อ ปัจ.                                                                                                        |
| ปริกสฺสติ                 | ย่อมชักลากไป, ฯลฯ. ปริ+กสฺส ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                                                   |
| ปริกิริสฺ ปริกิริยฺส      | กระจายไปแล้ว, กระจายกระจายแล้ว, กระจายเกลื่อนแล้ว, เกลื่อนกล่นแล้ว, เกลื่อนกลาดแล้ว, ดาษตีนแล้ว, เรี่ยรายแล้ว, เรี่ยรายไปแล้ว. ป+กิริ วิกิริณ. อ ปัจ. อัม. อี อาคม กิริยาหลังลง อี และ ย อาคม. |
| ปริจิมฺปติ                | ย่อมกำหนดถือ, หวงแหน. ปริ+คห ชาติในความ ถือ จัณบ ยึด คุม. ย ปัจ. กัม. แปร ย ไว้หน้า ห.                                                                                                         |
| ปริคิลิ                   | กลืนกินแล้ว, ฯลฯ. ปริ+คิล ชาติในความ กลืนกิน กิน. อ ปัจ.                                                                                                                                       |
| ปริคคณฺหาติ               | ย่อมรวบรวม, สะสม, ยึดถือ, หวงแหน, ครอบครอง, สิ่ง. ปริ+คห อุปาทาเน. ณฺหา ปัจ. ลบที่สุดธาตุ.                                                                                                     |
| ปริคฺคฺยฺหติ ปริคฺคฺยฺหติ | ย่อมปิดบัง, ซุกซ่อน ปริ+คฺคฺยฺ สัรณ. อ ปัจ. พฤทธิ อุ เป็น โอ เอา โอ เป็น อย แปร ย ไว้หน้า ห.                                                                                                   |
| ปริจฺจตฺ                  | จงบำเรอ, รับใช้, ปฏิบัติ. ปริ+จจฺ จรณ. อ ปัจ. ตฺ ปัจ.                                                                                                                                          |
| ปริจฺจชติ                 | ย่อมสละ, เสียสละ, ปริ+จชฺ จาเค. อ ปัจ. ช้อน จ.                                                                                                                                                 |
| ปริจฺชช                   | เสียสละแล้ว. ปริ+จช. +อ ปัจ. อี อัม. ช้อน ช.                                                                                                                                                   |
| ปริจฺจนาติ                | ย่อมสั่งสม, สะสม, รวบรวม, ก่อสร้าง, อบรม, ท่อง บ่น, คำนเคย. ปริ+จ จเย. นา ปัจ.                                                                                                                 |
| ปริจฺจนิทติ               | ย่อมกำหนดตัด, ฯลฯ. ปริ+จนิ ชาติในความ ตัด บั่น ทอน. อ ปัจ.                                                                                                                                     |
| หน้า ๑๗๓                  |                                                                                                                                                                                                |
| ปริชานาติ                 | ย่อมรู้รอบ, รอบรู้, รู้กว้างขวาง. ปริ+ณา อวโพธเน. นา ปัจ. แปลง ณา เป็น ชา                                                                                                                      |



|                      |                                                                                                                                                          |
|----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปริขเรติ ปริขิริติ   | ย่อมแก่หง่อม, ขำรุต, ทรุตโทรม, สลายไป, บุปสลายไป. ปริ+ขรุ+ณ ปัจ. ศัพท์หลัง อ ปัจ. แปลง อ ที่ ข เป็น อิ.                                                  |
| ปริขุณเอย            | พึงเจียรระใน. ปริ+ณ จินตายุ. อ ปัจ. เอยย สัต. ช้อน ชุ.                                                                                                   |
| ปริทหติ ปริทหติ      | ย่อมกระวนกระวาย, เกร้อร้อน กระสับกระส่าย. ปริ+ทห ชาติในความ เผา ไหม้. อ ปัจ. กิริยาต้น แปลง ท เป็น ฑ.                                                    |
| ปริทยุหติ ปริทยุหติ  | ย่อมกระวนกระวาย, ฯลฯ. ปริ+ทห+ย ปัจ. กัม. แปรไว้หน้า ห.                                                                                                   |
| ปริณมติ              | ย่อมแปรไป, แปรปรวน, เปลี่ยนแปลง, ผันแปร, ย่อยไป, แก่, คร่ำคร่า. ปริ+นม หรือ นม+อ ปัจ. แปลง น เป็น ณ.                                                     |
| ปริตสติ              | ย่อมพรั่งพร้อม, หวาดหวั่น. ปริ+ตส ชาติในความ หวาด สะดุ้ง ตกใจ กลัว. อ ปัจ.                                                                               |
| ปริตสฺสติ            | ย่อมกระหายจัด, ระหายจัด, อยากจัด, กระวนกระวาย, ทะเยอทะยาน. ปริ+ตส ชาติในความ กระหาย ระหาย อยาก ทะยาน. ย ปัจ. กัต. แปลง สฺย เป็น สฺส หรือ แปลง ย เป็น สฺ. |
| ปริตฺตายติ           | ย่อมต่อต้าน, ฯลฯ. ปริ+ตา ชาติในความเลี้ยง รักษา ต่อต้าน. ย ปัจ. กัต. ช้อน ต.                                                                             |
| ปริทสฺสิ             | บอกแล้ว, สั่งแล้ว. ปริ+ทิสฺ ปกาสเน. อ ปัจ. อี อช. แปลง ทิสฺ เป็น ทสฺส.                                                                                   |
| หน้า ๑๗๔             |                                                                                                                                                          |
| ปริทหติ              | ย่อมนุ่งห่ม, แต่งตัว. ปริ+ธา+อ ปัจ. แปลง ธา เป็น ทห. หรือตั้ง ทหฺ ชาติ.                                                                                  |
| ปริทหฺสฺสติ          | จักนุ่งห่ม, ฯลฯ. ปริ+ธา+เอ ปัจ. สฺสติ ภาวิส.                                                                                                             |
| ปริเทวติ             | ย่อมกล่าวรำไร, กล่าวซ้ำๆ ซากๆ ร้องให้รำไร, คร่ำครวณ, ร้องรำรำพัน, บ่นเพ้อ, พิไรรำพัน, บ่นพูดด้วยความเสียใจ. ปริ+เทว ชาติในความ กล่าว. อ ปัจ.             |
| ปริเทเวติ ปริเทเวยติ | ย่อมกระหึ่ม, ครวณ, คราง. ปริ+ทิว ชาติในความ กระหึ่ม ครวณ. ณ ณย ปัจ. กัต.                                                                                 |
| ปรินิพฺพนติ          | ย่อมดับไม่เหลือ, ดับสนิท. ปริ+นิ+วา+อ ปัจ. อนฺติ วัต. รัสสะ อา แปลง ว เป็น พ ช้อน พ.                                                                     |
| ปริปฺโผลิ            | ถูกต้องแล้ว, ประพรมแล้ว. ปริ+ผฺลฺ สมฺผลฺเส. อ ปัจ. พฤทธิ อุ เป็น โอ ช้อน ป.                                                                              |
| ปริปฺรุติ            | ย่อมเต็มเปี่ยม, บริบูรณ์. ปริ+ปฺรุ ชาติในความ เต็ม. อ ปัจ.                                                                                               |

ปริพนฺทติ

ย่อมตื่นรน, กระตือรือร้น, เอาใจใส่, ผูกพัน, หมั่น, ขยัน. ปริ+พฺท ฝนฺท ชาติใน  
ความ ไหว สั่น เคลื่อน ต้นตอ. อ ปัจ.

ปริพฺนฺเรติ ปลิพฺนฺเรติ

ย่อมกังวล, ห่วงใย. ปริ+พฺรึ หีสายฺ. เณ ปัจ. กัต. นิคคหิตอาคม กิริยาหลัง ริ  
เป็น ลี.

หน้า ๑๗๕

ปริพฺภมฺมิ

หมุ่นไปรอบแล้ว, ชวนเซแล้ว. ปริ+ภมฺ ชาติในความ ไม่ตั้งลง หมุ่น ปั่น หั่น  
เวียนไป. อ ปัจ. อี อັช.

ปณฺณิ

ดูหมิ่นแล้ว, ปริ+ณฺ+อ ปัจ. อี อັช.

ปริภาสติ

ย่อมตัดพ้อ (ต่อว่าด้วยความน้อยใจ), ต่า, บริภาษ. ปริ+ภาสฺ ชาติในควา กล่าว  
พูด. อ ปัจ.

ปริภิชฺชติ

ย่อมหัก, ฯลฯ. ปริ+ภิ ภิ ชาติในความ แตกก สลาย, ย ปัจ. กัต. แปลง ทุย  
เป็น ชุช.

ปริภินฺทติ

ย่อมทำลาย, ยุยง. ปริ+ภิ ภิ ชาติในความ ต่อย ทำลาย. อ ปัจ. นิคคหิต  
อาคม.

ปริมฺชฺติ

ย่อมบริโภค, ใช้สอย. ปริ+มฺชฺ ชาติในความ กิน กลืนกิน บริโภค. อ ปัจ.  
นิคคหิตอาคม.

ปริมฺชฺชิ

เช็ดถูแล้ว, ฯลฯ. ปริ+มฺชฺชิ ฐานุในความ ทำให้หมดจด กวาด เช็ด เช็ดถู ชำระ.  
อ ปัจ. อี อັช.

ปริโมเจสฺสามิ

จักปลดเปลื้อง, ฯลฯ. ปริ+มฺจ ชาติในความ ปล่อย เปลื้อง ปลด แกะ ละ. เอ  
ปัจ. สฺสามิ ภวิส. หรือ อ ปัจ.

ปริยาทาเปสิ

ให้พ่องแผ้วแล้ว, ให้บริสุทธิ์แล้ว, ให้หมดจดแล้ว, ให้พ่องใสแล้ว. ปริ+อา+ทา ชาติ  
ในความ บริสุทธิ์ หมดจด. ณาเป ปัจ. ย อาคม. ไตร. ๖/๕๙.

ปริยาปุณฺณติ

ย่อมเล่าเรียน, ศึกษา. ปริ+อุ+อาปฺ ชาติในความเอิบอาบ ซาบซึ้ง. อุณา ปัจ. อน  
ติ วัต. ย อาคม.

ปริยฺญจฺสิ ปริยฺญจฺ

ชุ่มอยู่แล้ว, แอบซ่อนอยู่แล้ว. ปริ+อุ+จ ชาติในความ หยุด ยืน ตั้งอยู่. อ ปัจ. อี  
อັช. ย อาคม ช้อน ฏ กิริยาแรกลง ส อาคมอีกชั้นหนึ่ง.

หน้า ๑๗๖

ปริยฺอุปาสเยย

พึงนั่งใกล้. ปริ+อุ+ปา+ส อุปเวสเน. อ ปัจ. เอยฺย สัต. ย อาคม.

|                       |                                                                                                                                       |
|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปริเยสติ              | ย่อมแสวงหา, ฯลฯ. ปริ+เอส ชาติในความ แสวงหา ค้นหา เสาะหา. อ ปัจ. ย อาคม.                                                               |
| ปริโยทเปยฺย           | พึงให้ผ่องแผ้ว, ฯลฯ. ปริ+โอ+ทา+ณาเป ปัจ. เอยฺย สัต. ย อาคม. รัสสะ อา ที่ ทา เป็น อ ลบ อา ที่ ณา ลบ ณ และ เอ เสียตัวหนึ่ง.             |
| ปริโยนทุติ            | รัดรั้งอยู่, ผูกแน่นอยู่, ฯลฯ. ปริ+โอ+นฺนฺธ ชาติในความ ผูก พัน รัด. อ ปัจ. ย อาคม แปลง นฺ เป็น ทุ.                                    |
| ปริโยสายติ            | ย่อมสิ้นสุด, จบบริบูรณ์, จบสมบูรณ์. อวसान. ปริโยसान. ปริ+อว+สา อวसान. ย ปัจ. กัต. แปลง อว เป็น โอ ย อาคม.                             |
| ปริวชฺชติ             | ย่อมงดเว้น. ปริ+วชฺ+ณย ปัจ. กัต. ลบ ณ แปลง ชฺย เป็น ชฺช หรือ ตัง วชฺช ชาติลง เณ ปัจ. แล้วลบ หรือลง อ ปัจ. หมวต ฏ ชาติ.                |
| ปริวชฺเชติ ปริวชฺชยติ | ย่อมงดเว้น, ฯลฯ. ปริ+วชฺช ชาติในความ งด ละ เว้น. เณ ณย ปัจ. กัต.                                                                      |
| ปริวณฺณติ             | ย่อมหมุ่นไปรอบ, เวียนไปรอบ, หมุนเวียน, กลิ้งเกลือก. ปริ+วณฺณ ชาติในความ เป็นไป เป็นอยู่ หมุนเวียน. อ ปัจ.                             |
| ปริวตฺตติ             | ย่อมไปรอบ, หมุนไปรอบ, เวียนไปรอบ, หมุนเวียน. กลิ้งเกลือก, แลกลเปลี่ยน. ปริ+วตฺ วัตต ชาติในความ เป็นไป, เป็นอยู่, ประพฤติ, ฯลฯ. อ ปัจ. |
| หน้า ๑๗๗              |                                                                                                                                       |
| ปริวสติ               | ย่อมอยู่ต่างหาก, แยกอยู่, อยู่ภายในที่มีกำหนด, อยู่ใช้, อยู่ชัดใช้. ปริ+วสฺ นิวา เส. อ ปัจ.                                           |
| ปริวาเทติ             | ย่อมกล่าวโทษ (แจ้งว่ากระทำผิด). ปริ+วท ชาติในความ กล่าว พุด. เณ ปัจ. กัต.                                                             |
| ปริวารยฺยสุ           | แวดล้อมแล้ว, เฝ้าระวังแล้ว, คุ้มครองแล้ว, ป้องกันแล้ว. ปริ+วร ชาติในความ ห้าม กั้น. ณย ปัจ.กัต. อํ อัช.                               |
| ปริวิสติ              | ย่อมอังกาส, ถวายอาหาร (พระ). ปริ+วิส ชาติในความเข้าไป. อ ปัจ.                                                                         |
| ปริเวเจติ ปริเวจยติ   | ย่อมพันรอบ, วงรอบ, พัวพัน. ปริ+เวจ ชาติในความ พัน ผูก โปก. เณ ณย ปัจ. กัต.                                                            |
| ปริสกุติ              | ย่อมตะเกียกตะกาย, ขวนขวาย, พยายาม. ปริ+สกุ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                           |
| ปริสบุปฺติ            | ย่อมคลานไป, ฯลฯ. ปริ+สบุ ชาติในความ ไป คลานไป เสือกไป. อ ปัจ.                                                                         |

ปริสุษุมติ

ย่อมสะอาด, หมดจต, บริสุทธี, ผุดผ่อง, ผ่องแล้ว, ผ่องใส, แจ่มใส. ปริ+สุธฺ โส  
เจยเย. ย ปัจ. กัต. แปลง ธย เป็น ชุม.

ปริสุสฺสติ

ย่อมเหือดแห้ง, แห้งเหือด, แห้งผาก. ปริ+สุสฺ. ชาติในความ ผาก แห้ง เหี่ยว. ย  
ปัจจัย. กัต. แปลง สย เป็น สส.

ปริโสเธยฺย

พึงให้หมดจด, ฯลฯ. ปริ+สุธฺ โสเจยเย. เณ ปัจ. เหตุ. เอยฺย สัต.

หน้า ๑๗๘

ปริหฺรติ

เวียนไป, ดูแล, แก่ไข, จัดการ, ดำเนินการ, ระวัง, รักษา, ปกครอง, เคารพ, นับ  
ถือ, กล่าว, อธิบาย, บริหาร. ปริ+หฺรฺ หรณฺ (ปวตฺตเน). อ ปัจ.

ปริหายติ

ย่อมเสื่อมสิ้น, ฯลฯ. ปริ+หา ชาติในความ เสื่อม สิ้น เลว ทรม. ย ปัจ. กัต.

ปเรติ ปฺรยติ

ย่อมไป, ฯลฯ. ปฺร ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. เณ ฌย ปัจ. กัต.

ปโรทฺติ

ร้องให้แล้ว. ป+รฺทฺ ชาติในความร้องให้. อ ปัจ. อี อชฺ.

ปฺลนฺทติ

ย่อมพุ่งไป, ตลบไป. ปฺลนฺทติ คนฺธเน, อ ปัจ.

ปฺลวติ

ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ป+ลปฺ ชาติในความ กล่าว พุด. อ ปัจ.

ปฺลวติ

ย่อมไป, ลอยไป, ปลิวไป. ปฺลฺ คติยํ. อ ปัจ. อภิฯ เป็น ปฺลวฺ ชาติ

ปฺลายติ

ย่อมหนีไป, หลีกไป. ป+อยฺ คติยํ. อ ปัจ. ลฺ อาคม. ทิมะ ลง พฺ อาคม เป็น  
ปฺหฺาติ บ้าง.

ปฺลิตฺติ

ย่อมบ้วน (ทำปากยื่นบอกใบ้ให้รู้), บ้วนปาก, บ้วนใบ้. ป+ลิตฺ เลขเน. อ ปัจ.

ปฺลิเวเจติ

ย่อมพั่น, พั่นรอบ, พัวพั่น, ฯลฯ. ปริ+เวจฺ ชาติในความ พั่น ผูก โปก. เณ ปัจ.  
กัต.

ปฺลิหฺติ ปฺลึหฺติ ปฺเลหฺติ

ย่อมเพลิด, เลี้ย, ฯลฯ. ป+ลิหฺ อสุสาทเน. อ ปัจ.

ปฺลฺชฺชติ

ย่อมชำระ, ทรม, ผุพัง, หักพัง, หลุดลุ่ย, สลาย, สาบสูญ, พินาศ. ป+ลฺชฺ  
ชาติในความ ทำให้หมดไป ลบทิ้ง สลาย พินาศ. ย ปัจ. กัต. แปลง ชย เป็น  
ชช.

ปฺเลติ ปฺลยติ

ย่อมไป, บินไป, ลอยไป. ปฺลฺ คติยํ. เณ ฌย ปัจ.

หน้า ๑๗๙

ปฺโลภติ

ย่อมลุ่มหลง, เล้าโลม, ประเล้าประโลม, ปลอบโยน ป+ลภฺ วิโมหเน. อ ปัจ.

ปฺลลติ

ย่อมไป, ฯลฯ. ปฺลล ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ลุ่ม ต่ำ. อ ปัจ.

|          |                                                                                                                 |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปวกขามิ  | จักกล่าว, ฯลฯ. ป+วจ วาเน. อ ปัจ. สฺสามิ ภาวิส. แปลง สฺสามิ เป็น ขามิ จ เป็น กุ.                                 |
| ปวชติ    | ย่อมออกไป, บวช (ถือเพศเป็นนักพรต). ป+วช คติย. อ ปัจ. .                                                          |
| ปวณฺณสิ  | กลิ้งไปแล้ว, ฯลฯ. ป+วณฺณ+อ ปัจ. อี อັ.                                                                          |
| ปวณฺณสิ  | ให้กลิ้งไปแล้ว, ฯลฯ. เณ ปัจ. เหตุกัต.                                                                           |
| ปวทุมตํ  | จงเจริญ, ฯลฯ. ป+วทุม+อ ปัจ. ตํ ปัจจ. ใช้แทน ต.                                                                  |
| ปวติ     | ย่อมไป, ฯลฯ. ชำระ, ฯลฯ. ปุ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ชำระ ทำให้ บริสุทธิ์. อ ปัจ.                                |
| ปวติ     | ย่อมเอียง, เอียงไป, โน้ม, โน้มไป, ฯลฯ. น้อม, น้อมไปก. ปุ โอนเต.อ ปัจ. แปลง อุ เป็น อว รูปฯ ๓๗๒.                 |
| ปวตฺตติ  | ย่อมเป็นไปทั่ว, เป็นไป กลิ้งไป, ฯลฯ. ป+วตฺ วัตต ชาติในความ เป็นไป เป็นอยู่ ประพฤติ. อ ปัจ.                      |
| ปวตฺตย   | จงประกาศ, ฯลฯ. ป+วตฺ ชาติในความ กล่าว พุด. ฉย ปัจ. กัต. หิ ปัจจ. ลบ ณฺ เหลือ อ ลบ ที่ ตฺ เป็น ตฺ+อ ช้อน ต.      |
| ปวสติ    | ย่อมอยู่ปราศ (ออกจากที่ชั่วคราว). ป+วสฺ นิวาเส. อ ปัจ.                                                          |
| ปวสฺสิ   | ตกแล้ว, ตกชุกแล้ว. ป+วสฺ ชาติในความ ตก รด ชาติ โปรย. อ ปัจ. อี อັ.                                              |
| หน้า ๑๘๐ |                                                                                                                 |
| ปวายติ   | ย่อมพุ่งไป, ฯลฯ. ป+วา ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ตัด แหว ฟุ้ง. ย ปัจ.                                             |
| ปวาเรติ  | ย่อมห้าม, เกียดกัน (ไม่ให้ทำโดยสะดวก). ป+วร ชาติในความ ห้าม กั้น. เณ ปัจ.                                       |
| ปวาเรสิ  | ปรารถนาแล้ว, ปวารณาแล้ว, ฯลฯ. ป+วร ชาติในความ ปรารถนา ต้อง อยาก ได้. เณ ปัจ. เหตุ.                              |
| ปริเรติ  | ย่อมสร้าง, ก่อสร้าง, ปลูกสร้าง. ป+วิ+ธา กรณ. อ ปัจ. เอา อา เป็น เอ หรือ ป+วิธฺ กรณ. เณ ปัจ. กัต.                |
| ปวิสติ   | ย่อมเข้าไป. ป+วิส ชาติในความเข้าไป. อ ปัจ.                                                                      |
| ปวิสฺยิ  | เข้าไปแล้ว, ป+วิสฺ+ย ปัจ. กัม. อี อັ. อี อาคมนฺหา ย.                                                            |
| ปวจฺจติ  | ย่อมกล่าว, เรียง. ป+วจ ชาติในความ กล่าว พุด. ย ปัจ. กัม เอา อ ที่ ว เป็น อุ หรือแปลง ว เป็น วุ แปลง จย เป็น จจ. |

|                 |                                                                                                                                                   |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปจุจเร          | ย่อมล่าว, ฯลฯ. ป+วจ+ย ปัจ. กัม. อนฺติ วัต. แปลง เป็น เร เป็นกัต. บ้าง<br>โดยลง ฌย เป็น วุ แปลง จย เป็น จจ.                                        |
| ปจุจเร          | ย่อมล่าว, ฯลฯ. ป+วจ+ย ปัจม. กัม. อนฺติ วัต. แปลง เป็น เร เป็นกัต. บ้าง<br>โดยลง ฌย ปัจ. กัต.                                                      |
| ปเวกฺขามิ       | จักเข้าไป. ป+วิสุ+อ ปัจ. สฺสามิ ภาวิส. วิการ อิ เป็น เอ แปลง สฺสามิ เป็น ขามิ<br>แปลง สฺ เป็น กุ ส่วน โมคฯ ตยาทิกัณห์ ๒๗ แปลง ส กับ สฺส เป็น กฺข. |
| ปเวกฺขิ         | เข้าไปแล้ว. ป+วิสุ+อ ปัจ. อี อັ. เพราะวิภัติ อັ. แปลง วิสุ เป็น เวกฺข รูปฯ<br>๔๗๓.                                                                |
| ปเวติ ปวินาติ   | ย่อมลีสบสาย. ป+วิ ชาติในความ เป็น สืบต่อ. อ, นา ปัจ.                                                                                              |
| หน้า ๑๘๑        |                                                                                                                                                   |
| ปเวเทติ         | ย่อมให้รู้ทั่ว, ฯลฯ. ป+วิทฺ ฌาณ. ฌน ปัจ. เหตุ วิการ อิ เป็น เอ.                                                                                   |
| ปเวเทสิ         | ให้รู้แล้ว, ฯลฯ. ป+วิทฺ+ณ ปัจ. เหตุ. อี ปັ. สฺ อาคม.                                                                                              |
| ปเวธิ           | ห้วนไหวแล้ว, เอนเอียงแล้ว, กลิ้งแล้ว. ป+วิธฺ กมฺปน. ฌน ปัจ. อี อັ.                                                                                |
| ปเวเรติ ปเวรยติ | ย่อมห้วนไหว, ฯลฯ. ป+วิธฺ+ณ ฌนย ปัจ. กัต.                                                                                                          |
| ปเวเสติ         | ย่อมให้เข้าไป. ป+วิสุ ปเวสเน. ฌน ปัจ. เหตุ.                                                                                                       |
| ปสงฺคติ         | ย่อมเป็นไปทั่ว, ต้องการ, อยาได้, มุ่งหมาย. ป+สฺติ ชาติในความ ไป ถึง<br>เป็นไป. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                                |
| ปสฺสตี          | ย่อมชม, ฯลฯ. ป+สฺสฺ ชาติในความ ชม ยกย่อง สรรเสริญ กล่าว พุด<br>เบียดเบียน. อ ปัจ.                                                                 |
| ปสณฺติ          | ย่อมคบ. เข้าเป็นพวกกัน ปสณฺ สมฺภตฺติยํ. อ ปัจ.                                                                                                    |
| ปสฺติ           | ย่อมเห็น, ฯลฯ. ปสฺ ชาติในความ กว้างขวาง พิศดาร ผูก พัน มัด รััด ดู เห็น<br>หมวด ภู ชาติ.                                                          |
| ปสฺรติ          | แผ่ออก, คลี่ออก, เหยียดออก, ขยาย, แผ่ไป, ชานไป. ป+สฺร คติยํ. อ ปัจ.                                                                               |
| ปสวติ           | ย่อมประสบ, พบ, เห็น, พบเห็น. ป+สฺ คติยํ. อ ปัจ. แปลง อุ เป็น อว.                                                                                  |
| ปสวติ           | ย่อมหล้งออก, คลอด (ลูก) ประสูติ, เกิด. ป+สฺ ปสเว ปาณคพฺภโมจเน จ. อ<br>ปัจ. แปลง อุ เป็น อว.                                                       |

|                 |                                                                                                                                                                          |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปสาเทติ ปสาทยติ | ย่อมยินดี, เลื่อมใส, ฯลฯ. ป+สทฺ ชาติในความ ยินดี ชอบใจ พอใจ ถูกใจ เพลิดเพลิน. เณ ฌย ปัจ.                                                                                 |
| ปสาเทติ ปสาทยติ | ย่อมให้อินดี, ให้เลื่อมใส, ฯลฯ. เณ ฌย ปัจ. เหตุ.                                                                                                                         |
| ปสารถติ         | ย่อมสำเร็จ, ประดับ. ป+สารถฺ สัทธิริยํ. ย ปัจ. กัต.                                                                                                                       |
| ปสารถุสสามิ     | จักประดับ. ป+สารถฺ+เณ ปัจ. สุธามิ ภวิส. อิ อาคม.                                                                                                                         |
| ปสารถติ ปสารถติ | ย่อมขึง. ป+สธฺ ชาติในความ เปล่งออก. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                           |
| ปสาสติ          | ย่อมสั่งสอน, บังคับ, ปกครอง. ป+สาสฺ ชาติในความ สั่งสอน พร่ำสอน สั่ง บังคับ. อ ปัจ.                                                                                       |
| ปสัชฌติ         | ย่อมสำเร็จ, สำเร็จบริบูรณ์. ป+สัช ธาราเน. ย ปัจ. กัต. แปลง ฐย เป็น ฐณ.                                                                                                   |
| ปสัณเณติ        | ย่อมผูก, ผูกพัน, ผูกมัด. ป+สึ ชาติในความ ผูกพัน มัด รัด. ณฺ ปัจ. พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                                                       |
| ปสฺยติ          | ย่อมไหลออก, คลอด (ลูก), ประสูติ, เกิด. ปสฺ ชาติในความ ไหลออก, คลอด. ย ปัจ. กัต. ทิมะ.                                                                                    |
| ปเสติ ปสยติ     | ย่อมผูก, ฯลฯ. ปสฺ ชาติในความ ผูก พัน มัด รัด. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                 |
| ปสฺส            | จงดู, ฯลฯ. ทิสฺ ชาติในความ พบ เห็น ดู ฟัง. อ ปัจ. หิ ปัจจ. แปลง ทิสฺ เป็น ปสฺส ลบ หิ. รูปฯ ๔๖๗.                                                                          |
| ปสฺสํ           | ดูแล้ว, ฯลฯ. ทิสฺ+อ ปัจ. อํ ปโรกขา.                                                                                                                                      |
| ปสฺสตํ          | จงดู, ฯลฯ. ทิสฺ+อ ปัจจ.                                                                                                                                                  |
| ปสฺสมมติ        | ย่อมสงบ, ระวัง, สงบระงับ. ป+สมฺ สมฺ ชาติในความ ดับ เย็น. ย ปัจ. กัต. แปลง มย เป็น มม.                                                                                    |
| ปสฺสสติ         | ย่อมให้ในออก, หายใจออกอยู่. ป+สสฺ ชาติในความ เป็นอยู่ มีชีพออยู่ หายใจอยู่. อ ปัจ.                                                                                       |
| หน้า ๑๘๓        |                                                                                                                                                                          |
| ปหฺสติ          | ย่อมเบิกบาน, แ่มชื่น, ร่าเริง, รื่นเริง, ฯลฯ. ป+หสฺ หสฺ ชาติในความ เบิกบาน แ่มชื่น ร่าเริง รื่นเริง สรวล เสสรวล เฮฮา หัวเราะ. อ ปัจ. ถ้าตั้ง หสฺ ชาติ พึงลง นิคคหิตอาคม. |
| ปหฺสิ           | สะบัดแล้ว, เบิกบานแล้ว, ฯลฯ. อี อชฺ.                                                                                                                                     |

|                   |                                                                                                                            |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปหร               | จงประหาร, ตี, ฟัน, ผลาญ, ล้างผลาญ, ม่า, ทำลาย. ป+หฺร ชาติในความนำไป<br>นำออก. อ ปัจ. หิ ปัจ.                               |
| ปหฺรติ            | ย่อมประหาร, ฯลฯ. ช่มชี่ ช่มแหง, ทำอันตราย, เมียน. ป+หฺร+อ ปัจ. ปัจ. ติ<br>วัต.                                             |
| ปหฺสติ            | ย่อมรี้นเริง, ฯลฯ. หสฺ หสเน. อ ปัจ.                                                                                        |
| ปหฺสฺสติ          | จักละ, ฯลฯ. ป+หา ชาติในความ ละ สละ วาง. อ ปัจ. สฺสติ ภาวิส.                                                                |
| ปหายติ            | ย่อมละ, ฯลฯ. ป+หา+ย ปัจ. กัม.                                                                                              |
| ปหิณฺติ ปหิณฺนาติ | ย่อมส่งไป. ป+หิ ชาติในความไป. ณฺ ณา ปัจ. แปลง อุ เป็น อุ.                                                                  |
| ปหิณฺ             | ส่งไปแล้ว. ป+หิ+ณฺ ปัจ. อี อัจ.                                                                                            |
| ปหิยุยติ ปหียติ   | ย่อมละเสียด, เสื่อม, เสื่อมสิ้น. ป+หา ชาติในความ เสื่อม สิ้น เลว ทราม. ย ปัจ.<br>กัต. แปลง อา เป็น อิ, อี กิริยาแรกซ้อน ย. |
| ปหิยุยติ ปหียติ   | ย่อมละ, ฯลฯ. ป+หา ชาติในความ ละ สละ วาง ปล่อย. ย ปัจ. กัม.                                                                 |
| ปหฺยติ ปหฺยติ     | ย่อมอาจ, สามารถ, ปหฺย สติยํ. ย ปัจ. กัต. กิริยหลังที่มิจะ.                                                                 |
| ปโหติ             | ย่อมพอ เพียงพอ. ป+หฺ หฺย สติยํ. อ ปัจ.                                                                                     |

## ปา

|                         |                                                                                                                                      |
|-------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปาภฺยติ                 | ย่อมถึงทั่ว, เป็นไปซัด, แจ่มแจ้ง, ปรากฏ. ป+ภฺย ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป.<br>อ ปัจ. ที่มิจะอุปสรรคคือ ป อภิฯ ไช ป ว่า ทสฺสเน.         |
| ปาเชติ                  | ย่อมขับ, ขับไป, ต้อน, ต้อนไป, ไล่, ไล่ไป. ป+อชฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป.<br>อ ปัจ.                                                  |
| ปาภฺยิกฺขติ ปาภฺยิกฺขติ | ย่อมปรารถนาเฉพาะ, หวังเฉพาะ. ปภฺย+กฺข กขิ กงฺข ชาติในความ ปรารถนา,<br>ประสงค์ หวัง มุ่งหวัง ตั้งใจ จำนง อยาได้ ชอบใจ รักใคร่. อ ปัจ. |
| ปาภฺยติ ปาภฺยติ         | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ปภฺย ชาติในความ กล่าว พุด ส่งกลืน ตลบ. เณ ฌย ปัจ.                                                                    |
| ปาตยิสฺสามิ             | จักให้ตกไป, ฯลฯ. ปตฺ ชาติในความ ไป ตก หล่น ล้ม. ฌย ปัจ. สฺสามิ ภาวิส. อิ<br>อาคม.                                                    |
| ปาติ                    | ย่อมเต็ม, เต็ม. ปา ชาติในความ เต็ม เต็ม ทำให้เต็ม. อ ปัต.                                                                            |
| ปาติ                    | ย่อมเลี้ยง, ฯลฯ. ปา ชาติในความ เลี้ยง คุ้มครอง ป้องกัน รักษา. อ ปัจ.                                                                 |
| ปาติ                    | ย่อมผาก, แห้ง, เหี่ยว. ปา โสสนเน. อ ปัจ.                                                                                             |



|                              |                                                                                                                           |
|------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปาตุภวติ                     | ย่อมเป็นชัด, ประจักษ์แจ้ง, เกิดปรากฏ. บังเกิดปรากฏ, ปรากฏ. ปาตุ+ภ+อ<br>ปัจจัย. สุตตาย. อ ปัจ.                             |
| ปาตุภวสุส                    | จงปรากฏ. ปาตุ+ภ+อ ปัจ. สสุ ปัจจ. เอา อุ เป็น อ.                                                                           |
| ปาตุภววิ                     | เป็นชัดเป็นแล้ว, ฯลฯ. ปาตุ+ภ+อ ปัจ. อี อัม.                                                                               |
| ปาตุโรหิ                     | ได้เป็นชัดเป็นแล้ว, ฯลฯ. ปาตุ+ห หู สุตตาย. อ ปัจ. อี อัม. อ และ รุ อาคม<br>ต้นธาตุ พฤทธิ อุ หรือ อุ เป็น โอ.              |
| ปาเตติ                       | ย่อมให้ตกไป, ฯลฯ. ปต คติย. เณ ปัจ.                                                                                        |
| ปานติ                        | ย่อมหายใจ, เป็นอยู่, มีชีวิต. ป+อน ปาณเร. อ ปัจ.                                                                          |
| หน้า ๑๘๕                     |                                                                                                                           |
| ปาปยิมหา                     | ให้ถึงแล้ว, ฯลฯ. ป+อ ป ชาติในความ ถึง เข้าถึง บรรลุ ได้ ประสบ. ฌย ปัจ.<br>มฺหา อัม. อี อาคม.                              |
| ปาปิยติ ปาปิยเต              | ย่อมถึง, ฯลฯ. ป+อ ป+ย ปัจ. กัม. อี อาคม.                                                                                  |
| ปาปิณชาติ ปาปฺณชาติ ปาปฺโนติ | ย่อมถึง, ฯลฯ. ป+อ ป อุณา ปัจ. กิริยาต้น แปลง อุ เป็น อี กิริยาหลัง เอา อา<br>เป็น โอ. โมคฯ เป็น อา ป ชาติ.                |
| ปาเปติ                       | ย่อมให้ถึง, ฯลฯ. ป+อ ป+เณ ปัจ.                                                                                            |
| ปายติ                        | ย่อมเจริญ, ฯลฯ. ปายิ ชาติในความ เจริญ งอกงาม รุ่งเรือง. อ ปัจ.                                                            |
| ปายติ                        | ย่อมผาก, แห้ง, เหลียว, หมดสิ้น. เป โสสนเ. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.                                                        |
| ปายาสิ ปายิ                  | หนีไปแล้ว, หลีกไปแล้ว. ป+อ ย อี คติย. อ ปัจ. อี อัม. ถ้าตั้ง อี ชาติ วิการ อี<br>เป็น เอ เอ เป็น อาย กิริยาต้นลง สฺ อาคม. |
| ปาเยสิ                       | ให้เต็มแล้ว. ปา ปาเน. เณ ปัจ. อี อัม. แปลง อา เป็น อาย.                                                                   |
| ปารเมติ                      | ย่อมให้ดียิ่ง, ฯลฯ. ป+รม รม ชาติในความ ยินดี ธีรมย์ เฟลน. เณ ปัจ. ทิมะ ป.                                                 |
| ปารเมติ                      | ย่อมให้ถึงฝั่ง, ย่อมถึงซึ่งฝั่ง. ปาร์+อ คติย. เณ ปัจ. แปลงนิคคหิตเป็น ม อี<br>เป็น เอ.                                    |
| ปารูปติ                      | ย่อมห่ม. ป+อา+อุ ป ชาติในความ ถึง เข้าถึง ลุ. อ ปัจ. รุ อาคม.                                                             |
| ปาเรติ                       | ย่อมให้เต็ม, ฯลฯ. ปารุ ปฺรเณ. เณ ปัจ.                                                                                     |
| ปาเรติ ปารยติ                | ย่อมอาจ, สามารถ, เสร็จ, สำเร็จ. ปารุ สามตฺติเย. เณ ฌย ปัจ.                                                                |
| หน้า ๑๘๖                     |                                                                                                                           |
| ปาเรม                        | ย่อมถึงฝั่ง, ถึงซึ่งฝั่ง. ปาร+อ+อ ปัจ. ม วัต. วิการ อี เป็น เอ.                                                           |

|                       |                                                                                                                                                              |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| पालयन्तु              | จงเลี้ยง, ฯลฯ. ปาล ชาติในความ เลี้ยง รักษา ระวัง ป้องกัน คุ้มครอง ปกครอง คอยดูแล เฝ้า. ฌย บัจ. อนฺต บัจ.                                                     |
| पालेति पालयति         | ย่อมเลี้ยง, ฯลฯ. ปาล รกฺขณ. ฌย ฌย บัจ.                                                                                                                       |
| पाव पावा              | กล่าวแล้ว, กล่าวก่อนแล้ว, ฯลฯ. ป+วท+อ บัจ. อ ปโรกขา. หรือ อา หิยัต. รัสสะ กิริยาหลัง อี อัช.                                                                 |
| पावति                 | ได้กล่าวแล้ว, ฯลฯ. ป+วท+อ บัจ. อี อัช. อ อาคม. ต้นชาติ.                                                                                                      |
| पाविसी                | ได้เข้าแล้ว. ป+อา+วิสุ+ย บัจ. กัม. อี อัช. อ อาคมต้นชาติ อี อาคมหลังชาติ.                                                                                    |
| पावेकषि               | ได้เข้าไปแล้ว. ป+อา+วิสุ+อ บัจ. อี อัช. แปลง วิส เป็น เวกฺษ รูปฯ ๔๗๓.                                                                                        |
| पासति                 | ย่อมตี. ปา ปาเน. ส บัจ. จักตี. ปา+อ บัจ. สฺสติ ภวิส. ลบ ส.                                                                                                   |
| पासातीयति             | ย่อมประพัตติในกฺฎิในกฺฎิเพียงดังปราสาท. ปาสาศัพท อีย บัจ. โมคฯ ขาทิกัณท์ ๗.                                                                                  |
| หน้า ๑๘๗              |                                                                                                                                                              |
| पाहसी                 | เปียดเปียนแล้ว, ฯลฯ. ป+อา+หน หีสายซ์ อ บัจ. อี อัช. ลบ หนฺ สฺ อาคม.                                                                                          |
| पाहलि                 | ส่งไปแล้ว, ฯลฯ. ป+อา+हि ชาติในความ ไป เจริญ ให้เร่าร้อน. ฌ บัจ. ลบ ฌ ไตร. ๕/๖๔.                                                                              |
| पापेति पापयति         | ย่อมเลี้ยง, ฯลฯ. ปาฬ ชาติในความ เลี้ยง รักษา, ฯลฯ. ฌย ฌย บัจ.                                                                                                |
| पिण्डचेति पिण्डयति    | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ปิชิ ชาติในความ กล่าว พุด เปียด เปียน อาจ สามารถ มี กำลัง, ให้ อยู่ อาศัย. ฌย ฌย บัจ.                                                        |
| पिण्डेति पिण्णाति     | ย่อมอิมใจ, ฯลฯ. ปิ ชาติในความ อิมใจ ดีใจ เบิกบาน เบิกบานใจ รัก รักใคร่. ฌ ฌนา ปัต. แปลง ฌา เป็น ฌา เป็น ปิณฺนาติ บ้าง.                                       |
| पिण्डुति              | ย่อมรวบรวม, ฯลฯ. ปิทิ ปิณฺฑ ชาติในความ รวบรวม ติดต่อกัน. อ บัจ.                                                                                              |
| पिण्डुतेति पिण्डुथยति | ย่อมรวบรวม, ฯลฯ. ฌย ฌย บัจ.                                                                                                                                  |
| पिहति                 | ย่อมปิด, กั้น. ป+ธา ธารณ. อ บัจ. แปลง ธา เป็น ทห. รูปฯ ๔๙๒ เป็น อป+ธา ลบ อ ที อปี เทวภาวะ ธา รัสสะ แล้วแปลง ธ เป็น ท รัสสะ อาที่ ตัวชาติ แล้ว แปลง ธ เป็น ห. |
| पिहहापेति पिहहापयति   | ย่อมให้ปิด, ฯลฯ. ฌาเป ฌนฺย บัจ.                                                                                                                              |
| पिहति                 | ปิดแล้ว, ฯลฯ. ปิ หรือ อป+ธา+อ บัจ. อี อัช เทวภาวะ ธา รัสสะ อา ทั้งสอง แปลง ธ ตัวชาติเป็น ห.                                                                  |

|               |                                                                                                                                                   |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปิปาสติ       | ย่อมปรารถนาจะเต็ม, ฯลฯ ปา ปาเน. ส ปัจ. เทวภาวะ ปา แปลง ปา อา เป็น อิ.                                                                             |
| หน้า ๑๘๘      |                                                                                                                                                   |
| ปิพติ         | ย่อมเต็ม. ปา ปาเน. อ ปัจ. รูปฯ ๔๗๘ แปลง ปา เป็น ปิพ กัจฯ ๔๖๙ แปลง ปา เป็น ปิว แปลง ว เป็น พ.                                                      |
| ปิยติ ปิยเต   | ย่อมเต็ม. ปา+ย ปัจ. กัม. ติ, เต วัต. แปลง อา เป็น อิ.                                                                                             |
| ปิยายติ       | ย่อมประพฤตีสั่งความรัก. ปิย ศัพท์ อาย ปัจ. ติ วัต.                                                                                                |
| ปิลนุชติ      | ย่อมประดับ, ฯลฯ ปิลธิ ปิลนุช ชาติในความ ประดับ ตกแต่ง. อ ปัจ.                                                                                     |
| ปิลติ         | ย่อมไป, ฯลฯ ปิล ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                  |
| ปิลหติ        | ย่อมไป, ปิลหิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                    |
| ปิลหิ         | ไปแล้ว, ฯลฯ. ปิลหิ+อ ปัจ. อี อัม.                                                                                                                 |
| ปิเลติ ปิลยติ | ย่อมหมดไป, ล้นไป, เสื่อมไป. ปิลิ เขเป. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                 |
| ปิวติ         | ย่อมเต็ม. ปา ปาเน. อ ปัจ. แปลง ปา เป็น ปิว กัจฯ ๔๖๙.                                                                                              |
| ปิวติ         | ย่อมอ้วน, ใหญ่, อวบ. ปิว ฐลิเย.อ ปัจ.                                                                                                             |
| ปิवासติ       | ย่อมปรารถนาเพื่ออันเต็ม, ปรารถนาจะเต็ม. ปา ปาเน. ส ปัจ. เทวภาวะ ปา แปลง อา เป็น อิ เพราะ ส อยู่หลัง พึงแปลง ปา ชาติเป็น วา กัจฯ ๔๖๗ สัททนีติ ๙๗๘. |
| ปิวิสุสติ     | จักเต็ม. ปา+สุสติ ภาวิส. แปลง ปา เป็น ปิว อิ อาคม.                                                                                                |
| ปิสติ         | ย่อมไป, ฯลฯ. ปิสิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                |
| ปิสติ         | ย่อมแตกก, เป็นส่วน, เป็นตอน. ปิสิ ปิสฺ อวยเว. อ ปัจ.                                                                                              |
| ปิสิสุสติ     | จักบด, ปิสฺ จุณณเน. สุสติ ภาวิส. อิ อาคม.                                                                                                         |
| ปิเสติ ปิสยติ | ย่อมอาจ, ฯลฯ ปิสฺ ชาติในความ อาจ สามารถ เป็นอยู่ หายใจ. เณ ฌย ปัจ.                                                                                |
| หน้า ๑๘๙      |                                                                                                                                                   |
| ปิเสติ ปิสยติ | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ปิสิ ชาติในความ กล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ.                                                                                             |
| ปิเสติ        | ย่อมทำให้ละเอียด, ฯลฯ. ปิสฺ ปิสฺ ชาติในความ ทำให้ละเอียด ทำให้เป็นผง บด. เอ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                                     |
| ปิเหติ ปิหยติ | ย่อมปรารถนา, ฯลฯ. ปิหฺ ชาติในความ ปรารถนา กระหยิ่ม มักใหญ่ ทะเยอทะยาน. เณ ฌย ปัจ.                                                                 |

|                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปีพนฺธติ            | ย่อมนประดับ, ฯลฯ. ปีพนฺธ ชาติในความ ประดับ ตกแต่ง. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| ปีพติ ปีเพติ ปีพยติ | ย่อมนเปียดเปียน, ปีพคฺฉิ. ปีพ วิพาธายํ. อ เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| ปีจติ               | ย่อมนเปียดเปียน, ฯลฯ. ปีจ ชาติในความ เปียดเปียน เศร้าหมอง ทรงไว้. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| ปีณติ               | ย่อมนเต็ม, ฯลฯ. ปีณ ชาติในความ เต็ม เปี่ยม. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| ปีนาติ              | ย่อมน้อม, อ้อมใจ, ปลื้มใจ, ยินดี, รัก, รักใคร่. ปี ตปฺปนฺตีสฺ. นา ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| ปียติ               | ย่อมน้อม. ปา ปาเน. ย ปัจ. กัม. แปลง อา เป็น อี.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| ปีเพติ ปีพยติ       | ย่อมนเปียดเปียน, ฯลฯ. ปีพ วิพาธายํ. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| ปุสเสติ ปุสยติ      | ย่อมนกุ่มแหง, ฯลฯ. ปุสฺ ปุณฺสฺ ชาติในความ กุ่มแหง ข่มแหง ย่ำยี. เณ ฌย ปัจ.<br>ถ้าตั้ง ปุณฺสฺ พึงแปลง นุ เป็น นิคคหิต.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| ปุจฺจน              | จงถาม ปุจฺจน+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| ปุณฺณติ             | ย่อมนเข้ด, ฯลฯ. ปุณฺณ ชาติในความ เข้ด ญ ทำความ สะอาด. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| หน้า ๑๙๐            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| ปุณฺณติ             | ย่อมนเศร้าหมอง, ฯลฯ. ปุณฺณ ชาติในความ เศร้าหมอง เปรอะเปื้อน. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| ปุณฺณเณติ ปุณฺณยติ  | ย่อมนลดลง, ฯลฯ. ปุณฺณ ชาติในความ นิดหน้อย น้อย. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| ปุณฺณติ             | ย่อมนละเอียดย, ฯลฯ. ปุณฺณ ชาติในความ ละเอียดย สุขุม. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| ปุณฺณติ             | ย่อมนงาม, งอกงาม, เจริญ. ปุณฺณ สุภากริเย. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| ปุณฺณเณติ ปุณฺณยติ  | ย่อมนเปียดเปียน, ฯลฯ. ปุณฺณ ชาติในความ เปียดเปียน ประหาร มา รวบรวม<br>ติดต่อก.เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| ปุณฺณทติ            | ย่อมนขาว, สะอาด, ประดับ, สวยงาม, ตัด, ขาด, เป็นท่อน, เป็นตอน. ปฺุติ ปุณฺท<br>ปุณฺทํ ปุณฺทนขณฺทเนสุ. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| ปุตฺตติยติ          | ย่อมนประพฤติเพียงดังบุตร, ประพฤติให้เป็นเพียงดังบุตร, ประพฤติดังบุตร. ปุตฺต<br>มิวจรติ ปุตฺตติยติ. (อาจารย์) ย่อมประพฤติซึ่งลูกศิษย์ผู้มีใช้บุตรเพียงดังบุตร.<br>ประพฤติซึ่งลูกศิษย์ผู้มีใช้บุตรให้เป็นเพียงดังบุตร. อุปตฺตํ ปุตฺตมิวจรติ ปุตฺตติยติ<br>สิสฺสํ (อาจารย์). อัย ปัจ. ลงใน อาจารย์. รูปฯ ๕๒๑. ย่อมปรารธนาบุตร. ปุตฺต<br>โน ปุตฺตมิจฺจติ ปุตฺตติยติ. อัย ปัจ. ลง อิจฺจติ รูปฯ ๕๒๒. บาลีไวยากรณํ เป็น<br>อัย ปัจ. ได้รู้เป็น ปุตฺตติยติ. ปุตฺต ศัพท์ อัย หรือ อัย ปัจ. ตี วัต. |

|                    |                                                                                                                                                           |
|--------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปตฺตียติ           | ย่อมกระทำเพียงดั่งบุตร, กระทำดั่งบุตร. ย่อมกระทำ ซึ่งบุคคลผู้มีใช้บุตรเพียงดั่งบุตร, กระทำซึ่งบุคคลผู้มีใช้บุตรให้เป็นเพียงดั่งบุตร. อีย ปัจ. ลงใน กโรติ. |
| ปุถุติ             | ย่อมเปียดเปียน, เศร้าหมอง. ปุถิ หีสาส์กิเลสสุ. อ ปัจ.                                                                                                     |
| ปุเถติ ปุถยติ      | ย่อมเอื้อเพื่อ, ไม่เอื้อเพื่อ. ปุถ. อาหารนาทเรสุ. เณ ฌย ปัจ. แปลได้ทั้งสองอย่างแล้วแต่ความของประโยค.                                                      |
| ปุณาติ             | ย่อมกรอง, ฯลฯ ปุ ชาติในความ ชำระ ทำให้บริสุทธิ์. นา ปัจ.                                                                                                  |
| ปุเนติ             | ย่อมมาอีก. ปุณ+อา+อิ คติย. อ ปัจ.                                                                                                                         |
| ปุณเถติ            | ย่อมเปียดเปียน, เศร้าหมอง ปุถุ หีสาส์กิเลสสุ. อ ปัจ.                                                                                                      |
| ปุปฺผติ            | ย่อมบาน, ขยายออก, คลี่ออก, เผล็ดออก, ผลีออก, งอกออก. ปุปฺผ วิกสเน. อ ปัจ.                                                                                 |
| ปุพฺพติ            | ย่อมเต็ม, เปี่ยม. ปุพฺพ ปฺรณ. อ ปัจ.                                                                                                                      |
| ปุรติ              | ย่อมไปข้างหน้า, ฯลฯ. ปุรุ ชาติในความ ไปข้างหน้า เป็นประธาน เป็นหัวหน้า เต็มเปี่ยม. อ ปัจ.                                                                 |
| ปุลติ              | ย่อมฆ่า, ฯลฯ. ปุล ชาติในความ ฆ่า ประหาร รวมกัน ติดต่อกัน. อ ปัจ.                                                                                          |
| ปุลติ              | ย่อมใหญ่, เจริญขึ้น, โต. ปุล มหตฺเต. อ ปัจ.                                                                                                               |
| ปุลฺลสฺติ ปุโลสฺติ | ย่อมเผา, ฯลฯ. ปุลฺล ชาติในความ เผา ไหม้ เรา้ร้อน. อ ปัจ.                                                                                                  |
| ปุสฺติ             | ย่อมเจริญ, ฯลฯ. ปุส ชาติในความ เจริญ งอกงาม รุ่งเรือง เกิด ไหลออก. อ ปัจ.                                                                                 |
| ปุสนาติ            | ย่อมปรนปรีอ, ฯลฯ. ปุส ชาติในความ ปรนปรีอ เลี้ยง เลี้ยงดู. นา ปัจ.                                                                                         |
| หน้า ๑๙๒           |                                                                                                                                                           |
| ปุพฺติ             | ย่อมเป็นสุข, ฯลฯ. ปุพ ชาติในความ เป็นสุข สบาย ฆ่า ประหาร รวมกัน ติดต่อกัน. อ ปัจ.                                                                         |
| ปุชเย              | พึงบูชา, ฯลฯ. ปุช ชาติในความ บูชา เคารพ นบনอบ ไหว้. ฌย ปัจ. เอยฺย สัต.                                                                                    |
| ปุเชติ ปุชยติ      | ย่อมบูชา, ฯลฯ. ปุช+ณ ฌย ปัจ.                                                                                                                              |
| ปุยติ              | ย่อมกระจายไป, ฯลฯ. ปุย ชาติในความ กระจายไป แพร่ไป ชานไป เหม็น เน่า. อ ปัจ.                                                                                |
| ปุรติ              | ย่อมเต็ม, เปี่ยม. ปฺร.+ปฺรณ. อ ปัจ.                                                                                                                       |

|                |                                                                                                         |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ปุราเปสิ       | ให้เต็มแล้ว, ฯลฯ. ปุร+ณาเป ปัจ. อี อัช.                                                                 |
| ปุเรติ ปุระยติ | ย่อมสนิท, ฯลฯ. ปุรฺ ชาติในความ สนิท ชิด แนบ. เณ ฌย ปัจ.                                                 |
| ปุเรยย์        | พึงบำเพ็ญ (ทำให้เต็ม). รุปฺ ปุรณฺ. อ ปัจ. เอยยํ สัต.                                                    |
| เปกฺขติ        | ย่อมเฟื่อง, ฯลฯ. ป+อิกฺข ชาติในความ เห็น ดู เฟื่อง พินิจ กำหนด หมาย. อ ปัจ.                             |
| เปฏฺติ         | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. ปิฏฺ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว เปียดเปียน ประหาร ม่า รวมกัน ติดต่อกัน. อ ปัจ.        |
| เปจฺติ         | ย่อมเปียดเปียน, เศร้าหมอง. ปิฏฺ หีสาส์กิเลสสุ. อ ปัจ.                                                   |
| เปติ           | ย่อมไป, ฯลฯ. เป ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                        |
| เปลติ          | ย่อมไป, ฯลฯ. เปลฺ เปลิ เปลฺ ชาติในความ ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                               |
| เปสฺติ         | ย่อมเผา, ไหม้. ปิสฺ อุปทาเห. อ ปัจ.                                                                     |
| เปสฺติ         | ย่อมไป, ฯลฯ. เปสฺ เปสฺ คติยํ. อ ปัจ.                                                                    |
| เปเสติ เปสยติ  | ย่อมส่งไป. ฯลฯ. ปิสฺ ชาติในความ ส่งไป ใช้ไป บังคับ. เณ ฌย ปัจ.                                          |
| หน้า ๑๙๓       |                                                                                                         |
| เปเสติ เปสยติ  | ย่อมนำกลับ. กลับคืน, เปสฺ ปฏฺิหรณฺ. เณ ฌย ปัจ.                                                          |
| เปเสสิ         | ไปแล้ว, ฯลฯ. ปิสฺ คติยํ. อ ปัจ. อี อัช. วิจารณ์ อี เป็น เอ สุ อาคม.                                     |
| เปเพติ         | ย่อมไป, ฯลฯ. เปพฺ คติยํ. อ ปัจ.                                                                         |
| โปฏฺติ โปฏยติ  | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. ปุฏฺ ชาติในความ เปียดเปียน แตก สลาย ทลาย กระจาย กระจายกระจาย กล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ. |
| โปถติ          | ย่อมกว้างขวาง, มากมาย, พิสดาร. ปุถฺ วิตุถาเร. อ ปัต.                                                    |
| โปถติ          | ย่อมบด, ฯลฯ. โปถฺ ชาติในความ บด ขยี้ โบย ตี. อ ปัจ.                                                     |
| โปถติ โปถยติ   | ย่อมบด, ฯลฯ. โปถฺ+ณฺ ฌย ปัจ.                                                                            |
| โปถติ โปถยติ   | ย่อมประหาร, ฯลฯ. ปุถฺ ชาติในความ ประหาร ม่า เมียน ตี โบย เคาะ กระทบ กล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ.               |
| โปสฺติ         | ย่อมเลี้ยง, ฯลฯ. ปุสฺ ชาติในความ เลี้ยง เลี้ยงดู ประนปรีอ. อ ปัจ.                                       |
| โปสฺติ         | ย่อมเผา, ฯลฯ. ปุสฺ ชาติในความ เผา ไหม้ เราร้อน. อ ปัจ.                                                  |
| โปเสติ โปสยติ  | ย่อมเลี้ยง, ฯลฯ. ปสฺ โปสเน. เณ ฌย ปัจ.                                                                  |
| โปเสติ โปสยติ  | ย่อมทรงไว้, ฯลฯ. ปุสฺ ชาติในความ ทรงไว้ รั้งไว้ ตกแต่ง ตกแต่ง ประดับ. เณ ฌย ปัจ.                        |

# ผ อักษร

|             |                                                                                        |
|-------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| ผณติ        | ย่อมแผ่, ๗๗. ผณ ชาติในความ ไป แผ่ ขยาย (แผ่กว้างออกไป), อ ปัจ.                         |
| หน้า ๑๙๔    |                                                                                        |
| ผนุหติ      | ย่อมดิ้นรน, ๗๗. ผหิ ผนุห ชาติในความ ไหว ลั่น สะเทือน เคลื่อน เข่มั่น เต็ม ตูบๆ. อ ปัจ. |
| ผรติ        | ย่อมแผ่ไป, ๗๗. ผรุ ชาติในความ แผ่ ขยาย แผ่ไป ชานไป. อ ปัจ.                             |
| ผลติ        | ย่อมแตก, ๗๗. ผล ชาติในความ แตก แยก สลาย ทลาย กระจาย กระจาย กระจาย. อ ปัจ.              |
| ผลติ        | ย่อมผลิตผล, ๗๗. ผล ชาติในความ ผลิต ผลออก งอกออก ผลิตผล สำเร็จ. อ ปัจ.                  |
| ผพติ        | ย่อมแตก, ๗๗. ผพ ชาติในความ ไป แผ่ ขยาย. อ ปัจ.                                         |
| ผเพติ ผพยติ | ย่อมแตก, ๗๗. ผพ+ณ ฌย ปัจ.                                                              |
| ผาณติ       | ย่อมแผ่, ๗๗. ผาณ ชาติในความ ไป แผ่ ขยาย. อ ปัจ.                                        |
| ผาติ        | ย่อมตัด, ๗๗. ผา ชาติในความ ตัด ผ่า ฉีก แหก. อ ปัจ.                                     |
| ผายติ       | ย่อมเจริญ, ๗๗. ผาย ผาย ชาติในความ เจริญ งอกงาม รุ่งเรือง, อ ปัจ.                       |
| ผารติ       | ย่อมบวม. ผาร ชาติในความ หนุน บวม. อ ปัจ.                                               |
| ผาลติ       | ย่อมขีด, ๗๗. ผาล ชาติในความ ทำให้เป็นรอย ทำให้เป็นทาง ขีด ผ่า แหวะ. อ ปัจ.             |
| ผาเลหิ      | จงขีด, ๗๗. ผาล+เอ ปัจ. หิ ปัจ.                                                         |
| หน้า ๑๙๕    |                                                                                        |
| ผียติ       | ย่อมไป, ๗๗. ผิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป สูง หนุน. ย ปัจ. กัต.                          |
| ผุฏติ       | ย่อมบาน, ๗๗. ผุฏ ชาติในความ บาน เปิดออก ปรากฏ. อ ปัจ.                                  |
| ผุณติ       | ย่อมกระจาย, ๗๗. ผุณ ชาติในความ กระจาย เรียงราย กำจัด. อ ปัจ.                           |
| ผุนาติ      | ย่อมผัด, ๗๗. ผุ ชาติในความ ผัด โปรย โรย (ค่อยๆโปรยลงไป). นา ปัจ.                       |
| ผรติ        | ย่อมไหว, ๗๗. ผรุ ชาติในความ ไหว เคลื่อน เจริญ งอกงาม รุ่งเรือง. อ ปัจ.                 |

|                 |                                                                                         |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| ผุสฺติ          | ย่อมสะสม, ฯลฯ . ผุสฺ ชาติในความ สะสม สังสม รวบรวม แผ่ ขยาย แผ่ไป.<br>อ ปัจ.             |
| ผุสฺลติ         | ย่อมบาน, ฯลฯ. ผุสฺล ชาติในความ บาน เผยออก คลือออก ขยายออก แตก<br>ทำลาย สลาย. อ ปัจ.     |
| ผุสฺติ ผุสฺสฺติ | ย่อมถูกต้อง, ฯลฯ. ผุสฺ ชาติในความ ถูกต้อง สัมผัส. อ ปัจ. กิริยาหลัง แปลง<br>ส เป็น สฺส. |
| ผณฺติ           | ย่อมไป, ฯลฯ. ผณฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็น. อ ปัจ.                                         |
| โผณฺติ          | ย่อมแผ่ไป, ฯลฯ. ผุญฺ ชาติในความ แผ่ไป แพร่ไป ชานไป. อ ปัจ.                              |
| โผฏฺติ          | ย่อมแผ่ไป, ฯลฯ. ผุญฺ ชาติในความ แผ่ไป แพร่ไป ชานไป. อ ปัจ.                              |
| โผฏฺติ โผฏฺยติ  | ย่อมแตก, ฯลฯ. ผุญฺ ชาติในความ แตก ทำลาย สลาย. เณ ฌย ปัจ.                                |
| หน้า ๑๙๖        |                                                                                         |

## พ อักษร

|        |                                                                                                                                                      |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| พกฺติ  | ย่อมจับเอา, ถือเอา. พกฺ อาทาเน. อ ปัจ.                                                                                                               |
| พชฺฉิ  | ข้องแล้ว, ผูกแล้ว, ฯลฯ. พชฺ ชาติในความ ผูก พัน มัด รัด ติด เหนือ เหนือกัน<br>ดัก. ฌย ปัจ. กัต. อี อัจ.                                               |
| พตฺตติ | ย่อมเป็นไป, ฯลฯ. วตฺ วตฺต ชาติในความ เป็นไป เป็นอยู่ ประพฤติ. อ ปัจ.<br>แปลง ว เป็น พ ถ้ำตั้ง วตฺ พึงแปลง ต เป็น ตต.                                 |
| พทฺติ  | ย่อมมั่นคง, ฯลฯ. พทฺ ชาติในความ มั่นคง แข็งแรง. อ ปัจ.                                                                                               |
| พทฺรติ | ย่อมอยู่ในอำนาจ, ฯลฯ. พทฺร ชาติในความ อยู่ใน อำนาจ (เขา) เป็นทาส (เขา).<br>อ ปัจ.                                                                    |
| พนฺรติ | ย่อมผูก, ฯลฯ. พนฺร ชาติในความ ผูก พัน มัด รัด จับ จำ ติด ติดต่อ เหนือ<br>เหนือกัน ดัก. อ ปัจ.                                                        |
| พพฺพติ | ย่อมไป, ฯลฯ. พพฺพ คติยํ. อ ปัจ.                                                                                                                      |
| พภูว   | เป็นแล้ว, ฯลฯ. ภู ชาติในความ มี เป็น เกิด. อ ปัจ. อ ปโรกขา. เทวภาวะ ภู<br>เอา อุ เป็น อ แปลง ภา เป็น พ ในเพราะ ปโรกขา. แปลง ภู เป็น ภูว รูปฯ<br>๔๔๙. |



|                 |                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| พญวียิตถ        | เป็นแล้ว, ฯลฯ. ฎ ชาติในความ มี เป็น เกิด. อ ปัจ. อ ปโรกขา. เทวภาวะ ฎ เอา อุ เป็น อ แปลง ภา เป็น พ ในเพราะ ปโรกขา. แปลง ฎ เป็น ฎว รูปฯ ๔๔๙.                                                                           |
| พยติ พยาติ      | ย่อมลืมตา. พยา ชาติในความ ลืมตา. อ ปัจ. กิริยารัสสะ.                                                                                                                                                                 |
| พยชฺฌติ         | ย่อมตี, ฯลฯ. พยฐ ชาติในความ ตี ม่า ประหาร. ย ปัจ. กัต. แปลง ฐ เป็น ชฺฌ.                                                                                                                                              |
| หน้า ๑๙๗        |                                                                                                                                                                                                                      |
| พยถติ           | ย่อมเป็นทุกข์. ฯลฯ. พยถ ชาติในความ เป็นทุกข์ ไม่สบาย กลัว ไหว สั่น สั่น รัว. อ ปัจ.                                                                                                                                  |
| พยธิยติ พยธิยเต | ย่อมตี, ฯลฯ. พยฐ+ย ปัจ. กัม. ติ, เต วัต. อิ อาคม หน้า ย.                                                                                                                                                             |
| พยยติ           | ย่อมสังวร, ฯลฯ. เพย ชาติในความ สังวร ระวัง ป้องกัน รักษา. อ ปัจง เอา เอ เป็น ย.                                                                                                                                      |
| พยยติ           | ย่อมปริจาค, ฯลฯ. พยยุ ชาติในความ ปริจาค สละ ปริจาคทรัพย์ สละทรัพย์. อ ปัจ.                                                                                                                                           |
| พวยยติ พวยยติ   | ย่อมลั่น, ฯลฯ. พยยุ ชาติในความ ลั่น เสื่อม เปลี่ยน แปลง. เณ ฌย ปัจ. กิริยาหลัง พวยยุ+ณย ลบ ญ เหลือ อ จึงเป็น พวยยย อักษร ย เรียงกันสามตัว ลบเสีย ตัวหนึ่งตามหลักสนธิ.                                                |
| พวยยติ พวยยติ   | ย่อมปริจาค, ฯลฯ. พยยุ ชาติในความ ปริจาค สละ ปริจาคทรัพย์ สละทรัพย์. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                       |
| พยุณฺติกาหติ    | จักทำให้มีที่สุดโดยวิเศษ, จักทำให้มีที่สุดยอดเยี่ยม. วิ+อนฺต+กรฺ ชาติ โอ ปัจ. สุ สติ ภาวิส. วิการ อิ เป็น เอ เอา เอ เป็น ย แปลง วุ เป็น พุ หรือแปลง วิ เป็น พุย แปลง กรฺ พร้อมกับ โอ เป็น กาห ลบ สฺส ลง อีอาคมที่ ต. |
| พยุากโรติ       | ย่อมท่าย, ทำนาย, พยากรณ์. วิ+อา+กรฺ+โอ ปัจ.                                                                                                                                                                          |
| พยุากาสิ        | ท่ายแล้ว, ฯลฯ. ได้ท่ายแล้ว, ฯลฯ. วิ+อา+กรฺ+โอ ปัจ. อี อັช. แปลง กรฺ พร้อม กับ โอ เป็น กา รูปฯ ๕๐๗. คำแปลหลัง ลง อ อาคมหน้า กา.                                                                                       |
| หน้า ๑๙๘        |                                                                                                                                                                                                                      |
| พยุาคา          | บรรลแล้ว, ได้บรรลแล้ว. วิ+อา+คม+อ ปัจ. อา หิยฺต. แปลง วิ เป็น พุย ลบ ที่สุดธาตุ.                                                                                                                                     |

|                   |                                                                                                                                                     |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| พฺยาจติ           | ย้อมหลอกหลวง, ฯลฯ. พฺยาจฺ ชาติในความ หลอกหลวง แสร้งทำ แก่งทำ. อ ปัจ.                                                                                |
| พฺยาริสฺสติ       | จักเปียดเปียน, ฯลฯ. วิ+พารฺ ชาติในความ เปียดเปียน รบกวณ เตือดร้อน ทำ ให้ปั่นป่วน ทำให้ลำบาก. อ ปัจ. สฺสติ ภาวิส.แปลง วิ เป็น พฺย ลบ พยัณณะ ตันชาติ. |
| พฺยุหติ พฺยุหติ   | ย้อมตำริ, เขี่ย, คู้ย, แหวก. วิ+อุหฺ ชาติในความ ตำริ คิด. อ ปัจ. กิริยาแรก รัสสะ.                                                                   |
| พฺรวีติ           | ย้อมกล่าว พุด. อ ปัจ. แปลง อุ เป็น อว อี อาคม.                                                                                                      |
| พฺรหติ            | ย้อมเจริญ, ฯลฯ. พฺรหฺ ชาติในความ เจริญ เจริญขึ้น สูง ใหญ่ โต. อ ปัจ.                                                                                |
| พลติ              | ย้อมเป็นอยู่, ฯลฯ. พลฺ ชาติในความ เป็นอยู่ หายใจ. อ ปัจ.                                                                                            |
| พลียติ            | ย้อมมีกำลัง, พล ศัพท์ อีย ปัจ.                                                                                                                      |
| พหติ              | ย้อมเจริญ, ฯลฯ.พหิ ชาติในความ เจริญ งอกงาม รุ่งเรือง ออกเสียง, กล่าว. อ ปัจ.                                                                        |
| พหติ              | ย้อมนับ, ฯลฯ. พหฺ ชาติในความ นับ คำนวณ เจริญ งอกงาม รุ่งเรือง. อ ปัจ.                                                                               |
| พหฺลิกโรติ        | ย้อมทำให้มาก. พหฺล+กร+โอ ปัจ.                                                                                                                       |
| พารติ             | ย้อมเปียดเปียน, ฯลฯ. พารฺ วิโลลเน. อ ปัจ. ดู พฺยาริสฺสติ ด้วย.                                                                                      |
| หน้า ๑๙๙          |                                                                                                                                                     |
| พาเรติ พารยติ     | ย้อมเปียดเปียน, ฯลฯ. พารฺ วิโลลเน. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                       |
| พาเรติ พารยติ     | ย้อมผูก, ฯลฯ. พรฺ เณ ฌย ปัจ. ดู พชฺฌิ ด้วย.                                                                                                         |
| ฟิลติ             | ย้อมแตก, ฯลฯ. ฟิลฺ ชาติในความ แตก ขาด ทำลาย สลาย. อ ปัจ.                                                                                            |
| พีภจฺจติ          | ย้อมผูก, ฯลฯ. พรฺ พนฺธเน. จ ปัจ. เทวภาวะ พ เอา อ เป็น อิ แปลง พ ตัว ชาติเป็น ภา แปลง ฐ เป็น จฺ โมคฯ ขาทิกัณห์ ๓.                                    |
| พุกฺกติ           | ย้อมเห่า, ฯลฯ. พุกฺก ชาติในความ เห่า หอน ร้อง (สุนัข). อ ปัจ.                                                                                       |
| พุกฺเกติ พุกฺกยติ | ย้อมเห่า, ฯลฯ. พุกฺก+เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                     |
| พชฺฌติ            | ย้อมรู้, ฯลฯ. พชฺ ชาติในความ รู้ บรรลุ ตรัสรู้ รู้แจ้ง ตื่น บาน เบิกบาน. ย ปัจ. กัต. แปลง ฐย เป็น ชฺฌ.                                              |
| พชฺฌเต            | ย้อมรู้, ฯลฯ. พชฺ+ย ปัจ. กัม. เต วัต.                                                                                                               |
| พชฺฌเร            | ย้อมรู้, ฯลฯ. พชฺ+ย ปัจ. กัต. อนฺติ วัต. แปลง เป็น เร.                                                                                              |

|                   |                                                                                                                                                                  |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| พฺนฺทติ           | ย้อมลัป, ๗๗. พฺนฺทิ ชาติในความ ลัป อาน (ทำให้คม). อ ปัจ.                                                                                                         |
| พฺนฺเรติ พฺนฺรยติ | ย้อมเปียดเปียน, ๗๗. พฺริ ชาติในความ เปียดเปียน ทำให้เดือดร้อน รบกวณ. เณ ฌย ปัจ.                                                                                  |
| พฺฏกฺขติ          | ย้อมปรารธนาเพื่ออันกิน, ปรารธนาเพื่อจะกิน, ปรารธนาจะกิน. ฏข+ข ปัจ.<br>เทวภาวะ ฏ แปลงเป็น พุ แปลง ข เป็น ฏ เพราะ ข อยู่หลัง. โภตตุ อิจฺฉติ<br>พฺฏกฺขติ. รูปฯ ๕๑๘. |
| พฺฏกฺขติ          | ย้อมปรารธนาเพื่อให้กิน. ข ปัจ. และ เณ ปัจ. เหตุ.                                                                                                                 |
| หน้า ๒๐๐          |                                                                                                                                                                  |
| พฺรฺวณฺติ         | ย้อมกล่าว, ๗๗. พฺรฺ ชาติในความ กล่าว พฺต. อ ปัจ. อนฺติ วัต. เพราะ อนฺติ<br>วิภฺติ เป็น พหฺ แปลง อุ เป็น อฺว รูปฯ ๔๘๖.                                            |
| พฺรฺฐติ           | ย้อมกล่าว, ๗๗. พฺรฺ+อ ปัจ. ติ วัต.                                                                                                                               |
| พฺรฺฐวฺติ         | ย้อมกล่าว, ๗๗. พฺรฺ+อ ปัจ. แปลง พฺรฺ เป็น พฺรฺว อี อาคม.                                                                                                         |
| พฺรฺหฺติ          | ย้อมเจริญ, ๗๗. พฺรฺหฺ ชาติในความ เจริญ งอองาม รุ่งเรือง พอกพูน. อ ปัจ.                                                                                           |
| พฺรฺหฺย           | จงเจริญ, ๗๗. พฺรฺหฺ+อ ปัจ. หิ ปัจ. แปลงเป็น ย.                                                                                                                   |
| พฺรฺหฺย           | จงให้เจริญ, ๗๗. พฺรฺหฺ+ฌย ปัจ. เหตุฯ. หิ ปัจ. ลบ หิ.                                                                                                             |
| พฺพติ             | ย้อมกิน, ๗๗. พฺพ ชาติในความ กิน บริโภค โง่ เวลา. อ ปัจ.                                                                                                          |
| เพยติ เพยสติ      | ย้อมเป็นไป, ๗๗. เพย ชาติในความ เป็นไป เป็นอยู่. อ, ส ปัจ.                                                                                                        |
| เพลติ             | ย้อมไป, ๗๗. เพล ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                                 |
| เพพติ             | ย้อมดำ, ๗๗. พิพ ชาติในความ ดำ บริหาษ. อ ปัจ.                                                                                                                     |
| โพธติ             | ย้อมรู้, ๗๗. พฺธ. ชาติในความ รู้ บรรลุ ตรัสรู้ รู้แจ้ง. อ ปัจ.                                                                                                   |
| โพยเสติ โพยสยติ   | ย้อมสละ, ๗๗. พฺยส ชาติในความ สละ ละ ทิ้ง. เณ ฌย ปัจ. โอ อาคม.                                                                                                    |

## ภ อักษร

|                |                                                   |
|----------------|---------------------------------------------------|
| ภกฺขติ         | ย้อมกิน, ๗๗. ภกฺข ชาติในความ กิน บริโภค. อ ปัจ.   |
| ภกฺขามิ        | ย้อมกิน, ๗๗. ภกฺข+อ ปัจ. มิ วัต. ที่มะที่สุดธาตุ. |
| หน้า ๒๐๑       |                                                   |
| ภกฺขติ ภกฺขยติ | ย้อมกิน, ๗๗. ภกฺข+เณ ฌย ปัจ.                      |

|                   |                                                                                             |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาคณฺหติ ภาคณฺหติ | ย้อมรด, ฯลฯ. ภาคณฺหฺ ภาคณฺหฺ ชาติในความ รด รัต โรย โปรย. อ ปัจ.                             |
| ภสฺสติ            | ย้อมตก, ฯลฯ. ภสฺ ชาติในความ ตก หล่น. อ ปัจ.                                                 |
| ภษติ              | ย้อมคบ, ฯลฯ. ภษ ชาติในความ คบ สมาคม รับใช้ ปฏิบัติ คั่น สนิท ชิดชม ตั้ง<br>ตั้งอยู่. อ ปัจ. |
| ภษติ ภษยติ        | ย้อมคั่น, ฯลฯ. ภษ ชาติในความ คั่น สนิท ชิดชม. เณ ฌย ปัจ.                                    |
| ภษติ ภษยติ        | ย้อมแจก, ฯลฯ. ภษ ชาติในความ แจก จำแนก แบ่ง ให้ ปั่น. เณ ฌย ปัจ.                             |
| ภษุติ             | ย้อมหุง, ฯลฯ. ภษ ชาติในความ หุง ต้ม คั่ว ย่าง. อ ปัจ. แปลง ช เป็น ชุช<br>หรือช้อน ชุ.       |
| ภณฺษติ            | ย้อมคั่ว. ภษิ ชาติในความ คั่ว. อ ปัจ.                                                       |
| ภณฺษติ            | ย้อมแตก, ฯลฯ. ภณฺษ ชาติในความ แตก หัก ทำลาย. อ ปัจ.                                         |
| ภณฺษติ            | ย้อมสอด, ฯลฯ. ภษ ชาติในความ สอด สอดเข้า. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                |
| ภณฺษติ ภณฺษยติ    | ย้อมกล่าว, ภษิ ชาติในความ กล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ.                                             |
| ภณฺณติ            | ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. ภณฺ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว พุด. ย ปัจ. กัม.<br>แปลง ฌย เป็น ฌณ.  |
| ภณฺณติ            | ย้อมเลี้ยง, ฯลฯ. ภณฺ ชาติในความ เลี้ยง บำรุง ต่า บริภาษ. อ ปัจ.                             |
| ภณ                | จงกล่าว, ว่า กล่าว, ว่าขาน, ฯลฯ. ภณ+อ ปัจ. หิ ปัจ.                                          |
| ภณฺติ             | ย้อมกล่าว, ฯลฯ. ภณ+อ ปัจ.                                                                   |
| หน้า ๒๐๒          |                                                                                             |
| ภณฺหติ            | ย้อมตำ, ฯลฯ. ภหิ ชาติในความ ตำ บริภาษ. อ ปัจ.                                               |
| ภณฺเทติ ภณฺทยติ   | ย้อมงาม, ฯลฯ. ภหิ ชาติในความ เป็นของดี เป็น ของงาม. เณ ฌย ปัจ.                              |
| ภณาม              | ย้อมกล่าว, สวด, จงกล่าว, จงสวด, ฯลฯ. ภณ+อ ปัจ. ม วัต. และ ปัจ.                              |
| ภณฺหติ            | ย้อมเป็นของดี, ฯลฯ. ภหิ ชาติในความ เป็นของดี งาม เป็นสุข สบาย. อ ปัจ.                       |
| ภพฺพติ            | ย้อมเปียน, ฯลฯ. ภพฺพ ชาติในความ เปียน เปียดเปียน รบกวณ ทำให้เดือดร้อน.<br>อ ปัจ.            |
| ภมฺติ             | ย้อมหมุ่น, ฯลฯ. ภมฺ ภมฺ ชาติในความ หมุ่น หั่น เวียน เวียนไป ปั่น วิ่งเวียน.<br>อ ปัจ.       |
| ภมิ               | หมุ่นแล้ว. ฯลฯ. อี อซ์.                                                                     |
| ภรติ              | ย้อมเลี้ยง, ฯลฯ. ภร ชาติในความ เลี้ยง เลี้ยงดู ค้ำจุน รักษา. อ ปัจ.                         |

ภลติ ภลลติ

ย่อมดำ, ๒ล๑. ภล ภลล ชาติในความ ดำ บริภาษ เปียน เปียดเปียน ให้ สละ.  
อ ปัจ.

ภว

จงมี, ๒ล๑. ภู ชาติในความ มี เป็น เกิด. อ ปัจ. หิ ปัจจ. พฤทธิ อุ เป็น โอ  
เอาโอ เป็น อว รูป๑ ๔๕๓, ๔๕๔. โมค๑ ฌาติกัณฑ์ ๑๒๔. เอา อุ เป็น อว.

ภวติ

ย่อมมี, ๒ล๑. ภู+อ ปัจ. ตี วัต.

ภววิห

มีแล้ว, ๒ล๑. ภู+อ ปัจ. วิห อัจ. อิ อากม.

ภวิสส

จักมีแล้ว, ๒ล๑. ภู+อ ปัจ. สสสา กาลา รัสสะ อิ อากม.

ภวิสสเต

จักมี. ๒ล๑. ภู+ย ปัจ. สสเต ภวิส. ลบ ย อิ อากม เป็น ภาวจาก รูป๑ ๔๕๗.

หน้า ๒๐๓

ภวิสสมห

จักมีแล้ว, ๒ล๑. ภู+อ ปัจ. สสามหา กาลา. รัสสะ. รูป๑ ๔๕๔.

ภวิสสเร

จักมี, ๒ล๑. ภู+อ ปัจ. สสนติ หรือ สสนเต แปลง นติ, อนเต เป็น เร โมค๑  
ตยาทิกัณฑ์ ๗๔.

ภเวมุ

พึงมี, ๒ล๑. ภู+อ ปัจ. เอยยาม สัต. แปลงเป็น เอมุ.

ภลติ

ย่อมพลัด, ๒ล๑. ภล ชาติในความ พลัด เคลื่อน ตก หล่น. อ ปัจ.

ภลติ

ย่อมรุ่งเรือง, ๒ล๑. ภล ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง ยิ่ง ไห่ยิ่ง  
ไพบุลย์. อ ปัจ.

ภลลติ

ย่อมกล่าว, ๒ล๑. ภลล ชาติในความ กล่าว พุด. อ ปัจ.

ภลลติ

ย่อมพลัด, ๒ล๑. ภลล ชาติในความ พลัด เคลื่อน ตก หล่น ล้ม หัก รุ่งเรือง  
สว่าง ส่องสว่าง. อ ปัจ.

ภลชติ

ย่อมรุ่งเรือง, ๒ล๑. ภลช ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง. อ ปัจ.

ภลชติ ภลชยติ

ย่อมแบ่ง, ๒ล๑. ภลช ชาติในความ แบ่ง แจก ทำเนา ให้ ปั้น. ฌ ฌย ปัจ.

ภลติ

ย่อมรุ่งเรือง, ๒ล๑. ภล ชาติในความ กลัว ขลาด ขยาด หวาด. อ ปัจ. พฤทธิ  
อิ, อี เป็น เอ เอา เอ เป็น อาย.

ภลยิ

ให้เจริญแล้ว, ภู สุตตาย วุฑฒิย วา. ฌย ปัจ.

หน้า ๒๐๔

ภลยิตติ ภลยิตเต

ย่อมให้เจริญอยู่, ๒ล๑. ภู+ฌย ปัจ. ย ปัจง อี อากม. เป็น เหตุกัม.

|                  |                                                                                                                       |
|------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ภาเวติ ภาวยติ    | ย่อมถึง, ฯลฯ ภา ชาติในความ ถึง บรรลุ ได้ ประสบ อนุเคราะห์ เอ็นดู. เณ ฌย ปัจ.                                          |
| ภาเวติ ภาวยติ    | ย่อมให้เจริญ, ฯลฯ ภา สติตายัม วุฑฒิยัม วา. เณ ฌย ปัจ. เหตุ.                                                           |
| ภาเวถ            | พึงให้เจริญ, ฯลฯ ภา+เณ ปัจ. เหตุ. เอถ สัต.                                                                            |
| ภาสติ            | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ภาสุ ชาติในความ กล่าว พุด. อ ปัจ.                                                                     |
| ภาสติ ภาสุติ     | ย่อมรู้เรื่อง, ฯลฯ. ภาสุ ภาสุ ชาติในความ รู้เรื่อง สว่าง ส่องสว่าง สุกใส. อ ปัจ. กิริยาหลังคง อุ ไว้.                 |
| ภาเสติ ภาสยติ    | ย่อมจับ, ฯลฯ. ภาสุ ชาติในความ จับ ถือ ยึด. เณ ฌย ปัจ.                                                                 |
| ภาสเร            | ย่อมกล่าววก, ฯลฯ ภาส+อนติ, อนนเต วัต. แปลง นติ หรือ นเต เป็น เร.                                                      |
| ภาสสิสส์.        | จักกล่าว, ฯลฯ. ภาส+อ ปัจ. สสํ ภาวิส. อิ อาคม.                                                                         |
| ภิกฺขติ          | ย่อมขอ. ภิกฺข ชาติในความ ขอ อ ปัจ.                                                                                    |
| ภิสติ            | ย่อมกล้ว, ฯลฯ ภิส ชาติในความ กล้ว ขลาด ขยาด หวาด. อ ปัจ. นิคคหิต อาคม.                                                |
| ภิกฺขติ          | ย่อมแตก, ฯลฯ ภิส ชาติในความ แตก สลาย ต่อย ทำลาย. ย ปัจ. นิคคหิต อาคม.                                                 |
| ภินฺหติ          | ย่อมต่อย, ฯลฯ ภาทิ ชาติในความต่อย, ฯลฯ อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                                            |
| ภุกฺขติ          | จักกิน, ฯลฯ. ภาข ชาติในความ กิน กลืนกิน บริโภค. อ ปัจ. สฺสติ ภาวิส. แปลง สฺส เป็น ข ลบ อ ปัจ. แปลง ข เป็น ก รูปฯ ๔๖๑. |
| หน้า ๒๐๕         |                                                                                                                       |
| ภุขติ            | ย่อมขด, ฯลฯ. ภาข ชาติในความ ขด คด โค้ง โกง งอ บิด. อ ปัจ.                                                             |
| ภุณฺขติ          | ย่อมกิน, ฯลฯ. ภาข+อ ปัจ. นิคคหิตอาคมต้นธาตุ แปลง เป็น ญ.                                                              |
| ภุณฺหติ          | ย่อมฆ่า, ฯลฯ. ภาทิ ชาติในความ ฆ่า ประหาร รวมกัน ติดต่อกัน. อ ปัจ.                                                     |
| ภุยฺยเต          | ย่อมมี, มีอยู่, ฯลฯ ภา+ย ปัจ. ภาว. เต วัต. รัสสะ แปลง ย เป็น ญย.                                                      |
| ภุสฺสติ          | เห่าแล้ง, ฯลฯ ภาสุ ชาติในความ เห่า หอน. ย ปัจ. กั. อี อັช. แปลง สฺย เป็น สฺส หรือแปลง ย เป็น ส.                       |
| ภุณฺเณติ ภุณฺยติ | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ภาณ. ชาติในความกล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ.                                                                  |
| ภุยิสฺสเต        | จักเป็นอยู่, ฯลฯ. ภา+ย ปัจ. ภาว. สฺสเต ภาวิส. อิ อาคม.                                                                |
| ภุเยถ            | พึงเป็น, ฯลฯ. ภา+ย ปัจ. ภาว. เอถ สัต.                                                                                 |

|             |                                                                                                                                |
|-------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ฎ           | จงเป็น, ๑ลง ฎ+อ บ้าง. หิ บ้าง. แปลง ฎ เป็น ฏ รูปฯ ๔๔๙.                                                                         |
| ฏ           | ย่อมประดับ, ๑ลง. ฏฐ ชาติในความ ประดับ ตกแต่ง. อ บ้าง.                                                                          |
| ฎเสติ ฎสยติ | ย่อมประดับ, ๑ลง ฎฐ+ณ ฌย บ้าง.                                                                                                  |
| เฑ          | ย่อมรุ่งเรือง, ๑ลง. เฑฐ ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง สวยงาม. อ บ้าง.                                                   |
| เฏ          | ย่อมไหว, ๑ลง. เฏฐ ชาติในความ ไหว ห้วนไหว สะเทือน. อ บ้าง.                                                                      |
| หน้า ๒๐๖    |                                                                                                                                |
| โกฏ         | จักกิน, ๑ลง ฎข+อ บ้าง สฐติ ภาวิธ. แปลง สฐ เป็น ข ข เป็น ก พฤทธิ อุ เป็น โอ รูปฯ ๔๔๓. โมคฯ ตยาทิกัณฑ์ ๑๗ แปลง ข กับ สฐ เป็น ฎข. |
| โก          | ย่อมมี, ๑ลง. ฎ สุตตาย. อ บ้าง. พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                                               |

## ม อักษร

|   |                                                                                           |
|---|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| ม | ย่อมตี, ๑ลง. มฎ ชาติในความ ตี กิน. อ บ้าง.                                                |
| ม | ย่อมไหว, ๑ลง. มกิ ชาติในความ ไหว เคลื่อน กระดิก. อ บ้าง. กิริยาหลังซ้อน ก.                |
| ม | ย่อมเกลือกัว, ๑ลง. มกข มกขิ ชาติในความ เกลือกัว คบหา คลุกคลี ระคน เปียดเปียน. อ บ้าง.     |
| ม | ย่อมทำให้เปื้อน, ๑ลง. มกข ชาติในความ ทำให้เปื้อน ทา ลบหลู่ เหยียดหยาม ดูหมิ่น. ฌ ฌย บ้าง. |
| ม | ย่อมไป, ๑ลง. มค ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ บ้าง.                                         |
| ม | ย่อมหา, ๑ลง มค ชาติในความ หา ค้น สืบ ค้นหา ตามหา สืบหา เสาะหา แสวงหา. ฌ ฌย บ้าง.          |
| ม | ย่อมหา, ๑ลง. มคค ชาติในความ หา, ๑ลง. ฌ ฌย บ้าง.                                           |
| ม | ย่อมตกแต่ง, ๑ลง. มกิ ชาติในความตกแต่ง ตกแต่ง ประดับ. อ บ้าง.                              |
| ม | ย่อมกัขา, ๑ลง. มขิ ชาติในความ กัขา เคลือบแคลง สงสัย ไม่แน่ใจ ลังเล. อ บ้าง.               |
| ม | ย่อมไป, ๑ลง. มคิ มงค ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป เจริญ เป็นความดี. อ บ้าง. รูปฯ ๖๕๗.         |

|                |                                                                                                           |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ม่งมติ         | ย้อมกระโดด, ๗๗. มมิ ชาติในความ กระโดด โลด ห่อโงง. อ ปัจ.                                                  |
| มจติ           | ย้อมขัดสี, ๗๗. มจ ชาติในความ ขัดสี ภูต้ว รุ่งเรือง สว่าง สุกใส. อ ปัจ.                                    |
| มจติ           | ย้อมลัก, ๗๗. มจ ชาติในความ ลัก ขโมย. อ ปัจ. รูปฯ ๖๕๗.                                                     |
| มจฺจรายติ      | ประพฤติเหนียวแน่นอยู่, ประพฤติตระหนี่, มจฺจร ศัพท์ आय ปัจ.                                                |
| มชฺชติ         | ย้อมทำให้หมดจด, ๗๗. มชฺ ชาติในความ ทำให้หมดจด ชำระเสีย กวาด เช็ด ถู. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม แปลงเป็น ชฺ อภิฯ. |
| มชฺชติ         | ย้อมเมา, ๗๗. มชฺ ชาติในความ เมา มัวเมา ประมาท เลินเล่อ ย ปัจ. กัต. แปลง ทฺย เป็น ชฺช.                     |
| มชฺชเต         | ย้อมเมา, ๗๗. มชฺ+ย ปัจ. กัม. เต วัต. แปลง ทฺย เป็น ชฺช.                                                   |
| มชฺชติ มชฺชยติ | ย้อมทำให้สะอาด, ๗๗. มชฺช ชาติในความ ทำให้สะอาด ชำระ กวาด เช็ด ถู ตกแต่ง ประดับ. เณ ฌย ปัจ.                |
| มณฺจติ         | ย้อมทรงไว้, ๗๗. มจ ชาติในความ ทรงไว้ รั้งไว้ เคารพ นับถือ บูชา. อ ปัจ.                                    |
| มณฺจติ         | ย้อมถ้อยอุจจาระ, ๗๗. มจ ชาติในความ ถ้อยอุจจาระ. อ ปัจ.                                                    |
| มณฺจติ         | ย้อมไป, ๗๗. มณฺจ ชาติในความ ไปถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                          |

|                 |                                                                                                         |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| มณฺณติ          | ย้อมรู้, ๗๗. มนฺ ชาติในความ รู้ เข้าใจ สำคัญ เยอหยิ่ง. ย ปัจ. กัต. แปลง นฺย เป็น ณฺ.                    |
| มณฺเณ           | ย้อมรู้, ๗๗. มนฺ+ย ปัจ. กัต. เอ วัต. แปลง นฺย เป็น ณฺ.                                                  |
| มณฺณามิ         | ย้อมรู้, ๗๗. มนฺ+ย ปัจ. กัต. มิ วัต. แปลง นย เป็น ณฺณ ทิมะ.                                             |
| มจฺติ           | ย้อมอยู่, ๗๗. มจฺ ชาติในความ อยู่ อาศัย แห้ง ไม่แฉ่งมโหฬาร เสร้าโศก. อ ปัจ.                             |
| มณฺติ           | ย้อมร้อง, ๗๗. มณฺ ชาติในความ ร้อง กล่าว ปล่อย สละ ละ. อ ปัจ.                                            |
| มณฺทติ          | ย้อมทำให้สะอาด, ๗๗. มท ชาติในความ ทำให้สะอาด ชำระ กวาด เช็ด ถู ใส่ ฟัน พัวพัน ล้อม ห้อม โอบอ้อม. อ ปัจ. |
| มณฺเทติ มณฺทยติ | ย้อมกวน, ๗๗. ทท ชาติในความ ตกแต่ง ตกแต่ง ประดับ. เณ ฌย ปัจ.                                             |
| มตฺตติ มตฺติ    | ย้อมกวน, ๗๗. มตฺต มตฺ ชาติในความ กวน (ครให้เข้ากัน คนให้เข้ากันจนขึ้น) รบกวน ทำให้วุ่นวาย กำจัด.        |
| มเทติ มทยติ     | ย้อมเหยียบ, ๗๗. มทฺท ชาติในความ เหยียบ ย่ำ ย่ำยี ขยำ. อ ปัจ.                                            |



|                 |                                                                                                                                 |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| มรติ            | ย่อมชும், ฯลฯ. มรุ ชาติในความ ชุ่ม ชื่น เยิ้ม. อ ปัจ.                                                                           |
| มนติ            | ย่อมช้ำกัน, ฯลฯ. มนุ ชาติในความ ช้ำกัน ช้อนกัน. อ ปัจ.                                                                          |
| หน้า ๒๐๙        |                                                                                                                                 |
| มนุเต มโนติ     | ย่อมรู้, ฯลฯ. มนุ ชาติในความ รู้ รู้จัก บรรลุ ตรัสรู้. โอ ปัจ. เต, ตี วัต. กิริยา แรกจบ โอ.                                     |
| มเนติ มนยติ     | ย่อมแข็ง, ฯลฯ. มนุ ชาติในความ แข็ง (กล้า) กล้า (ไม่กลัว ไม่ครั่นคร้าม) แข็ง กล้า (กล้ายิ่งนัก) ค้ำไว้ จุนไว้. เฉ ฌย ปัจ.        |
| มนุตยิ          | ปรีक्षाแล้ว, ปรีक्षाกันแล้ว, ฯลฯ. มนุต ชาติในความ พุดที่ต้องสงวน ปรีक्षा หรือ พุดความลับ พุด กระซิบกระซาบ. ฌย ปัจ. อี อซ์.      |
| มนุเตติ มนุตยติ | ย่อมปรีक्षा, ฯลฯ. มนุต+ฌ ฌย ปัจ.                                                                                                |
| มนุเตติ มนุตยติ | ย่อมรู้, ฯลฯ. มนุต ชาติในความ รู้ ทราบ เข้าใจ. เฉ ฌย ปัจ.                                                                       |
| มนุถติ          | ย่อมกวน, ฯลฯ. มนุถ ชาติในความ กวน (คนให้-เข้ากัน คนให้เข้ากันจนขึ้น). คน รบกวน ทำให้วุ่นวาย. อ ปัจ.                             |
| มนุทติ          | ชม, ฯลฯ. มทิ มนุท ชาติในความ ชม ชมเชย ยกย่อง สรรเสริญ แซ่มนขึ้น แจ่ม ใน เบิกบาน เฟลิน สำราญ เมามัวเมา หลบ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. |
| มพุพติ มพุภติ   | ย่อมไป, ฯลฯ. มพุพ มพุภ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                         |
| มยติ            | ย่อมไป, ฯลฯ. มย ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                |
| มรติ            | ย่อมละชีพ, ฯลฯ. มรุ ชาติในความ ละชีพ ตาย แตกดับ. อ ปัจ.                                                                         |
| มริสติ          | ย่อมอด, ฯลฯ. มริสุ ชาติในความ อด (กลั้น ทน) ทน (อดกลั้นได้) รด ราว. อ ปัจ.                                                      |
| หน้า ๒๑๐        |                                                                                                                                 |
| มริเสติ มริสยติ | ย่อมอดกลั้น, ฯลฯ. มริสุ ชาติในความ อดกลั้น อดทน บึกบึน ทนทาน มั่นคง. เฉ ฌย ปัจ.                                                 |
| มลติ            | ย่อมไหว, ฯลฯ. มล ชาติในความ ไหว สั่น กลิ้ง โคลง เคลื่อน เประอะเปื่อน เสร้าหมอง. อ ปัจ.                                          |
| มลลติ           | ย่อมทรงไว้, รั้งไว้. มลล ธารณ. อ ปัจ.                                                                                           |
| มสติ            | ย่อมเปียดเปียน. มส ชาติในความ เปียดเปียน (ทำให้เดือดร้อน) อ ปัจ.                                                                |
| มสติ            | ย่อมร้อง, ฯลฯ. มส ชาติในความ ร้อง (เปล่งเสียงดัง) กล่าว โกรธ ชี้แจงเคียด. อ ปัจ.                                                |

|               |                                                                                                                                        |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| มสติ          | ย่อมจับต้อง, ฯลฯ. มสฺ ชาติในความ จับต้อง ลูบคลำ ยึดมั่น ถือมั่น. อ ปัจ.                                                                |
| มสุสติ        | ย่อมเป็นของนิดหน่อย, ฯลฯ. มสฺ ชาติในความ เป็น ของนิดหน่อย อด อดทน อดกลั้น. ย ปัจ. กัต. แปลง สฺย เป็น สฺส.                              |
| มหติ          | ย่อมเจริญ, ฯลฯ. มหฺ ชาติในความ เจริญ งอกงาม ใหญ่ โต เคารพ บัณฑิต บูชา. อ ปัจ.                                                          |
| มเหติ มหยติ   | ย่อมเคารพ, ฯลฯ. มหฺ ชาติในความ เคารพ นับถือ บูชา. เณ ฌย ปัจ.                                                                           |
| มหียติ        | ย่อมเคารพ, ฯลฯ. มหฺ+ย ปัจ. กัม. อี อาคม.                                                                                               |
| มาติ          | ย่อมนับถือ, ฯลฯ. มา ชาติในความ นับถือ เชื่อถือ เคารพ ยกย่อง ออกเสียง ร้อง. อ ปัจ.                                                      |
| มานेติ มานยติ | ย่อมเคารพ, ฯลฯ. มานฺ ชาติในความ เคารพ นับถือ บูชา รั้ง ทดลอง. เณ ฌย ปัจ.                                                               |
| หน้า ๒๑๑      |                                                                                                                                        |
| มาเปติ มาปยติ | ย่อมเนรมิต, ฯลฯ. มาปฺ ชาติในความ ก่อ สร้าง ก่อสร้าง. เณ ฌย ปัจ.                                                                        |
| มาเรติ        | ย่อมให้ตาย, ฯลฯ. มรฺ+เณ ปัจ. เหตุ.                                                                                                     |
| มาหติ         | ย่อมนับถือ, ฯลฯ. หาหฺ ชาติในความ นับ เคารพ ยกย่อง นับ รั้ง. อ ปัจ.                                                                     |
| มิขติ         | ย่อมไป, ฯลฯ. มิขฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                     |
| มิณติ         | ย่อมกำจัด, ฯลฯ. มิณฺ ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน. อ ปัจ.                                                                               |
| มิณฺหติ       | ย่อมกำจัด, ฯลฯ. มิหิ ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน. อ ปัจ.                                                                               |
| มินาติ        | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. มิ ชาติในความ เปียดเปียน ประทุษร้าย. นา ปัจ.                                                                      |
| มินาติ        | ย่อมนับ, ฯลฯ. มา ชาติในความ นับ รั้ง ตวง. นา ปัจ. เอา อา เป็น อิ.                                                                      |
| มิโนติ        | ย่อมใส่เข้า, ฯลฯ. มิ ชาติในความ ใส่เข้า สอดเข้า สอดลง วาง ไว้วาง (วาง วางใจ ) เชื่อใจ ไว้ใจ. ณฺ ปัจ. พฤทธิ อุ เป็น โอ แปลง ณฺ เป็น นฺ. |
| มิมติ         | ย่อมไป, ฯลฯ. มิมฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็น. อ ปัจ.                                                                                       |
| มียฺยติ       | ย่อมตาย, ฯลฯ. มรฺ+อ ปัจ. แปลง มร เป็น มียฺย รูปฯ ๔๖๖. กัจฯ ๕๐๕ แปลง มร เป็น มียฺย จึงเป็น มียฺยติ.                                     |
| หน้า ๒๑๒      |                                                                                                                                        |
| มิลติ         | ย่อมจับ, ฯลฯ. มิลฺ ชาติในความ จับ ถือ ยึด เป็นน้ำมัน เยื่อใย รัก. อ ปัจ.                                                               |
| มิลติ         | ย่อมกระพริบตา, ฯลฯ. มิลฺ ชาติในความ กระพริบตา หลับตา. อ ปัจ.                                                                           |
| มิลกฺขติ      | ย่อมออกเสียง อย่างเสียงสัตว์ร้อง, ฯลฯ. มิลกฺข อนุยตฺตสทฺเท. อ ปัจ.                                                                     |

|                   |                                                                                                                                 |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| มิละจติ           | ย่อมพูดไม่ขัด, ฯลฯ. มิเลจ ชาติในความ พูดไม่ขัด พูดอย่างเสียงสัตว์ร้อง. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อ ช้อน จ.                            |
| มิลายติ           | ย่อมเหี่ยว, ฯลฯ. มิเล ชาติในความ เหี่ยว เหี่ยวแห้ง อยู่. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.                                               |
| มิเลติ มิลยติ     | ย่อมกระพริบตา, ฯลฯ. มิล ชาติในความ กระพริบตา หลับตา. เณ ฌย ปัจ.                                                                 |
| มิเลเนติ มิลจยติ  | ย่อมไม่พูดไม่ขัด ฯลฯ. มิเลจ ชาติในความ วียตยา ย วาจา ย. เณ ฌย ปัจ.                                                              |
| มิเลฏติ           | ย่อมเป็นบ้า. มิเลฏ อุมมาเท. อ ปัจ.                                                                                              |
| มิเลวติ           | ย่อมคล, ฯลฯ. มิเลว ชาติในความ คบ คบหา รับใช้ ปฏิบัติ. อ ปัจ.                                                                    |
| มิวติ             | ย่อมอ้วน, ฯลฯ. มิว ชาติในความ อ้วน ลำ ใหญ่. อ ปัจ.                                                                              |
| มิสติ             | ย่อมรด, ฯลฯ. มิสุ ชาติในความ รด ราด โปรรย ประพรม. อ ปัจ.                                                                        |
| ปิสุเสติ มิสุสยติ | ย่อมเจือ, ฯลฯ. มิสุ ชาติในความ เจือ ปน เจือปน ปนกัน คละกัน. เณ ฌย ปัจ. ช้อน ส.                                                  |
| มิหติ             | ย่อมรด, ฯลฯ. มิห ชาติในความ รด ราด โปรรย ประพรม. อ ปัจ.                                                                         |
| หน้า ๒๑๓          |                                                                                                                                 |
| มียติ             | ย่อมตาย, ฯลฯ. มร+อ ปัจ. แปลง มร เป็น มียยุ ลบ ยุ สังโยค ที่มะ รูปฯ ๔๖๖.                                                         |
| มียติ             | ย่อมนับ, ฯลฯ. มา ชาติในความ นับ วัด. ย ปัจ. กัม. อี อาคม.                                                                       |
| มุกุขติ           | จักปลอย, ฯลฯ. มุจ ชาติในความ ปลอย เปลื้อง พ้น ปลด แก้ว. อ ปัจ. สุตติ ภาวิส. แปลง สุต เป็น ข จ เป็น                              |
| มุจจติ            | ย่อมเปลื้อง, ฯลฯ. มุจ ชาติในความ เปลื้อง ปลด หลุด พ้น. ย ปัจ. กัต. แปลง จย เป็น จจ.                                             |
| มุจจติ            | ย่อมหลง, ฯลฯ. มุจจุ ชาติในความ หลง ลมจับ สลบ แนนิง. อ ปัจ.                                                                      |
| มุชชติ            | ย่อมจม, ฯลฯ. มุชช ชาติในความ จม จมลง ดำลง ดำน้ำ. อ ปัจ.                                                                         |
| มุณจติ            | ย่อมปลอย, ฯลฯ. มุจ โมจเน. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                                                                   |
| มุณจติ            | ย่อมขัดสี, ฯลฯ. มุจิ ชาติในความ ขัดสี ถูตัว.                                                                                    |
| มุณชติ            | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. มุช ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว. อ ปัจ.                                                                   |
| มุฏติ             | ย่อมย่ำ, ฯลฯ. มุฏ ชาติในความ ย่ำ เหยียบ ย่ำยี เปียดเปียน ลูกเป็นไฟ ออกเสียง ร้อง กล่าว ใส่เข้า สอดเข้า สอดลง วาง ไว้วาง. อ ปัจ. |
| มุณติ             | ย่อมปฏิกาณ, ฯลฯ. มณ ชาติในความ ปฏิกาณ รับร้อง อ ปัจ.                                                                            |

|                 |                                                                                                   |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| มณฺฑติ          | ย่อมโกน, ฯลฯ. มฺทิ ชาติในความ โกน ตัด. อ ปัจ.                                                     |
| หน้า ๒๑๔        |                                                                                                   |
| มฺตเตติ มฺตตยติ | ย่อมไหล, ฯลฯ. มฺตตฺ ชาติในความ ไหล ไหลออก. เณ ฌย ปัจ.                                             |
| มฺตเตติ มฺตตยติ | ย่อมฆ่า, ฯลฯ. มฺตตฺ ชาติในความ ฆ่า ประหาร เบียดเบียน รวมกัน ติดต่อดิตต่อกัน. เณ ฌย ปัจ.           |
| มฺทาปยิ         | ให้บันเทิงแล้ว, ฯลฯ. มฺทฺ ชาติในความ บันเทิง ร่าเริง รื่นเริง เบิกบาน เพลิน. ฌาปย ปัจ. อี อัจ.    |
| มฺนติ           | ย่อมไป, ฯลฯ. มฺนฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                |
| มฺนาติ          | ย่อมรู้, ฯลฯ. มฺนฺ ชาติในความ รู้ บรรลุ ตรัสรู้. นา ปัจ. ลบที่สุดชาติ.                            |
| มฺพฺพติ         | ย่อมผูก, ฯลฯ. มฺพฺพิ ชาติในความ ผูก พัน มัด รัด จำ. อ ปัจ.                                        |
| มฺยฺพติ         | ย่อมหลง, ฯลฯ. มฺยฺ ชาติในความ หลง เผลว โง่. ย ปัจ. กัต.                                           |
| มฺรติ           | ย่อมรู้สึกร่วมกัน. มฺรฺ สัเวชน. อ ปัจ.                                                            |
| มฺสฺติ มฺสฺนาติ | ย่อมลัก, ฯลฯ. มฺสฺ ฌยเย. อ, นา ปัจ.                                                               |
| มฺสฺสฺติ        | ย่อมผลอ, ฯลฯ. มฺสฺ ชาติในความ เป็นลม แน่ลงไป สลบ ระทวย งวยงง. อ ปัจ.                              |
| มฺลติ           | ย่อมตั้งอยู่, ฯลฯ. มฺลฺ ชาติในความ ตั้งอยู่ ดำรงอยู่ เป็นที่ตั้ง เป็นที่อาศัย เป็นที่พึ่ง. อ ปัจ. |
| มฺเลติ มฺลยติ   | ย่อมเพาะ, ฯลฯ. มฺลฺ ชาติในความ เพาะ ปลูก หว่าน งอก ขึ้น ผลิออก. เณ ฌย ปัจ.                        |
| หน้า ๒๑๕        |                                                                                                   |
| มฺเลติ มฺลยติ   | ย่อมตัด, ฯลฯ. มฺลฺ ชาติในความ ตัด โค่น ขำระ ล้าง. เณ ฌย ปัจ.                                      |
| มฺลติ มฺพฺติ    | ย่อมเป็นสุข, ฯลฯ. มฺพฺ ชาติในความ เป็นสุข สบาย. อ ปัจ. กิริยาตัน แปลง พ เป็น ล.                   |
| เมชฺชติ         | ย่อมรัก, ฯลฯ. มิทฺ ชาติในความ รัก เยื่อใย เอ็นดู. ย ปัจ. กัต. แปลง ทฺย เป็น ชฺช วิการ อี เป็น เอ. |
| เมฏฺติ          | ย่อมคลั่ง, ฯลฯ. เมฏฺ ชาติในความ คลั่ง เป็นบ้า. อ ปัจ.                                             |
| เมณฺฑติ         | ย่อมเมาขึ้น, ฯลฯ. เมทิ ชาติในความ เมาขึ้น มึน เปล่งเสียง ซ้ำๆ. อ ปัจ.                             |
| เมทติ เมณฺฑติ   | ย่อมสอดเข้า, ฯลฯ. เมณฺฑฺ ชาติในความ คด ไค้ง โกง งด บิด. อ ปัจ.                                    |
| เมติ            | ย่อมสอดเข้า, ฯลฯ. มิ ปกฺเขปน. อ ปัจม.                                                             |

เมติ มยติ

ย่อมคืบให้, ฯลฯ. เม ชาติในความ คืบให้ ยึด ถือ ยึดถือ. อ ปัจ. กิริยาหลัง  
แปลง เอ เป็น อย.

เมหติ

คืบให้, ฯลฯ. เมห ชาติในความ คืบให้ ยึด ถือ ยึดถือ ไปด้วยกัน กำหนด  
เบียดเบียน. อ ปัจ.

เมเทติ เมทยติ

ย่อมเยื่อใย, ฯลฯ. มิห ชาติในความ เป็นน้ำมัน เยื่อใย รัก รักใคร่. เณ ฌย ปัจ.

เมธติ

ย่อมกำหนด, ฯลฯ. เมธ ชาติในความ กำหนด เบียดเบียน ไปด้วยกัน. อ ปัจ.

เมวติ

ย่อมคบหา, ฯลฯ. เมว ชาติในความ คบหา รั้งใช้ ปฏิบัติ. อ ปัจ.

เมสติ

ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. มิส ชาติในความ ออกเสียง โกรธ ชิงเคียด. อ ปัจ.

หน้า ๒๑๖

เมเสติ เมสยติ

ย่อมเตรียม, ฯลฯ. มิส ชาติในความ เตรียม กระเตรียม ตระเตรียม จัดแจง. เณ  
ฌย ปัจ.

โมกฺขติ

ย่อมหลุด, ฯลฯ. โมกฺข ชาติในความ หลุด พ้น หลุดพ้น ปลด เปลื้อง ปลด  
เปลื้อง ปลดเปลื้อง. อ ปัจ.

โมกฺขเขตติ โมกฺขยติ

ย่อมนั่ง. โมกฺข อาสนะ. เณ ฌย ปัจ.

โมจยิ

แก่แล้ว, ฯลฯ. มฺจ โมจนะ. อ ปัจ. อี อช. เอา อุ เป็น โอ ยุ อาคม.

โมกฺกฺขติ โมกฺกฺขยติ

ย่อมทำให้ละเอียด, มฺกฺ ชาติในความ ทำให้ละเอียด บด ปั่น. เณ ฌย ปัจ.

โมจติ

ย่อมร่าเริง, ฯลฯ. มฺห ชาติในความ ร่าเริง รื่นเริง บันเทิง. อ ปัจ.

โมเทติ โมทยติ

ย่อมคละกัน, ฯลฯ. มฺห ชาติในความ คละกัน รวมกัน ระคนกัน. เณ ฌย ปัจ.

โมมุยฺหติ

ย่อมหลงใหล, ฯลฯ. มฺห เวจิตฺเต. ย ปัจ. กัต. เทวาวะ มฺ เอา อุ เป็น โอ  
แปร ย ไว้หน้า ห.

## ย อักษร

ยกฺขเขตติ ยกฺขยติ

ย่อมเคารพ, ฯลฯ. ยกฺข ชาติในความ เคารพ นับถือ บูชา เช่น เณ ฌย ปัจ. ตี  
วัต.

ยจฺฉติ

ย่อมแว้น, ฯลฯ. ยมฺ ชาติในความ แว้น ฉิบหาย. อ ปัจ. แปลง มฺ เป็น จฺฉ รูปฯ  
๔๖๐.

|                 |                                                                                                                                  |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ยชติ            | ย่อมบูชา, ฯลฯ. ยชฺ ชาติในความ บูชา บูชาเทพ บวงสรวง เช่น คบหา ให้ สละ ประพฤติธรรม. อ ปัจ.                                         |
| หน้า ๒๑๗        |                                                                                                                                  |
| ยตติ            | ย่อมพยายาม, ฯลฯ. ยตฺ ชาติในความ พยายาม หมั่น ขยัน ขยาย แผ่ออก แผ่ออกไป กว้างขวาง คืบให้ มอบให้. อ ปัจ.                           |
| ยเตติ ยตยติ     | ย่อมไม่ซื่อตรง, ฯลฯ. ยตฺ ชาติในความ ไม่ซื่อตรง เลวทราม อุปการะ ช่วยเหลือ เกื้อกูล อุดหนุน. เณ ฌย ปัจ.                            |
| ยนฺเตติ ยนฺตยติ | ย่อมหดเข้า, ฯลฯ. ยนฺต ชาติในความ หดเข้า ย่นเข้า สั้นเข้า. เณ ฌย ปัจ.                                                             |
| ยภาติ           | ย่อมเสพ, เสพเมถุน. ยภฺ เมภฺเน. อ ปัจ.                                                                                            |
| ยมติ            | ย่อมเลี้ยงดู, ฯลฯ. ยมฺ ชาติในความ เลี้ยงดู ปรงปรือ ออกเสียง กล่าว ร้อง. อ ปัจ.                                                   |
| ยมติ            | ย่อมปล้น, ฯลฯ. ยมฺ ชาติในความ เว้น ฉิบหาย หาย หมด. อ ปัจ.                                                                        |
| ยมาม            | ย่อมยุบยับ, ฯลฯ. ยมฺ ชาติในความ เว้น, ฯลฯ. อ ปัจ. ม วัต.                                                                         |
| ยเมติ ยมยติ     | ย่อมเลี้ยงดู, ปรงปรือ. ยมฺ ปริเวสเน. เณ ฌย ปัจ.                                                                                  |
| ยวติโยติ        | ย่อมคละ, ฯลฯ. ยฺ ชาติในความ คละ คละกัน เจือ เจือกัน ปน ปนกัน ประสม ประสมกัน ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. เอา อุ เป็น อว และ โอ.         |
| ยสฺสติ          | ย่อมพยายาม, ฯลฯ. ยสฺ ชาติในความ พยายาม หมั่น ขยัน. ย ปัจ. กัต. แปลง สฺย เป็น สฺส อีกอย่างหนึ่ง ใช้เป็นกัมมวาทก โดยลง ย ปัจ. กัม. |
| ยาจติ           | ย่อมขอ, ฯลฯ. ยาจฺ ชาติในความ ขอ ขอร้อง วอน วิงวอน. อ ปัจ.                                                                        |
| หน้า ๒๑๘        |                                                                                                                                  |
| ยาจยติ ยาจียติ  | ย่อมขอ, ฯลฯ. ยาจฺ ยาจนายํ. ย ปัจ. กัม. อิ, อี อาคม.                                                                              |
| ยาติ            | ย่อมไป, ฯลฯ. ยา ชาติในความ ไป เป็นไป ถึง บรรลุ. อ ปัจ.                                                                           |
| ยาปยิ           | ให้เป็นไปแล้ว, ฯลฯ. ยา+ณปย ปัจ. เหตุ. อี อัช.                                                                                    |
| ยาเปติ ยาปยติ   | ย่อมเป็นไป, ฯลฯ. ยปฺ ชาติในความ เป็นไป เป็นอยู่. เณ ฌย ปัจ. เป็น ยปยติ โดยไม่ทิมะด้วย.                                           |
| ยายติ           | ย่อมไป, ฯลฯ. ยา ชาติในความ ไป เป็นไป ถึง บรรลุ. ย ปัจ. อ กัต.                                                                    |
| ยาเวติ ยาวยติ   | ย่อมคละ, ฯลฯ. ยฺ+เณ ฌย ปัจ. ดู ยวติ.                                                                                             |
| ยิชฺชติ         | ย่อมชูชา, ฯลฯ. ยชฺ ชาติในความ บูชา ฯลฯ. ย ปัจ. กัม. แปลง ชฺย เป็น ชฺช เอา อ ที่ ย เป็น อิ.                                       |

|               |                                                                                                           |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ยุงคติ        | ย่อมละ, ฯลฯ. ยุคิ ชาติในความ ละ เว้น งด. อ ปัจ.                                                           |
| ยุชชติ        | ย่อมมั่นคง, ฯลฯ. ยุช ชาติในความ มั่นคง แข็งแรง ชอบ ควร สมควร ถูกต้อง ใช้ได้. ย ปัจ. กัต. แปลง ชย เป็น ชช. |
| ยุชชติ ยุชชเต | ย่อมประกอบ, ฯลฯ. ยุช ชาติในความ ประกอบ ประสม รวบรวม กระทำ พยายาม. ย ปัจ. กัม. แปลง ชย เป็น ชช.            |
| ยุชฌติ        | ย่อมต่อสู้กัน, ฯลฯ. ยุจ ชาติในความ ต่อสู้กัน รบ รบกัณ. ย ปัจ. กัต. แปลง ฐย เป็น ชฌ.                       |
| ยุณจติ        | ย่อมประมาท, ฯลฯ. ยุณ ชาติในความ ประมาท เลินเล่อ. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                      |
| ยุณชติ        | ย่อมประกอบ, ฯลฯ. ยุช โยเค. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                                            |
| ยุสติ         | ย่อมกำจัด, ฯลฯ. ยุส หีสาย. อ ปัจ.                                                                         |
| หน้า ๒๑๙      |                                                                                                           |
| เยสติ         | ย่อมพยายาม, ฯลฯ. ยุส ชาติในความ พยายาม หมั่น ขยัน. อ ปัจ.                                                 |
| โยชติ         | ย่อมเป็นไป, ยุช ปวตติย. อ ปัจ. พททธิ อุ เป็น โอ.                                                          |
| โยชียติ       | ย่อมประกอบ, ฯลฯ. ยุช โยเค. ย ปัจ. กัม. อิ อาคม.                                                           |
| โยเชติ โยชยติ | ย่อมสำรวจ, ฯลฯ. ยุช ชาติในความ สำรวจ ระวัง ป้องกัน. เณ ฉนย ปัจ. ย่อม ให้สำรวจ, ฯลฯ. เณ ฉนย ปัจ. เหตุ.     |
| โยฆติ         | ย่อมสัมพันธ์, ฯลฯ. โยฆ ชาติในความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง เกี่ยวเนื่องกัน. อ ปัจ.                             |
| โยฆติ โยฆยติ  | ย่อมระคน, ฯลฯ. ยุฆ ชาติในความ ระคน ปนกัน มั่วสุม. เณ ฉนย ปัจ.                                             |
| โยตติ         | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ยุต ชาติในความ กล่าว เปล่ง. อ ปัจ.                                                        |
| โยธติ         | ย่อมต่อสู้กัน, ฯลฯ. ยุธ ชาติในความ ต่อสู้กัน รบ รบกัณ. อ ปัจ.                                             |

## ร อักษร

|       |                                                                   |
|-------|-------------------------------------------------------------------|
| รกขติ | ย่อมเลี้ยง, ฯลฯ. รกข ชาติในความ เลี้ยง รักษา ถนอม ป้องกัน. อ ปัจ. |
| รกขถ  | ย่อมรักษา, จงรักษา. รกข+อ ปัจ. ถ วัต. ปัจ.                        |
| รชติ  | ย่อมไป, ฯลฯ. รช ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                  |
| รงขติ | ย่อมไป, ฯลฯ. รช ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                  |
| รงคติ | ย่อมไป, ฯลฯ. รคิ รงค ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.             |

|               |                                                                                                                         |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| รงคฺติ        | ย้อมเคลือบแคลง, ฯลฯ. รคิ ชาติในความ เคลือบแคลง สงสัย ไม่แน่ใจ ลังเล. อ ปัจ.                                             |
| รงฺมติ        | ย้อมกระโดด, โลด. รมิ คตฺยทุกฺเขเป. อ ปัจ.                                                                               |
| รเจติ รจยติ   | ย้อมแต่ง, ฯลฯ. รจ ชาติในความ แต่ง ร้อยครอง ประพันธ์. เณ ฌย ปัจ.                                                         |
| รชติ          | ย้อมย้อม, ฯลฯ. รชฺ รณชฺ ชาติในความ ย้อม กำหนด ยินดี. อ ปัจ. ถ้าตั้ง รณชฺ พึงแปลง ญ เป็น นิคฺคหิตแล้วลบ.                 |
| รชฺชติ        | ย้อมย้อม, ฯลฯ. รณชฺ+ย ปัจ. กัต. แปลง ชย เป็น ชช.                                                                        |
| รชฺฌติ        | ย้อมเปียดเปียน, ฯลฯ. รจฺ ชาติในความ เปียดเปียน ทำร้าย ประทุษร้าย. ย ปัจ. กัต. แปลง ฌย เป็น ชฺฌ.                         |
| รณฺชติ        | ย้อมย้อม, ฯลฯ. รณชฺ ชาติในความ ย้อม กำหนด ยินดี. อ ปัจ.                                                                 |
| รณฺนติ รณฺนติ | ย้อมดำ, ฯลฯ. รณฺ ชาติในความ ดำ บริภาษ. อ ปัจ.                                                                           |
| รณฺนติ        | ย้อมออกเสียง ฯลฯ. เณ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว ร้อง ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ. .                                             |
| รณฺนทติ       | ย้อมเปียน, ฯลฯ. รทิ ชาติในความ เปียน เปียดเปียน ทำร้าย ประทุษร้าย. อ ปัจ.                                               |
| รทติ          | ย้อมขีด, ฯลฯ. รท ชาติในความ ขีด ขูด ทำให้เป็นรอย กิน บริโภค. อ ปัจ.                                                     |
| รณฺธยํ        | จงรังควาน, รบกวณ, ฯลฯ. รจฺ หีสายํ. ย ปัจ. กัต. อนนฺตุ บัณจ. แปลง เป็น อํ นิคฺคหิตอาคมตันธาทฺ. มา รณฺธยํ จงอย่างรังควาน. |

|                 |                                                                                                                                                            |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| รณฺเธติ รณฺธยติ | ย้อมหุง, รณฺธ ชาติในความ หุง ต้ม คั่ว ย่าง ปิ้ง, เณ ฌย ปัจ.                                                                                                |
| รปติ            | ย้อมกล่าว, ฯลฯ. รป ชาติในความ กล่าว พุด. อ ปัจ.                                                                                                            |
| รพติ            | ย้อมหน่วง, ฯลฯ. รพิ ชาติในความ หน่วง ยึด ขววน ห้อย. อ ปัจ.                                                                                                 |
| รภาติ           | ย้อมดูร้าย, ฯลฯ. รป ชาติในความ ดูร้าย ร้ายกาจ ร้ายแรง ทำ ปราธก เริ่ม เริ่มทำ ลงมือ ลงมือทำ ตั้งต้นทำ พยายาม หมั่น ขยัน กำจัด เปียดเปียน ฆ่า ประหาร. อ ปัจ. |
| รมติ            | ย้อมยินดี, ฯลฯ. รม ชาติในความ ยินดี รื่นรมย์ เพลิน เพลิดเพลิน. อ ปัจ.                                                                                      |
| รมติ            | ย้อมยินดี, ฯลฯ. รม ชาติในความ งด เง็น. อ ปัจ.                                                                                                              |



|                   |                                                                                                 |
|-------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| รยติ              | ย้อมไป, ๗๗. รย ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป โกรธ ชึ่ง. อ ปัจ. แปลง อุ เป็น<br>อว .                  |
| รวติ              | ย้อมไป, ๗๗. รุ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป เร็ว แล่น. อ ปัจ.                                       |
| รวติ โรติ         | ย้อมออกเสียง, ๗๗. รุ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว ร้อง. อ ปัจ. แปลง อุ<br>เป็น อว. จ.              |
| รสติ              | ย้อมเสื่อม, ๗๗. รสุ ชาติในความ เสื่อม ลิ่น ยินดี เฟลิน รุ่งเรือง สว่าง ส่อง<br>สว่าง อ ปัจ.     |
| รสติ              | ย้อมเยื่อใย , ๗๗. รสิ ชาติในความ เยื่อใย เกี้ยวพวน รัก รักใคร่.อ ปัจ.                           |
| หน้า ๒๒๒          |                                                                                                 |
| รเสติ รสยติ       | ย้อมยินดี, ๗๗. รสุ ชาติในความ ยินดี พอใจ ชอบใจ เฟลิน เยื่อใย เกี้ยวพวน<br>รักใคร่. เฉณ ฉนย ปัจ. |
| รหติ              | ย้อมสละ, ๗๗. รหุ ชาติในความ สละ ละ เว้น. อ ปัจ.                                                 |
| รหติ              | ย้อมไป, ๗๗. รหิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                |
| รหหติ             | ย้อมร้องดัง, ๗๗. รหหุ ชาติในความ สละ ละ เว้น ไป ถึง เป็นไป. เฉณ ฉนย ปัจ.                        |
| นหติ รหยติ        | ย้อมสละ, ๗๗. รหุ ชาติในความ สละ ละ เว้น ไป ถึง เป็นไป. เฉณ ฉนย ปัจ.                             |
| ราชติ             | ย้อมโสภ, ๗๗. ราช ชาติในความ โสภ แห้ง ห้าม ปฏิสระ. อ ปัจ.                                        |
| รามติ             | ย้อมอาจ. ๗๗. ราม ชาติในความ อาจ กล้า กล้าหาญ สามารถ ควร สมควร.<br>อ ปัจ.                        |
| ราชติ             | ย้อมรุ่งเรือง, ๗๗. ราช ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง ไพโรจน์. อ ปัจ.                     |
| ราชยติ            | ย้อมสัมฤทธิ์, ๗๗. ราช ชาติในความ สัมฤทธิ์ สำเร็จ ยินดี เชิด เชื้อเชิด. ย<br>ปัจ. กัต.           |
| ราชูณาติ ราชูนาติ | ย้อมสัมฤทธิ์, ๗๗. ราช สัทธิธิย์. ณา ปัจ. กิณียาหลัง แปลง ณา เป็น นา.                            |
| รายติ             | ย้อมออกเสียง, ๗๗. เร ชาติในความ ออกเสียง เปล่ง (เสียง) เปล่งเสียง. อ<br>ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.  |
| ราชติ             | ย้อมออกเสียง, ๗๗. ราช ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. เปล่งเสียง. อ ปัจ.                              |
| ริงขติ ริงคติ     | ย้อมไป, ๗๗. ริงิ ริงิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                          |

|             |                                                                                                                                   |
|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| จิตติ       | ย่อมเสื่อม, ฯลฯ จิต ชาติในความ เสื่อม ล้น สุน. อ ปัจ.                                                                             |
| จิตติ จิตติ | ย่อมเสื่อม, ฯลฯ จิต+ณ ฌย ปัจ.                                                                                                     |
| จิตติ       | ย่อมล้างให้หมดมลทิน, ฯลฯ. จิต ชาติในความ ล้างให้หมดมลทิน ถ่าย ระบาย. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                          |
| จิตติ จิตติ | ย่อมไป, ฯลฯ จิต ชาติในความ ไป ถึง แสดง. นา ปัจ. กิริยาตัน แปลง นา เป็น ฌา. เป็น ฐิ ชาติได้รูปแปด                                  |
| จิตติ       | ย่อมอยู่. จิต ชาติในความ อยู่ ย ปัจ. กัต.                                                                                         |
| จิตติ       | ย่อมจำกัด, ฯลฯ จิต ชาติในความ กำหนด เปียดเปียน. อ ปัจ.                                                                            |
| จิตติ       | ย่อมป้องกัน, ฯลฯ. จิต ชาติในความ ระวัง ป้องกัน รักษา. อ ปัจ.                                                                      |
| จิตติ จิตติ | ย่อมหยาบ, ฯลฯ. จิต ชาติในความ ระวัง ป้องกัน รักษา. อ ปัจ.                                                                         |
| จิตติ       | รุ่งเรืองแล้ว, ฯลฯ จิต ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง สวยงาม ชอบใจ ยินดี. อ ปัจ. อี อัช.                                    |
| จิตติ       | ย่อมชอบใจ, ฯลฯ. จิต ชาติในความ ชอบใจ ภูมิใจ พอใจ ยินดี. ย ปัจ. กัต. แปลง จย เป็น จจ.                                              |
| จิตติ จิตติ | ย่อมชอบใจ, ฯลฯ. จิต ชาติในความ ย ปัจ. กัม. แปลง จย เป็น จจ ตี, เต วัต.                                                            |
| หน้า ๒๒๔    |                                                                                                                                   |
| จิตติ       | จักร้องไห้, ฯลฯ. จิต ชาติในความ ร้องไห้ หลั่งน้ำตา. อ ปัจ. สุตติ แปลง สุต เป็น จ ลบ อ ปัจ. แปลง ทุ เป็น จ.                        |
| จิตติ       | ย่อมทำลาย, ฯลฯ. จิต ชาติในความ ทำลาย สลาย. อ ปัจ.                                                                                 |
| จิตติ       | ย่อมเสียดแทง, ฯลฯ. จิต ชาติในความ เสียดแทง ทำลาย สลาย. ย ปัจ. กัต. แปลง ชย เป็น ชช.                                               |
| จิตติ       | ย่อมกัน, ฯลฯ. จิต ชาติในความ กัน ปิด ล้อม ขัดขวาง ห้าม ใคร่ ชอบ รัก รัก ใคร่ ชอบใจ พอใจ ยินดี. ย ปัจ. กัต. ลบ อี แปลง ฐย เป็น ฐณ. |
| จิตติ จิตติ | ย่อมกัน, ฯลฯ. จิต ชาติในความ กัน, ฯลฯ. ย ปัจ. กัม. แปลง ฐย เป็น ฐณ อี อาคม ลบ อี ตี, เต วัต.                                      |
| จิตติ       | ย่อมลัก, ฯลฯ. จิต ชาติในความ ลัก ขโมย. อ ปัจ.                                                                                     |
| จิตติ จิตติ | ย่อมเร้าร้อน, ฯลฯ. จิต ชาติในความ เร้าร้อน ร้อนใจ กัดกลุ้ม. ฌา ฌ ปัจ.                                                             |
| จิตติ จิตติ | ย่อมหลั่งน้ำตา, ฯลฯ. จิต ชาติในความ หลั่งน้ำตา, ร้องไห้. อ ปัจ.                                                                   |

|                         |                                                                                                |
|-------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| รฺนฺทติ                 | ย่อมก้ำจัด, ๗๗. รฺทติ ชาติฺในความ ก้ำจัด เปี้ยดเปียน ฆ่า ประหาร. อ ประหาร. อ ปัจ.              |
| รฺนฺติ รฺนฺเชติ         | ย่อมกั้น, ๗๗. รฺชฺ รฺชติ วา อวฺรณฺ. อ, เอ ปัจ. นิคฺคหิตอาคม.                                   |
| รฺนฺจติ รฺนฺจติ รฺนฺจติ | ย่อมกั้น, ๗๗. รฺชฺ รฺชติ วา อวฺรณฺ. อิ, อี, โอิ ปัจ. พิเศษ นิคฺคหิตอาคม รฺนฺ ๔๙๓.              |
| รฺปฺปติ                 | ย่อมแตก, ๗๗. รฺปฺ ชาติฺในความ แตก สลาย ละลาย, อ ปัจ. กัต. แปลง ปฺย เป็น ปฺป.                   |
| หน้า ๒๒๕                |                                                                                                |
| รฺมฺภาติ                | ย่อมกัน, ๗๗. รฺภิ ชาติฺในความ กัน กัน ป้องกัน ห้าม. อ ปัจ.                                     |
| รฺรฺนฺธ                 | กั้นแล้ว, ๗๗. รฺธฺ หรือ รฺธติ ชาติฺในความ กัน, ๗๗. อ ปัจ. อ ปโรกขา. เทว ภาวธฺ รฺ นิคฺคหิตอาคม. |
| รฺสฺติ                  | ย่อมฉาบ, ๗๗. รฺสฺ ชาติฺในความ ฉาบ ทา ไล่. อ ปัจ.                                               |
| รฺเสติ รฺสยติ           | ย่อมประพตฺติหยาบ. รฺสฺ ปารฺสฺสิเย. เณ ฌย ปัจ.                                                  |
| รฺหฺติ รฺหฺติ           | ย่อมปรากฏ, ๗๗. รฺหฺ รฺหฺ. ชาติฺในความ ปรากฏ เกิด งอก ขึ้น งอกขึ้น. อ ปัจ.                      |
| รฺเปติ รฺปยติ           | ย่อมประกาศ, ๗๗. รฺปฺ ชาติฺในความ ประกาศ แสดง สำแดง ปรากฏ. เณ ฌย ปัจ.                           |
| เรกติ                   | ย่อมเคลือบแคลง, ๗๗. เรกฺ ชาติฺในความ เคลือบแคลง สงสัย ลังเล ไม่แนใจ. อ ปัจ.                    |
| เรเจติ เรเจติ           | ย่อมแยก, ๗๗. รฺจฺ ชาติฺในความ แยก แยกออก กระจาย กระจายออก ถึง พร้อม บริบูรณ์. เณ ฌย ปัจ.       |
| เตริ                    | ย่อมติดต่อ, ๗๗. ริ ชาติฺในความ ติดต่อ สืบต่อ. เอ ปัจ.                                          |
| เรสติ                   | ย่อมไป, ๗๗. ริสฺ ชาติฺในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                             |
| โรจติ                   | ย่อมรุ่งเรือง, ๗๗. รฺจฺ ทิตฺติยํ. โรจเน จ. อ ปัจ. ดู รฺจติ ด้วย.                               |
| โรเจติ โรจยติ           | ย่อมรุ่งเรือง, ๗๗. รฺจฺ ทิตฺติโรจเนสฺ. เณ ฌย ปัจ.                                              |
| โรเชติ โรชยติ           | ย่อมเปี้ยดเปียน, ๗๗. รฺชฺ ชาติฺในความ เปี้ยดเปียน เสียดแทง. เณ ฌย ปัจ.                         |
| โรฆฺติ                  | ย่อมฆ่า, ๗๗. รฺฆฺ ชาติฺในความ ฆ่า ประหาร สังหาร. อ ปัจ.                                        |
| โรจติ                   | ย่อมทำให้บาดเจ็บ, ๗๗. รฺจฺ ชาติฺในความ ทำให้ บาดเจ็บ ทำให้เสียหาย ประทุษร้าย. อ ปัจ.           |

โรเรติ รอยติ

โรเปติ รอยติ

โรสติ

โรสติ

โรเสติ รอยติ

โรพติ

ยอมให้ปิด, ฯลฯ. รุจ รุจิ วา อวเรน. เณ ฌย ปัจ. เหตุ.

ยอมเพราะ, ฯลฯ. รุป ฐาตุในความ เพาะ ปลุก หว่าน ปักไว้. เณ ฌย ปัจ.

ยอมกำจัด, ฯลฯ. รุส ฐาตุในความ กำจัด เปียดเปียน.อ ปัจ.

ยอกลัว. โรสุ ภาเย. อ ปัจ.

ยอมโกรธ. ฯลฯ. รุส ฐาตุในความ โกรธ ขี้ ขี้เคียดม. เณ ฌย ปัจ.

ยอมไม่เอื้อ, ฯลฯ. โรพุ ฐาตุในความ ไม่เอื้อ ไม่เอา ใจใส่ ไม่เอื้อเพื่อ โหดร้าย. อ ปัจ.

## ล อักษร

ลฤณฺณติ

ยอมต่ำ, ฯลฯ. ลฤณฺ ฐาตุในความ ต่ำ เตี้ย ค่อม. อ ปัจ.

ลเกติ ลกยติ

ยอมชอบใจ, ฯลฯ. ลก. ฐาตุในความ ชอบใจ ยินดี เพลิน เพลิดเพลิน สำราญ เณ ฌย ปัจ.

ลกฺเขติ ลกฺขยติ

ยอมเห็น, ฯลฯ. ลกฺข ฐาตุในความ เห็น ดู กำหนด หมายถึง เป็นเครื่องหมาย เฟ่ง เล็ง. เณ ฌย ปัจ.

ลขติ ลกฺขติ

ยอมไป, ฯลฯ. ลข ลกฺ ฐาตุในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.

ลคฺติ

ยอมสงสัย, ฯลฯ. ลคฺ ฐาตุในความ สงสัย ลังเล เคลือบแคลง ไม่แน่ใจ. อ ปัจ.

ลคฺติ ลคฺคฺติ

ยอมติด, ฯลฯ. ลคฺ ลคฺคฺ ฐาตุในความ ติด ข้อง แขนง. อ ปัจ.

หน้า ๒๒๗

ลคฺติ

ยอมเคลือบแคลง, ฯลฯ. ลคฺ ฐาตุในความ เคลือบแคลง สงสัย ลังเล ไม่แน่ใจ. อ ปัจ.

ลกฺยติ ลกฺกยติ

ยอมกำหนด, ฯลฯ. ลกฺ ฐาตุในความ กำหนด หมายถึง หมายถึงไว้ ตราไว้ เป็น เครื่องหมาย. อ อาคม ย ปัจ. กัต.

ลกฺคฺติ ลกฺมฺติ

ยอมไป, ฯลฯ. ลคฺ ลกฺมฺ ฐาตุในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.

ลกฺมฺติ

ยอมกระโดด, ฯลฯ. ลมฺ ลกฺมฺ ฐาตุในความ กระโดด โผน โลด โสก แห่ง. อ ปัจ.

|                 |                                                                                                                   |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ลงเมติ ลงมยติ   | ย่อมกระโดด, ฯลฯ. ลมิ ลงมฺ ชาติในความ กระโดด โผน โลด กล่าว. เณ ฌย ปัจ.                                             |
| ลจฺฉติ          | จักได้. ลภ+อ ปัจ. สฺสติ ภวิส. แปลง สฺส เป็น จ ภ เป็น จุ รูปฯ ๔๖๑. ฝ่าย โมคฯ ตยาทิกัณฑ์ ๒๖ แปลง ภ กับ สฺส เป็น จฉ. |
| ลจฺฉามิ         | จักได้, ลภ+อ ปัจ. สฺสามิ ภวิส. วิธึ, แปลง จู ลจฺฉติ หรือแปลง ภ เป็น จุ สฺสามิ เป็น ฉามิ ก็ได้.                    |
| ลชติ            | ย่อมตก, ฯลฯ. ลชฺ ชาติในความ ตก หล่น ล้ม สว่าง ส่องสว่าง กล่าว ทอด คั้ว. อ ปัจ.                                    |
| ลเชติ ลชยติ     | ย่อมประกาศ, ฯลฯ. ลชฺ ชาติในความ ประกาศ ป่าวร้อง แจ้งให้ทราบ. เณ ฌย ปัจ.                                           |
| ลชฺชเร          | ย่อมละอาย, ฯลฯ. ลชฺช+อ ปัจ. อนฺติ วัต. แปลง เป็น เร รูปฯ ๔๒๖.                                                     |
| ลณฺหติ          | ย่อมเจิม, หมายถึง, ฯลฯ. ลหิ ลณฺหฺ ชาติในความ หมายถึง ประทับตรา พิมพ์. อ ปัจ.                                      |
| หน้า ๒๒๘        |                                                                                                                   |
| ลณฺขติ          | ย่อมเปลือย, ฯลฯ. ลขิ ชาติในความ เปลือย เปล่า ปีบคั้น. อ ปัจ.                                                      |
| อฏฺฐติ          | ย่อมด่า, ฯลฯ. ลทิ ชาติในความ ด่า บริภาษ อ่อน โง่ เหลา. อ ปัจ.                                                     |
| ลณฺหติ ลณฺเทติ  | ย่อมบด, ฯลฯ. ลทิ ชาติในความ บด ปี้ (ด้วยส้น). อ, เอ ปัจ.                                                          |
| ลณฺหติ          | ย่อมเกลียด, ฯลฯ. ลทิ ชาติในความเกลียด รังเกียจ. อ ปัจ.                                                            |
| ลณฺเทติ ลณฺทยติ | ย่อมยกขึ้น, ฯลฯ. ลทิ ชาติในความ ยกขึ้น โยนขึ้น เณ ฌย ปัจ.                                                         |
| ลตฺถ ลตฺถํ      | ได้แล้ว, ฯลฯ. ลภ+อ ปัจ. อี, อี อັช แปลง อี เป็น ตฺถ อี เป็น ตฺถํ ลบ ภ รูปฯ ๔๖๑.                                   |
| ลปติ            | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ลปฺ ชาติในความ กล่าว พุด ทัดท่าย ปราศรัย เจรจา.อ ปัจ.                                             |
| ลเปติ ลปยติ     | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ลป+เณ ฌย ปัจ.                                                                                     |
| ลพฺภติ          | ย่อมได้. ลภ+ย ปัจ. กัม. ติ วัต. อี อาคม แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น พภ ลบ อี. รูปฯ ๔๖๐ ไม่ลง อี อาคม.                |
| ลพฺภเต          | ย่อมได้. ลภ+ย ปัจ. กัม. เอยฺย สัต. ลบ ยฺย เหลือแต่ เอ.                                                            |
| ลภติ            | ย่อมได้, ลภ+อ ปัจ. ติ วัต.                                                                                        |
| ลภเตติ ลภยติ    | ย่อมอาฆาต, ฯลฯ. ลภ ชาติในความ อาฆาต อาฆาต มาตรา้ย. เณ ฌย ปัจ.                                                     |

ลภามิ ลภาม

หน้า ๒๒๙

ลมุพติ

ลสติ

ลพติ

ลาขติ

ลามติ

ลาขติ

ลาติ

ลาภติ ลภยติ

ลาयाเปสุสามิ

ลาลปติ

ลาลเลติ ลาลยติ

ลาเวติ

หน้า ๒๓๐

ลาเสติ ลาสยติ

ลาเพติ ลาพยติ

ลิขติ ลิขยติ

ลิษาเปยย

ลิงคติ

ลิงเคติ ลิงคยติ

ย่อมได้. ลภ+อ ปัจ. มิ, ม วัต. ที่มะที่สุดธาตุ.

ย่อมห่วงไว้. ๗๗. ลพิ ลมุพ ธาตุในความ ห่วงไว้ ยึดห่วง ห้อยย้อย ชักช้า  
ยึดขาด.อ ปัจ.

ย่อมรักใคร่, ๗๗. ลสุ ธาตุในความ รักใคร่ น่ารัก สวยงาม กอดรัด ติดกัน  
รวมกัน หยอกกัน เล่น ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.

ย่อมรัก. ๗๗. ลพ ธาตุในความ รัก น่ารัก สวยงาม เล่น. อ ปัจ.

ย่อมโศก, ๗๗. ลาข ธาตุในความ โศก แห้ง ห้าม ปฏิเสธ. อ ปัจ.

ย่อมอาจ, ๗๗. ลาม ธาตุในความ อาจ สามารถ อ ปัจ.

ย่อมคว่ำ, ๗๗. ลาข ธาตุในความ ตก ล้ม กล่าว ทอด คว่ำ. อ ปัจ.

ย่อมจับ, ๗๗. ลา ธาตุในความ จับ ถือ ถือเอา ยึด ผูก พัน มัด รัด กั้น. อ ปัจ.

ย่อมส่งไป, ๗๗. ลภ ธาตุในความ ส่งไป ใ้ไป. เฉณ ฌย ปัจ.

จักให้เกี่ยว, ๗๗. ลุ ธาตุในความ เกี่ยว ตัด แบ่ง แบ่งปัน. ฌาเป ปัจ. สุตมิ  
ภวิส. พฤทธิ อุ เป็น โอ เอาโอ เป็น อาย รูปฯ เป็น ลุ ธาตุ.

ย่อมกล่าว, บ่นเพ้อ, ๗๗. ลป วจเน. อ ปัจ. เทวภาวะ ล แล้ว ที่มะ.

ย่อมปรารถนา, ๗๗. ลล ธาตุในความ ปรารถนา ต้องการ อยากรได้. เฉณ ฌย  
ปัจจัย.

ย่อมให้ตัด, ๗๗. ลุ เฉทเน. เฉณ ปัจ. เหตุ.

ย่อมเต็นรำ. ลสุ ลาสยโยเค. เฉณ ฌย ปัจ.

ย่อมเข้าร่วมกัน, ๗๗. ลพ ธาตุในความ เข้าร่วมกัน เข้าไปรวมกัน ประชุม  
สมาคม. เฉณ ฌย ปัจ.

ย่อมขีด, ๗๗. ลิข ธาตุในความ ขีด เขียน ขูด กลึง. อ ปัจ. กิริยาหลัง ช้อน ก

พียงให้กลึง, ๗๗. ลิข+ฌาเป ปัจง เอยย สัต.

ย่อมไป, ๗๗. ลิต ธาตุในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.

ย่อมวิจิตร, ๗๗. ลิงค ธาตุในความ วิจิตร ให้วิจิตร. เฉณ ฌย ปัจ.

|                    |                                                                                                                                                                                           |
|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ลิปฺปติ            | ย่อมเข้าไปหา, ฯลฯ. ลิปฺ ชาติในความ เข้าไปหา ติด ติดอยู่ เปื้อน ฉาบ ทา ไล่<br>ลูปไล่. อ ปัจ. ช้อน ป.                                                                                       |
| ลิปฺปติ            | ย่อมเข้าไปหา, ฯลฯ. ลิปฺ ลิปิ+ย ปัจ. แปลง ปุย เป็น ปุป.                                                                                                                                    |
| ลิมฺปติ            | ย่อมฉาบ, ฯลฯ. ลิปฺ ชาติในความ ฉาบ ทา ไล่. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                                                                                                             |
| ลิสฺสติ            | ย่อมเป็นของเล็กน้อย, ฯลฯ. ลิสฺ ชาติในความ เป็น ของเล็กน้อย นิดหน่อย<br>แสรั่ง แสรั่งหาเหตุ แก่ล้ง ใส่ความ ใส่ไคล้. ย ปัจ. กัต. แปลง ย เป็น ส.                                             |
| ลินาติ ลีนาติ      | ย่อมกอดรัด, ฯลฯ. ลิ ลี ชาติในความ แอบ เร้น ช้อน ช้อนเร้น. นา ปัจ.                                                                                                                         |
| ลิหติ ลีหติ เลหติ  | ย่อมยืนตี, ฯลฯ. ลิหฺ ลีหฺ ชาติในความ ยืนตี พอใจ เฟลน เลีย. อ ปัจ.                                                                                                                         |
| หน้า ๒๓๑           |                                                                                                                                                                                           |
| ลฺชฺชติ            | ย่อมทำให้หมดไป, ฯลฯ. ลฺชฺ ชาติในความ ทำให้ หมดไป ลบ ลบทิ้ง ลบทิ้งเสีย<br>หาย พินาศ สลาย. ย ปัจ. แปลง ชย เป็น ชช.                                                                          |
| ลฺณฺจติ            | ย่อมถอน , ฯลฯ. ลฺณฺจ ชาติในความ ถอน ทิ้ง. อ ปัจ.                                                                                                                                          |
| ลฺณฺเชติ ลฺณฺชยติ  | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ลฺชฺ ชาติในความ กล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ                                                                                                                                      |
| ลฺณฺญติ            | ย่อมลัก, ฯลฯ. ลฺญฺ ชาติในความ ลัก ขโมย. อ ปัจ.                                                                                                                                            |
| ลฺณฺญเอติ ลฺณฺญยติ | ย่อมลัก, ฯลฯ. ลฺญฺ + เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                                           |
| ลฺณฺจติ            | ย่อมหยุด, ฯลฯ. ลฺจฺ ชาติในความ หยุด ชะงัก เกี้ยวจร้าน. อ ปัจ.                                                                                                                             |
| ลฺณฺจติ            | ย่อมไป, ฯลฯ. ลฺจฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                                                        |
| ลฺรติ              | ย่อมเข้าไปเปียดเปียน, ฯลฯ. ลฺรฺ ชาติในความ เข้าไป เปียดเปียน ประทุษร้าย<br>ฆ่า ประหาร. อ ปัจ. ง                                                                                           |
| ลฺณฺถติ            | ย่อมกำจัด, ฯลฯ. ลฺถิ ชาติในความ กำจัด เปียน เปียดเปียน เลอะ เปราะ<br>เปราะเปื้อน. อ ปัจ.                                                                                                  |
| ลฺณฺทติ            | ย่อมกำจัด, ฯลฯ. ลฺทิ ชาติในความ กำจัด เปียดเปียน ฆ่า ประหาร. อ ปัจ.                                                                                                                       |
| ลฺนาติ ลฺนาติ      | ย่อมตัด, ฯลฯ. ลฺ ลฺ ชาติในความ ตัด เกี้ยว แบ่ง บ้าง (แบ่ง) แบ่งปัน. นา ปัจ.<br>ฎีกาอภิฯ และรูปฯ เป็น ลฺ ชาติ รูปฯ แสดงรูปกิริยาเป็น ลฺนาติ โดยอธิบายว่า<br>รัสสะ อุ เป็น อุ เพราะ นา ปัจ. |
| ลฺปฺปติ            | ย่อมตัด, ฯลฯ. ลฺปฺ ชาติในความ ตัด ขาด, ย ปัจ. กัต. แปลง ปุย เป็น ปุป.                                                                                                                     |
| หน้า ๒๓๒           |                                                                                                                                                                                           |
| ลฺปฺปติ            | ย่อมไม่เห็น, ฯลฯ. ลฺปฺ ชาติในความ ไม่เห็น ไม่ปรากฏ หาย หายไป ลบ ลบ<br>เสีย. ย ปัจ. กัต. แปลง ปุย เป็น ปุป.                                                                                |

|          |                                                                                                                                |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ลฺพฺภติ  | ย่อมปรารถนา, ฯลฯ. ลฺภฺ ชาติในความ ปรารถนา ต้องการ มุ่งหวัง อยาก อยาก ได้ กำหนด ยินดี รัก รักใคร่. ย ปัจ. กัต. แปลง ภฺ เป็น พภ. |
| ลฺมฺปติ  | ย่อมตัด, ฯลฯ. ลฺปฺ ชาติในความ ตัด ขาด เสื่อม สลาย พินาศ. นิคคหิตอาคม อ ปัจ.                                                    |
| ลฺมฺปลัน | ย่อมปล้น, ฯลฯ. ลฺปฺ ชาติในความ ปล้น ชิง แย่ง แย่งชิง ยื้อแย่ง. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                             |
| ลฺมฺเพติ | ย่อมเปียก, ฯลฯ. ลฺพิ ชาติในความ เปียก ชุ่ม ชุ่มซาบ เอิบอาบ. อ ปัจ.                                                             |
| ลฺมฺพยติ | ย่อมทำอันตราย, ฯลฯ. ลฺพิ ชาติในความ ทำอันตราย ทำร้าย. เณ ฌย ปัจ.                                                               |
| ลฺยติ    | ย่อมกวน, ฯลฯ. ลฺลฺ ลฺฬฺ ชาติในความ กวน คน รบกวน. อ ปัจ.                                                                        |
| ลฺยเต    | ย่อมตัด, ฯลฯ. ลฺ ฌตฺ. ย ปัจ. กัม. ติ, เต วัต.                                                                                  |
| ลฺยติ    | ย่อมตัด, ฯลฯ. ลฺ ฌตฺ. นา ปัจ. แปลง นา เป็น ย รูปฯ ๕๑๐.                                                                         |
| เลปติ    | ย่อมเข้าไปหา, ฯลฯ. ลิปฺ ลิปิ ชาติในความ เข้าไปหา ติด เปื้อน. อ ปัจ.                                                            |
| เลหติ    | ย่อมยินดี, ฯลฯ. ลิหฺ ชาติในความ ยินดี เพลิน เสียว ลืม ชิม. อ ปัจ.                                                              |
| โลกติ    | ย่อมเห็น, ฯลฯ. โลกฺ ชาติในความ เห็น ดู แลดู แสดง. อ ปัจ.                                                                       |
| หน้า ๒๓๓ |                                                                                                                                |
| โลเกติ   | ย่อมเห็น, ฯลฯ. โลกฺ ทสฺสเน. เณ ฌย ปัจ.                                                                                         |
| โลเกยติ  | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. โลกฺ ชาติในความ กล่าว พูต. เณ ฌย ปัจ.                                                                          |
| โลจติ    | ย่อมเห็น, ฯลฯ. โลจฺ ชาติในความ เห็น ดู แลดู. อ ปัจ.                                                                            |
| โลเจติ   | ย่อมเห็น, ฯลฯ. โลจฺ ชาติในความ เห็น ดู แลดู กล่าว บอก. เณ ฌย ปัจ.                                                              |
| โลฏฺติ   | ย่อมทำให้ปั่นป่วน, ฯลฯ. ลฺฏฺ ชาติในความ ทำให้ปั่นป่วน คน กวน เปียดยืน ม่า ประหาร. อ ปัจ.                                       |
| โลฏฺยติ  | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. ลฺฏฺ ชาติในความ กล่าว พูต. เณ ฌย ปัจ.                                                                          |
| โลจติ    | ย่อมเศร้าหมอง, ฯลฯ. ลฺจฺ ชาติในความ เศร้าหมอง เปราะเปื้อน. อ ปัจ.                                                              |
| โลภติ    | ย่อมลุ่มหลง, ฯลฯ. ลฺภฺ ชาติในความ ลุ่มหลง เล้าโลม ประโลม. อ ปัจ.                                                               |
| โลลติ    | ย่อมกวน, ฯลฯ. ลฺลฺ ลฺฬฺ ชาติในความ กวน คน รบกวน. อ ปัจ.                                                                        |
| โลลติ    | ย่อมเป็นบ้า, ฯลฯ. ลฺลฺ ลฺฬฺ ชาติในความ เป็นบ้า ลุ่มหลง. อ ปัจ.                                                                 |

## ว อักษร



|                  |                                                                                                                                                                                                        |
|------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วกติ             | ย่อมจับ, ฯลฯ. วก ชาติในความ จับ จับเอา ถือ ถือเอา ยึด รุ่งเรือง สว่าง<br>สวยงาม ตี มา ประหาร. อ ปัจ.                                                                                                   |
| หน้า ๒๓๔         |                                                                                                                                                                                                        |
| วกติ             | ย่อมขอ, ฯลฯ. วก ชาติในความ ขอ ร้องขอ วอน (ร่ำขอ) ร่ำขอ. อ ปัจ.                                                                                                                                         |
| วกุเกติ วกุยติ   | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. วกุ ชาติในความ กล่าว พุด หาย สูญ สลาย หนีหาย<br>พินาศ. เฉณ ฉนย ปัจ.                                                                                                                    |
| วกุขติ           | ย่อมระวัง, วกุข ชาติในความ ระวัง ป้องกัน โกรธ ชี้แจง. อ ปัจ.                                                                                                                                           |
| วกุขติ           | จักกล่าว, ฯลฯ. วจุ วจน. อ ปัจ. สุตติ ภวิส. แปลง สุต เป็น ข แปลง จุ เป็น<br>ก ลบ อ ปัจ. รูปฯ ๔๖๓. โมคฯ ตยาทิกัณฑ์ ๒๗ แปลง จุ กับ สุต เป็น<br>กข. จะว่าแปลง สุตติ เป็น ขติ แปลง จุ แปลง จุ เป็น ก ก็ได้. |
| วกุขามิ วกุขาม   | จักกล่าว. ฯลฯ. วจุ+อ ปัจ. สุตามิ สุตาม ภวิส. แปลง สุต เป็น ข แปลง จุ<br>เป็น ก ลบ อ ปัจ. กัจฯ ๔๘๑ ว่า แปลง ภวิสสนฺตวิภัติ พร้อมด้วยปัจจัยเป็น<br>ขามิ ขาม ฉามิ ฉาม.                                    |
| วกุเขต           | ย่อมกล่าว, จงกล่าว, ฯลฯ. วจุ+อ ปัจ. ถ วัต. หรือ ปณจ. แปลง จุ เป็น ข<br>ซ้อน ก.                                                                                                                         |
| วกุคติ           | ย่อมไป, ฯลฯ. วคฺ ชาติในความ ไป ถึงไป. อ ปัจ.                                                                                                                                                           |
| วกุคติ           | ย่อมไป, ฯลฯ. วกิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                                                                      |
| วกุคติ           | ย่อมคต, ฯลฯ. วงฺ ชาติในความ คต ไค้ง โกง งอ บิด เป็นเกลียว. อ ปัจ.                                                                                                                                      |
| วกุขติ           | ย่อมเคลือบแคลง, ฯลฯ. วชิ ชาติในความ เคลือบแคลง ลังแล สงสัย ไม่แน่ใจ.<br>อ ปัจ.                                                                                                                         |
| วกุคติ           | ย่อมไป. ฯลฯ. วคิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                                                                      |
| วกติ             | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. วจุ ชาติในความ กล่าว พุด รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง<br>สวยงาม. อ ปัจ.                                                                                                                   |
| หน้า ๒๓๕         |                                                                                                                                                                                                        |
| วเจติ วเจยติ     | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. วจุ วจน. เฉณ ฉนย ปัจ.                                                                                                                                                                  |
| วจุเจติ วจุเจยติ | ย่อมเล่าเรียน, ฯลฯ. วจุ ชาติในความ เล่าเรียน ศึกษา. เฉณ ฉนย ปัจ.                                                                                                                                       |
| วจุณติ           | ย่อมรัก, ฯลฯ. วสุ ชาติในความ รัก ใคร่ รักใคร่ ชอบใจ อยู่ อาศัย. อ ปัจ.<br>แปลง ส เป็น จุณ.                                                                                                             |

|                 |                                                                                                                                        |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วจุหามิ วจุหาม  | จักกล่าว, ๒๗๙. วจุ วจเน. อ ปัจ. สุธามี สุธาม ภวิส. แปลงวิภัติพร้อมกับปัจ. เป็น ฉามิ ฉาม.                                               |
| วชติ            | ย่อมไป, ๒๗๙. วช ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                       |
| วชาหิ           | จงไป, ๒๗๙. วช คติย. อ ปัจ. หิ ปัจจ.                                                                                                    |
| วเชติ วชยติ     | ย่อมค้นหา, ๒๗๙. วช ชาติในความ ค้นหา เสาะหา แสวงหา ปรง แต่ง ทำ กระทำ. เฉ ฌย ปัจ.                                                        |
| วชชติ           | ย่อมกล่าว, ๒๗๙. วท ชาติในความ กล่าว พุด ร้อง. อ ปัจ. แปลง วท เป็น วชช รูปฯ ๔๗๐.                                                        |
| วชช             | จงกล่าว, ๒๗๙. วท+อ ปัจ. หิ ปัจจ.                                                                                                       |
| วชชติ           | ย่อมละ, ๒๗๙. วชช ชาติในความ ละ เว้น งด. อ ปัจ.                                                                                         |
| วชชนติ          | ย่อมให้กล่าว, ๒๗๙. วท+ฌย ปัจ. เหตุ. อนฺติ วัต. เป็นวาทย+อนฺติ รัสสะ และ ลบ อ ที่ ท เป็น ทย แปลง ทย เป็น ชช+อนฺติ สำเร็จรูปเป็น วชชนติ. |
| วชชามิ วชชาม    | ย่อมกล่าว, ๒๗๙. วท+อ ปัจ. มิ, ม วัต. แปลง วท เป็น วชช ที่มะ.                                                                           |
| วชชียเต วชชียเต | ย่อมกล่าว, ๒๗๙. วท+ย ปัจ. กัม. แปลง ทย เป็น ชช. อิ, อี อาคม.                                                                           |
| หน้า ๒๓๖        |                                                                                                                                        |
| สชช             | กล่าวแล้ว, ๒๗๙. วท+อ ปัจ. อุ ปโรกขา. แปลง วท เป็น วชช.                                                                                 |
| วชชุ            | พึงกล่าว, ๒๗๙. วท+อ ปัจ. เอยยฺ สัต. แปลง วท กับทั้ง เอยยฺ เป็น วชชุ.                                                                   |
| วชชุ            | กล่าวแล้ว, ๒๗๙. วท+อ ปัจ. อุ อช. แปลง วท เป็น วชช.                                                                                     |
| วชเชติ วชชยติ   | ย่อมงด, ๒๗๙. วชช. ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง สวยงาม. อ, เอ ปัจ.                                                              |
| วณฺจติ วณฺเจติ  | ย่อมรุ่งเรือง, ๒๗๙. วจิ ชาติในความ รุ่งเรือง สว่าง ส่องสว่าง สวยงาม. อ, เอ ปัจ.                                                        |
| วณฺจติ วณฺเจติ  | ย่อมเกลี้ยกล่อม, ๒๗๙. วณฺจ ชาติในความ เกลี้ยกล่อม ล่อลวง หลอกลวง. เฉ ฌย ปัจ.                                                           |
| วณฺจติ          | ย่อมปรารถนา, ๒๗๙. วจิ ชาติในความ ปรารถนา อยากได้ ชอบใจ พอใจ. อ ปัจ.                                                                    |
| วณฺนติ          | ย่อมพัน, ๒๗๙. วณฺ ชาติในความ พัน พัวพัน. อ ปัจ.                                                                                        |
| วณฺเณติ วณฺยติ  | ย่อมแบ่ง, ๒๗๙. วณฺ ชาติในความ แบ่ง แจก จำแนก อบกลืน หอม. เฉ ฌย ปัจ.                                                                    |

วณฺณติ

ย่อมหม่น, ฯลฯ. วณฺณ ชาติในความ หม่น วน เวียน วนเวียน กรอ เป็นไป ควร  
สมควร ถูก ถูกต้อง. อ ปัจ.

วจติ

ย่อมอ้วน, ฯลฯ. วจ ชาติในความ อ้วน ใหญ่. อ ปัจ.

วทฺธติ

ย่อมเจริญ, ฯลฯ. วทฺธ ชาติในความ เจริญ งอกงาม ทวีขึ้น เพิ่มขึ้น รุ่งเรือง. อ  
ปัจ.

วทฺธมย

จงเจริญ, ฯลฯ. วทฺธ+อ ปัจ. หิ ปณจ. แปลง เป็น ย.

หน้า ๒๓๗

วทฺธเมติ วทฺธมยติ

ย่อมโปรย, ฯลฯ. วทฺธ ชาติในความ โปรย โปรยลง หยอกลง ตัก เรี่ยราย ตัด  
เฉือน. เณ ฌย ปัจ.

วณฺติ

ย่อมกล่าว, ฯลฯ. วณฺ ชาติในความ ออกเสียง กล่าว พุด. อ ปัจ.

วณฺติ วณฺยติ

ย่อมเป็นแผล, ฯลฯ. วณฺ ชาติในความ ทำให้ร่างกาย เป็นช่อง เป็นแผล. เณ  
ฌย ปัจ.

วณฺญติ

ย่อมทรงไว้, ฯลฯ. วณฺ ชาติในความ ทรง ทรงไว้ ผูก พัน ติดต่อ ต่อเนื่อง สืบ  
สืบต่อ. อ ปัจ.

วณฺจติ

ย่อมโดดเดี่ยว, ฯลฯ. วณฺ ชาติในความ ประพฤติคน เดี่ยว โดดเดี่ยว. อ ปัจ.

วณฺทติ

ย่อมพัน, ฯลฯ. วณฺ ชาติในความ พัน พัวพัน เกี่ยวโยงถึงกัน. อ ปัจ.

วณฺณติ

ย่อมตั้งอยู่, ฯลฯ. วณฺณ ชาติในความ ตั้งอยู่ ดำรงอยู่ ปราภฏ ออกเสียง กล่าว  
ยกย่อง สรรเสริญ ทำ กระทำ พิศดาร เป็นความดี. อ ปัจ.

วณฺณติ วณฺณยติ

ย่อมตั้งอยู่, ฯลฯ. วณฺณ+เณ ฌย ปัจ.

วตติ

ย่อมขอ, ฯลฯ. วต ชาติในความ ขอ ขอร้อง วิงวอน. อ ปัจ.

วตยติ

ย่อมกิน, ฯลฯ. วต ชาติในความ กิน บริโภค. อ อาคม. ย ปัจ. กัต.

วตฺติ

ย่อมกล่าว, ฯลฯ. วจ ชาติในความ กล่าว พุด. อ ปัจ.

วตฺตติ

ย่อมเป็นไป, ฯลฯ. วตฺ วตฺต ชาติในความ เป็นไป เป็นอยู่ ประพฤติ. ถือ  
สมาทาน. อ ปัจ. ถ้าตั้ง วตฺ ชาติ พึงช้อน ต.

หน้า ๒๓๘

วตฺเตติ วตฺตยติ

ย่อมกล่าว, ฯลฯ. วตฺ ชาติในความ กล่าว พุด. เณ ฌย ปัจ.

วตฺเตติ วตฺตยติ

ย่อมทำให้เดือดร้อน, ฯลฯ. วตฺต ชาติในความ ทำให้ เดือดร้อน กวน รบกวน.  
เณ ฌย ปัจ.

วท

จงกล่าว, ฯลฯ. วท+อ ปัจ. หิ ปณจ. ลบ หิ.

|                 |                                                                                                                      |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วทติ วเทติ      | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. วท ชาติในความ พุด ร้อง ร้องดัง. อ, เอ ปัจ. รูปฯ ๔๗๑ ลง<br>อ ปัจ. อย่างเดียว เอา อ เป็น เอ.           |
| วทติ            | ย่อมมั่นคง, ฯลฯ. วท ชาติในความ มั่นคง ยั่งยืน แสดงออกให้เห็น ปราภฏ. อ<br>ปัจ.                                        |
| วทุติ           | ย่อมเจริญ, ฯลฯ. วทุ ชาติในความ เจริญ งอกงาม ทวีขึ้น เพิ่มขึ้น รุ่งเรือง.                                             |
| วทฺเรติ วทฺธยติ | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. วทฺ ชาติในความ กล่าว พุด ตัด เต็ม ทำให้เต็ม. เณ ฌย ปัจ.                                              |
| วธติ วธติ       | ย่อมเบียดเบียน, ฯลฯ. วทฺ ชาติในความ เบียดเบียน ฆ่า ตี ประหาร ไป ถึง<br>เป็นไป. อ, เอ ปัจ. แปลง หนุ เป็น วธ รูปฯ ๔๘๗. |
| วธติ            | ย่อมให้ฆ่า, ฯลฯ. หนุ+เณ ปัจ. เหตุ. แปลง หนุ เป็น วธ รูปฯ ๕๒๘.                                                        |
| วธติ วรยติ      | ย่อมสำรวจ, วธ ชาติในความ สำรวจ ระวัง ป้องกัน. เณ ฌย ปัจ.                                                             |
| วนติ            | ย่อมคบหา, ฯลฯ. วน ชาติในความ คบ หา สมาคม เข้าร่วมพวกกัน ออกเสียง<br>รบกวน เบียดเบียน. อ ปัจ.                         |
| วนท             | จงไหว้, ฯลฯ. วนท+อ ปัจ. ฮิ ปัจ.                                                                                      |
| หน้า ๒๓๙        |                                                                                                                      |
| วนทติ           | ย่อมไหว้, ฯลฯ. วนท ชาติในความ ไหว้ กราบ กราบไหว้ อภิวาหน์ ยกย่อง ชม<br>เชย.อ ปัจ.                                    |
| วนฺติ           | ไหว้แล้ว, ฯลฯ. วนท+อ ปัจ. อี อัจ.                                                                                    |
| วนฺติ วโนติ     | ย่อมขอ, วน ชาติในความ ขอ อ้อนวอน ร้องขอ. โอ ปัจ. แปลง เป็น อุ โมคฯ<br>ตยาทิกัณห์ ๗๗ กิริยาหลัง คง โอ ไว้.            |
| วปติ            | ย่อมหว่าน, ฯลฯ. วป ชาติในความ หว่าน หว่านพืช เพาะ ปลูก ติดต่อกัน<br>ต่อเนื่อง. อ ปัจ.                                |
| วปฺปติ          | ย่อมกัน, ฯลฯ. วปฺ ชาติในความ กัน กัน ห้าม. อ ปัจ.                                                                    |
| วปฺผติ          | ย่อมไป, ฯลฯ. วปฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป.อ ปัจ.                                                                     |
| วพฺยติ          | ย่อมไป, ฯลฯ. วพฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                    |
| วภติ วภยติ      | ย่อมตี, ฯลฯ. วภ ชาติในความ ตี ต่ำหนิ ตีเตียน แข่ง. เณ ฌย ปัจ.                                                        |
| วมติ            | ย่อมคาย, ฯลฯ. วม ชาติในความ คาย คาย บ้วน อ้วก เรอ อาเจียน. อ ปัจ.                                                    |
| วมภติ           | ย่อมกิน, ฯลฯ. วมภ ชาติในความ กำจัด ขจัด ปราบ ทำให้สิ้นไป. เณ ฌย ปัจ.                                                 |

|                |                                                                                                                                                                             |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วมฤๅติ วมฤๅยติ | ย่อมกำจัด, ๗ล๗. วมฤ ชาติในความ กำจัด ขจัด ปราบ ทำให้สิ้นไป. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                      |
| วยติ           | ย่อมไป, ๗ล๗. วุย ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                                           |
| วยรติ          | ย่อมตี, ๗ล๗. วุยรุ ชาติในความ ตี แทะ เปียดเปียน. ม่า ประหาร. อ ปัจ.                                                                                                         |
| วยยติ          | ย่อมสิ้น, ๗ล๗. วุยยุ ชาติในความ สิ้น เสื่อม สิ้นไป หมดไป สิ้นเปลื้อง. อ ปัจ.                                                                                                |
| หน้า ๒๔๐       |                                                                                                                                                                             |
| วฺยาปชฺชติ     | ย่อมต้องวิเศษ, ต้องโทษวิเศษ, พิณาศ. วิ+อา+ปท+ย ปัจ. กัต. แปลง อิ เป็น ย ทย เป็น ชฺช.                                                                                        |
| วฺยาโรเสติ     | ย่อมเกรี้ยวกราด, กราดเกรี้ยว. วิ+อา+รฺสฺ โรสเน. เณ ปัจ.                                                                                                                     |
| วยุหเต         | นำไปอยู่, พัดไปอยู่. วหฺ ปาปฺณเน. ย ปัจ. กัม. แปร ย ไว้หน้า ห.                                                                                                              |
| วริติ          | ย่อมระวัง, ๗ล๗. วรุ ชาติในความ ระวัง ป้องกัน รักษา. อ ปัจ.                                                                                                                  |
| วรหติ          | ย่อมเพียร, ๗ล๗. วรหฺ ชาติในความ เพียร มีเพียร ต่ำ สองสว่าง สวยงาม ผูก พัน มัด รัด. อ ปัจ.                                                                                   |
| วรเหติ วรหฺติ  | ย่อมเปียดเปียน, วรหฺ หีสยฺ. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                      |
| วเรติ วรยติ    | ย่อมปรารถนา, ๗ล๗. วรุ ชาติในความ ปรารถนา ต้องการ อยาได้. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                         |
| วาเรติ วารยติ  | ย่อมห้าม, ๗ล๗. วรุ ชาติในความ สำรวม ระวัง ป้องกัน รักษา ไหว สั้น. อ ปัจ.                                                                                                    |
| วลติ           | ย่อมสำรวม, ๗ล๗. วลฺ ชาติในความ สำรวม ระวัง ป้องกัน รักษา ไหว สั้น. อ ปัจ.                                                                                                   |
| วลติ           | ย่อมเล่น, ๗ล๗. วลฺ ชาติในความ เล่น เต็มรำ น่ารัก สวยงาม. อ ปัจ.                                                                                                             |
| วลณฺชติ        | ย่อมใช้, ๗ล๗. วลณฺชฺ ชาติในความ ใช้ ใช้สอย จับจ่าย. อ ปัจ.                                                                                                                  |
| วลหติ          | ย่อมเพียร, ๗ล๗. วลหฺ ชาติในความ เพียร ๗ล๗. ยึดถือ. อ ปัจ.                                                                                                                   |
| หน้า ๒๔๑       |                                                                                                                                                                             |
| वलฺลติ         | ย่อมสำรวม, ๗ล๗. วลฺล ชาติในความ สำรวม, ๗ล๗. สั้น. อ ปัจ.                                                                                                                    |
| วตฺตเปติ       | ย่อมกำหนด, หมายไว้, ตราไว้, ๗ล๗. วิ+อว+ถปฺ ชาติในความ ตั้งไว้ วางไว้. เณ ปัจ. เอา อิ เป็น อ ลบ อ หน้า ว ช้อน ตฺ หรือลบ อิ ก็ไม่ต้องลบ อ. แปลง ถ เป็น จ เป็น ววฏฺฐเปติ บ้าง. |

|                   |                                                                                             |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| วตฺตเปติ วฏฺฐเปติ | ย่อมให้กำหนด, ให้ตั้งไว้, ฯลฯ. เณ ปัจ. เหตุ.                                                |
| วตฺตภาติ          | ย่อมกำหนด, ฯลฯ. วิ+อว+ภา+อ ปัจ.                                                             |
| วสฺติ             | ย่อมอยู่, ฯลฯ. วสฺ ชาติในความ อยู่ อาศัย เปียดเปียน เป็นน้ำมัน.อ ปัจ.                       |
| วสฺติ             | ย่อมตัด, ฯลฯ. วสฺ ชาติในความ ตัด หั่น เฌอน โจน ทอน (ตัด หั่น) ขาด. อ ปัจ.                   |
| วสฺสฺติ           | ย่อมออกเสียง, ฯลฯ. วสฺ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง เหา. ย ปัจ. กัต. แปลง สฺย เป็น สฺส.         |
| วสฺสฺติ           | ย่อมตก, ฯลฯ. วสฺสฺ ชาติในความ ตก (ฝน) รด ราว โปรย. อ ปัจ.                                   |
| วสฺสฺติ           | ย่อมรด, ฯลฯ. วสฺ เสงเน. ย ปัจ. กัม. ลบที่สุดธาตุ. แปลง สฺย เป็น สฺส.                        |
| วสฺสิ             | ตกแล้ว, ฯลฯ. วสฺสฺ เสงเน. อ ปัจ. อี อັ.                                                     |
| วสฺสิ             | ให้ตกแล้ว, ฯลฯ. วสฺส+ณเ ปัจ. เหตุ อี อັ. ลบ เณ.                                             |
| หน้า ๒๔๓          |                                                                                             |
| วายติ             | ย่อมไป, ฯลฯ. วา ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ตัด แหว ปลิว พุ้ง ปลิวไป พุ้งไป ตลบไป. ย ปัจ. กัจ. |
| วายติ             | ย่อมทอ. เว ชาติในความ ทอ ทอผ้า. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.                                    |
| วายติ             | ย่อมสังวร, ฯลฯ. เว ชาติในความ สังวร ระวัง ป้องกัน รักษา แห้ง ผาก. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.  |
| วายมฺติ           | ย่อมพยายาม, ฯลฯ. วายมฺ ชาติในความ พยายาม หมั่น ขยัน. อ ปัจ.                                 |
| วาเรติ วารยติ     | ย่อมกัน, ฯลฯ. วรฺ ชาติในความ กัน กัน ห้าม คั่น. เณ ฌย ปัจ.                                  |
| วาเลติ วาลยติ     | ย่อมเลี้ยง, ฯลฯ. วลฺ ชาติในความ เลี้ยง รักษา. เณ ฌย ปัจ.                                    |
| วาสติ             | ย่อมตกแต่ง, ฯลฯ. วาสิ ชาติในความ ตกแต่ง ตกแต่ง ประดับ. อ ปัจ.                               |
| สาเสติ วาสยติ     | ย่อมอบ, ฯลฯ. วาสฺ ชาติในความ อบ อบรม. เณ ฌย ปัจ.                                            |
| वासย              | พึงให้อยู่, ฯลฯ. วสฺ นิวาเส. ฌย ปัจ. เหตุ. เอยฺยามี สัต. แปลง เป็น อ.                       |
| वासย              | ให้อยู่แล้ว, ฯลฯ. วสฺ+ณย ปัจ. เหตุ อี อັ.                                                   |
| วาหติ             | ย่อมขยัน, ฯลฯ. วาหฺ ชาติในความ ขยัน หมั่น เพียร. อ ปัจ.                                     |
| วาहेติ            | ย่อมนำไป, ฯลฯ. วหฺ ปาปุณเณ, เอ ปัจ. ทิมะตันธาตุ.                                            |
| วาहेติ            | ย่อมให้นำไป. วหฺ+ณเ ปัจ. เหตุ.                                                              |
| วาพติ             | ย่อมกล่าว, เรียก. วาพฺ อาลเป. อ ปัจ.                                                        |

# วิ วิ

|                          |                                                                                           |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| วิกาเลติ                 | ย่อมเป็นไปแปลก, ขาดไป, แลกลไป, ผิดปกติ. วิ+กल् คติยฺ. เณ ปัจ. กัต.                        |
| วิกุภมติ                 | ย่อมก้าวล่วง, กล้าหาญ. วิ+กมุ+อ ปัจ. ช้อน กุ.                                             |
| วิกตเดยฺย                | พียงชม, ยกย่อง, โอ้อวด. วิ+กตฺถฺ สิลามายฺ. อ ปัจ. เอยฺย สัต.                              |
| วิกปฺปิยติ               | ย่อมคิด, วิ+กปฺ+ย ปัจ. กัม. อิ อาคมนฺหา ย.                                                |
| วิกสติ                   | ย่อมแหย้ม, บาน, เบิกบาน, แจ่มใส, แซ่มนั่น. วิ+กสฺ วิกสเน. อ ปัจ.                          |
| วิกิริ                   | เกลื่อนกล่นแล้ว, เรี่ยรายแล้ว, ฯลฯ. วิ+กิริ+อ ปัจ. อี อช.                                 |
| วิกุขมฺภิ                | เหนียวรั้งแล้ว, ข่มไว้. วิ+ขมิ+อ ปัจ. อี อช.                                              |
| วิกุชิปติ                | ย่อมพุ่งไป, พุ่งชาน, ชัดไป, ชัดสาย. วิ+ชิปฺ จตฺทเน. อ ปัจ.                                |
| วิคฺจฺจติ วิคฺคฺจฺจติ    | ย่อมไปปราศ, พ้นไป, หหมดไป, ฯลฯ. วิ+คมฺ+อ ปัจ.                                             |
| วิคฺจฺจตุ                | จงปราศไป, ฯลฯ. วิ+คมฺ+อ ปัจ. ตฺ ปณฺจ.                                                     |
| วิมาเตติ                 | ย่อมกำจัด, ทำลาย, เปียดเปียน, ฆ่า, ตี, ประหาร. วิ+หนฺ หีสายฺ. เอ ปัจ. แปลง หนฺ เป็น มาต.  |
| วิจรติ                   | ย่อมเที่ยวไป, จงเป็นไป. วิ+จรฺ คติยฺ. อ ปัจ.                                              |
| วิจรณ                    | จงเที่ยวไป, จงเป็นไป. วิ+จรฺ คติยฺ, อ ปัจ. ณ ปณฺจ.                                        |
| วิจาเรณ                  | จงตรวจตรา, ใคร่ครวญ, พิจารณา. วิ+จรฺ จรณฺ สณฺจเย วา. เณ ปัจ. กัต. ณ ปณฺจ.                 |
| หน้า ๒๔๕                 |                                                                                           |
| วิจฺจยิสฺสามิ            | จักให้พิสดาร, ฯลฯ. วิ+จรฺ+ณฺย ปัจ. เหตุ. สฺสามิ ภาวิส. อิ อาคมน.                          |
| วิจิเกจฺจติ              | ย่อมสงสัย, ลังเล, ไม่แน่ใจ. วิ+กิตฺ สฺสเย. จ ปัจ. เทวภาวเะ กิ แปลงเป็น จิ แปลง ตฺ เป็น จ. |
| วิจิตฺเตติ วิจิตฺตยติ    | ย่อมตระการ, ฯลฯ. วิ+จิตฺ+ณฺ ณฺย ปัจ. ตฺ วิจิณฺเตติ ด้วย.                                  |
| วิจิณฺเตติ วิจิณฺตยติ    | ย่อมตระการ, งาม, งดงาม, สวยงาม. วิ+จิณฺตฺ จินฺตายฺ. เณ ณฺย ปัจ.                           |
| วิจินณ                   | จงค้น, ค้นคว้า, รวบรวม, สะสม, เก็บ, ก่อสร้าง. วิ+จิ จเย. นา ปัจ. รัสสะ.                   |
| วิจินติ วิจินาติ         | ย่อมค้น, ฯลฯ. วิ+จิ+นา ปัจ. กิริยาตัน รัสสะ อา ที่ นา.                                    |
| วิจฺจฺจเนติ วิจฺจฺจณฺยติ | ย่อมปน, แหลก, แหลกละเอียต. วิ+จฺจฺจ+ณฺ ณฺย ปัจ.                                           |
| วิจฺจฺจติ                | ย่อมไป, ถึง, เป็นไป. วิจฺจฺ คติยฺ. อ ปัจ.                                                 |

|                     |                                                                                                                                |
|---------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วิจฺเจติ วิจฺจนยติ  | ย่อมกล่าว, พุด. วิจฺจุ ภาสายํ. เณ ฌย ปัจ.                                                                                      |
| วิชฌณา              | พึงรู้, รู้แจ้ง, รู้แจ่มแจ้ง, รู้ชัด. วิ+ณา+นา ปัจ. เอยฺย สัต. แปลง ณา เป็น ช เอยฺย เป็น ณา ลบ นา รูปฯ ๔๔๘-๔                   |
| วิชฌุสสิ            | สาบแล้ว, หายยุ่งแล้ว. วิ+ชฌุ สงฺมาเต. เอ ปัจ. อี อັช.                                                                          |
| วิชภติ วิชภฺภติ     | ย่อมหา, หาจนอน. วิ+ชภ ชภิ วา คตฺตวินาเม. อ ปัจ.                                                                                |
| วิชหนฺติ            | ย่อมสละ, ฯลฯ. วิ+หา ชาติในฺความ สละ ละ วาง ปล่อย. อ ปัจ. อนฺติ วัต. เทวภาวะ หา รัสสะ แล้ว แปลงเป็น ช                           |
| วิชาน               | จงรู้, รู้แจ้ง, ฯลฯ. วิ+ณา+นา ปัจ. หิ ปัจจ. แปลง ณา เป็น ชา รัสสะ อา ที่ นา ลบ หิ รูปฯ ๔๔๘.                                    |
| วิชานาติ            | ย่อมรู้, รู้แจ้ง, ฯลฯ. วิ+ณา+นา ปัจ. แปลง ณา เป็น ชา.                                                                          |
| หน้า ๒๔๖            |                                                                                                                                |
| วิชานียา            | พึงรู้, ฯลฯ. วิ+ณา+นา ปัจ. เอยฺย สัต. แปลงเป็น อียา.                                                                           |
| วิชายิ              | คลอດแล้ว, ฯลฯ. วิ+ชนฺ+ย ปัจ. กัต. อี อັช. แปลง ชนฺ เป็น ชา.                                                                    |
| วิชิตฺสติ วิชิตฺสติ | ย่อมปรารถนาเพื่ออันนำไป, ปรารถนาเพื่อจะนำไป, ปรารถนาจะนำไป. วิ+หฺร+ส ปัจ. แปลง หฺร เป็น ตี เทวภาวะ คี แปลงเป็น ชี คยนฺคคหิต.   |
| วิชิตฺสติ วิชิตฺสติ | ย่อมปรารถนาเพื่ออันชนะ, ฯลฯ. วิ+ชิ+ส ปัจ. เทวภาวะ ชิ แปลง ชิ ตัวธาตุเป็น คี คี.                                                |
| วิเขตติ วิชยติ      | ย่อมชนะ, มีชัย, ครองบังคับ. วิ+ชิ ชเย อภิภาเว จ อ ปัจ.                                                                         |
| วิเชสฺสติ           | จักรู้แจ้ง, ฯลฯ. วิ+ณา+อ ปัจ. สฺสติ ภวิส. แปลง ณา เป็น ชา อา เป็น อี อี เป็น เอ.                                               |
| วิโชตลติ            | ย่อมส่องแสงวาว, ฯลฯ. วิ+ชฺตุ+อ ปัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ พุ อาคม แปลง เป็น ล ไตร. ๗/๑๓๕.                                           |
| วิชฺชติ             | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. วิชิ ชาติในฺความ กล่าว ตกใจ หวาด หวาดเสียว ไหว สั่น. ย ปัจ. กัต. ลบ อี ที่ ชิ เป็น ชฺ+ย เป็น ชฺย แปลงเป็น ชฺช. |
| วิชฺชติ             | ย่อมมีอยู่, เป็นอยู่. วิหฺ สุตฺตายํ. ย ปัจ. กัต. แปลง หฺย เป็น ชฺช.                                                            |
| วิชฺชติ             | ย่อมได้, ฯลฯ. วิหฺ ชาติในฺความ ได้ ได้รับ ได้ประสบ รู้สึก (อารมณ์). ย ปัจ. กัม. แปลง หฺย เป็น ชฺช.                             |
| วิชฺชวติ            | เร็วยิ่ง, เล่นไปยิ่ง, ฯลฯ. วิ+ชฺ+อ ปัจ. แปลง อุ เป็น โอ ช้อน ช.                                                                |
| วิชฺโชตติ           | ย่อมส่องแสงวาว, ฯลฯ. วิ+ชฺตุ+อ ปัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ ช้อน ต.                                                                   |



|                     |                                                                                                                     |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วิษุฒติ             | ย่อมแทง, เสียดแทง, ฯลฯ. วิธ ชาติในความ แทง เจาะ ไช. ย ปัจ. กัต. แปลง ฤษ เป็น ชุฒ.                                   |
| วิษุณายิ            | ดับแล้ว. วิ+ณ ทิตฺติยํ. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย ช้อน ชุ.                                                            |
| วิญญาติ             | ย่อมรู้ได้, รู้แจ้ง, ฯลฯ. วิ+ณ+ย ปัจ. กัม. ช้อน. ณ.                                                                 |
| วิตาเนติ วิตานยติ   | ย่อมให้แผ่ไป, ฯลฯ. วิ+ตณฺ วิตฺถาเร. เณ ฌย ปัจ. เหตุ.                                                                |
| วิตกฺเกติ วิตกฺกยติ | ย่อมตรึก, ตรึกตรอง ตริตฺรอง, ดำริ, คิด. วิ+ตกฺก+ณ ฌยปัจ.                                                            |
| วิตรติ              | ย่อมข้าม, ข้ามพ้น, ข้ามล่อง. วิ+ตร+อ ปัจ.                                                                           |
| วตฺทติ              | ย่อมทำอันตราย, รบกวน, ทิ่มแทง. วิ+ตฺท พุยถเน. อ ปัจ.                                                                |
| วิตฺตโนติ           | ย่อมกว้างขวาง, ฯลฯ. วิ+ตณฺ วิตฺถาเร. โอ ปัจ.                                                                        |
| วิทติ               | ย่อมรู้, ฯลฯ. วิท ชาติในความ รู้ รู้จริง รู้แจ้ง. อ ปัจ.                                                            |
| วิทฺธาติ            | ย่อมทรงไว้, ฯลฯ. วิ+ธ+อ ปัจ. เทวภาวธ ฐา รัสสะ แปลง ธ เป็น ท.                                                        |
| วิทฺธาติ            | ย่อมทรงไว้, ฯลฯ. วิ+ธ+อ ปัจ. ช้อน ท.                                                                                |
| วิทฺธัสติ วิทฺธัสติ | ย่อมกำจัด, ทำลาย, ฯลฯ. วิ+ธฺ ฐสฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป กำจัด ทำลาย. อ , เอ ปัจ. ช้อน ท.                          |
| วิธติ               | ย่อมเบียดเบียน, ฯลฯ. วิธ พารายํ. อ ปัจ.                                                                             |
| วิธติ วิธยติ        | ย่อมไหว, ฯลฯ. วิธ กมฺปนเ. เณ ฌย ปัจ.                                                                                |
| วินติ วินาติ        | ย่อมเบียดเบียน, ฯลฯ. วิ ชาติในความ เบียดเบียน เกี้ยว ร้อย ร้อยรัด ทอ ทอ ผ่า เย็บ เย็บผ้า . นา ปัจ. กิริยาต้น รัสสะ. |
| วินมติ              | ย่อมนอบน้อม, ฯลฯ. วิ+นมนฺ ภา นมเน. อ ปัจ.                                                                           |
| วินยติ              | ย่อมกำจัด, ทำลาย (โทษ), ชี้แจง แนะนำ ชักนำฝึกหัด. วิ+นยฺ นิ ภา นเย. อ ปัจ.                                          |

|            |                                                                                                |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วินายติ    | ย่อมรู้, รู้แจ้ง, ตรัสรู้. วิ+ณ+นา ปัจ. แปลง ณา เป็น นา แปลง นา ปัจ. เป็น ย ฐปฯ ๕๐๑.           |
| วินฺทติ    | ย่อมได้, ฯลฯ. วิท ชาติในความ ได้ ประสบ พบ ปลื้มใจ เบิกบานใจ เป็นตอน เป็นส่วนๆ เป็นตอนๆ. อ ปัจ. |
| วินสฺสติ   | ย่อมฉิบหาย, หายสูญ, พินาศ. วิ+นสฺ อทสฺสเน. ย ปัจ.                                              |
| วินสฺสนฺตุ | จงฉิบหายไป, ฯลฯ. วิ+นสฺ+ย ปัจ. กัต. อนฺตุ ปัจ. ทิมะตันธาตุ มุ อาคม.                            |

|                         |                                                                                   |
|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| วินาสเมนตุ              | จงฉิบหายไป, ฯลฯ. วิ+นส+เอ ปัจ. อนตุ ปัจ.                                          |
| วินิจฺฉินาติ            | ย่อมไตร่ตรอง, ไคร่ครวณ, วินิจฺฉัย. วิ+นิ+ฉิ เจทเน. นา ปัจ. ช้อน จ.                |
| วินิจฺฉียเต             | ย่อมไตร่ตรอง, ฯลฯ. วิ+นิ+ฉิ+ย ปัจ. กัม. อี อาคม.                                  |
| วินิจฺฉะยฺย             | พึงไตร่ตรอง, ฯลฯ. วิ+นิ+ฉะ+ย ปัจ. กัต. เอยฺย สัต. ลบ เอ ลบ ย เสียตัวหนึ่ง.        |
| วินิปาเตติ              | ย่อมให้ตกไปโดยไม่เหลือ, ให้ทำลาย, ให้ฆ่า, ให้ตาย. วิ+นิ+ปตฺ+แณ ปัต.               |
| วินิพฺพฺรติ             | ย่อมเป็นไท, เป็นไทย (ไม่อยู่ในอำนาจเขา เป็นอิสระ). วิ+วิ+พพฺรฺ สหริเย. อ ปัจ.     |
| วินิพฺพฺเจติ วินิเวจฺติ | ย่อมผ่อนคลาย, ฯลฯ วิ+นิ+เวจฺ+อ ปัจ. กิริยา ตัณแปลง ว เป็น พ ช้อน พ.               |
| วินิมฺหเส               | นำไปโดยวิเศษแล้ว. วิ+นิ+อ ปัจ. มหเส หิยฺต.                                        |
| หน้า ๔๒๙                |                                                                                   |
| วินิวิชฺฌติ             | ย่อมรู้รวดเร็ว. วิ+นิ+วิชฺ วิชาเน. ย ปัจ. กัต. แปลง ฌย เป็น ฌณ.                   |
| วินเติ                  | ย่อมชี้แจง, แนะนำ, ฯลฯ. วิ+นิ ธี วา นเย. อ ปัจ.                                   |
| วินะยฺย                 | พึงชี้แจง, แนะนำ, ชักนำ, ฝึกหัด, สั่งสอน, กำหนด, ทำลาย. เอยฺย สัต.                |
| วิโนเทติ                | ย่อมบรรเทา. วิ+นุทฺ เปรณ. เอ ปัต. พฤทธิ อุ เป็น โอ.                               |
| วิปจติ                  | ย่อมให้ผล. วิ+ปจฺ พุยนฺตีกรณ. อ ปัจ.                                              |
| วิปจฺจติ                | ย่อมให้ผล. วิ+ปจฺ+ย ปัจ. กัม. แปลง จย เป็น จจ.                                    |
| วิปชฺชติ                | ย่อมวิบัติ, ฉิบหาย. วิ+ปทฺ+ย ปัจ. กัต. แปลง ทย เป็น ชช.                           |
| วิปชฺชิ                 | วิบัติแล้ว, ฉิบหายแล้ว, ถึงแล้วซึ่งความฉิบหาย. วิ (วินาส)+ปทฺ+ย ปัจ. กัต. อี อชฺ. |
| วิปาเจติ                | ย่อมโพนทะนา, กล่าวโทษ, ตีเตียน. วิ+ปจฺ ยาเต. เอ ปัจ. ทิมะตันธาตุ.                 |
| วิปสฺสติ                | ย่อมเห็นแจ้ง. วิ+ทิสฺ เปกฺขเน. อ ปัจ. แปลง ทิส เป็น ปสฺส.                         |
| วิปริณมติ               | ย่อมโน้มไปผิด, แปรปรวน, ปรวนแปร. วิ+ปริ+นหม+อ ปัจ.                                |
| วิปริยายติ              | ย่อมวแปรปรวน, ปรวนแปร, เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา, วิ+ปริ+อย+อ ปัจ. ย อาคม.               |
| วิปฺกโรติ วิปฺปกโรติ    | ย่อมข่มขืน. วิ+ป+กร+โอ ปัจ. กิริยาหลัง ช้อน ป.                                    |
| วิปฺปกิริยติ            | ย่อมแยกกัน, แยกกันไป, เรี่ยราย, กระจาย. วิ+ปริ+อย+ย ปัจ. กัม. อี อาคม.            |

|                   |                                                                                                                                                                              |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วิบุปชเหยย        | พึงละขาด, ละเว้น, เว้นขาด. วิ+ป+หา+อ ปัจ. เอยย สัต. เทวภาวะ หา รัสสะ เป็น ห แปลง ห เป็น ช ช้อน ป.                                                                            |
| วิบุปโยเซติ       | ย่อมกระจัดกระจาย, พลัดพราก, แยกกัน. วิ+ป+ยช+เอ ปัจ. ช้อน ป.                                                                                                                  |
| วิบุปปลสิ         | ย่อมบ่นเพ้อ, พร่ำเพ้อ, คร่ำครวญ, รำพัน. วิ+ป+ลป+อ ปัจ. สิ วัต. ช้อน ป.                                                                                                       |
| วิบุปปลสิ         | บ่นเพ้อแล้ว, ฯลฯ. วิ+ป+ลป+อ ปัจ. อี อช. ส อาคม.                                                                                                                              |
| วิบุปวสนุติ       | ย่อมอยู่ปราศ, หลีกไป, พ้นไป(จากที่เดิม). วิ+ป+วส+อ ปัจ. อนติ วัต.                                                                                                            |
| วิบุปสีหติ        | ย่อมผ่องแผ้ว, ผ่องใส, แจ่มใส, กระจ่างใส, ใสสว่าง. วิ+ป+สีห วิสรณ. อ ปัจ. ทิมะ ต้นธาตุ ช้อน ป.                                                                                |
| วิพารติ           | ย่อมเปียดเปียน, รบกวณ, เปียดเปียนยิ่ง, รบกวณยิ่ง. วิ+พาธ+อ ปัจ.                                                                                                              |
| วิพุชฌติ          | ย่อมรู้แจ้ง, ฯลฯ. วิ+พุช+ย ปัจ. กัต. แปลง ฐย เป็น ฐณ.                                                                                                                        |
| วิพุกมติ          | ย่อมหันกลับ, หมุนกลับ, หมุนไปผิด, คาย (ปล่อยจากภาวะเดิม), ลี้ก (ลาจาก เพศสมณะ), ลาลิษา. วิ+ภม+อ ปัจ. ช้อน พ.                                                                 |
| วิภขติ            | ย่อมแจก, จำแนก, แบ่ง, แยก. วิ+ภข เสวย. อ ปัจ.                                                                                                                                |
| วิภณขติ           | ย่อมแจก, ฯลฯ. วิ+ภณข อวมททเน. อ ปัจ.                                                                                                                                         |
| วิภาวติ           | ย่อมเป็นยิ่ง, ปกครอง, วิ+ภ สัตตาย. อ ปัจ. แปลง อุ เป็น อว.                                                                                                                   |
| วิภูเสติ วิภูสยติ | ย่อมประดับ, ตกแต่ง, ตกแต่ง. วิ+ภุส+ณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                 |
| วิมสิ             | ตริตรองแล้ว, ทดลองแล้ว, พิจารณาแล้ว, สอบสวน แล้ว, มานุ วิมฺสาย. ส ปัจ. อี อช. เทวภาวะ มา รัสสะ แปลง ม เป็น ว เอา อ เป็น อิ แปลง มานุ เป็น มํ เพราะ ส ปัจ. อยู่ปลาย รูปฯ ๕๑๗. |

|                  |                                                                           |
|------------------|---------------------------------------------------------------------------|
| วิมุหยเต         | ย่อมอัมแอ้ม, หัวเราะ, หัวเราะร่าเริง, สรวล. วิ+มุหิ อีสํหเน. อ ปัจ.       |
| วิมานติ วินานยติ | ย่อมดูถูก, ดูหมิ่น, ดูแคลน,เหยียบหยาม, หมิ่นประมาท. วิ+มาน+ณ ปัจ.         |
| วิมุจติ          | ย่อมพ้นวิเศษ, หลุดพ้น, พ้นทุกข์. วิ+มุจ+ย ปัจ. กัต. แปลง จย เป็น จจ.      |
| วิมุจจิ          | พ้นวิเศษแล้ว, ฯลฯ. วิ+มุจ+ย ปัจ. กัต. อี อช.                              |
| วิมุจติ          | ย่อมขัดสี, ถูตัว. วิ+มุจิ กฏกเน. อ ปัจ.                                   |
| วิมุหติ          | ย่อมเคลื่อนคลาต, คลาตเคลื่อน, หลงไหล. วิ+มุห+ย ปัจ. กัต. แปร ย ไว้หน้า ห. |
| วิโมกขติ         | ย่อมพ้น, หลุด, พ้นวิเศษ, หลุดพ้น. วิ+โมกข มุจเน. อ ปัจ.                   |

วิยฺหติ ย่อมเขี้ยว, คู้ย, แหวก. วิ+อุห. วิตกฺเก. อ ปัจ. ยฺ อาคม.

วิโยเซติ ย่อมจากไป. วิ+ยฺชฺ โยเค. เอ ปัจ.

วิรชฺชติ ย่อมหน่าย, คลายกำหนด, หหมดกำหนด (หมดความกำหนด). วิ+รชฺ ฌณฺชฺ วา  
ราเค. ย ปัจ. กัต. แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ชฺชฺ รูปฯ ๕๗๓. กัจฯ. ๕๙๐  
เป็น ฌณฺชฺ ธาตุ.

วิรชฺฌติ ย่อมผิด, ประทุษร้าย, ทำร้าย, เปียดเปียน. วิ+รชฺ หีสายฺ. ย ปัจ. กัต. แปลง  
รชฺ เป็น ชฺฌ.

วิรมติ ย่อมงดเว้น, ละเว้น, วิ+รมฺ อุปรเม. อ ปัจ.

วิรมิสฺสํ จ้างดเว้น, ฯลฯ. วิ+รมฺ+สฺสํ ภาวิส. อิ อาคม.

หน้า ๒๕๒

วิรวิ ร้องแล้ว, ร้องดังแล้ว, ฯลฯ. รฺ สทฺเท. อ ปัจ. อี อັช. แปลง อุ เป็น อว.

วิรชฺฌติ ย่อมโกรธ, โกรธเคือง, ยินร้าย, ขับไล่, เปียดเปียน, กำจัด. วิ+รชฺ ปรฺหิมาเต. ย  
ปัจ. กัต. แปลง รชฺ เป็น ชฺฌ.

วิรชฺฌติ ย่อมปิด, ปิดล้อม, ขัดขวาง, ห้ามปราม. วิ+รชฺ อารณ. ย ปัจ. กัต.

วิรุหติ วิรุหติ วิรุฬฺหติ ย่อมงอกงาม, เจริญ. ว+รุหฺ ปาตุภาเว. อ ปัจ. กิริยาที่สอง ที่มะตันธาตุ กิริยาที่  
สาม แปลง ห เป็น ฬฺห.

วิเรเจติ ย่อมถ่าย, ระบาย. วิ+ริจฺ จิเรจเน. เอ ปัจ. หมวด ฏฺ หรือ เณ ปัจ. หมวด จฺร.

วิโรจติ ย่อมรุ่งเรือง, สว่าง, ส่องสว่าง, สุกใจ, แจ่มใส, ไพโรจน์. ชอบใจ พอใจ. วิ+รฺจฺ  
ทิตฺติโรจเนสุ. อ ปัจ.

วิโรเสยฺยํ ฟังเสียดสี, พูดเสียดสี, พูดกระทบกระทั่ง, พูดเหน็บแนม, พูดเปรียบเปรย, ว่า  
กระทบกระทั่ง, ฯลฯ. วิ+รฺสฺ ไรฺสเน. เณ ปัจ. เอยฺยํ สัต.

วิลปติ ย่อมแพ้, บ่นแพ้, คร่ำครวญ. วิ+ลปฺ วจเน. อ ปัจ.

วิลมฺพติ ย่อมหน่วงไว้, ยืดหน่วง, ทำให้ช้า, ยืดยาด, ชักช้า, ห้อยย้อย, ห้อยลงมา. วิ+ลพฺ  
ลมฺพฺ วา อวสฺสเน. อ ปัจ.

วิลสติ ย่อมกรีดกราย, เหยือกกราย (เดินทอดแขน), เปล่งปลั่ง, ผุดผ่อง, สวยงาม. นารัก.  
วิ+ลสฺ กนฺติยํ. อ ปัจ.

วิลापยติ ย่อมให้ยอมยับ, ให้ละลาย. วิลิ วิลินภาเว. ฌापย ปัจ.

วิลิขติ ย่อมขีด, เขียน, ขูด, ครูด. วิ+ลิขฺ เลขเน. อ ปัจ.

|                      |                                                                                                                                          |
|----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วิไลนาติ วิลีนาติ    | ย่อมนัตถรรณ, ลั่น, เลื่อม, ฌิบหาย, ฌินาส, ย่อยยับ. วิ+ลี ลี ภา นาเส. นา ปัจ.                                                             |
| หน้า ๒๕๓             |                                                                                                                                          |
| วิลิมฺปติ            | ย่อมนฉาบ, ทา, ฉาบทา, ไล่, ลูบไล่. วิ+ลิป+อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.                                                                             |
| วิลียติ วิลียติ      | ย่อมน้อยยับ, ละลาย. วิลิ+ย ปัจ. กัต. กิริยาหลัง ทิมะที่สุตธาต.                                                                           |
| วิลุมฺปติ            | ย่อมนเยื้อแย่ง, ปล้น, ชิง, จับ. วิ+ลุป+อ ปัจ. อี อช. นิคคหิตอาคม.                                                                        |
| วิเลขติ              | ย่อมนกล่าว, ขัดเกลา. วิ+ลิขฺ เลขเน. อ ปัจ. วิการ อิ เป็น เอ.                                                                             |
| วิเลปิยเต            | ย่อมนฉาบ, ทา, ฉาบทา, ฯลฯ. วิ+ลิป+ย ปัจ. กัม.                                                                                             |
| วิโลเกติ             | ย่อมนเลือกสรร, เลือกเฟ้น, ตรวจตรา. วิ+โลกฺ ทสฺสเน. เอ ปัจ.                                                                               |
| วิวชฺชนตุ            | จงบำราศไป, จงปราศจากไป, หายไป. วิ+วชฺ คตฺยํ. อ ปัจ. อนนฺตุ ปัจ. ช้อน ช หรือแปลง ช เป็น ชช.                                               |
| วิวชฺเซติ วิวชฺเซยติ | ย่อมนเว้นขาด, จะขาด, งดเว้น. วิ+วชฺช วชฺชเน. เณ ฌนย ปัจ.                                                                                 |
| วิวฏฺติ              | ย่อมนเปิด, อ้า. วิ+วฏฺ วจฺเน. อ ปัจ.                                                                                                     |
| วิวทติ               | ย่อมนแก่งแย่ง, เอาจัดเอาเปรียบกัน, ไม่ปรองดองกัน, เถียง, เถียงกัน, ทะเลาะ, ทะเลาะกัน, โต้เถียง, โต้เถียงกัน, วิวาท. วิ+วทฺ วจฺเน. อ ปัจ. |
| วิวรติ               | ย่อมนเปิด, เผย, เปิดเผย, เปิดเผย, ไม่ปิดบัง. วิวรฺ วรรณ. อ ปัจ.                                                                          |
| วิวิจติ วิวิจฺจติ    | ย่อมนสงัด, โดดเดี่ยว, ปลีกออก. วิ+วิจฺ วิจฺจเน. อ ปัจ. กิริยาหลัง ย ปัจ. กัต. แปลง จฺย เป็น จฺจ หรือแปลง ย เป็น จ.                       |
| วิเวเจติ วิเวจยติ    | ย่อมนคลี่ออก, ขยายออก. วิ+เวจฺ+ณ ฌนย ปัจ.                                                                                                |
| หน้า ๒๕๔             |                                                                                                                                          |
| วิสติ                | ย่อมนเข้าไป, แฝไป. วิสฺ ปเวสนนพณนสฺ. อ ปัจ.                                                                                              |
| วิสขฺชิ              | สละแล้ว, ปล่อยแล้ว, วางแล้ว, ขว้างแล้ว. วิ+สขฺ วิสคฺเค. อ ปัจ.                                                                           |
| วิสฺนาติ             | ย่อมนจากกัน พราก, แยก. วิสฺ วิปฺปโยเค. นา ปัจ.                                                                                           |
| วิสมติ               | ย่อมนสงบระงับ, สงบเจียบ, พัก (จากความวุ่นวาย). วิ+สมฺ อฺปสเม. อ ปัจ.                                                                     |
| วิสฺวาเทติ           | ย่อมนกล่าวให้คลาดเคลื่อน. วิ+สฺ+วทฺ+ณ ปัต. เหตุ.                                                                                         |
| วิสฺสีหติ            | ย่อมนจมลง, ฯลฯ. วิ+สีหฺ วิสฺรณคตฺยวสาเนสฺ. อ ปัจ.                                                                                        |
| วิสฺขมฺมติ           | ย่อมนสะอาด, หมดจด, บริสุทธิ์, ผุดผ่อง. วิ+สฺ+ขมฺ+ย ปัจ. กัต. แปลง ฐย เป็น ฐณ.                                                            |

|                    |                                                                                                              |
|--------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วิสุทฺธยติ         | ย่อมนเป็น.....บริสุทฺธิ์, ย่อมบริสุทฺธิ์, วิสุทฺธ ศัพท ฌย ปัจ. โมคฯ ขาทิกัณท์ ๑๒.                            |
| วิเสเสติ วิเสสยติ  | ย่อมแปลก, วิเศษ, พิเศษ, ประเสริฐ. วิ+ลิสฺ อสพฺพปโยเค. เณ ฌย ปัจ.                                             |
| วิโสเสหิ           | จงให้เหือดแห้ง, ฯลฯ วิ+สฺสฺ ชาติในความ แห้ง ผาก เหี่ยว ชุบผอม. เณ ปัจ.<br>เหตุ. หิ ปัจจ. พฤทธิ อุ เป็น โอ.   |
| วิสุสมถ            | จงพัก, จงยับยั้ง. วิ+สมฺ สมฺ วา อุปสมเ. อ ปัจ. ถ ปัจจ. ช้อน ส.                                               |
| วิสุสมฺภติ         | ย่อมคั่นเคย, สนิท, ไว้วางใจ. วิ+สมฺถ วิสุสาเส. อ ปัจ.                                                        |
| วิสุสเส            | พึงคั่นเคย, ฯลฯ. วิ+สฺสฺ สฺสฺสเน. อ ปัจ. เอยย สัต. ลบ ยย ช้อน ส.                                             |
| วิหณฺณติ           | ย่อมเบียดเบียน, เต็ดร่อน, กระทบ, ตี, ฆ่า ประหาร. วิ+หนฺ หีสายํ. ย ปัจ. กัต.<br>แปลง ฌย เป็น ฌณ.              |
| วิหรติ             | ย่อมอยู่, อาศัยอยู่, ยับยั้ง, หยุดไว้, พักอยู่. วิ+หฺรฺ หรณเ.อ ปัจ.                                          |
| หน้า ๒๕๕           |                                                                                                              |
| วิหฺรตุ            | จงอยู่, ฯลฯ. วิ+หฺร+อ ปัจ. ตฺ ปัจจ.                                                                          |
| วิหฺเรมุ           | พึงอยู่, ฯลฯ. วิ+หฺร+อ ปัจ. เอยยาม สัต. แปลงเป็น เอมุ.                                                       |
| วิหาลิ             | อยู่แล้ว, ฯลฯ. วิ+หฺร+อ ปัจ. อี อัจ. แปลง ร เป็น อา โมคฯ ตยาทิกัณท์ ๒๘.                                      |
| วิหิสฺสติ          | จักอยู่, ฯลฯ. วิ+หฺร+อ ปัจ. สฺสฺติ ภาวิส. ลบที่สุดธาตุ อี อาคม.                                              |
| วิหียสิ            | เบียดเบียนแล้ว, ฯลฯ. วิ+หนฺ หีสายํ. ย ปัจ. กัต. อี อัจ. ลบ ฌ เอา อ ที่ ห<br>เป็น อี เอสฯ ๓๔๐.                |
| วิเหเจติ วิหฺเรยติ | ย่อมกดขี่, ปมเหง, ก้ำจัด, เบียดเบียน. รบกวณ. วิ+เหจฺ วิพาธายํ. อ, เอ ปัจ.                                    |
| วีสติ              | ย่อมพัด. วีสฺ วิชเน. อ ปัจ.                                                                                  |
| วีณายติ            | ย่อมเล่นพิณ, ดีดพิณ. วีณา ศัพท आय ปัจ. ति วัด.                                                               |
| วिति               | ย่อมไป, ฯลฯ. วิ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป บิน บินไป. อ ปัจ.                                                   |
| วิตฺติกฺกมฺติ      | ย่อมก้าวล่วง, ละเมิด, ล่วงเกิน, ฝ่าฝืน. วิ+อติ+กมฺ กมฺ วา ปทวิกฺเขเป. อ ปัจ.<br>ทิมะ วิ ลบ อ หน้า ति ช้อน ก. |
| วิตินาเมติ         | ย่อมให้น้อมล่วงไปวิเศษ. วิ+นम् หรือ นมฺ เณ ปัจ. เหตุ.                                                        |
| วิติปตติ           | ย่อมตกลงไป. วิ+อติ+ปตฺ+อ ปัจ.                                                                                |
| วิติวตฺตติ         | ย่อมเป็นไปล่วง, ฯลฯ. วิ+อติ+วตฺ วตฺตฺ วา วตฺตเน. อ ปัจ.                                                      |

|               |                                                                                                                                                                                              |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วิมฺเสติ      | ย่อมตริตรอง ตรึกตรอง ไตร่ตรอง,ใคร่ครวณ. , คิต ทบทวน, ทดลอง, สวบสวณ, พิจารณา. มาน+ส ปัจ. เทวภาวะ มา รัสสะ แปลง ม เป็น ว เอา อ ที่ ว เป็น อี แปลง มานุ เป็น มํ เพราะ ส ปัจ. อยู่ปลาย รูปฯ ๕๑๗. |
| หน้า ๒๕๖      |                                                                                                                                                                                              |
| วียติ         | ย่อมฉก, ทอ, กรอ, ม้วน, เย็บ. วิ วี วา ตนฺตุสนฺตฺาเน. ย ปัจ. กัม. อี อาคม.                                                                                                                    |
| วีเรติ วีรยติ | ย่อมไม่ครั่นคร้าม, กล้า, หาญ, กล้าหาญ. วีรุ วิรุกมเน. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                             |

## ว วุ

|                   |                                                                                                                             |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วฺจฺเร            | ย่อมกล่าว, พูด, เรียก. วจฺ+ย ปัจ. กัม. ตี, เต. วัต. แปลง ว เป็น วุ จฺย เป็น จฺ.                                             |
| วฺจฺเร            | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. วจฺ+ฌย ปัจ. กัต. อนฺติ วัต. ลบ ฌ แปลง จฺย เป็น จฺจ อนฺติ เป็น เร.                                           |
| วฺจฺนติ           | ย่อมตัด, โทณ. วจฺจฺ เจทเน. อ ปัจ. แปลง ว เป็น วุ หรือแปลง อ ที่ ว เป็น อุ.                                                  |
| วฺจฺจฺหิสฺสติ     | จักลุกขึ้น. วิ+อุ+จฺา+อ ปัจ. สฺสติ ภาวิส. แปลง จา เป็น จห ลบ อี ที่ วิ บวก อุ เป็น วุ ช้อน ฏฺ อี อาคม.                      |
| วฺจฺจฺจติ         | ย่อมลุก, ลุกขึ้น. วิ+อุ+จฺา+อ ปัจ.                                                                                          |
| วฺจฺนมาติ         | ย่อมร้อย, สอด (ด้วยด้าย). ระวัง, ป้องกัน. วฺ+ฌา ปัจ.                                                                        |
| วฺยฺหติ วฺยฺหเต   | ยื่อนำไป, พัดไป. วหฺ ปาปฺณเน. ย ปัจ. แปลง ว เป็น วุ แปร ย ไว้หน้า ห.                                                        |
| วฺยฺหตุ           | จงนำไป, พัดไป. . วหฺ+ย ปัจ. กัม. ตฺ ปณจ.                                                                                    |
| วฺเยหฺยย วฺเลหฺยย | พึงนำไป, ฯลฯ. วหฺ+ย ปัจ. กัม. เอยย                                                                                          |
| วฺยฺหตุ           | จงนำไป, พัดไป. วหฺ ปาปฺณเน. ย ปัจ. แปลง ว เป็น วุ แปร ย ไว้หน้า ห.                                                          |
| วฺลฺหตุ วฺฬฺหตุ   | จงนำไป, ฯลฯ. วหฺ+ย ปัจ. กัม. ตฺ ปณจ. แปลง ว เป็น วุ แปร ย ไว้หน้า ห แล้วแปลง ย เป็น ลฺ กิริยาหลัง แปลง ลฺ เป็น ฬฺ รูปฯ ๔๖๕. |
| วฺเยหฺยย วฺเลหฺยย | พึงนำไป, ฯลฯ. วหฺ+ย ปัจ. กัม. เอยย สัต.                                                                                     |
| วฺสฺสติ           | ย่อมอยู่, ฯลฯ. วสฺ นิวาเส. ย ปัจ. กัม. แปลง ว เป็น วุ สฺย เป็น สฺส.                                                         |

|                  |                                                                                                                   |
|------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| วุฒนาติ          | ย่อมนะนง, คีถ, ล่ำพอง. วุฒ ปาคพุกเเ. นา ปัจ.                                                                      |
| วุฒสมติ วุฒสมมติ | ย่อมน้ำสงบ, เข้าไประงับ, ระงับ. วิ+อุป+ สม+อ ปัจ. ลบ อี ที่ วิ เป็น ว ที่มะ<br>อุ ว+อุ เป็น วุ กิริยาหลัง ช้อน ม. |
| วุฒสมมติ         | ย่อมน้ำไปสงบ, ฯลฯ. วิ+อุป+สม+ย ปัจ. กัม. แปลง มย เป็น มม.                                                         |

## เว โว

|                 |                                                                                              |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| เวกฺขติ         | ย่อมนตรวจตรา, ตริตตรอง, ตรีกตรอง, ไตร่ตรอง, ไคร่ควรว, สอบสวน, พิจารณา.<br>เวกฺข+อ ปัจ.       |
| เวชติ           | ย่อมนกลัว, ฯลฯ. วิช ชาติในความ กลัว ตกใจ หวาด ไหว สั่น. อ ปัจ.                               |
| เวณฺณติ         | ย่อมนออกเสียง, ฯลฯ. วิณฺ ชาติในความ ออกเสียง ร้อง กล่าว. อ ปัจ.                              |
| เวจฺจติ เวณฺจติ | ย่อมนพัน, ฯลฯ. เวจฺ ชาติในความ พัน ผูก โปก. อ ปัจ. กิริยาหลังช้อน ญ.                         |
| เวเจติ เวจยติ   | ย่อมนพัน, ฯลฯ. เวจฺ+ณ ฌย ปัจ.                                                                |
| เวณฺติ          | ย่อมนรู้, ฯลฯ. เวณฺ ชาติในความ รู้ คิด ดำริ ไคร่ควรว แลดู ฟัง. อ ปัจ.                        |
| เวติ            | ย่อมนไหว, ฯลฯ. วิ ชาติในความ ไหว รัก รักใคร่ ชอบ พอใจ กิน เคี้ยวกิน ไป<br>ถึง เป็นไป. อ ปัจ. |
| เวติ            | ย่อมนเสื่อม, สั่น, เสื่อมไป, สั่นไป, วิ+อิ คติย. อ ปัจ. ง                                    |
| เวตติ           | ย่อมนไหลไป, เป็นไป, ฯลฯ. เวติ สุตติเย. อ ปัจ.                                                |
| เวถติ           | ย่อมนขอ, ขอร้อง วิถฺ ยาจเน. อ ปัจ.                                                           |
| หน้า ๒๕๘        |                                                                                              |
| เวทยนฺติ        | ย่อมนให้รู้, ฯลฯ. วิทฺ ชาติในความ รู้ รู้จริง รู้แจ้ง. ฌย ปัจ. เหตุฯ. อนฺติ วัต.             |
| เวทาเปติ        | ย่อมนรู้, ฯลฯ. วิทฺ ฌาณ. อาปิ ปัจ. ตี วัต. โมคฯ ขาทิกัณท์ ๑๓.                                |
| เวเทติ เวทยติ   | ย่อมนได้, เสวย, รู้, รู้สีก (อารมณ์). วิทฺ ลาภ. ฌ ฌย ปัจ.                                    |
| เวเทติ เวทยติ   | ย่อมนจงใจ, รู้ชัด, กล่าว, พูด, อยู่, อาศัย. วิทฺ เจตนาฯ ยานนิวาเสสุ. ฌ ฌย ปัจ.               |
| เวรติ           | ย่อมนเบียดเบียน, ฯลฯ. วิรฺ พาราย. อ ปัจ.                                                     |
| เวเรติ เวเรยติ  | ย่อมนไหว, หวั่นไหว, สั่น. วิรฺ กมฺปน. ฌ ฌย ปัจ.                                              |
| เวปติ เวปฺติ    | ย่อมนไหว, ฯลฯ. เวปฺ กมฺปน. อ ปัจ.                                                            |
| เวรายติ         | ย่อมนทำเวร, ผูกเวร, ประพฤติเป็นเวร. เวร ศัพท์ आय ปัจ. ตี วัต.                                |



|                |                                                                                                                   |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| เวลติ          | ย่อมนไป, ฯลฯ. เวลฺ เวลฺ คติยํ. อ ปัจ.                                                                             |
| เวลเลติ เวลยติ | ย่อมบอกกาล, บอกเวลา, กำหนด เวลฺ กาโลปเทเส. เณ ฌย ปัจ.                                                             |
| เวลลติ         | ย่อมรวบรวม รอบรัด เวลฺล สํหระเน. อ ปัจ.                                                                           |
| เวสติ          | ย่อมรด, รด, โปรย. วิสฺ เสจเน. อ ปัจ.                                                                              |
| เวสฺมุติ       | ย่อมไม่เอื้อเฟื้อ, ไม่อดหนุน, ไม่เจือจาน, ไม่แสดงน้ำใจดี, ไม่เอาใจใส่, ไม่ใส่ใจ, ไม่ตั้งใจ. วิสฺมุ อนาหเร. อ ปัจ. |
| เวหติ วุหยติ   | ย่อมเรียก, หยั่ง, ประหาร, แบ่งดี, ออกเสียง. เวห อวฺ หายเน. พหฺเท จ. อ ปัจ. กิริยาหลัง แปลง เอ เป็น อาย.           |
| หน้า ๒๕๕       |                                                                                                                   |
| เวหติ          | ย่อมขยัน, หมั่น, ทำสม่ำเสมอ, เวหฺ ปยตเน. อ ปัจ.                                                                   |
| โวกิริติ       | ย่อมเคลื่อนกล่น, คละก่น, เจือก่น. วิ+อว+กิริ+อ ปัจ. ลบ อิ ที่ วิ แปลง อว เป็น โอ+ว เป็น โว.                       |
| โวฏฺปะติ       | ย่อมกำหนด, ฯลฯ. วิ+อว+ฏ+เน ปัจ. ลบ อิ แปลง อว เป็น โอ ฏ เป็น จ.                                                   |
| โวทายติ        | ย่อมผ่องแผ้ว, ฯลฯ. วิ+โอ+ทา+ย ปัจ. กัต.                                                                           |
| โวโรเปสิ       | ปลงลงแล้ว, เอาลงแล้ว, ยกลงแล้ว. วิ+โอ+ร+โป+นา+ที+สุ. เณ ปัจ. อี อັ.                                               |
| โวเลติ โลยติ   | ย่อมย่ำ, ขยี้, บี, บด. วุลฺ นิมุขฺชเน. เณ ฌย ปัจ.                                                                 |
| โวโลเกติ       | ย่อมแลดู, ฯลฯ. วิ+โอ+โล+ก+ท+สฺสเน. เอ ปัจ.                                                                        |
| โวหริติ        | ย่อมซื้อขาย, แต่งตั้ง, กล่าว, แสดง, ชี้แจง, คิด, ตั้งใจ. วิ+โอ+ห+รฺ หรเณ. อ ปัจ.                                  |

## ส อักษร

|          |                                                                                                                               |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สกุติ    | ย่อมไป, ฯลฯ. สกฺ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                             |
| สกุเต    | ย่อมอาจ, ฯลฯ. สกฺ ชาติในความ อาจ สามารถ. ย ปัจ. ภาว. แปลงเป็น ก.                                                              |
| สกุโรติ  | ย่อมกระทำด้วยดี, บูชา, สักการะ. ส+กร+โอ ปัจ. แปลง นิคคหิตเป็น กฺ หรือ ลบนิคคหิตซ้อน กฺ ชาติพนมกัจจายณะว่าเป็น สกฺการุ ปุชายํ. |
| สกุโรติ  | ย่อมบูชา, สักการะ. สกฺการุ ปุชายํ. อ ปัจ. รูปฯ ๖๑๙.                                                                           |
| หน้า ๒๖๐ |                                                                                                                               |

|                          |                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สกุณฺณติ                 | ย่อมอาจ, ฯลฯ. สกฺ สตุติยํ. อุณฺา ปัจ. แปลงที่สุด ชาติเป็น กุ รูปฯ ๔๙๖.                                                                                                                 |
| สกุณฺณสุสา               | จักอาจแล้ว, ฯลฯ. สกฺ+อุณฺา ปัจ. สุสา กาลา. อี อาคม.                                                                                                                                    |
| สกุณฺณติ สกุณฺณยติ       | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. สกฺ ภาสเน. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                                  |
| สกุณฺณโกติ               | ย่อมอาจ, ฯลฯ. สกฺ+โอ ปัจ. แปลงที่สุดชาติเป็น กุ.                                                                                                                                       |
| สกุณฺณติ                 | จักอาจ, ฯลฯ. สกฺ+ณฺา ปัจ. สฺสติ ภาวิส. ลป สฺส ตฺว อสกฺขิ.                                                                                                                              |
| สกุณฺณิ                  | อาจแล้ว, ฯลฯ. สกฺ+ณฺา ปัจ. อี อฺช. ตฺว อสกฺขิ.                                                                                                                                         |
| สกุณฺณิสฺมา              | จักอาจแล้ว, ฯลฯ. สกฺ+ณฺา ปัจ. สุสา กาลา. แปลง สา เป็น มา.                                                                                                                              |
| สกุณฺณนาติ               | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. สกฺ หีสายํ. อุณฺา ปัจ.                                                                                                                                            |
| สกุณฺณติ                 | ย่อมสงสัย, ลังเล, ไม่แน่ใจ, สองจิตสองใจ. สกฺ สกฺกาเย. อ ปัจ.                                                                                                                           |
| สํกมฺเปยฺย สกฺกมฺเปยฺย   | พึงหวั่นไหว, สั่นสะเทือน, โอนเอน, ครั่นคร้าม. สํ+กมฺปฺ+อ ปัจ.                                                                                                                          |
| สกุณฺณสายติ              | นั่งอยู่. สกฺกเส ชาติในความ นั่ง. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.                                                                                                                             |
| สํกปฺปติ สกฺกปฺปติ       | ย่อมดำริ, ฯลฯ. สํ+กปฺปฺ วิตกฺเก.อ ปัจ.                                                                                                                                                 |
| สํกปฺปเปติ สกฺกปฺปเปติ   | ย่อมดำริ, ฯลฯ. สํ+กปฺปฺ วิตกฺเก. เณ ปัจ.                                                                                                                                               |
| สํกริยเต สํกริยเต        | ย่อมปรุง, ปรุงขึ้น, แต่ง, แต่งขึ้น, ปรุงแต่ง. สํ+กรฺ+ย ปัจ. กัม. อี, อี อาคม.                                                                                                          |
| สํกริโรติ สกฺกริโรติ     | ย่อมปะปน, คาบเกี่ยว. สํ+กรฺ+โอ ปัจ.                                                                                                                                                    |
| สํกิริติ สกฺกิริติ       | ย่อมแอ้อด, เปียดเสียด, ยัดเยียด, เกลื่อนกล่น, เจือปน, ระคน, แผลออก, กระจายออก, แพร่หลาย. สํ+กิริ วิกฺเขปวิกิริณฺปสฺสารเณสุ. อ ปัจ.                                                     |
| หน้า ๒๖๑                 |                                                                                                                                                                                        |
| สํกิลิสฺสติ สกฺกิลิสฺสติ | ย่อมเปียดเปียน, กํจัด, แผลผา, เรา้ร้อน, เสร้าหมอง, หม่นหมอง, มัวหมอง, ไม่ผ่องใส. สํ+กิลิสฺ อุปฺตฺาปวิพารเณสุ. ย ปัจ. กัต. แปลง สฺย เป็น สฺส หรือ นา ปัจ. แปลง นา เป็น ย แปลง ย เป็น ส. |
| สํกฺจติ สกฺกฺจติ         | ย่อมหดเข้า, ฯลฯ. สํ+กฺจ ชาติในความ หดเข้า สั่นเข้า หดหู่ ห่อแท้ หุงต้ม สุก คด ไค้ง โกงงอ ถอยหลัง ถอยกลับ เปียน ขีด. อ ปัจ.                                                             |
| สํเกตติ สกฺเกตติ         | ย่อมกำหนด, หมาย, หมายรู้, กำหนดไว้, หมายไว้. สํ+กิตฺ ฌาเณ. อ ปัจ.                                                                                                                      |
| สํขริยติ สกฺขริยติ       | ย่อมปรุงแต่ง, ซ่อมแซม. สํ+กรฺ+ย ปัจ. กัม. อี อาคม.                                                                                                                                     |
| สํขิปติ สกฺขิปติ         | ย่อมสั้นเขา, หดเข้า, ย่อ. สํ+ขิปฺ เปรเณ นทฺทเน วา. อ ปัจ. ถ้าเป็น กิริยาของ จิต แปลว่า หดหู่.                                                                                          |
| สํขุพฺพติ สกฺขุพฺพติ     | ย่อมกำเริบ, รุนแรงขึ้น, ปั่นป่วน, หวั่นไหว, สั่นสะเทือน, โอนเอน. สํ+ขุพฺ วณฺ จลเน. ย ปัจ. กัต. แปลง ภฺย เป็น พฺภ.                                                                      |

|                       |                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สัขฺมาติ สงฺขมาติ     | ย่อมกำเริบ, ฯลฯ. สั+ขมฺ+อ ปัจ.                                                                                                                                                             |
| สงฺคติ                | ย่อมไป, ฯลฯ. สติ ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป. อ ปัจ.                                                                                                                                          |
| สัคฺคหติ สัคฺคหาติ    | ย่อมอุดหนุน, จุนเจือ, ช่วยเหลือล ก่ออุป, รวบรวม, สงเคราะห์. สั+คหฺ+ณฺหา ปัจ. ลบ ห กิริยาต้น รัสสะ อา.                                                                                      |
| สัคฺคหิ สงฺคคฺคหิ     | อุดหนุนแล้ว, ฯลฯ. สั+คหฺ+ณฺหา ปัจ. อี อักษร.                                                                                                                                               |
| สัคฺคยหเต สงฺคคฺคยหเต | ย่อมอุดหนุน, ฯลฯ. รวบรวม, ย่อ, ย่อเข้า. สั+คหฺ+ย ปัจ. ภาว.                                                                                                                                 |
| หน้า ๒๖๒              |                                                                                                                                                                                            |
| สงฺคามติ สงฺคามยติ    | ย่อมรบ, ฯลฯ. สงฺคามฺ ยฺพุเช. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                                    |
| สงฺคายม               | ย่อมขับร้อง, ร้องเพลง, ขับกล่อม. สั+เค สทฺเท. อ ปัจ. ม วัต. แปลง เอ เป็น อาย.                                                                                                              |
| สงฺมรติ               | ย่อมรวบรวม, ฯลฯ. สั+หฺรฺ อาทาเน. อ ปัจ. แปลง ห เป็น ม.                                                                                                                                     |
| สัมฺยุหติ             | ย่อมลุ่มหลง, ฯลฯ. สั+มุหฺ เวจิตฺเต. ย ปัจ. กัต. แปร ย วิรเม. อ ปัจ.                                                                                                                        |
| สัยมติ                | ย่อมสงวน, ถนอม, รักษา, ระวัง, สำรวม. สั+ยมฺ วิรมเน. อ ปัจ.                                                                                                                                 |
| สัยม                  | จงสงวน, ฯลฯ. สั+ยมฺ+อ ปัจ. ม ปัจจ. ลบที่สุดธาตุ.                                                                                                                                           |
| สัโยเชติ              | ย่อมประกอบ, ผูกมัด, ผูกมัด. สั+ยฺชฺ โยเค. เอ ปัจ. แปลง อุ เป็น โอ.                                                                                                                         |
| สัวตฺตติ              | ย่อมเป็นไป, ฯลฯ. สั+วตฺ วตฺตฺ วา วตฺตเน. อ ปัจ. ถ้าตั้ง วตฺ พึงซ้อน ต.                                                                                                                     |
| สัวร                  | ย่อมสำรวม, ระวัง, ระแວดระวัง, ป้องกัน, รักษา. สั+วรฺ นิวาเส. อ ปัจจ.                                                                                                                       |
| สัวิชฺชติ             | ย่อมมี, มีพร้อม, มีอยู่, เป็นอยู่. สั+วิชฺ สตฺตํ. ย ปัจ. กัต. แปลง ทฺย เป็น ชฺช.                                                                                                           |
| สัวิชฺชติ             | ย่อมสลด, สลดใจ, เศร้าเสียใจ. สั+วิชฺ ภายจฺลเน. ย ปัจ. กัต. แปลง ชฺย เป็น ชฺช.                                                                                                              |
| สัวิทฺต               | จงจัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ. สั+วิทฺ ธารणे. อ ปัจ. ถ ปัจจ. เทวภาวะ ธาร รัสสะ แปลง ฐ เป็น ท ลบ อา ที่ ธาร อ ปัจ. เป็น ฐ แปลง ฐ เป็น ห ถ้า ไม่ เทวภาวะ ก็แปลง ธาร เป็น ทห หรือตั้ง ทหฺ ชาติ. |
| หน้า ๒๖๔              |                                                                                                                                                                                            |
| สัเส                  | พึงกล่าว, ฯลฯ. สั+สฺ กถเน. อ ปัจ. เอยฺย สัต. ลบ ยฺย.                                                                                                                                       |
| สัหฺนติ               | ย่อมประชุม. สั+หฺนฺ คติยฺ. อ ปัจ.                                                                                                                                                          |
| สัหฺรติ               | ย่อมนำไปด้วยดี, นำออกด้วยดี, ถือเอาด้วยดี, รวบรวม, สิ้นเข้า. สั+หฺรฺ นิหรणे อาทาเน จ. อ ปัจ.                                                                                               |

|                  |                                                                                                                             |
|------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สำหรับเต         | ย่อมนำไปด้วยดี, ฯลฯ. สัม+หฺร+ย ปัจ. กัม. อี อาคมนหน้า ย.                                                                    |
| สจติ             | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. สจฺ ชาติในความ กล่าว พุด ประชุม รวม. อ ปัจ.                                                                 |
| สจฺจาเปติ        | ย่อมเป็นจริง, สจฺจ ศัพท์ อาปิ ปัจ. ตี วัต. วิจารณ์ อี เป็น เอ.                                                              |
| สจฺจนากาสี       | ได้ทำให้แจ้งแล้ว, ได้กระทำให้แจ้งแล้ว. สจฺจนี+อากาสี.                                                                       |
| จิจฺฉิกโรติ      | ย่อมให้แจ้ง, ฯลฯ. สจฺฉิ+กร+โอ ปัจ.                                                                                          |
| สขติ             | ย่อมสละ, ฯลฯ. สขฺ ชาติในความ สละ ปล่อย จัดแจง วาง ขว้าง กอดรัด โรย ไปรย เรี่ยราย กระจาย. อ ปัจ.                             |
| สขฺขติ           | ย่อมติด, ติดอยู่, ขัด, ข้อง, ข้องอยู่, ไม่คล่อง. สขฺ สงฺเค. ย ปัจ. กัม. แปลง ขย เป็น ขข.                                    |
| สขฺขติ           | ย่อมไป, ฯลฯ. สขฺข ชาติในความ ไป ถึง เป็นไป ตระเตรียม เตรียมการ จัดแจง นฤนิต สร้าง ทำ. อ ปัจ.                                |
| สขฺเขตติ สขฺชยติ | ย่อมตระเตรียม, เตรียมการ, จัดแจง. สขฺข+ณณ ฌย ปัจ.                                                                           |
| สขฺฌมายติ        | ย่อมกล่าว, ท่อง (ว่าซ้ำๆ เพื่อให้จำได้), ท่องบ่น, สาระยาย. สัม+ณณ จินฺตายํ. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.                        |
| สณฺขติ           | ย่อมติด, ฯลฯ. สณฺข ชาติในความ ติด ติดอยู่ ขัด ข้อง ข้องอยู่ ไม่คล่อง กอด รััด เกร้าคลึง เนรนิต สร้าง ทำ. อ ปัจ.             |
| หน้า ๒๖๕         |                                                                                                                             |
| สณฺขานิ          | จำได้แล้ว. สัม+ณนา ปัจ. อี อัช. แปลง ณา เป็น ชา นิคคหิตเป็น ณ.                                                              |
| สณฺขานียเต       | ย่อมหมายรู้. สัม+ณนา ปัจ. ประจําหมวดธาตุ ย ปัจ. กัม. อี อาคมน.                                                              |
| สณฺขายติ         | ย่อมเกิด, เกิดพร้อม, เกิดด้วยดี. สัม+ชนฺ+ย ปัจ. กัต. แปลง ชนฺ เป็น ชา.                                                      |
| สณฺขินฺหติ       | ย่อมตัด, ตัดด้วยดี, ฯลฯ. สัม+ชนฺ+ย ปัจ. กัต. แปลง ชนฺ เป็น ชา.                                                              |
| สณฺฌมายติ        | ย่อมพิจารณาด้วยดี, ฯลฯ. สัม+ณณ จินฺตายํ. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.                                                           |
| สณฺณมติ          | ย่อมเว้นพร้อม, จดจำ. สัม+ณฺม อุปรเม. อ ปัจ. แปลง ย เป็น ณ เพราะมี สัม เป็นบทหน้า นิคคหิตเป็น ณ รูปฯ ๔๖๐.                    |
| สณฺณเมสฺสติ      | จักสำรวจ, ระวัง. สัม+ณฺม อุปรเม. เอ ปัจ. สฺสติ ภาวิส. แปลง ย เป็น ณ หรือ สัม+ณฺม อาทเน.                                     |
| สณฺณายเต         | ย่อมรู้, รู้พร้อม, รู้ด้วยดี. สัม+ณนา+ย ปัจ. กัม. เต วัต.                                                                   |
| สณฺนติ           | ย่อมเป็นส่วน, แยกเป็นส่วน, แยกเป็นส่วนๆ, แยกเป็นตอนๆ, เจ็บ, ไข้, เจ็บไข้, ปวด, ชานไป, แผ่ไป, ขยาย, หยดยิ่ง. สณฺนธาตุ อ ปัจ. |

สฎญติ สฎญยติ

ย้อมเปียดเปียน, ฯลฯ. สฎญ ชาติในความ เปียดเปียน สามารถ มีกำลัง ให้ อยู่  
อาศัย. เณ ฌย ปัจ.

สจติ

ย้อมเปียดเปียน, ฯลฯ. สจ ชาติในความ เปียดเปียน เศร้าหมอง เปราะเปื้อน  
ห่อโอง ล่อลวง เลวทราม ประพฤติเลวทราม. อ ปัจ.

หน้า ๒๖๖

สเจติ สจยติ

ย้อมปรง, แต่ง, ทำ, กระทำ, ไป ถึง เป็นไป. สจ สงฺขารคติสุ. เณ ฌย ปัจ.

สเจติ สจยติ

ย้อมห่อโอง, ล่อลวง, เลวทราม, ประพฤติเลวทราม. สจ เกตเว. เณ ฌย ปัจ.

สณติ

ย้อมร้อง, ฯลฯ. สณ ชาติในความ ร้อง ร้องดัง ให้ ให้ทาน. อ ปัจ.

สณติ สณยติ

ย้อมให้, ให้ทาน. สณ ทาเน. เณ ฌย ปัจ.

สณฺหติ

ย้อมตั้งอยู่, ดำรงอยู่, ตั้งมั่น. มั่นคง, คงอยู่, ทรงไว้. ส+จา+อ ปัจ. แปลง จา  
เป็น จห นิคคหิตเป็น ฌ หรือ รัสสะ อา ที่ จา และลง หุ อาคม รูปฯ ๔๗๖.

สณฺชาติ

ย้อมตั้งอยู่, ฯลฯ. ส+จา+อ ปัจ.

สณฺชาสิ

ตั้งอยู่แล้ว, ฯลฯ. ส+จา+อ ปัจ. อี อัช.

สณฺหติ

ย้อมเจ็บไข้, เจ็บปวด. สหิ รุชาย. อ ปัจ.

สณฺหติ

ย้อมเป็นอยู่, เป็นพวก, เป็นดง, เคลื่อนไหว. สหิ สณฺหิ วา คุมฺพตฺถมฺมาเณ. อ ปัจ.

สตุเตติ สตุตยติ

ย้อมไป, ฯลฯ. สตุตฺ คติย. เณ ฌย ปัจ.

สถติ

ย้อมหย่อน. สถฺ เสถิลฺเล. อ ปัจ.

สเถติ สถยติ

ย้อมทรพล, ทรพล, อ่อน, เพลีย, ผูก, พัน, รััด, จำจอง. สถฺ เสถลฺเล. อ ปัจ.

สทติ

ยินดี, ชอบใจ, พอใจ, เพลิดเพลิน, แฝ่, ชาน, ถือ, ถือเอา, ยึด, ไป, ถึง, เป็นไป,  
จมลง, ตกต่ำ, สท+อ ปัจ.

สทฺหติ

ย้อมออกเสียงน่าเกลียด. สทฺหฺ ญฺกฺกิตสทฺเท. อ ปัจ.

สทฺหติ

ย้อมเขี้ยว, สด, เขี้ยวสด. สทฺหฺ สทฺหฺ หริเต. อ ปัจ.

หน้า ๒๖๗

สทฺทหติ

ย้อมตั้งไว้โดยดี, ตั้งไว้โดยชอบ, ดำรงไว้โดยชอบ, ทรงไว้โดยชอบ. เชื้อโดยชอบ,  
เคารพโดยชอบ, นับถือโดยชอบ. สมฺมา+ธา+อ ปัจ. ดู ทหติ ประกอบ.

สทฺเทติ สทฺทยติ

ย้อมออกเสียง, ฯลฯ. สทฺท ชาติในความ ออกเสียง กล่าว เปล่ง ร้องเรียก. เณ  
ฌย ปัจ.

|                        |                                                                                                                  |
|------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สหุทายติ               | ย้อมออกเสียง, เร็วก, ร้องเรือก, สหุท ศัพท์ आय पज. ति वत.                                                         |
| สรติ                   | ย้อมออกเสียงน่าเกลียด, ๗๗. สรु ชาติในความ ออกเสียงน่าเกลียด ชุ่ม ขึ้น เปียก. อ ปจ.                               |
| สเรติ สรยติ            | ย้อมรีนเริง , ๗๗. สรु ชาติในความ รื่นเริง ร่าเริง สนุกสนาน เฟลีน ยินดี, เณ ฌย ปจ.                                |
| สนติ                   | ย้อมคบ, สมาคม, ออกเสียง, ทำเสียง, สนุ สมภตติ สนุเทศ. อ ปจ.                                                       |
| สโนติ                  | ย้อมให้, ถวาย. สนุ สนุ วา ทาเน. โอ ปจ.                                                                           |
| สนุติ                  | มีอยู่, เป็นอยู่, ย้อมมี, ย้อมมีอยู่, ย้อมเป็น, ย้อมเป็น อยู่. อสุ สตติย. อ ปจ. อนุติ วต. ลบที่สุตธาตุ รูปฯ ๔๘๐. |
| สนุตบุเขตติ สนุตบุชยติ | ย้อมป่มขู่, ๗๗. สัมตบุช ชาติในความ ป่มขู่ คุกคาม เปียดเปียน. เณ ฌย ปจ.                                           |
| สนุตบุปติ              | ย้อมเร้าร้อน, แผลดเผา. สัมสบุ สนุตาเป. ย ปจ. กัต. แปลง ปุย เป็น ปุป.                                             |
| สนุตสติ                | ย้อมสดุ้ง, หวาด, หวาดสะดุ้ง, สัมตสุ อุพเพเค. อ ปจ.                                                               |
| สนุตารติ               | ย้อมประพตติสงบ. สนุต ศัพท์ आर पज. ति वत.                                                                         |
| หน้า ๒๖๘               |                                                                                                                  |
| สนุเตติ สนุตยติ        | ย้อมสืบท่อ, ๗๗. สนุต ชาติในความ สืบท่อ ต่อเนื่อง ติดต่อกัน แม้ ขยาย กว้างขวาง มาก หนาแน่น เต็ม. เณ ฌย ปจ.        |
| สนุตุ                  | จงมี, ๗๗. อสุ สตติย. อ ปจ. อนุตุ ปัจ. ลบต้นธาตุ ดู สนุติ ด้วย.                                                   |
| สนุตุสุสติ             | ย้อมสันโดษ. สัมตสุ ตมุจีย. ย ปจ. กัต. แปลง สย เป็น สส.                                                           |
| สนุถรติ                | ย้อมลาด, ปุ. สัมถรุ สนุถรณ. อ ปจ.                                                                                |
| สนุถวติ                | ย้อมชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ, คั่นเคย, สนิทสนม. สัมถุ ถุติย. อ ปจ.                                                |
| สนุเถติ สนุถยติ        | ย้อมแต่ง, เรียบเรียง, ร้อยกรอง. สนุถ สนุถเน. เณ ฌย ปจ.                                                           |
| สนุหติ                 | ย้อมไหลออก, ไหลไป, หลั่งไหล, วิ่งไป. สนุห ปสเว. อ ปจ.                                                            |
| สนุหธาติ               | ย้อมต่อ, สืบท่อ, เชื่อม. สัมธา+อ ปจ. ดู ทรธาติประกอบ.                                                            |
| สนุหสุเสติ             | ย้อมเห็นแจ้ง, ย้อมให้เห็นแจ้ง, สัมทิส+เอ ปจ. คำแปลหลัง เณ ปจ. เหตุ. แปลง ทิส เป็น ทสส.                           |
| สนุหสุเสสิ             | ย้อมเห็นแจ้ง, ให้เห็นแจ้งแล้ว. สัมทิส+เอ เณ ปจ. อี อัย.                                                          |
| สนุหารติ               | ย้อมหนา, เป็นแท่ง, ไหลไป. สนุห ศัพท์ आर पज. ति वत.                                                               |
| สนุธาติ                | ย้อมตั้งไว้ด้วยดี, ดำรงอยู่ด้วยดี, ทรงไว้ด้วยดี, เชื้อด้วยดี. เคารพ, นับถือ. สัมธา ธารณ สหุทหณ จ. อ ปจ.          |

สนฺธาเรสุ

ตั้งไว้ด้วยดีแล้ว, ตั้งไว้พร้อมแล้ว, ฯลฯ. สฺ+ธาฯ ธารณ. เณ ปัจ. อัม. อัม. สุ  
อาคม.

สนฺธาวิสุ

เล่นไปพร้อมแล้ว, ท่องเที่ยวไปแล้ว. สฺ+ธาฯ ฐาฯ ฐาตุในความ ไป วัง เล่น  
เจริญ ไปสะอาด ไปบริสุทธิ์. อ ปัจ. อัม. อัม. สุ อาคม ช้อน สุ แปลง นิคคหิต  
เป็น นุ อี อาคม.

สนฺธาวิสุ

จักเล่นไปพร้อม, จักท่องเที่ยวไป. สฺ+ธาฯ ฐาฯ ฐาตุในความ ไป วัง เล่น. รูปฯ ๔๕๗.

สนฺธิยติ

ย่อมต่อ, สืบต่อ, เชื่อม. สฺ+ธา+อ ปัจ. กัม. อี อาคม.

สนฺนยฺหติ

ย่อมผูกสอด, สรวม (เกเราะ). สฺ+นหฺ พนฺธเน. ย ปัจ. กัต. แปร ย ไว้หน้า.

สนฺนยฺหติ

จงผูกสอด, ฯลฯ. สฺ+นหฺ+ถ ปัจ.

สนฺนิขิยติ

ย่อมตั้งไว้, ฯลฯ. สฺ+นิ+ขิฯ ฆทฺทเน. อ ปัจ.

สนฺนิกจินาติ

ย่อมรวบรวม, สะสม, สั่งสม. สฺ+นิ+จิ จเย. นา ปัจ.

สนฺนิฏฺฐาติ

ย่อมตกลง, ตกลงใจ. สฺ+นิ+ฐา ฐาเน. อ ปัจ.

สนฺนิเรติ

ย่อมรวบรวม, สะสม, สั่งสม. สฺ+นิ+ธา ธารณ. เอ ปัจ.

สนฺนิปเตติ

ย่อมประชุม, ประชุมกัน. สฺ+นิ+สิทฺ คตฺยวสาเน. อ ปัจ.

สนฺนิวสติ

ย่อมอยู่ร่วม, อยู่ร่วมกัน, อยู่รวมกัน. สฺ+วิสุ นิวาเส. อ ปัจ.

สนฺนีสิตติ

ย่อมประชุม, ฯลฯ. สปฺ ฐาตุในความ ประชุม รวม แข่ง ต่ำ. อ ปัจ.

สฺปฺปติ

ย่อมไป, ฯลฯ. สปฺ ฐาตุในความ ไป คลานไป เสือกไป. อ ปัจ.

สพฺพติ

ย่อมประพฤติ, ประพฤติดี, สฺ+อา+จฺร+อ ปัจ.

สภติ

ย่อมเปียดเปียน. สภฺ หีสายํ. อ ปัจ.

สภฺาเซติ สภฺาชยติ

ย่อมเย็น, ฯลฯ. สภฺาฯ ฐาตุในความ เย็น หนาว รด ราบ อิ่มใจ ดู เห็น กล่าว.  
เณ ฌย ปัจ.

สมฺชานิ

จำได้แล้ว. สม+ฉา+นา ปัจ. อี อัม. แปลง ฉา เป็น ชา.

สมฺติ

ย่อมไม่เห็น, ฯลฯ. สมฺ ฐาตุในความ ไม่เห็น หาย สูญ สงบ, เจียบ ชักช้า  
ยึดยาด ห้อยย้อย. อ ปัจ.

สมฺตวิชฺฌติ

รู้รวดเร็ว, ไหลลงมาเปียก. สฺ+อติ+วิธฺ วิชฌเน. ย ปัจ. กัต. แปลง ฐย เป็น ฑณ.

สมฺตฺเถติ สมฺตฺถยติ

ย่อมอาจ, สามารถ. สมตฺถฺ สตฺถย. เณ ฌย ปัจ.

สมนุนาหฺรติ

ย่อมสนใจ, ใส่ใจ. สัม+อนุ+หฺร+อ ปัจ. แปลงนิคคหิต เป็น มุ ช้อน นุ เอา โอ เป็น ว วิจารณ์ อี เป็น เอ.

สมเนวฺสติ

ย่อมค้นหา, แสวงหา, เสาะหา. สัม+อนุ+อิสฺ+อ ปัจ. แปลงนิคคหิตเป็น มุ พุทธิ อุ เป็น โอ เอา โอ เป็น ว วิจารณ์ อี เป็น เอ.

สมนุสฺสสามิ

ย่อมเห็น, พิจารณาเห็น, เล็งเห็น. สัม+อนุ+ทิสฺ+อ ปัจ. มิ วัด.

สมยติ

ย่อมไปร่วมกัน, ไปร่วมกัน, ประชุม. สัม+อฺยฺ อี วา คติยํ. อ ปัจ.

สมสฺยเต

ย่อมย่อ, ย่อเข้า. สัม+อฺสฺ สฺยิ+ปเน. ย ปัจ. กัม. เต วัด.

สมาคฺจุตติ

ย่อมพร้อมกัน, มารวมกัน, ประชุม, ประชุม. สัม+อา+คม+อ ปัจ.

หน้า ๒๗๑

สมาจฺรติ

ย่อมประพฤติ, ประพฤติดี, สัม+อา+จฺร+อ ปัจ.

สมาจฺเร

พึงประพฤติ, ประพฤติดี. สัม+อา+จฺร+อ ปัจ. เอยฺย สัต. ลบ ยฺย.

สมาชติ

ย่อมมาพร้อมกัน, รวมกัน, ประชุม, ประชุมกัน. สัม+อา+อชฺ คติยํ. อ ปัจ.

สมาทเปติ

ย่อมชักชวน, ชวนให้ทำด้วยกัน. สัม+อา+ทฺยฺ คติยํ เอ ปัจ. แปลงนิคคหิตเป็น มุ ยฺ เป็น ปุ.

สมาทเปสิ

ชักชวนแล้ว, ฯลฯ. สัม+อา+ทฺยฺ+เอ ปัจ. อี อชฺ. สฺ อาคม.

สมาทเปสิ

ให้สมาทานแล้ว. สัม+อา+ทา อาทาเน. ณาเป ปัจ. อี อชฺ. แปลงนิคคหิตเป็น มุ รฺสสะ อา ที่ ทา ลบ ณา.

สมาทหติ

ย่อมตั้งมั่น, มั่นคง, คงที่. สัม+อา+ธา+อ ปัจ. แปลง ธา เป็น ทหฺ.

สมาทียติ สมาทียติ

ย่อมถือ, ถือเอาด้วยดี, ถือมั่น, สมาทาน. สัม+อา+ทา+ย ปัจ. กัม. อี, อี อาคม.

สมาเทติ

ย่อมถือ, ฯลฯ. สมาทาน. สัม+อา+ทา อาทาเน. อ ปัจ.

สมาปชฺชติ

ย่อมถึงพร้อม, บรรลุ, เข้า, เข้าฌาน. สัม+อา+ปทฺ+ย ปัจ. กัต. แปลงนิคคหิตเป็น มุ ทฺยฺ เป็น ชฺช.

สมาหฺรติ

ย่อมรวบรวม. สัม+อา+หฺร+อ ปัจ.

สมิขฺฌติ

ย่อมสำเร็จ, ฯลฯ. สัม+อิธฺ ชาติในความ เจริญ รุ่งเรือง งอกงาม สัมฤทธิ์ สำเร็จ. ย ปัจ. ย ปัจ. กัต. แปลง ธฺยฺ เป็น ชฺฌ.

หน้า ๒๗๒

สมิณฺชติ

ย่อมเอนเอียง, ห้วนไหว. สัม+อิณฺชฺ กมฺ+ปเน.อ ปัจ.

สมิรฺติ

ย่อมห้วนไหว, สั่นสะเทือน, สั่นร้าว, พัดโยก. สัม+อิรฺ กมฺ+ปเน. อ ปัจ.

สมุคฺจุตติ

ย่อมเข้าไปด้วยดี. สัม+อุ+คมฺ คมฺ วา คติยํ. อ ปัจ.



|                |                                                                                                                   |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สมุคฺมาเตติ    | ย่อมถอนออก, หลุดขึ้น, ดึงขึ้น, หลุดออก, ดึงออก. สัม+อุ+หนฺ คติยฺ. เอ ปัจ. แปลง หนฺ เป็น มาต.                      |
| สมุจฺจินาติ    | ย่อมก่อขึ้น, พอกพูน, ฯลฯ. สัม+อุ+จิ ชาติในความ สังสม ก่อ สร้าง. นา ปัจ.                                           |
| สมุจฺจินฺนฺหติ | ย่อมตัดขาด. สัม+อุ+จฺหฺ หรือ จฺหฺ ชาติในความ ตัด บั่น ทอน. อ ปัจ. นิคคหิต อากม แปลงเป็น น.                        |
| สมุชฺชเมติ     | ย่อมสละ, ละ, ทิ้ง, เลิกถอน. สัม+อุ+ชฺชฺ อุสฺสคฺเค. อ ปัจ.                                                         |
| สมุฏฺฐาติ      | ย่อมตั้งขึ้นพร้อม, เกิด, ปรากฏ. สัม+อุ+ฐา+อ ปัจ. ช้อน ฏ.                                                          |
| สมุตุเตเชสิ    | ให้อาจหาญแล้ว, สัม+อุ+ตุชฺชิ พลเน. เณ ปัจ. เหตุ. อี อัม. แปลงนิคคหิตเป็น ม เอา อุ เป็น เอ ช้อน ต.                 |
| สมุทาคเมติ     | ย่อมตั้งไปพร้อม, เป็นไปด้วยดี, เป็นไปอยู่. สัม+อุ+อา+คม+เอ ปัจ. ทฺ อากม.                                          |
| สมุทาจรติ      | ย่อมประพัตติด้วยดี, กล่าว, ร้องเรียก?. สัม+อุ+อา+จร+อ ปัจ. ทฺ อากม.                                               |
| สมุทฺททายติ    | ย่อมประพัตติดังสมุทฺท, ทำดังสมุทฺท. สมุทฺท ศัพท์ อาย ปัจ.                                                         |
| สมุณฺนฺหติ     | ย่อมไหลไปด้วยดี, ฯลฯ. สัม+อุ+หฺ ชาติในความ ไหล รั่วไหล ชุ่มชื้น เปียก. นิคคหิต อากม.                              |
| สมุณฺนฺนฺนฺนฺ  | ย่อมผูกแน่น, ฯลฯ. สัม+อุ+นฺนฺนฺ พนฺนเน. อ ปัจ.                                                                    |
| หน้า ๒๗/๓      |                                                                                                                   |
| สมุปฺปชฺชติ    | ย่อมเกิดขึ้นพร้อม, เกิดขึ้นด้วยดี, เกิดครบ, เกิด สมบูรณ์. สัม+อุ+ป+ปทฺ+ย ปัจ. กัต. แปลงนิคคหิตเป็น มฺ ทฺย ชฺช.    |
| สมฺลลฺลปติ     | ย่อมเจรจา, พูดจากัน. สัม+อุ+ลปฺ วาเน. อ ปัจ.                                                                      |
| สมฺมฺมฺมฺมฺ    | ย่อมมารวมกัน, ประชุม. สัม+อุ+มฺ คมเน. อ ปัจ.                                                                      |
| สมฺมฺมฺมฺ      | ย่อมก่อขึ้น, งอกขึ้น, ยกขึ้น, เจริญขึ้น. ฯลฯ. สัม+อุ+มฺ คติวทฺธีสุ. อ ปัจ. แปลง นิคคหิตเป็น มฺ อี เป็น เอ ช้อน ส. |
| สมเมติ สมยติ   | ย่อมฟัง, ฯลฯ. สมฺ ชาติในความ ฟัง สดับ คบ เสพ เห็น ดู, เณ ฌย ปัจ. .                                                |
| สโมทฺทติ       | ย่อมประชุม, รวมกัน, มารวมกัน. สัม+โอ+ธา+อ ปัจ. แปลง ธา เป็น ทท.                                                   |
| สโมธานติ       | ย่อมประชุมลง, ประมวลลง, สโมธาน ศัพท์ เอ ปัจ. พิเศษสำหรับลง นาม ชาติ.                                              |
| สโมสฺสรติ      | ย่อมประชุม, ประชุมกัน, รวมกัน, มารวมกัน, มาพร้อมกัน. สัม+โอ+สฺสร คติยฺ. อ ปัจ.                                    |

สมบุษานาติ

ย่อมรู้ทั่วพร้อม, รู้รอบคอบ, รอบรู้, รู้ทั่ว. สัม+ณ+นา ปัจ. แปลงนิคคหิตเป็น มุ ณา เป็น ชา.

สมบุษติ

ย่อมถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์. สัม+บุ+ย ปัจ. กัต. แปลงนิคคหิตเป็น มุ ทย เป็น ชุช.

สมบุษเต

ย่อมถึงพร้อม, ฯลฯ. สัม+บุ+ย ปัจ. กัม. เต วัต.

สมปฺวจิตติ

ย่อมรับเฉพาะ, รับ, รับคำ. สัม+ปฺ+อิสุ อิจฺฉายํ. อ ปัจ. แปลง ที่สุดธาตุเป็น จฺฉ.

หน้า ๒๗๔

สมปฺริวตฺตติ

ย่อมกลิ้งเกลือก, กระเสือกกระสน. สัม+ปฺริ+วตฺต อวตฺตเน. อ ปัจ.

สมปฺเวเรยฺย

พึงกระสับกระส่าย, ฯลฯ. สัม+ป+วิธฺ กมฺปเน. เณ ปัจ. กัต. เอยฺย สัต.

สมปฺหฺรติ

ย่อมต่อสู้กัน, รบกัน. สัม+ป+หฺรฺ ปสฺยฺหฺกรณ. อ ปัจ.

สมปฺหฺสติ

ย่อมร่าเริง, รื่นเริง, เบิกบานใจ, สรวลเส, สรวลเสเฮฮา. สัม+ป+หฺสฺ+อ ปัจ. นิคคหิตอาคมตันธาตุ.

สมปฺหฺสฺสิ

ให้ร่าเริงแล้ว, ฯลฯ. สัม+ป+หฺสฺ+ณ ปัจ. เหตุ. อี อັช.

สมปฺโหติ

ย่อมเพียงพอ, มากมาย, นักหนา, หนักหนา, หนักหนา. สัม+ป+หฺ หฺ วา. อ ปัจ.

สมปฺปาเทติ

ย่อมให้ถึงพร้อม, ให้บรรลุ, ให้สำเร็จ, ให้สมบูรณ์. สัม+ป+ท+ณ ปัจ. เหตุ.

สมปฺปาเปสิ

ให้ถึงพร้อมแล้ว, ฯลฯ. สัม+ป+อ+ป+ณ ปัจ. เหตุ. อี อັช.

สมปฺปายติ

ให้ถึงพร้อม, ฯลฯ. สัม+ป+อิ คติยํ. อ ปัจ. วิการ อิ เป็น เอ เอา เอ เป็น อาย.

สมปฺปิณฺทติ

ย่อมประมวล, ประมวลมา. สัม+ปิ+ธิ สงฺมาเต. อ ปัจ.

สมปฺปิณฺเทติ สมปฺปิณฺทยติ

ย่อมประมวล, ประมวลมา. สัม+ปิ+ธิ+ณ ฌย ปัจ.

สมปฺปุรฺติ

ย่อมเต็มเปี่ยม, สมบูรณ์. สัม+ปฺ+รุ ปฺรณ. อ ปัจ.

สมปฺพนฺทติ

ย่อมกระเสือกกระสน, ตื่นรน. สัม+พ+ธิ พฺนทฺ วา กิณฺจฺจเน. อ ปัจ.

หน้า ๒๗๕

สมฺมุสฺสติ สมฺมุสฺสฺสติ

ย่อมถูก, โดน, ถูกต้อง, กระทบ. สัม+มุสฺ สมฺมุสฺเส. อ ปัจ. กิริยาหลังแปลง ส เป็น สฺส หรือซ้อน สฺ.

สมฺมุติ

ย่อมประดับ, ตกแต่ง, ตกแต่ง, สมิ มณฺทเน. อ ปัจ.

สมฺมุณฺรติ

ย่อมติดต่อกัน, เกี่ยวเนื่องกัน, ผูกพัน, เกี่ยวข้อง. สัม+พ+ณฺ+อ ปัจ.

สมฺมุเพติ สมฺมุพยติ

ย่อมติดแน่น, ผูกแน่น, เกี่ยวเนื่อง. สมฺ+พ+ิ สมฺมุพฺนฺเร. เณ ฌย ปัจ.

|                        |                                                                                                                                      |
|------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สมุเพติ สมุพยติ        | ย่อมกลม, เป็นมณฑล. สพิ มณฑล. เณ ฌย ปัจ.                                                                                              |
| สมุภาติ                | ย่อมกล่าว, ฯลฯ. สมฺภา ชาติในความ กล่าว พุด คั่นเคย สนิท ไว้ใน. อ ปัจ.                                                                |
| สมุภาติ                | ย่อมเปียดเปียน. สมฺภา หีสาย. อ ปัจ.                                                                                                  |
| สมุภาสติ               | ย่อมพุดจากัน, พุดด้วยไมตรี, เจจาปราศรัย. สัมภาส+อ ปัจ.                                                                               |
| สมุภาชชติ              | ย่อมรวมกัน, ผสมกัน, ปะปนกัน. สัมภาติ เมลเน. ย ปัจ. กัต. แปลง ทุย เป็น ชช.                                                            |
| สมุภาชชติ              | ย่อมแตกสลาย. สัมภาติ ภาชชเน. ย ปัจ. กัต. แปลง ทุย เป็น ชช.                                                                           |
| สมุภณนาติ สมุภณโณติ    | ย่อมถึง, บรรลุ, สำเร็จ. สมฺภา ปาปฺณเน. ฌา ญ ปัจ. กิริยาหลัง พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                        |
| สมุโภาติ               | ย่อมเกิด, เกิดขึ้น. สัม+ภ+เอ ปัจ. พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                                                  |
| สมุหมชชติ              | ย่อมทำให้หมดจด, กวาด, เช็ด, ถู, ขำระ. มชช สัมพุทฺธย. อ ปัจ.                                                                          |
| หน้า ๒๗๖               |                                                                                                                                      |
| สมุหมชชติ สมุหมชชยติ   | ย่อมทำให้สะอาด, ฯลฯ. ประดับ, ตกแต่ง, ตกแต่ง. เณ ฌย ปัจ.                                                                              |
| สมุหมณณติ              | ย่อมเข้าใจด้วยดี, รู้ด้วยดี, รู้ตาม, ร้องเรียก, แต่งตั้ง. สัม+มน ฌาเน. ย ปัจ. กัต. แปลง ฌย เป็น ณณ.                                  |
| สมุหมติ                | ย่อมลำบาก, ฯลฯ. สมฺ ชาติในความ ลำบาก เหน็ด เหนื่อย อ่อนเพลีย สงบ ระงับ ดับ เจริบ ดับ เจริบ. ย ปัจ. กัต. แปลง ย กับที่สุดชาติเป็น มฺ. |
| สมุมนติ สมุมนฺนติ      | ย่อมสมมต, สมมติ, สามติ. สัม+น โพธเน. โอ ปัจ. เอา โอ เป็น อ กิริยาหลัง ช้อน น.                                                        |
| สมุมนสติ               | ย่อมจับต้อง, ฯลฯ. สัม+มาน ชาติในความ บูชา เคารพ นับถือ รัก ทดลอง. เณ ฌย ปัจ. อี อช.                                                  |
| สมุมานนสิ สมุมานยสิ    | ยกย่องแล้ว, ฯลฯ. สัม+มาน ชาติในความ บูชา เคารพ นับถือ รัก ทดลอง. เณ ฌย ปัจ. อี อช.                                                   |
| สมุมิณชติ สมุมิณชยติ   | ย่อมงอ, พับ, คุ้ม, ฯลฯ. สัม+อิณช กมฺปเน. อ ปัจ. มุ อาคม แปลงนิคคหิตเป็น ม.                                                           |
| สมุมิสเสติ สมุมิสเสยติ | ย่อมเจือปน, เจือกัน, ปนกัน, คละกัน, ระคนกัน. สัม+มิส สมุมิสเส. เณ ฌย ปัจ.                                                            |
| สมุมุชชติ              | ย่อมทำให้สะอาด, เช็ด, ถู, ขำระ, ขะล้าง. สัม+มุช โสธเน. อ ปัจ.                                                                        |

|                     |                                                                                                                   |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สัณฺยหฺติ สมนฺยหฺติ | ย่อมลุ่มหลง, มัวเมา, หมกมุ่น, หลงละเลิง. สั+มฺหฺ เวจิตฺเต. ย ปัจ. กัต. แปร<br>ย วัฬฺหํ ห.                         |
| สมนฺยสฺสติ          | ย่อมหลงลืม, ลืมเลือน, เผลอไผล, หายไป, หลุดไป (สติสัมปชัญญะขาด). สั+มฺสฺ<br>สมฺโมเส. ย ปัจ. กัต. แปรลง สย เป็น สส. |
| หน้า ๒๗๗            |                                                                                                                   |
| สมฺเมติ สมนฺยติ     | ย่อมให้เข้าไปสงบ, ฯลฯ. สมฺ สมฺ วา อุปสม. ย ปัจ. ประจําหมวดธาตุ. เณ<br>ณย ปัจ. เหตุ.                               |
| สมฺโมทติ            | ย่อมบันเทิงด้วยดี, บันเทิงใจ, บันเทิงยิ่ง, รื่นเริงยิ่ง, ยินดียิ่ง. สั+มทฺ หาส. อ ปัจ.                            |
| สมฺโมสฺติ           | ย่อมหลงลืม, ฯลฯ. สั+มฺสฺ+อ ปัจ. ดู สมนฺยสฺสติ ด้วย.                                                               |
| สยติ                | ย่อมนอน. สิ สึ วา สเย. อ ปัจ. พฤทธิ อิ หรือ อี เป็น เอ แปรลง เอ เป็น อย.                                          |
| สยติ                | ย่อมตัด. สึ เชนฺ. อ ปัจ.                                                                                          |
| สยฺหฺติ             | ย่อมอาจ, สามารถ, ครอบงำ. สหฺ สตุตฺติยํ. ย ปัจ. กัต. แปร ย วัฬฺหํ ห.                                               |
| สเยยฺย สเย          | พียงนอน. สิ หรือ สึ ธาตุ อ ปัจ. เอยฺย สัต. กิริยาหลัง ลบ ยย.                                                      |
| สริติ               | ย่อมไปเร็ว, วิ่ง, แล่น, แล่นไป, ไหล, ไหลไป, ปราด (แล่นไปอย่างฉับไว). สล<br>อาลุคฺติยํ. อ ปัจ.                     |
| สลติ                | ย่อมไหว, ฯลฯ. สลฺ ธาตุในความ ไหว สัน ระวัง ป้องกัน รักษา. อ ปัจ.                                                  |
| สลฺลภฺเขติ          | ย่อมกำหนดด้วยดี, กำหนด, หมาย. สั+ลภฺ ธาตุในความ กำหนด หมาย. เณ<br>ปัจ.                                            |
| สลฺลภฺเขต           | จงกำหนดด้วยดี, ฯลฯ. สั+ลภฺ+เณ ปัจ. ๓ ปัจ.                                                                         |
| สลฺลติ              | ย่อมไปเร็ว, ฯลฯ. สลฺ อาลุคฺติยํ. อ ปัจ. ดู สลติ ด้วย.                                                             |
| หน้า ๒๗๘            |                                                                                                                   |
| สลฺลปฺติ            | ย่อมกล่าวด้วยดี, พุดจากัน, เจรจา, เจรจาปราศรัย. สั+ลปฺ วจเน. อ ปัจ.                                               |
| สลฺเลปฺติ           | ย่อมขัดเกลา. สั+ลปฺ ธาตุในความ ขุด. อ ปัจ.                                                                        |
| สวติ                | ย่อมไป, ฯลฯ. สวฺ สุ วา คติยํ. อ ปัจ. ถ้ำตั้ง สุ ธาตุ พึงเอา อุ เป็น อว.                                           |
| สวติ                | ย่อมหลัง, หลังกออก, ไหล, คลอด. สุ สุ วา ปสเว. อ ปัจ.                                                              |
| สสติ                | ย่อมเป็นอยู่, มีชีพอยู่, หายใจอยู่, หายใจอยู่, เป็นอยู่ดี. สสฺ ปาณเน สฺสสเน จ<br>อ ปัจ.                           |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สสติ            | ย่อมเปียดเปียน, ประทุษร้าย, ทำร้าย. สสุ หีสาย. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                   |
| สสุสติ          | ย่อมเป็นไปติดต่อกัน, เป็นไปไม่ขาดสาย, เป็นไปเป็นนิตย์, ติดต่อกันล ะเอียด, แน่น<br>นอน. สสุส สาตจเจ. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                              |
| สหาติ           | ย่อมอด (กลั่น), อดกลั่น, ทน, อดทน. สหุ ยมเน. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                     |
| สหาติ สหายติ    | ย่อมอด, ฯลฯ. สหุ ปสหน. เณ ฌย ปัจ. แปลเหมือน สหาติ.                                                                                                                                                                                                                                                      |
| สพติ            | ย่อมร้อง, ร้องดัง, ส่งเสียง. สพุ อพยุตตสพุเท. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| สา              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| สาจากจติ        | ย่อมเจรจากัน, พุดจากัน, หารือ, หารือกัน, พุดจาหารือกัน, ปรีक्षा, ปรีक्षाกัน<br>, พุดโต้ตอบกัน, สนทนากัน. สห+กฏ ชาติในในความ กล่าว บอก แสดง ชี้แจง<br>อธิบาย. ฌย ปัจ. ลบ ณ เหลือเป็น ฤย แปลง เป็น จุณ ลบ ห ที่มะ อ ที่ ส<br>หรือแปลง สห เป็น สา อภิ. รูปฯ ๖๔๔ ตั้ง ส+กฏ กถเน. ฌย ปัจ. แปลง<br>ส เป็น สา. |
| หน้า ๒๗๙        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| สาขติ           | ย่อมซึมซาบ, อาบไป, กระจายไป, แพร่ไป. สาย พุยาปเน. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                |
| สาธติ           | ย่อมกุมเหง, ป่มเหง, รักแก. สาธ พลภาเร. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                           |
| สาตี            | ย่อมหุง, ฯลฯ. สา ชาติในในความ หุง ต้ม นึ่ง ปิ้งย่าง ทอด สุก อาจ สามารถ<br>ละเอียด สุขุม. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                         |
| สาทียนติ        | ย่อมยินดี, ชอบใจ, พอใจ, ถูกใจ, เพลิน, เพลิดเพลิน. สพุ อสุสาทเน. ฌย ปัจ.<br>อนติ วัต. อิ อาคม.                                                                                                                                                                                                           |
| สาเทติ สาทยติ   | ย่อมยินดี, ฯลฯ. สพุ อสุสาทเน. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                                |
| สารยติ          | ย่อมสัมฤทธิ์, สัมฤทธิ์ด้วยดี, สำเร็จ, สำเร็จด้วยดี, เสร็จ, แล้ว, จบ. สาธ ส<br>สิทธิ. ย ปัจ. อ อาคมหน้า ย.                                                                                                                                                                                               |
| สาธนาติ สาธนาติ | ย่อมสัมฤทธิ์, ฯลฯ. สาธ สสิทธิ. ฌย ปัจ. อ อาคม. ทำยชาติ สำเร็จรูปเป็น<br>สาธนาติ เอา อ ที่ ฐ เป็น อุ กิริยาหลังแปลง ฌย เป็น นา.                                                                                                                                                                          |
| सानติ           | ย่อมลับ (ทำให้คม), ฯลฯ. สาน ชาติในในความ ลับ อาน ทำให้คม. อ ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                        |
| สาเมติ สามยติ   | ย่อมดำริ, คิด, ไคร่ครวญ, แลดู, ฟัง, พิศ. สม วิตกเก อาโลจเน จ. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                |
| สาเมติ สามยติ   | ย่อมเรียก, ร้องเรียก. สาม อามนุเต. เณ ฌย ปัจ.                                                                                                                                                                                                                                                           |
| สายติ           | ย่อมลื่นไป, เสื่อมไป. เส ขย. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.                                                                                                                                                                                                                                                   |

สายติ

ย้อมขอบใจ, พอใจ, เฟลีน, เฟลีนเฟลีน, ลี้ม, จีบ, จบ, สุด, ที่สุด, ลี้น (หมด  
จบ). สา อสุสาทเน อวสาเน จ. ย ปัจ. กัต.

สารขุขติ

ย้อมกำหนด, ยินดี. สัม+อา+อชฺ ฌนชฺ วา ราเค. ย ปัจ. กัต. ลบนิคคหิต แปลง  
ย กับที่สุตธาตุเป็น ชฺช หรือ สัม+รชฺ หรือ ฌนชฺ แปลง สัม เป็น สา รูปฯ ๖๔๔.  
บางตำราเป็น ฌนชฺ ธาตุก็มี.

สาเรติ สารยติ

ย้อมทูลพล, อ่อน, เฟลีย. สารุ ทุพฺพเลย. เณ ฌย ปัจ.

สาเวติ สาวยติ

ย้อมให้ฟัง, สฺ สวเน. เณ ฌย ปัจ. เหตุ.

สาสติ

ย้อมสั่ง, บังคับ, สั่งสอน, พร่ำสอน. สาสฺ อนุสฺมิจฺยํ. อ ปัจ.

## สี

สีเกติ สีกยติ

ย้อมจับต้อง, ถูกต้อง. สีกฺ อามสเน. เณ ฌย ปัจ.

สีกฺขติ

ย้อมศึกษา, เล่าเรียน. สีกฺขฺ วิชฺโชปาทาเน. อ ปัจ.

สีขาติ

ย้อมรุ่งเรือง, สว่าง, ส่องสว่าง, สวยงาม. สีขา ทิตฺติยํ. อ ปัจ.

สีขุมติ

ย้อมสุด, ดม, สุดกลั่น, ดมกลั่น. สีมิ สีมิ วา อามาเน. อ ปัจ.

สีจฺเจติ สีจฺจยติ

ย้อมตัด, บด, ย่ำยี, สีจฺจ ญฺญฺเณ. เณ ฌย ปัจ.

สีขุขติ

ย้อมหุง, ฯลฯ. สีหฺ ธาตุในความ หุง ต้ม นึ่ง ทอด ปิ้ง ย่าง สุก. ย ปัจ. กัต.  
แปลง หุย เป็น ขุข.

สีขุณฺณติ

ย้อมล้มฤทธิ์, สำเร็จ. สีจฺ สัมภาสเน. ย ปัจ. กัต. แปลง ฌย เป็น ขุณ.

สีญฺจติ

ย้อมไหลออก, รด, รด, เท, วิต. สีจฺ ปคฺคฺมรเณ. อ ปัจ. นิคคหิตอาคม.

สีทติ

ย้อมปลด, เปเลื่อง, หลุด, หลุดไป, พ้น, พ้นไป. สีทฺ โมจเน. อ ปัจ.

สีทติ

ย้อมสง่า, ฯลฯ. สีทฺ ธาตุในความ สวยงาม งดงาม รัก น่ารัก รักสวย รักงาม  
สง่า เป็นสง่า. อ ปัจ.

สีนุทติ

ย้อมเย็น. สีทฺ สีติเย. อ ปัจ.

หน้า ๒๘๑

สีนาติ

ย้อมผูก, พั่น. สี พนฺธเน. นา ปัจ.

สีโนติ สีโนติ สีนาติ

ย้อมทำให้คม, ลับ, อาน. สี นิสานเน. ฌ ฌา ปัจ. พฤทธิ อุ เป็น โอ กิริยาที่  
๒,๓ แปลง ฌ เป็น นุ.

สีนาติ

ย้อมหุง, ต้ม, ฯลฯ. สา ปาเก. นา ปัจ.

|                    |                                                                                                                                           |
|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สินาติ             | ย้อมทำให้สะอาด , กวาด, เช็ด, ถู, ชำระ. สินา โสเจยฺเย. อ ปัจ.                                                                              |
| สินียุหติ          | ย้อมอิมใจ, ฯลฯ. สินินุ ชาติในความ อิมใจ รัก รักใคร่ อาลัย ห่วงใย. ย ปัจ. กัต. แปร ย ไว้หน้า หุ.                                           |
| สินเนหติ สินเนหยติ | ย้อมเยื่อใย, ฯลฯ. สินเนหุ ชาติในความ เยื่อใย รัก รักใคร่ อาลัย ห่วงใย. เณ ฌย ปัจ.                                                         |
| สิพฺพติ            | ย้อมเย็บ, ฯลฯ. สิฏฺ ชาติในความ เย็บ ไป ถึง เป็นไป แห้ง เหี่ยว. ย ปัจ. กัต. แปลง ฎ เป็น พุ ย เป็น พ.                                       |
| สิมติ              | ย้อมชม, ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ, อวด. สิมุ กตฺถเน. อ ปัจ.                                                                                 |
| สียติ สียติ        | ย้อมละเอียด, ละเอียดอ่อน, เล็กน้อย, สุขุม, เกลี้ยง เกลา, อ่อนหวาน, นุ่มนวล. ละมุลละม่อม, งาม. สา ตนฺนกรณ. ย ปัจ. กัม. เอา อา เป็น อิ, อี. |
| สียา               | พึงมี, พึงเป็น, พึงมีอยู่, พึงเป็นอยู่. อสุ ภาวน. อ ปัจ. เอยฺย สัต. แปลงเป็น อิ ยา ลบต้นธาตุ. รูปฯ ๔๘๔.                                   |
| สียํ               | พึงมี, ฯลฯ. อสุ+อ ปัจ. เอยฺย สัต. แปลงเป็น อียํ.                                                                                          |
| สีลติ              | ย้อมค้นหา, สืบหา, เสาะหา, แสวงหา, เทียวหา. สีลฺ อุณฺเณ. อ ปัจ.                                                                            |
| สีลามติ            | ย้อมชม, ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ. สีลามุ กตฺถเน. อ ปัจ.                                                                                    |
| หน้า ๒๘๒           |                                                                                                                                           |
| สีลิสฺสติ          | ย้อมกอดรัด, รวมกัน, ติดกัน, ติดต่อกัน, ติดต่อกัน. ลีลิสฺ อาลิงฺคเน. ย ปัจ. กัต. แปลง ย เป็น ส.                                            |
| สีเลสติ            | ย้อมเผาผลาญ, ทำลายให้หมดไป, เรา่ร้อน, กระวนกระวาย. สีลิสฺ อุปทาเห. อ ปัจ.                                                                 |
| สีเลเสติ สีเลสยติ  | ย้อมกอดรัด, ฯลฯ. ติดต่อกัน. สีเลสฺ สีเลสเน. เณ ฌย ปัจ.                                                                                    |
| สีโกตฺกิ           | ย้อมฆ่า, ประหาร, รวมกัน, ติดต่อกัน. สีโลณฺ สงฺฆาเต. อ ปัจ.                                                                                |
| สีสติ              | ย้อมเปียดเปียน, ฯลฯ. สีสฺ หีสฺ หีสายํ. อ ปัจ.                                                                                             |
| สีหติ              | ย้อมชานไป, แผ่ไป, แผ่ออกไป, แพร่ไป, กระจาย, กระจายออกไป, หยุด, จบ, จม, สูด. สีหุ วิสฺรณ คตฺยวसानุสฺ. อ ปัจ. ทิมะตันธาตุ.                  |
| สียติ              | ย้อมสิ้นไป, เสื่อมไป. เส ขย. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อี ย อาคม.                                                                               |
| สีลติ              | ย้อมตั้งมั่น, มั่นคง, คงที่. เป็นปกติ , เป็นปรกติ. สีลฺ สมาธิมฺหิ. อ ปัจ.                                                                 |
| สีเลติ สีลยติ      | ย้อมรองรับ, ฯลฯ. สีลฺ ชาติในความ รองรับ รับไว้ รับความดี. เณ ฌย ปัจ.                                                                      |

# ส ส

สุขุขติ

ย่อมแห้ง, ไม่เอื้อเฟื้อ, ไม่เอาใจใส่, ไม่ตั้งใจ, ไม่สนใจ. สุขุข โสเก อนาทเร จ. อ  
ปัจ.

สุขติ

ย่อมเป็นสุข, สบาย, สำราญ. สุข สุขกิริยาย. อ ปัจ.

สุขายติ

ย่อมเป็นสุข, ฯลฯ. สุข ศัพท์ आय ปัจ. ति วัด.

หน้า ๒๘๓

สุกขาเปติ สุขาเปติ

แปลเหมือน สุขติ. สุข ศัพท์ อาเป ปัจ. ति วัด. โมคฯ ขาทิกัณฑ์ ๑๓ เป็น อาปิ  
ปัจ. วิการ อิ เป็น เอ.

สุกัติ สุขกัติ

ย่อมไป, ถึง เป็นไป. สุก คติย. อ ปัจ.

สุจติ สุขเจติ

ย่อมสะอาด, ฯลฯ. สุข ชาติในความ สะอาด หมดจต บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ประกาศ  
แสดง ปราภฏ ไป ถึง เป็นไป. อ, เอ ปัจ.

สุจฺนเทติ สุขฺจนายติ

ย่อมกั้นดี, กั้นด้วยดี, ฯลฯ. สุข+น ชาติในความ กั้น ปิด บัง ปิดบัง มุง. เณ  
ณย ปัจ.

สุขุณฺณติ

ย่อมสะอาด, หมดจต, บริสุทธิ์, ผุดผ่อง. สุขุ ฐสเจยเย. ย ปัจ. แปลง ฐย เป็น  
ขุณ.

สุณฺณติ

ย่อมดำ, บริภาษ. สุณฺณ ปริภาสเน. อ ปัจ.

สุณฺณเณติ สุณฺณยติ

ย่อมไม่เอื้อเฟื้อ, ไม่เอาใจใส่, ไม่ตั้งใจ, ไม่สนใจ. สุณฺณ อนาทเร. เณ ณย ปัจ.

สุณฺณติ

ย่อมเปียดเปียน, สืบต่อตระกูล. สุ หีสากุลสนฺธานะสุ. อ ปัจ.

สุณฺณสิ สุณฺณาสิ

จงฟัง. สุ สวเน. ณา ปัจ. สิ ปัจจ กิริยาแรก รัสสะ รุปฯ ๔๙๖.

สุณฺณเณติ สุณฺณายติ

ย่อมฟัง, สดับ. สุข+ณฺณ ณา ปัต. ปัจ. พฤทธิ อุ เป็น โอ.

สุณฺณเณติ สุณฺณายติ

ย่อมเปียน, เปียดเปียน, ผูก, จำ, ติดต่อ, ละเอียดย, ปน. สุ อภิสเว. ณฺณ ณา ปัจ.

สุณฺณายติ

จงฟัง, สดับ. สุข+ณฺณ ปัจ. ตฺ ปัจจ.

สุณฺณจติ

ย่อมแห้ง, เหี่ยว. สุขิ โสสเน. อ ปัจ.

สุณฺณจเณติ สุณฺณจยติ

ย่อมแห้ง, เหี่ยว. สุขิ+ณเณ ณย ปัจ.

สุติ

ย่อมบด, ปน, ทำให้ละเอียด. สุ เปรณ. อ ปัจ.

หน้า ๒๘๔



|                   |                                                                    |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------|
| สุตฺเตติ สุตฺตยติ | ย่อมแก่, ปล่อย. สุตฺตุ อวโมจเน. เณ ฌย ปัจ.                         |
| สุนติ             | ย่อมออกเสียง, ร้อง, กล่าว, ไป, ถึง, เป็นไป. สุน สหฺทตฺตีสฺ. อ ปัจ. |
| สุนาติ            | ย่อมเปียดเบียน. สฺ หีสายํ. นา ปัจ.                                 |
| สุนฺนติ           | ย่อมเปียดเบียน, สฺ+นา ปัจ. อนฺติ วัต. ลบ อา ที่ นา.                |
| สุปฏิปชฺชติ       | ย่อมดำเนินไปดี, ประพฤติดี, ปฏิบัติดี. สฺ+ปฺ+ปทฺ+ย ปัจ. กัต.        |
| สุปติ             | ย่อมหลับ, นอนหลับ. สฺ+ปฺ สยเน. อ ปัจ.                              |
| สุปภาติ           | ย่อมสว่างดี, รุ่งเรืองดี, ฯลฯ. สฺ+ป+ภา ทิตฺตยํ. อ ปัจ.             |
| สุปฺพิ            | ปิดดีแล้ว. สฺ+อ+ป+ธา+อ ปัจ. อี อັช. แปลง ธา เป็น ทห.               |
| สุปฺปติ           | ย่อมกระทบ, ฯลฯ. สฺ+ปฺ+ป หนเน. อ ปัจ.                               |
| สุปฺปฺพิ          | บานดีแล้ว, เผล็ดดอกดีแล้ว. สฺ+ปฺ+ป+พ+อ ปัจ. อี อັช.                |
| สุภาสียเต         | ย่อมกล่าวดี, พูดดี. สฺ+ภาสฺ+ย ปัจ. กัม. เต วัต. เอ อาคม.           |
| สุมรติ            | ย่อมยินดีด้วยดี, ฯลฯ. สฺ+มฺ+ร รมนเ. อ ปัจ. แปร ร ไว้หลัง ม.        |
| สุมฺภาติ          | ย่อมเปียดเบียน, ฯลฯ. สฺ+มฺ+หิ สภาสเน. อ ปัจ.                       |

มฺภาติ สฺมฺภาติ สฺมฺภาติ สฺมฺภาติ สฺมฺภาติ ราชฺนี้ หลักฐานทางคัมภีร์เป็น รุช. น่าจะเป็น สฺมฺ หรือ สฺมฺ แล้วลงนิคคหิต อาคม ?.

|               |                                                                                                       |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สุยฺยติ สฺยติ | พึงอยู่, ได้อยู่. สฺ สวเน. ย ปัจ. กัม. ช้อน ย กิริยา หลังไม่ช้อน ทิมะ อุ เป็น อุ. รูปฯ ๔๙๖.           |
| สุยฺหเต       | ย่อมอาจ, สามารถ. สฺ+หฺ สฺตฺติยํ. ย ปัจ. แปร ย ไว้หน้า หฺ เป็นทั้ง กัต. และ ภาว. แล้วแต่ความของประโยค. |

หน้า ๒๘๕

|                   |                                                                           |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------|
| สุรติ             | ย่อมเป็นใหญ่, ส่องสว่าง. สุรฺ อีสฺสรียทิตฺตีสฺ. อ ปัจ.                    |
| สุลฺเลติ สฺลฺลยติ | ย่อมจัดแจง, เตรียม, เตรียมการ, ตระเตรียม. สฺ+ลฺลฺ สหฺชเน. เณ ฌย ปัจ.      |
| สุสมาทฺหติ        | ย่อมตั้งมั่นดี, ตั้งมั่นด้วยดี, สฺ+สฺ+อ+ธา ธารเน. อ ปัจ. แปลง ธา เป็น ทห. |
| สุสมาทฺหิ         | ตั้งมั่นดีแล้ว, ตั้งมั่นแล้วดี, ฯลฯ. สฺ+สฺ+ว รุ วรรณ. อ ปัจ.              |
| สุสฺวารติ         | ย่อมสังวรดี, สังวรด้วยดี, ฯลฯ. สฺ+สฺ+ว รุ วรรณ. อ ปัจ.                    |
| สุสฺวิทฺหติ       | ย่อมจัดแจงดี, ตระเตรียมดี สฺ+สฺ+วิ+ธา+อ ปัจ.                              |
| สุสฺวิหิ          | จัดแจงดีแล้ว, ฯลฯ. สฺ+สฺ+วิ+ธา+อ ปัจ. อี อັช. แปลง ธา เป็น ห.             |
| สุสฺวา            | ฟังแล้ว, สดับแล้ว. สฺ+สฺ+วา ปัจ. อ ปโรกขา. พทฺทฺธิ อุ เป็น อาว ลบ ฌา.     |

|               |                                                                                                                                            |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| สุสุสติ       | ย่อมแห้ง, เหี่ยว, ผาก, สุสุ โสสนเน. ย บ้าง กัต. แปลง สย เป็น สุส.                                                                          |
| สุสุสุสติ     | ย่อมปรารถนาเพื่ออันฟัง, ปรารถนาเพื่อจะฟัง, ปรารถนาจะฟัง , ต้องการฟัง, ตั้งใจฟัง, สุ+ส บ้าง. เทวภาวะ สุ ช้อน ส ทิมะ อุ ที่ตัวธาตุ รูปฯ ๕๑๙ง |
| สุเจติ สุจยติ | ย่อมส่อเสียด, เสียดแทง, ทิ่มแทง, พุดส่อเสียด, ฯลฯ. สุจุ สุจุ วา เปสฺสณเ. เณ ฌย บ้าง. ถ้ำตั้ง สุจุ พึง ทิมะต้นธาตุ.                         |
| สุเจติ สุจยติ | ย่อมประพันธ์, เรียบเรียง, แต่ง, ร้อย(สอด),ร้อยกรอง, สอดผูก (ให้ติดต่อกัน), ชี้แจง, ประกาศ. สุจุ คนฺถเน. เณ ฌย บ้าง.                        |
| หน้า ๒๘๖      |                                                                                                                                            |
| สุหติ         | ย่อมรัวไหล, ไหลออก, ขยาย, แสดง, ลื่น, เสื่อมสูญ, สูญ. สุหุ ปคฺมรณขรณฺสุ. อ บ้าง.                                                           |
| สุเทติ สุทยติ | ย่อมรัวรด, รด, รัว, ราด, สาด. สุหุ อาเสจเน. เณ ฌย บ้าง.                                                                                    |
| สุเปติ สุปยติ | ย่อมนับ, นับถือ. สุปฺ มาเน. เณ ฌย บ้าง.                                                                                                    |
| สุยิตฺถ       | ฟังแล้ว, สดับแล้ว, ได้ยินแล้ว. สุ+ย บ้าง. กัม. อี อัจ. แปลงเป็น ตฺถ ทิมะ อิ อาคม.                                                          |
| สุเรติ สุรยติ | ย่อมกล้ำ, แข็ง,หาญ, องอาจ, อาจหาญ, กล้าหาญ. สุรุ วิกนฺติยํ. เณ ฌย บ้าง.                                                                    |
| สุลติ         | ย่อมแทง, ทิ่มแทง, เสียดแทง, เปียดเบียน, กำจัด, ทำลาย. สุล ฐายํ.อ บ้าง.                                                                     |

## เส โส

|       |                                                                                                   |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| เสกติ | ย่อมไป, ถึง, เป็นไป. เสกฺ คติยํ. อ บ้าง.                                                          |
| เสจติ | ย่อมพรหม, ประพรม, รด, ราด, โปรย, เสจฺ เสจเน. อ บ้าง.                                              |
| เสติ  | ย่อมไป, ถึง, เป็นไป, เจริญ, งอกงาม, รุ่งเรือง. สิ วุฑฺฒิยํ. อ บ้าง.                               |
| เสติ  | ย่อมนอน, สี่ สี่ วา สเย. อ บ้าง.                                                                  |
| เสติ  | ย่อมหุง, ต้ม, บ้าง, ย่าง, ทอด, คั่ว, สุก, ไป, ถึง, เป็นไป. เส ปากคตฺติสุ. อ บ้าง.                 |
| เสตติ | ย่อมสะอาด, ขาว, เผือก. สิตฺ วณฺณเ. อ บ้าง.                                                        |
| เสธติ | ย่อมไป, ถึง, เป็นไป, สั่ง, สั่งสอน, เป็นมงคล, เป็นความดี, เจริญ. สิริ คติสฺสฺถมฺกฺเลยฺสุ. อ บ้าง. |

|               |                                                                                                                 |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| เสยยติ        | ย่อมนโปรย. เส ขย. อ ปัจ. ย อาคม ช้อน ย วิการ อิ เป็น เอ.                                                        |
| เสยยสิ        | ย่อมนให้กลังมา. สีนณย ปัจ. เหตุ. สิ วัต. ช้อน ย.                                                                |
| เสลติ         | ย่อมนไป, ถึง, เป็นไป. เสลุ คติย. อ ปัจ.                                                                         |
| เสเลติ เสลยติ | ย่อมนสงเสียง, ส่งเสียงยินดี, ร้องแสดงความยินดี, อวย, อำนวย. สิลุ เสลเน. เณ<br>ณย ปัจ.                           |
| เสวติ         | ย่อมนเสพ, คบ, คบหา, รับใช้, ปฏิบัติ. สิ เสว วา เสว วา เสวาย. อ ปัจ. ถ้าตั้ง<br>สิ ชาติ วิการ อิ เป็น เอ ว อาคม. |
| เสเสติ เสสยติ | ย่อมนเหลือ, ฯลฯ. เสสุ ชาติในความ เหลือ กระเด็นจากพวก แผลก ประหลาด<br>ดี เลิศ ประเสริฐ. เณ ณย ปัจ.               |
| โสเกติ        | ย่อมนไป, ถึง เป็นไป. สุก คติย. อ ปัจ. พฤทธิ อุ เป็น โอ.                                                         |
| โสจติ         | ย่อมนแห้ง, เหลียว, เหลียวแห้ง, เศร้า, โศก (แห้ง), ขาว, ฝ่อง, สะอาด, บริสุทธิ.<br>สุจ โสจนสุทฺธเรสุ. อ ปัจ.      |
| โสฏติ         | ย่อมนหยิ่ง, จองหอง.โสฏ คพฺเพ. อ ปัจ.                                                                            |
| โสจติ         | ย่อมนกำจัดความไป, หยุด, ช้า. สฺจ คติปฏิมาเต. อ ปัจ.                                                             |
| โสเจติ โสจยติ | ย่อมนเกียจคร้าน, ชี้เกียจ. สฺจ อาลสิเย. เณ ณย ปัจ.                                                              |
| โสณติ         | ย่อมนฆ่า, ประหาร, รวมกัน, ติดต่อกัน. เป็นไป. โสณ สงฺฆาตวณฺณคตีสฺ. อ ปัจ.                                        |
| โสถติ         | ย่อมนเปียดเปียน, ฯลฯ. สฺถ หีสาย. อ ปัจ.                                                                         |
| โสเรติ โสธยติ | ย่อมนให้สะอาด, ฯลฯ. สฺธ โสเจยเย. เณ ณย ปัจ. เหตุ. ธุ สุขุณฺณติ.                                                 |
| หน้า ๒๘๘      |                                                                                                                 |
| โสธ สฺสามิ    | จักให้สะอาด, จักให้ชำระ, ฯลฯ. สฺธ+ณ ปัจ. เหตุ. สฺสามิ ภาวิส.                                                    |
| โสภติ โสภติ   | ย่อมนรุ่งเรือง, สวย, งาม, ดี, ไพโรจน์, โสภา. สฺภ ทิตฺติย. อ เอ ปัจ.                                             |
| โสสิยติ       | ย่อมนแห้ง, ฯลฯ. สฺส โสสเน. ย ปัจ. กัม. อิ อาคม.                                                                 |
| โสเสติ โสสยติ | ย่อมนให้แห้ง, ฯลฯ. สฺส โสสเน. เณ ณย ปัจ. เหตุ.                                                                  |
| โสสสติ        | จักฟัง, สดับ. สฺ สวเน. ณ ปัจ. สฺสติ ภาวิส. พฤทธิ อุ เป็น โอ ลบ ณ.                                               |
| โสสุสามิ      | จักฟัง, สดับ. สฺ+ณ ปัจ. สฺสามิ ภาวิส. ลบ ณ.                                                                     |

# ห อักษร

|                    |                                                                                                                          |
|--------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หญฺณติ             | ย่อมเปียดเปียน, เตือดร้อน, ทำให้เตือดร้อน, กระทบ, ตี, ฆ่า, ประหาร, หญ+อ<br>ปัจ. กัต. แปลง นฺย เป็น ณฺณ.                  |
| หญฺณติ หญฺณเต      | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. หญ+ย ปัจ. กัม. ตี เต วัต.                                                                           |
| หญฺณามิ            | จักตี, ฯลฯ. หญ+อ ปัจ. สฺสามิ ภาวิส. แปลง สฺส เป็น จ นฺ เป็น ณฺ โมคฺฯ<br>ตยาทิกัณท์ ๖๗.                                   |
| หญฺติ              | ย่อมกุมเหง, ช่มเหง, รักแก. เปียดเปียน, ทำให้เตือดร้อน. หจฺ พลฺกฺภาเร. อ ปัจ.                                             |
| หหฺติ              | ย่อมถ่าย, ถ่ายอุจจาระ. หหฺ กรึสฺสฺสฺคฺเค. อ ปัจ. ดู มิหฺติ ด้วย.                                                         |
| หน้า ๒๘๙           |                                                                                                                          |
| หนฺติ หนฺติ        | ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. ไป, ฯลฯ. หนฺ หีสาคตีสฺ. อ ปัจ. กิริยาหลังลบ อ บ้าง<br>ไม่ใช่พหุ. รุปฯ ๔๘๖.                          |
| หนฺติ              | ย่อมเป็นตัวอย่าง, เป็นอุทาหรณ์, ผูก, ฯลฯ. หนฺ ปฏิปาทนพฺนฺเนสฺ. อ ปัจ.                                                    |
| หโนติ              | ย่อมนำปราศ, หลีกไป, ถอน, เลิกถอน, ยกเลิก, ไม่พุดถึง, ลัก, ขโมย. หนฺ<br>อปนยเน. อ ปัจ.                                    |
| หมฺมติ             | ย่อมไป, ถึง, เป็นไป. หมฺม คติยฺ. อ ปัจ.                                                                                  |
| หยฺติ              | ย่อมไป, ถึง, เป็นไป. หยฺ คติยฺ. อ ปัจ.                                                                                   |
| หฺร                | จงเป็นไป, เป็นอยู่, อยู่, อาศัย, อาศัยอยู่, นำ, นำไป, นำออก, ถือ, ยึด, ถือเอา,<br>ยึดเอา, ยึดถือ, จับเอา. อ ปัจ. หิ ปัจ. |
| หฺรติ              | ย่อมเป็นไป, ฯลฯ. จับเอา. หฺร+อ ปัจ. ตี วัต.                                                                              |
| หฺรติ              | ย่อมกดขี่, ช่มขี่, เปียดเปียน, หฺรฺ ปสฺยฺหฺกรณฺ. อ ปัจ.                                                                  |
| หฺรายติ            | ย่อมละอาย. หฺเร ลขฺชาຍ. อ ปัจ. แปลง เอ เป็น อาย.                                                                         |
| หฺรียติ            | ย่อมเจ็บ, เป็นไข้, เจ็บไข้, ไป, ถึง, เป็นไป. หฺรียฺ เคลณฺณคตีสฺ. อ ปัจ.                                                  |
| หฺรียฺยติ หฺรียฺติ | ย่อมเป็นไป, ฯลฯ. หฺร+ย ปัจ. กัม. อิ อาคฺมหน้า ย ช้อน ยฺ กิริยาหลัง อิ อาคฺม<br>ไม่ช้อน ยฺ.                               |
| หฺลติ              | ย่อมไหว, สั่น, สะเทือน, กระทบ. หฺลฺ กมฺปเน. อ ปัจ.                                                                       |
| หฺวติ              | ย่อมออกเสียง, มีเสียง, เปล่งเสียง. หฺ สทฺเท. อ ปัจ.                                                                      |

หวติ

ย่อมนให้, บำเพ็ญทาน, กิณ บริโภค, บุษยา, บุษยัยณ, บวงสรวง, เพ็มนให้. หุ หุ วา  
ทานาทนหพยุปทาเนสุ. อ ปัจ.

หวติ

ย่อมนเรียก, ร้องเรียก. หุว อวหาเน. อ ปัจ.

หน้า ๒๙๐

หวิสุส

จักเป็นแล้ว, ฯลฯ. หุ หุ วา สตุตถาย. อ ปัจ. สสุสา กาลา. รัสสะ อี อาคม.

หสติ

ย่อมนร่าเรึง, รื่นเรึง, สรวล, เสสรวล. เฮฮา, หัวเราะ, ส่งเสียง, ออกเสียง, ร้อง  
หสุ หสนสทเทสุ. อ ปัจ.

หสสุติ

ย่อมนสวมกอด, กอดรัด, หาสฺ อาลึงเค. อ ปัจ.

หพติ หลติ

ย่อมนยกย่อง, เยินยอ, ชม, ชมเชย, สรรเสริญ, ทำให้เป็นรอย, ปิด, เปียน, ขุด,  
หพฺ สิลามาเลขเนสุ. อ ปัจ. กิริยาหลังแปลง พ เป็น ล.

หาเปติ หาปยติ

ย่อมนให้ละ, ให้สละ, ให้วาง, ให้ปล่อย. หา จาเค. ณาเป ณาปย ปัจ. เหตุ.

หาปเย

พียงให้เสื่อม, ลั่น, เลว, ทราม, หา ปริหานิเย. ณาปย ปัจ. เหตุ. เอยฺย สัต.

หายติ

ย่อมนเสื่อม, ลั่น, เลว, ทราม, หา ปริหานิเย. ย ปัจ. กัต.

หาสยสุส

จงให้ร่าเรึง, ฯลฯ. หสฺ+ณย ปัจ. เหตุ. สสุ ปณจ. ดู หสติ ด้วย.

หาสฺ

จักเป็นไป, ฯลฯ. หรฺ+อ ปัจ. สฺส กาลา. ลบ ร ที่มะ ต้นธาตุ ดู หร ประกอบ.

หาหติ

จักละ, ฯลฯ. หา จาเค. อ ปัจ. สฺสติ ภาวิส. แปลง สฺส เป็น ห โมคฯ ตยาทิ  
กัณท์ ๖๘.

หิกฺกติ

ย่อมนร้อง, ส่งเสียง, สะอึก, อิกักออยู่ในลำคอง หิกฺก อพยตฺตสทเท. อ ปัจ.

หิกฺกเต

ย่อมนร้อง, ฯลฯ. หิกฺก+ย ปัจ. กัม. ลบที่สุตธาตุแปลง ย เป็น ก.

หน้า ๒๙๑

หิกฺกเตติ หิกฺกยติ

ย่อมนเบียดเบียน, ฯลฯ. หิกฺก หีสาย. ฌณ ฌณย ปัจ.

หิณฺนาติ หิณฺนติ หิณฺนติ

ย่อมนไป, ถึง เป็นไป, เจริญ, รุ่งเรือง, งอกงาม, เรา่ร้อน, ให้เร่าร้อน. หิ คติวุตฺถ  
ตาเปสฺสง ณา ฌ ปัจ. กิริยาหลังแปลง ฌ เป็น ญ.

หิณฺนทติ

ย่อมนไป, เที้ยวไป. หิทิ คติย. อ ปัจ.

หิริยติ หิริยติ

ย่อมนละอาย. หิริ ลขฺขิย. ย. ปัจ. กัต. ที่ใช้เป็น กัม. ก็เป็น ย ปัจ. กัม.

หิลาทติ

ย่อมนเป็นสุข, สบาย, สำราญ. ร้อง, ส่งเสียง. หิลาทิ สุขอพยตฺตสทเทสุ. อ ปัจ.

หิสติ

ย่อมนส่งเสียง, ร้อง, หิสฺ สทเท. อ ปัจ.

หิพติ

ย่อมนไม่เอื้อเฟื้อ, ไม่เอาใจใส่, ไม่สนใจ. หิพฺ อนาทร. อ ปัจ.

หีสติ

ย่อมเปียดเปียน, กำจัด, ทำร้าย, ประทุษร้าย, ม่า, ม่าพัน, ประหาร. หีส หี  
สาย.อ บ้าง นิคคหิตอาคม. บางคัมภีร์เป็น หีส ชาติ.

หีส

เปียดเปียนแล้ว, ฯลฯ. หีส+อ บ้าง. อี อซ์.

หีสติ หีสยติ

ย่อมเปียดเปียน, ฯลฯ. หีส+ณ ฌย บ้าง.

หิยุยติ หียติ

ย่อมเลื่อม, สั่น, เลว, ทราม, หา ปริหานิเย. ย บ้าง. กัต. กิริยาแรก แปลง อา  
เป็น อี ช้อน ยู กิริยาหลัง แปลง อา เป็น อี.

หิยุยติ หียติ หียเต

ย่อมละ, สละ, วาง, ปล่อย. หา จาเค. ย บ้าง. กัม. กิริยาแรก อี อาคม ช้อน ยู  
กิริยาหลัง อี อาคม.

หีเพติ หีพยติ

ย่อมติเตียน, นินทา, ดูแคลน, ละอาย, หีพ นินทาลัชชาสุ. ณ ฌย บ้าง.

หุจจติ

ย่อมคด, โค้ง, โกง, งอ, บิด, หุจจุ โภฏิล.อ บ้าง.

หน้า ๒๙๒

หุญทิ

ย่อมฆ่า, ประหาร, รวมกัน, ติดกัน, ติดต่อกัน. หุทิ สงฺมาเต. อ บ้าง.

หุยเต หุยเต

ย่อมให้, ฯลฯ. หุ หุ ทานาทานหุยปทาเนส. ย บ้าง. กัม. ดู หวติ ด้วย.

หุยเต หุยเต

ย่อมมี, เป็น, มีอยู่, เป็นอยู่. หุ หุ สตุตตาย. ย บ้าง. ภาว.

หุริติ

ย่อมคด, โค้ง, โกง, งอ, บิด, หุจจุ โภฏิล.อ บ้าง.

หุลติ

ย่อมไหว, สั่น, ขว้าง, ปา, หุล จลนชิปเนสุ. อ บ้าง.

หุเวยย

พึงมี, ฯลฯ. หุ หุ วา สตุตตาย. เอยย บ้าง. สัต.

หุวิเร

มีแล้ว, ฯลฯ. หุ หรือ หุ ชาติ อ บ้าง. เร ปโรกขา แปลง ชาติเป็น หุว อี อาคม.

หุ

มีแล้ว, ฯลฯ. หุ หรือ หุ ชาติแปลงเป็น หุว อ บ้าง. อ ปโรกขา.

หุพติ

ย่อมไป, ถึง, เป็นไป. หุพ คติย. อ บ้าง.

เหจติ

ย่อมให้ลำบาก, เปียดเปียน, รบกวน. เหจ วิพาธาย. อ บ้าง.

เหติ

จักมี, ฯลฯ. หุ+อ บ้าง. สฺสติ ภาวิส. แปลง อุ เป็น เอ ลบ สฺส.

เหยย

พึงมี, ฯลฯ. หุ+อ บ้าง. เอยย สัต. ลบ อุ และ อ บ้าง.

ເເທີ

ย่อมประดิษฐ์, จัดทำขึ้น, สร้างขึ้น. หิล ภาวกรณ. อ บ้าง. วิการ อี เป็น เอ.

ເເທີ

ย่อมไป, ถึง, เป็นไป, ร้อง, ส่งเสียง (ม้า). เหสุ คติอพยตฺตสทฺเทสุ. อ บ้าง.

ເເສທີ ເເສທີ ໂເສທີ

จักมี, ฯลฯ. หุ สตุตตาย. อ บ้าง. สฺสติ ภาวิส. แปลง หุ เป็น เห เเหหิ โหหิ โมคฯ  
ตยาทิกัณท์ ๓๑.

หน้า ๒๙๓

|                |                                                                                                                        |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| เหสฺสติ        | จักละ, ฯลฯ. หา จาเค. อ ปัจ. สฺสามิ ภาวิส. เอา อา เป็น เอ.                                                              |
| เหหติ          | ย่อมมี, ฯลฯ. หุ+อ ปัจ. แปลง อุ เป็น เอห.                                                                               |
| เหหิติ โหหิติ  | จักมี, ฯลฯ. หุ+อ ปัจ. สฺสติ ภาวิส. แปลง หุ เป็น เหหิ โหหิ ลบ สฺส หรือแปลง อุ เป็น เอห โอห อิ อาคม. โมคฯ ตยาทิกัณท์ ๖๙. |
| เหพติ          | ย่อมพ้น, ผูก, โปก,ไม่เอื้อเฟื้อ, ไม่เอาใจใส่, ไม่สนใจ. เหพฺ เวชนอนาทเรสุ. อ ปัจ.                                       |
| โหติ           | ย่อมมี, ฯลฯ. ลง หุ หรือ หุ ชาติ อ ปัจ. พฤทธิ อุ หรือ อุ เป็น โอ ลบ อ.                                                  |
| โหตุ           | จงมี, ฯลฯ. สำเร็จ. หุ หรือ หุ อ ปัจ. ตฺ ปัจ.                                                                           |
| โหเลติ โหเลยติ | ย่อมให้ไหว, ฯลฯ. หุ ชาติในความ ไหว สั้น ขว้าง ปา. เณ ฌย ปัจ. เหตุ.                                                     |
| โหพติ          | ย่อมไป, ถึง. เป็นไป, ไม่เอื้อเฟื้อ, ไม่เอาใจใส่, ไม่สนใจ. โหพฺ คตือนาทเรสุ. อ ปัจ.                                     |

## ฟ อักษร

ฟิตติ ย่อมบิน, บินไป, เหาะ, เหาะไป. ฟิ เวหาสคมเน. อ ปัจ.